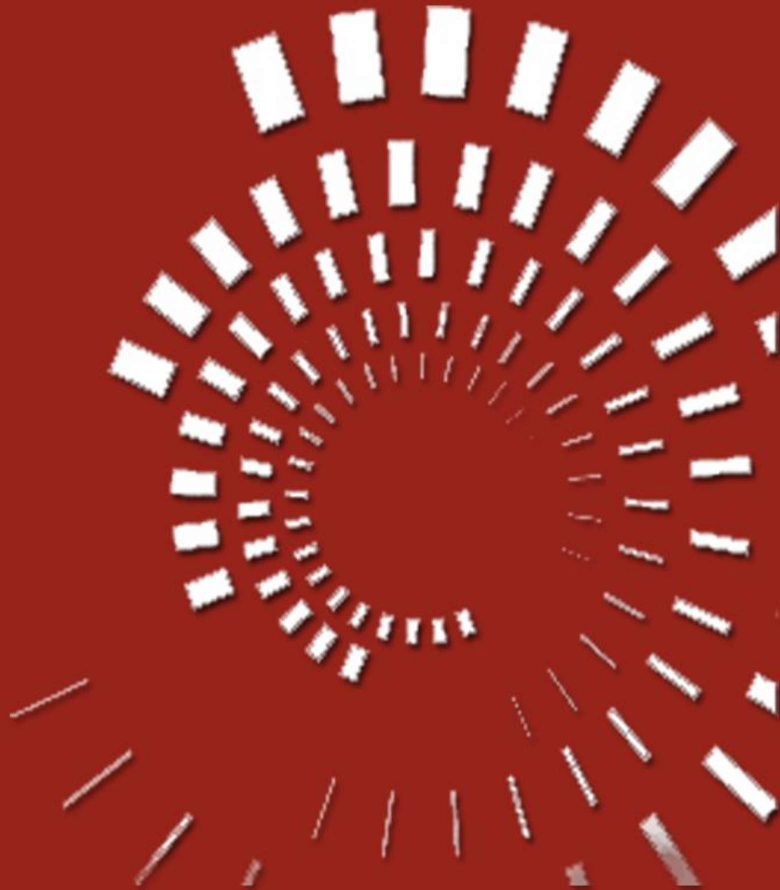
HINDI & BENGALI LEARNING BOOK

Author & Publisher: Manoj Paul

January 2012

Available in Dubai-U.A.E, Tel: +971-4-3689918, E-Mail: mkpaul@eim.ae

Hindi & Bengali Learning Book

हिन्दी और बंगाली सीखने की पुस्तक

হিন্দী এবং বাংলা শেখার বই

First Edition - January, 2012
Price: 100 AED (UAE Dirham)

प्रथम संस्करण – जनवरी २०१२
मूल्य : १०० ए इ डि

প্রথম সংস্করণ – জানুয়ারী, ২০১২
মূল্য : ১০০ এ ই ডি

Dedicated to the Son & Niece of the Publisher

Preetam Paul
B.E(Elec), Canadian

Dipannita Paul

अभिस्वीकृति

“ कोई भी अकेला नहीं चलता, तो जैसे आप जिंदगी के सफर में आगे चलते हैं, आपको उन सबका शुक्रिया करना है, जो आपके साथ जुड़े, जो आपके साथ चले और जिन्होंने सारे रास्ते बराबर आपकी मदद की ”

अपनी खुद की कोशिशों के बावजूद, किसी भी परियोजना की सफलता दूसरों के प्रोत्साहन और मार्गदर्शन पर काफ़ी हद तक निर्भर करती है | इस अवसर को लेते हुए मैं, उन लोगों का हार्दिक धन्यवाद अभिव्यक्त करता हूँ, जिन्होंने इस पुस्तक के समापन को संभव किया है :

सौरभ सूद, गीता सूद, सान्तु दास, जीबन पॉल, सुष्मिता पॉल(जैमी), मीता पॉल, हिरेन देब, दिलशा दिलीप, हसना बीजू, मीता दे, रजाथी बालाकुमार, अनुपम पॉल, बिनॉय चौधुरी, हरि पद रॉय, जयेश बाबू, राजीब पॉल राकेश और प्रीतम पॉल |

हिंदी भाग में एकमात्र योगदान के लिए श्रीमती गीता सूद को विशेष धन्यवाद |

खास तौर पर परमेश्वर का, मेरे परिवार और दोस्तों का जिन्होंने इस कार्य में, सब चीज़ों को संभव कर दिखाया है|

“You have to grow from the inside out. None can teach you, none can make you spiritual. There is no other teacher but your own soul”

Swami Vivekananda

ACKNOWLEDGEMENTS

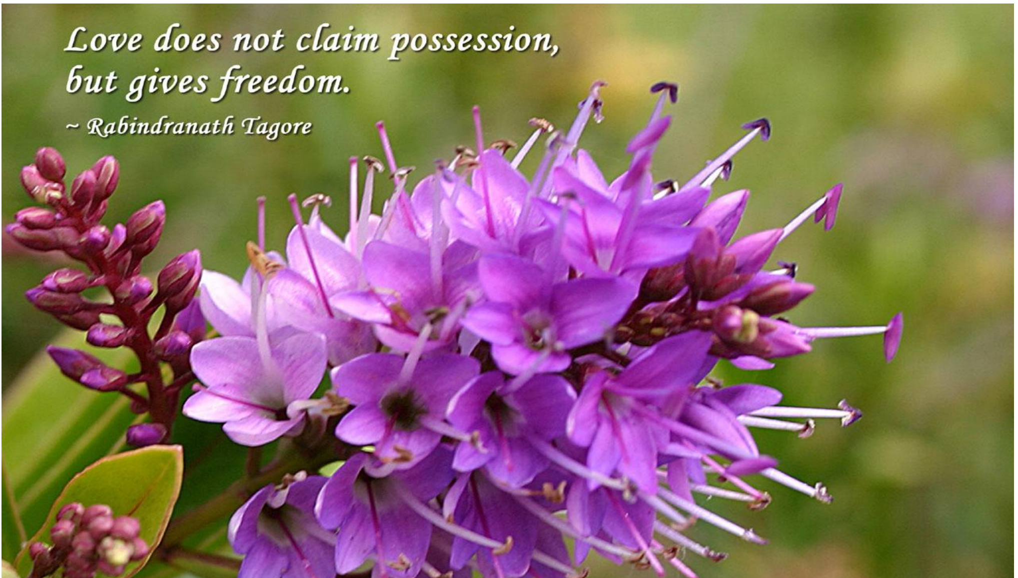
"No one walks alone, so as you walk in the journey of life you must thank those who joined you, who walked beside you, and helped you along the way."

Apart from one's own efforts, the success of any project depends largely on the encouragement and guidance of many others. I take this opportunity to express my heartfelt gratitude to the people who have made the completion of this book possible:

Saurabh Sood, Geeta Sood, Santu Das, Jiban Paul, Susmita Paul (Jamy), Mita Paul, H. K. Deb, Dilsha Dilip, Hasna Byju, Mita Dey, Rajathi Balakumar, Anupam Paul, Jayesh Babu, Hari Pada Roy, Binoy Chowdhury, Rajib Paul Rakesh and Preetam Paul.

Special thanks to Mrs. Geeta Sood for her sole contribution to the Hindi Portion.

Especially to Almighty, my family and friends, who made all things possible.

विषय – सूची

Contents

Language: HINDI

प्रस्तावना

(Preface)

इस पुस्तक के प्रकाशक ने, काफी रूचि लेते हुए यह किताब को विकसित किया है जिसमें दो भाषाओं का उपयोग एक साथ किया गया है, यह ध्यान में रखते हुए कि इससे कई लोगों की भाषा सीखने की दिलचस्पी बढ़ सकती है| दोनों हिंदी और बंगाली के अक्षर और व्याकरण काफी मिलते जुलते हैं, इसलिए सब एक दूसरे की भाषा सीख और बोल भी सकते हैं|

इन दोनों भाषाओं के कुछ प्रसिध्द लेखकों के नाम हैं**: रबिन्द्रनाथ टेगोर (नोबल पुरस्कार विजेता)**, **काज़ी नज़रुल इस्लाम**, **जासिम उद्दीन**, **बंकिमचंद्र चट्टोपाध्याय**, **ईश्वरचंद्र विद्यासागर**, **हरिवंशराय बच्चन**, **मुंशी प्रेमचंद**, **मैथिलीशरण गुप्त**, **महादेवी वर्मा**, **आमिर खुसरो** आदि| भाषा का ज्ञान न होने से, कोई भी भाषा की साहित्यिक कृतियाँ पूरी तरह समझी नहीं जा सकती | यह हिंदी और बंगाली की मिश्रित पुस्तक, सभी भाषा प्रेमियों की मदद बड़ी आसानी से कर सकती है |

इस पुस्तक के प्रकाशक, भाषा में रूचि रखनेवालों से अनुग्रह करते हैं कि इन भाषाओं का अभ्यास अक्षरों और शब्दों को लिखकर करें, और साथ ही शब्दकोश के उपयोग से शब्दों को उनके अर्थ सहित समझें | ज्यादा लिखने के अभ्यास से ये दोनों भाषाएँ आप आसानी और जल्दी से सीख सकते हैं |

Language: BENGALI

ভূমিকা

(Preface)

প্রকাশকের আন্তরিক সদিচ্ছায় এই একের মধ্যে দুই (হিন্দী এবং বাংলা) বইটি উৎসুক পাঠকদের উক্ত ভাষা শেখার ক্ষেত্রে সাহায্য করবে। উভয় ভাষার বর্ণমালা এবং ব্যাকরণ একই। তাই এই বইয়ের মাধ্যমে দুই ভাষাভাষী মানুষের জন্য হিন্দী এবং বাংলা শেখা খুব সহজ হতে পারে।

দুইটি ভাষায় অনেক সুপ্রতির্ষ্ঠিত লেখক রয়েছেন। যেমন: **রবীন্দ্রনাথ ঠাকুর (নোবেল পুরস্কার বিজয়ী), কাজী নজরুল ইসলাম, জসীমউদ্দীন**, **বঙ্কিম চন্দ্র চট্টোপাধ্যায়, ঈশ্বর চন্দ্র বিদ্যাসাগর, হরিবংশ রাই বচ্চন, মুন্সী প্রেমচাঁদ, মৈথিলি শরণ গুপ্ত, মহাদেবী ভার্মা, আমির খুসরু** এবং আরও অনেকে। এই কারণে কারো অন্য ভাষা সর্ম্পকে জ্ঞান না থাকলে সে সেই ভাষার সাহিত্য সর্ম্পকে জানতে পারবে না। এই সম্মিলিত বইটি হিন্দী ও বাংলা ভাষা শিখতে সকলকে সাহায্য করতে পারে।

প্রকাশকের মতে, আগ্রহী পাঠকেরা বর্ণমালা এবং শব্দসমূহ লেখার চর্চা করলে এবং অভিধান থেকে শব্দের অর্থগুলো পড়ে নিলে এই ভাষা শিখতে সুবিধা হবে। বেশি লেখার চর্চা এই ভাষা শেখার জন্য দ্রুত ও সহজ ভাবে সাহায্য করতে পারে।

यह पुस्तक सम्भवतः दूसरी पुस्तकों से इन्ही कारणों के लिये भिन्न है -

- इस पुस्तक में वर्णमाला, व्याकरण, कुछ वाक्य, मिनी शब्दकोष और कुछ जन जागरूकता नोट्स का समावेश है|
- यह पुस्तक विशेष रूप से कुछ हिंदी पुल्लिंग और स्त्रीलिंग शब्दों का उल्लेख करती है|
- इस पुस्तक में कुछ सूचनात्मक तस्वीरे हैं, जो छोटी कक्षा के छात्रों के लिए उपयोगी हो सकती हैं|
- इस पुस्तक में सामान्य ज्ञान(General knowledge) के कुछ क्षेत्रों का समावेश है|
- इस पुस्तक से भाषा में रूचि रखनेवाले, दोनो हिंदी और बंगाली भाषा को अंग्रेजी उच्चारण के द्वारा सीख सकते हैं|

Jana Gana Mana sets Milestone

Indian national anthem "Jana Gana Mana…" Completed 100 Years on December 28, 2011. It was on this day in 1911 that the song penned by **Rabindranath Tagore,** was first sung at the Calcutta session of the Indian National Congress. He is the creator of India & Bangladesh National Anthem.

নিম্নোক্ত কারণে বইটি অন্যান্য বই থেকে একটু আলাদা। সেগুলো হলোঃ

- এই বইটিতে বর্ণমালা, ব্যাকরণ, কিছু বাক্য, একটি ছোট অভিধান এবং কিছু জনসচেতনতা মূলক বাণী দেওয়া হয়েছে।
- এই বইতে বিশেষ করে কিছু হিন্দী পুংলিঙ্গ ও স্ত্রী লিঙ্গের শব্দসমূহ উল্লেখিত আছে।
- এখানে কিছু তথ্যমূলক ছবি দেওয়া হয়েছে যা প্রাথমিক স্তরের ছাত্র ছাত্রীদের জ্ঞানার্জনে বিশেষ ভূমিকা রাখতে পারে।
- এই বইয়ের কিছু অংশে সাধারণ জ্ঞান সম্পর্কিত বিষয় রয়েছে।
- এই বই দ্বারা যে কোনো আগ্রহী ভাষা শিক্ষার্থীরা ইংরেজি উচ্চারণের মাধ্যমে হিন্দী ও বাংলা উভয় ভাষা শিখতে পারে।

বিঃদ্রঃ– বাংলা ভাষাভাষীদের কাছে হিন্দী ভাষাকে সহজসাধ্য করার প্রয়াসে এই বইয়ের লিখিত ব্যাকরণের সকল অংশই হিন্দী ব্যাকরণের অনুকরণে লেখা হয়েছে।

Kazi Nazrul Islam, National Poet of Bangladesh

अंत में प्रकाशक सभी पाठकों से बिनती करते हैं कि वे अपने सुझाव e-mail द्वारा भेजें, ताकि उन सब को सम्मिलित करके, अगर भविष्य में अगला संस्करण बनाएँ तो उसमें सुधार किया जा सके | यह प्रकाशन काफ़ी अनोखा इसलिये है क्योंकि दोनों भाषाओं का उपयोग अब तक किसी पुस्तक में एकसाथ नहीं किया गया है |

प्रकाशक का प्रयास तभी सफल होगा जब यह पुस्तक पाठकों के लिए उपयोगी सिद्ध होगी |

मनोज पॉल - प्रकाशक, **E-mail: mkpaul@eim.ae**

Lotus – The National Flower of India.

অবশেষে প্রকাশক সম্মানিত পাঠকদের উদ্দেশ্যে এই বই সর্ম্পকে মূল্যবান পরামর্শ ই-মেইলে পাঠানোর জন্য অনুরোধ করেন, যা এই বইয়ের ভবিষ্যৎ সংস্করণে (যদি) গুরুত্বপূর্ণ ভূমিকা পালন করবে। এটা এমন একটি এক ও অদ্বিতীয় বই যেখানে দুইটি ভাষা পাশাপাশি রেখে প্রকাশ করা হয়েছে।

প্রকাশকের প্রচেষ্টা তখনই ফলপ্রসূ হবে যদি পাঠক এই বইয়ের মাধ্যমে উপকৃত হতে পারে।

মনোজ পাল - প্রকাশক, **ই মেইল:** mkpaul@eim.ae

Water Lily – The National Flower of Bangladesh.

Language: ENGLISH

PREFACE

The publisher took initiative in producing this 2 in 1 (Hindi & Bengali) book understanding the interest of some people for learning one of these languages. The alphabets and grammar of both Hindi and Bengali languages are similar, so it would be easy for both native speakers of Hindi and Bengali to learn & speak each other's language through this book.

In these two languages there are many globally acclaimed writers like **Rabindranath Tagore (Nobel Laureate), Kazi Nazrul Islam, Jashim Uddin, Bankim Chandra Chattopadhya, Ishwar Chandra Vidyasagar, Harivansh Rai Bachchan, Munshi Premchand, Maithili Sharan Gupt, Mahadevi Verma, Amir Khusro** and many others. But just because of not knowing a language, one cannot get the taste of that language author's literary works. This combined book of Hindi & Bengali will help all language lovers to learn these languages comfortably.

The publisher strongly recommends all interested learners to practice these languages by writing the alphabets/numbers and reading the dictionaries to understand the words with meanings. More writing practice will help these languages learning faster & easier.

Also this book is probably different from any other book for the following reasons:

- This book covers alphabets, grammar, some sentences, a mini dictionary and some public awareness notes.

- This book specifically mentions many words of Hindi masculine and feminine genders.
- This book has some informative pictures which might be useful for junior grade students.
- This book covers some areas of general knowledge.
- By this book any interested language learner can learn both Hindi and Bengali languages through English pronunciation.

Finally the publisher would request honorable readers to e-mail their suggestions for any improvement of the contents, which could be incorporated in the event of any future edition of this book. This publication is unique in its kind; in essence, no book so far had been published keeping these two languages side by side.

The publisher's attempt will be fruitful if this book is found useful to readers for whom it is meant.

Publisher**:** Manoj Paul, **E-mail:** **mkpaul@eim.ae**

The Buckingham Palace – London, UK.

Language: HINDI

स्वर और व्यंजन

Vowels & Consonants

स्वर

अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ऋ	ए	ऐ
A	ā	i	ī	u	ū	ṛi	e	ai
[ʌ]	[a]	[i]	[iː]	[u]	[uː]	[ṛ]	[e]	[æː]

ओ	औ	अं	अः	अँ
O	Au	aṅ	aḥ	āṃ
[o]	[ɔː]	[aŋ]	[əh]	[ā:]

प	पा	पि	पी	पु	पू	पृ	पे	पै
pa	pā	pi	pī	pu	pū	pṛ	pe	pai

पो	पौ	पं	पः	पाँ
po	pau	paṅ	paḥ	pāṃ

Howrah Bridge, Kolkata, India.

Language: BENGALI

স্বরবর্ণ ও ব্যঞ্জনবর্ণ

Vowels & Consonants

স্বরবর্ণ (Vowels and Vowel Diacritics)

অ	আ	ই	ঈ	উ	ঊ	ঋ	এ	ঐ
a	aa	i	ii	u	uu	re	e	oi

ও	ঔ	অং	অঃ
o	ou	ong	oh

প	পা	পি	পী	পু	পূ	পৃ	পে	পৈ
pa	paa	pi	pii	pu	puu	pre	pe	poi

পো	পৌ	পং	পঃ
po	pou	png	pah

The Royal Bengal Tiger of Bangladesh

व्यंजन

क	**ख**	**ग**	**घ**	**ङ**	**च**	**छ**	**ज**	**झ**	**ञ**
ka	kha	ga	gha	ṅa	ch	cha	ja	jha	ña
[kə]	[kʰə]	[gə]	[gʱə]	[ŋə]	[ʧə]	[ʧʰə]	[ʤə]	[ʤʱə]	[ɲə]
ट	**ठ**	**ड**	**ढ**	**ण**	**त**	**थ**	**द**	**ध**	**न**
ṭa	ṭha	ḍa	ḍha	aṇa	ta	tha	da	dha	na
[ʈə]	[ʈʰə]	[ɖə]	[ɖʱə]	[ɳə]	[tə]	[tʰə]	[də]	[dʱə]	[nə]
प	**फ**	**ब**	**भ**	**म**	**य**	**र**	**ल**	**व**	**श**
pa	pha	ba	bha	ma	ya	ra	la	va	śh
[pə]	[pʰə]	[bə]	[bʱə]	[mə]	[jə]	[rə]	[lə]	[ʋə]	[ʃə]
ष	**स**	**ह**							
ṣa	sa	ha							
[ʂə]	[Sə]	[ɦə]							

अतिरिक्त व्यंजन

क़	**ख़**	**ग़**	**ज़**	**झ़**	**फ़**	**ड़**	**ढ़**
qa	ẖa	ġa	za	zha	fa	ṛa	rha
[qə]	[Xə]	[ɣə]	[Zə]	[ʒə]	[fə]	[ɽə]	[ɽʱə]

ব্যঞ্জনবর্ণ (Consonants)

ক	খ	গ	ঘ	ঙ	চ	ছ	জ	ঝ	ঞ
ka	kha	ga	gha	na	cha	chha	ja	jha	na
ট	ঠ	ড	ঢ	ণ	ত	থ	দ	ধ	ন
ta	tha	da	dha	na	ta	tha	da	dha	na
প	ফ	ব	ভ	ম	য	র	ল	ব	শ
pa	pha	ba	bha	ma	ya	ra	la	ba	sha
ষ	স	হ	ড়	ঢ়	য়	ৎ	ং	ঃ	ঁ
sha	sa	ha	ra	rha	ya				

অতিরিক্ত ব্যঞ্জনবর্ণ

ক্	খ্	গ্	জ্	ঝ্	ফ্
ka	kha	ga	ja	jha	pha

National Assembly of Bangladesh Designed by Louis I. Kahn, an American Architect

सामान्य संयुक्त व्यंजन

क्ष	त्र	ज्ञ	श्र	द्द	त्त	द्म	ह्म	ह्य	द्व
ksa	tra	jña	śhra	dda	tta	dma	hma	hya	dva
द्य	र्प	प्र	ट्र						
dya	rpa	pra	ṭra						

Antilla – World's Most Expensive Residential Building – Mumbai, India.

প্রচলিত সহায়ক ব্যঞ্জনবর্ণ (Common Conjunct Consonants)

ক্ষ	ট্র	জ্ঞ	শ্র	দ্র	ত্ত	দ্ম	হ্ম	হ্য	দ্দ
ksha	tra	jna	sra	dra	tta	dma	hma	hya	dda
দ্য	র্প	প্র	ত্র						
dya	rpa	pra	tra						

**National Martyrs' Memorial,
Dhaka, Bangladesh**

Language: HINDI

हिंदी वर्णमाला (तालिका)

Alphabets (Chart)

अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ऋ	ए
अजगर	आम	इमली	ईख	उल्लू	ऊंट	ऋषि	एड़ी
Ajgar	Aam	Imli	Eekh	Ulluu	Oonth	Rishi	Aedi
ऐ	ओ	औ	अं	अः	अँ		
ऐनक	ओखली	औरत	अंगूर	सम्भवतः	आँखें		
Ainak	Okhli	Aurat	Angur	Somvab -otah	Aankhen		
क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज
कबूतर	खरगोश	गमला	घर	ङ	चरखा	छतरी	जहाज
Kabutar	Khargosh	Gamla	Ghar	Dha	Charka	Chatri	Jhahaz
झ	ञ	ट	ठ	ड	ढ	ण	त
झंडा	ञ	टमाटर	ठठेरा	डमरू	ढक्कन	ण	तराजू
Jhanda	ña	Tamatar	Thathera	Damru	Dhakkan	aṇa	Taraju
थ	द	ध	न	प	फ	ब	भ
थरमस	दवात	धनुष	नल	पतंग	फल	बतख	भालू
Tharmas	Davaat	Dhanush	Nal	Patang	Fal	Batakh	Bhalu
म	य	र	ल	व	श	ष	स
मछली	यज्ञ	रस्सा	लड़की	वन	शरबत	षटकोण	सब्जी
Machli	Yagya	Rassa	Ladki	Vann	Sharbath	Shatkone	Sabji
ह							
हथौड़ा							
Hathoda							

Language: BENGALI

বাংলা বর্ণমালা (তালিকা)

Alphabets (Chart)

অ	আ	ই	ঈ	উ	ঊ	ঋ	এ
অজগর	আম	ইক্ষু	ঈগল	উট	ঊষা	ঋষি	এক
Ajogor	Aam	Ikshu	Iigol	Ut	Uusha	Reshi	Ek
ঐ	ও	ঔ					
ঐরাবত	ওল	ঔষধ					
Oirabot	Oul	Oushodh					
ক	খ	গ	ঘ	ঙ	চ	ছ	জ
কবুতর	খরগোশ	গামলা	ঘর	ব্যাঙ	চরকা	ছাতা	জাহাজ
Kobutor	Khorghosh	Gamla	Ghor	Byng	Chorka	Chhata	Jahaj
ঝ	ঞ	ট	ঠ	ড	ঢ	ণ	ত
ঝড়	মিঞা	টমাটো	ঠাকুর	ডমরু	ঢাক	হরিণ	তাল
Jhor	Miya	Tomato	Thakur	Domru	Dhak	Horin	Taal
থ	দ	ধ	ন	প	ফ	ব	ভ
থালা	দরজা	ধনুক	নল	পতঙ্গ	ফল	বাসন	ভাল্লুক
Thala	Dorja	Dhonuk	Nol	Potongo	Phol	Bason	Bhalluk
ম	য	র	ল	ব	শ	ষ	স
মাছ	যব	রস	লাল	বল	শরবন	ষটকোণ	সঙ্গী
Machh	Job	Ros	Laal	Bol	Shorbon	Shotkon	Songii
হ	ড়	ঢ়	য়	ৎ	ং	ঃ	ঁ
হাতুড়ি	ষাঁড়	আষাঢ়	ময়না	হঠাৎ	সংবাদ	দুঃখ	চাঁদ
Haturi	Shar	Aashar	Moyna	Hothat	Songbad	Dukho	chad

Language: HINDI

गिनती

Counting

Hindi	Pronunciation	Hindi
०	Shoonya	शून्य
१	Ek	एक
२	Do	दो
३	Teen	तीन
४	Chaar	चार
५	Paanch	पाँच
६	Cheh	छह
७	Saat	सात
८	Aath	आठ
९	Nau	नौ
१०	Das	दस
११	Gyaarah	ग्यारह
१२	Baarah	बारह
१३	Terah	तेरह
१४	Chaodah	चौदह
१५	Pandrah	पन्द्रह
१६	Solah	सोलह

Language: BENGALI

গণনা

Counting

Bengali	Pronunciation	Bengali
০	Shunyo	শূন্য
১	Ek	এক
২	Dui	দুই
৩	Tin	তিন
৪	Chaar	চার
৫	Panch	পাঁচ
৬	Chhoy	ছয়
৭	Sat	সাত
৮	Aat	আট
৯	Noy	নয়
১০	Dosh	দশ
১১	Egaro	এগার
১২	Baro	বার
১৩	Tero	তের
১৪	Chouddo	চৌদ্দ
১৫	Ponero	পনের
১৬	Sholo	ষোল

Hindi	Pronunciation	Hindi
१७	Satrah	सत्रह
१८	Athaarah	अठारह
१९	Unnees	उन्नीस
२०	Bees	बीस
२१	Ikkees	इक्कीस
२२	Baaees	बाईस
२३	Tees	तेईस
२४	Chaobees	चौबीस
२५	Pachchees	पच्चीस
२६	Chhabbees	छब्बीस
२७	Sattaaees	सत्ताईस
२८	Atthaaees	अट्ठाईस
२९	Unatees	उनतीस
३०	Tees	तीस
३१	Ikatees	इकतीस
३२	Battees	बत्तीस
३३	Taintees	तैंतीस
३४	Chaontees	चौंतीस
३५	Paintees	पैंतीस

Counting (BENGALI) Continued….

Bengali	Pronunciation	Bengali
১৭	Sotero	সতের
১৮	Aatharo	আঠার
১৯	Unish	ঊনিশ
২০	Kuri/Bish	কুড়ি/বিশ
২১	Ekush	একুশ
২২	Baish	বাইশ
২৩	Teish	তেইশ
২৪	Chobbish	চব্বিশ
২৫	Pachish	পঁচিশ
২৬	Chhabbish	ছাব্বিশ
২৭	Satash	সাতাশ
২৮	Aatash	আটাশ
২৯	Unotrish	ঊনত্রিশ
৩০	Trish	ত্রিশ
৩১	Ektrish	একত্রিশ
৩২	Botrish	বত্রিশ
৩৩	Tetrish	তেত্রিশ
৩৪	Choutrish	চৌত্রিশ
৩৫	Poytrish	পঁয়ত্রিশ

Hindi	Pronunciation	Hindi
३६	Chhattees	छत्तीस
३७	Saintees	सैंतीस
३८	Addtees	अड़तीस
३९	Unataalees	उनतालीस
४०	Chaalees	चालीस
४१	Ikataalees	इकतालीस
४२	Bayaalees	बयालीस
४३	Taintaalees	तैंतालीस
४४	Chaovaalees	चौवालीस
४५	Paintaalees	पैंतालीस
४६	Chhiyaalees	छियालीस
४७	Saintaalees	सैंतालीस
४८	Addtaalees	अड़तालीस
४९	Unchaas	उनचास
५०	Pachaas	पचास
५१	Ikyaavan	इक्यावन
५२	Baavan	बावन
५३	Tirapan	तिरपन
५४	Chaovan	चौवन

Bengali	Pronunciation	Bengali
৩৬	Chotrish	ছত্রিশ
৩৭	Saitrish	সাঁইত্রিশ
৩৮	Aatrish	আটত্রিশ
৩৯	Unochollish	ঊনচল্লিশ
৪০	Chollish	চল্লিশ
৪১	Ekchollish	একচল্লিশ
৪২	Biyallish	বিয়াল্লিশ
৪৩	Tetallish	তেতাল্লিশ
৪৪	Chuyallish	চুয়াল্লিশ
৪৫	Poytallish	পঁয়তাল্লিশ
৪৬	Chhechollish	ছেচল্লিশ
৪৭	Satchollish	সাতচল্লিশ
৪৮	Aatchollish	আটচল্লিশ
৪৯	Unoponchash	ঊনপঞ্চাশ
৫০	Ponchash	পঞ্চাশ
৫১	Ekanno	একান্ন
৫২	Bahanno	বাহান্ন
৫৩	Tippanno	তিপ্পান্ন
৫৪	Chuyanno	চুয়ান্ন

Hindi	Pronunciation	Hindi
५५	Pachpan	पचपन
५६	Chhappan	छप्पन
५७	Sattaavan	सत्तावन
५८	Atthaavan	अट्ठावन
५९	Unasath	उनसठ
६०	Saath	साठ
६१	Ikasath	इकसठ
६२	Baasath	बासठ
६३	Tiresath	तिरेसठ
६४	Chaonsath	चौंसठ
६५	Painsath	पैंसठ
६६	Chhiyaasath	छियासठ
६७	Saddsath	सड़सठ
६८	Addsath	अड़सठ
६९	Unahattar	उनहत्तर
७०	Sattar	सत्तर
७१	Ikahattar	इकहत्तर
७२	Bahattar	बहत्तर
७३	Tihattar	तिहत्तर

Bengali	Pronunciation	Bengali
৫৫	Ponchanno	পঞ্চান্ন
৫৬	Chhappanno	ছাপ্পান্ন
৫৭	Satanno	সাতান্ন
৫৮	Aatanno	আটান্ন
৫৯	Unoshat	ঊনষাট
৬০	Shat	ষাট
৬১	Ekshotti	একষট্টি
৬২	Bashotti	বাষট্টি
৬৩	Teshotti	তেষট্টি
৬৪	Choushotti	চৌষট্টি
৬৫	Poyshotti	পঁয়ষট্টি
৬৬	Chheshotti	ছেষট্টি
৬৭	Satshotti	সাতষট্টি
৬৮	Aatshotti	আটষট্টি
৬৯	Unosottor	ঊনসত্তর
৭০	Sottor	সত্তর
৭১	Ekattor	একাত্তর
৭২	Bahattor	বাহাত্তর
৭৩	Teyattor	তেয়াত্তর

Hindi	Pronunciation	Hindi
७४	Chaohattar	चौहत्तर
७५	Pachahattar	पचहत्तर
७६	Chhihattar	छिहत्तर
७७	Satahattar	सतहत्तर
७८	Athahattar	अठहत्तर
७९	Unasee	उनासी
८०	Assee	अस्सी
८१	Ikyaasee	इक्यासी
८२	Bayaasee	बयासी
८३	Tiraasee	तिरासी
८४	Chaoraasee	चौरासी
८५	Pachaasee	पचासी
८६	Chhiyaasee	छियासी
८७	Sattaasee	सत्तासी
८८	Atthaasee	अट्ठासी
८९	Navaasee	नवासी
९०	Nabbe	नब्बे
९१	Ikyaanabe	इक्यानबे
९२	Baanabe	बानबे

Bengali	Pronunciation	Bengali
৭৪	Chuyattor	চুয়াত্তর
৭৫	Pochattor	পঁচাত্তর
৭৬	Chhiyattor	ছিয়াত্তর
৭৭	Satattor	সাতাত্তর
৭৮	Aatattor	আটাত্তর
৭৯	Unoashi	ঊনআশি
৮০	Aashi	আশি
৮১	Ekashi	একাশি
৮২	Birashi	বিরাশি
৮৩	Tirashi	তিরাশি
৮৪	Churashi	চুরাশি
৮৫	Pochashi	পঁচাশি
৮৬	Chhiyashi	ছিয়াশি
৮৭	Satashi	সাতাশি
৮৮	Aatashi	আটাশি
৮৯	Unonobboi	ঊননব্বই
৯০	Nobboi	নব্বই
৯১	Ekanobboi	একানব্বই
৯২	Biranobboi	বিরানব্বই

Hindi	Pronunciation	Hindi
९३	Tiraanabe	तिरानबे
९४	Chaoraanabe	चौरानबे
९५	Panchaanabe	पंचानबे
९६	Chhiyaanabe	छियानबे
९७	Sattaanabe	सत्तानबे
९८	Atthaanabe	अट्ठानबे
९९	Ninyaanabe	निन्यानबे
१००	Sau	सौ

The sphinx and the pyramid, Egypt

Bengali	Pronunciation	Bengali
৯৩	Tiranobboi	তিরানব্বই
৯৪	Churanobboi	চুরানব্বই
৯৫	Pochanobboi	পঁচানব্বই
৯৬	Chhiyanobboi	ছিয়ানব্বই
৯৭	Satanobboi	সাতানব্বই
৯৮	Aatanobboi	আটানব্বই
৯৯	Niranobboi	নিরানব্বই
১০০	Eksho	একশ

Grand Mosque, Abu Dhabi, UAE.

Language: HINDI

संयुक्त व्यंजन

Consonant Combination

1st	2nd	Conjunct	Example	Transcription	Translation
क्	र	क्र	क्रान्ती	Kranti	Revolution
क्	स	क्स	टैक्सिला	Taiksilâ	Taxila (city in Pakistan)
क्	ल	क्ल	क्लास	Klâs	Class
क्	य	क्य	क्या	Kya	What
ख्	य	ख्य	मुख्य	Mukhya	Main
ग्	र	ग्र	अंग्रेज़ी	Angrezî	English
ग्	य	ग्य	ग्यारह	Gyârah	Eleven
च्	च	च्च	बच्चा	Bachchâ	Child
च	छ	च्छ	अच्छा	Achchhâ	Good
ट्	ट	ट्ट	छुट्टी	Chhuttî	Vacation
ट्	र	ट्र	ट्रेन	Tren	Train
ड्	र	ड्र	ड्राइव करना	Drâiv karnâ	To drive
ण्	ट	ण्ट	घण्टा	Ghantâ	Hour
ण्	ड	ण्ड	पण्डित	Pandit	Pandit
त्	न	त्न	पत्नी	Patnî	Wife
द्	ध	द्ध	बुद्ध	Buddha	Buddha
द्	र	द्र	दरिद्र	Daridra	Poor
द्	व	द्व	द्वार	Dvâr	Gate

Language: BENGALI

সংযুক্ত ব্যঞ্জনবর্ণ

Consonant Combination

1st	2nd	Conjunct	Example	Transcription	Translation
ক	র	ক্র	ক্রান্ত	Kranto	Revolution
ক	স	ক্স	বাক্স	Bakso	Box
ক	ল	ক্ল	ক্লাস	Class	Class
ক	য-ফলা	ক্য	বাক্য	Bakyo	Sentence
খ	য-ফলা	খ্য	মুখ্য	Mukhyo	Main
গ	র-ফলা	গ্র	গ্রাম	Graam	Village
গ	য-ফলা	গ্য	ভাগ্য	Bhagyo	Luck
চ	চ	চ্চ	বাচ্চা	Bachcha	Child
চ	ছ	চ্ছ	আচ্ছা	Aachchha	Good
ট	ট	ট্ট	কট্টর	Kottor	Extreme
ট	র-ফলা	ট্র	ট্রেন	Train	Train
ড	র-ফলা	ড্র	ড্রাইভ	Drive	To drive
ণ	ট	ণ্ট	ঘণ্টা	Ghonta	Hour
ণ	ড	ণ্ড	পণ্ডিত	Pondit	Pandit
ত	ন	ত্ন	পত্নী	Potnii	Wife
দ	ধ	দ্ধ	বুদ্ধ	Buddho	Buddha
দ	র-ফলা	দ্র	দরিদ্র	Doridro	Poor
দ	ব	দ্ব	দ্বার	Dwar	Gate

Consonant Combination (HINDI) Continued….

1st	2nd	Conjunct	Example	Transcription	Translation
न्	त	न्त	इन्तज़ार	Intazâr	Wait
न्	स	न्स	फ्रान्स	Frâns	France
प्	र	प्र	प्रेम	Prem	Love
फ़्	त	फ़्त	हफ़्ता	Haftâ	Week
ब्	ब	ब्ब	मुहब्बत	Muhabbat	Love
ब्	र	ब्र	क़ब्र	Kabr	Tomb
भ्	र	भ्र	भ्रष्टाचार	Brashtachar	Corruption
म्	ब	म्ब	कम्बल	kambal	Blanket
म्	ह	म्ह	तुम्हारा	Tumhârâ	Your
र्	च	र्च	मिर्च	Mirch	Pepper
र्	त	र्त	मूर्ति	Mûrti	Statue
र्	थ	र्थ	विद्यार्थी	Vidyârthî	Student
र्	फ़	र्फ़	सिर्फ़	Sirf	Only
र्	य	र्य	सूर्योदय	Sûryoday	Dawn
र्	स	र्स	कुर्सी	Kursî	Chair
ल्	म	ल्म	फ़िल्म	Film	Film
व्	र	व्र	व्रत	Vrat	Fast
स्	क	स्क	स्कूल	Skûl	School
स्	ज	स्ज	मस्जिद	Masjid	Mosque
स्	ट	स्ट	स्टेशन	Steshan	Station
स	त	स्त	रास्ता	Râstâ	Road
स्	थ	स्थ	संस्थापक	Sansthâpak	Founder
स्	न	स्न	स्नान	Snân	Bath

1st	2nd	Conjunct	Example	Transcription	Translation
ন	ত	ন্ত	চিন্তা	Chinta	Think
ন	স	ন্স	ফ্রান্স	France	France
প	র-ফলা	প্র	প্রেম	Prem	Love
প	ত	প্ত	সপ্তাহ	Soptaho	Week
ব	ব	ব্ব	তিব্বত	Tibbat	Tibbat
ভ	র-ফলা	ভ্র	শুভ্র	Shuvro	White
ভ	র-ফলা	ভ্র	ভ্রষ্টাচার	Bhroshtachar	Corruption
ম	ব	ম্ব	কম্বল	Kombol	Blanket
ম	ম	ম্ম	সম্মত	Sommoto	Agree
চ	রেফ-কার	র্চ	মার্চ	March	March
ত	রেফ-কার	র্ত	মূর্তি	Murti	Statue
দ	য-ফলা	দ্য	বিদ্যার্থী	Bidhyarthii	Student
শ	র-ফলা	শ্র	শ্রেণী	Shrenii	Class
য	রেফ-কার	র্য	সূর্যোদয়	Surjodoy	Dawn
ল	প	ল্প	গল্প	Golpo	Story
ল	ম	ল্ম	ফিল্ম	Film	Film
ব্	র-ফলা	ব্র	ব্রত	Broto	Fast
স্	ক	স্কু	স্কুল	School	School
স	ত	স্ত	মস্তিষ্ক	Mostishko	Head
ষ	ট	ষ্ট	ষ্টেশন	Station	Station
স	ত	স্ত	রাস্তা	Rasta	Road
স্	থ	স্থ	সংস্থাপক	Songsthapok	Founder
স	ন	স্ন	স্নান	Snan	Bath

1st	2nd	Conjunct	Example	Transcription	Translation
क्	ष	क्ष	तक्षशिला	Taksha-shilâ	Former name of Taxila
ज	ञ	ज्ञ	ज्ञान	Jyân(gyan)	Knowledge
त्	त	त्त	इकत्तीस	Ikattîs	Thirty-one
त्	र	त्र	सत्रह	Satrah	Seventeen
द्	म	द्म	पद्म	Padma	Lotus
न्	न	न्न	उन्नीस	Unnîs	Nineteen
श्	च	श्च	पश्चिम	Pashchîm	West
श्	र	श्र	श्रीलंका	Shrîlankâ	Sri Lanka
श्	व	श्व	विश्व-विद्यालय	Vishva-vidyâlay	University

The Hotel Taj Heritage Wing, The New Taj and The Gateway of India, Mumbai, India.

1st	2nd	Conjunct	Example	Transcription	Translation
ক্	ষ	ক্ষ	তক্ষশীলা	Tokshashiila	Former name of Taxila
জ	ঞ	জ্ঞ	জ্ঞান	Gyaan	Knowledge
ত	র-ফলা	ত্র	একত্রিশ	Ektrish	Thirty-one
ত	র-ফলা	ত্র	সাঁইত্রিশ	Saitrish	Thirty seven
দ	ম	দ্ম	পদ্ম	Podmo	Lotus
ন	ন	ন্ন	অন্ন	Anno	Rice
শ	চ	শ্চ	পশ্চিম	Poshchim	West
শ	র-ফলা	শ্র	শ্রীলংকা	Shriilangka	Sri Lanka
শ	ব	শ্ব	বিশ্ববিদ্যালয়	Bishwo-bidyaloy	University

World's Longest Sea Beach (120 km)
Cox's Bazar, Bangladesh

Language: HINDI

शब्दों और वाक्यों का निर्माण

Formation of Words & Sentences

मात्राओं के शब्द

बिना मात्रा के शब्द

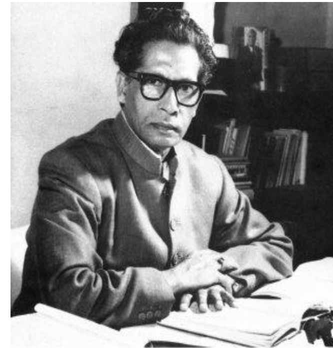
शहर, मटर, कलश, नमक, शलगम, अजगर, बरतन, बचपन, गरदन, कसरत, पहन, चमक, पवन, महल, गगन, बटन, पतझड़, अनपढ़, खटमल, गड़बड |

शबनम पनघट पर चल | अकबर कसरत कर | रमन गड़बड़ मत कर | अहमद शरबत चख | कमल उठ कर पत्र पढ़ | पवन महल तक चल |

आ " ा" की मात्रा के शब्द

जाल, माल, राजा, पाठ, काला, बादल, आकार, पागल, नाटक, समाज, कमला, बाजार, गाजर, बनवास, बलवान, पाठशाला, आसमान, भगवान, खानदान, रामबाण|

राजा आया | राम अपना पाठ याद कर | कमला खाना गरम कर| माधव पाठशाला चल | कल आसमान साफ था | कमल बाजार जा कर गाजर ला |

**Harivansh Rai Bachchan,
A Famous Writer of India**

Language: BENGALI

একাধিক বর্ণের শব্দ ও বাক্যের গঠন

Formation of Words & Sentences

<u>**মাত্রাযুক্ত ও মাত্রাহীন শব্দ**</u>

মাত্রাবিহীন শব্দ

শহর, মটর, কলস, লবণ, চমক, পবন, মহল, গগন, বচন, গড়বড়, কসরত, অজগর।

পবন মহল চল| কমল শহর চল| অমল হরদম পড়। সমর বই পড়।

আ " া" মাত্রার শব্দ

জাল, মাল, রাজা, পাঠ, কালা, বাদল, আকার, পাগল, নাটক, সমাজ, কমলা, বাজার, গাজর, বনবাস, বলবান, পাঠশালা, আকাশ, ভগবান, খানদান, ধনবান।

রাজা এসেছেন| রাম আপনার পাঠ পড়| কমলা খাবার গরম কর| মাধব পাঠশালা চল|

গতকাল আকাশে মেঘ ছিল। কমল বাজারে গিয়ে গাজর আন।

Central Shaheed Minar, Dhaka, Bangladesh

इ "ि" की मात्रा के शब्द

दिन, कवि, चिड़िया, किरन, विजय, विकास, सितार, रविवार, पिता, किताब, गिरगिट, चिराग, विशाल, शिकार, विनाश, हिरण, शनिवार|

किरन हिरण पकड़ | विजय कलम ला | विकास सितार बजा |

कल रविवार था | माता पिता का आदर कर |

विशाल किशमिश मत खा | किताब पढ़ |

ई "ी" की मात्रा की शब्द

दादी, गीत, नानी, शीशा, पानी, साड़ी, धरती, कहानी, पीतल, शीतल, दीपक, मकड़ी, दीपाली, अलमारी, नीला, महावीर, पीपल, असली, लकड़ी, सरकारी |

रीना अपना पाठ याद कर | गीता पाठशाला चल |
सीता बाज़ार जा |
दादी लाल नीली साड़ी लायी | सीता सबकी लाडली थी |
रीना दीवाली पर आयी थी |

उ "ु" की मात्रा के शब्द

पुल, गुण, बुन, पुत्र, तुम, पशु, साबुन, मधुर, कुसुम, गुलाब, सुनार, दुकान, हलुआ, सुमन |

मुनमुन मधुर गीत गा | सुनार की दुकान पर चल |
अतुल हलुआ खा | सुमन अपनी गुडिया उठा |
अब खुशी खुशी घर चल | कुसुम गुलाब लगा |

ই "ি" মাত্রার শব্দ

দিন, শনি, কবি, কিরণ, বিজয়, বিকাশ, রবিবার, পিতা, বিশাল, শিকার, বিনাশ, হিরণ, শনিবার, কিশমিশ।

কিরণ হরিণ ধরে | বিজয় কলম আন | বিকাশ সেতার বাজাও |
গতকাল রবিবার ছিল |পিতা-মাতাকে সম্মান কর |
বিশাল কিশমিশ খেওনা | বই পড়ি |

ঈ "ী" মাত্রার শব্দ

দাদী, গীত, নানী, পানীয়, শাড়ী, ধরনী, কাহিনী, শীতল, দীপক, দীপালী, আলমারী, নীলা, মহাবীর, লাকড়ী, সরকারী, তরকারী।

রীতা তোমার পাঠ পড় | গীতা পাঠশালায় যায় | সীতা বাজারে যায় |
দাদী লাল নীল শাড়ী এনেছে| সীতা সবার প্রিয় ছিল |
রীনা দীপাবলির সময় এসেছে |

উ "ু" মাত্রার শব্দ

পুল, গুণ, বুনা, পুত্র, তুমি, পরশু, মধু, সুমন, পুতুল, বুলবুল, গুজরাট, ফুটবল, মুসাফির, কুসুম, ভুল, চুল, খুশি, নতুন।

মুনমুন মধুর গীত গায়। মুদির দোকানে চল | অতুল হালুয়া খাও |
সুমন তোমার পুতুল তুলে নাও | খুশি এখন বাড়ি চল |
কুসুম গোলাপ লাগাও|

Japanese Bullet Train, Japan

ऊ " ू" की मात्रा के शब्द

चूहा, रामू, फूल, मीनू, पूजा, झूला, खून, लूट, आशू, भालू, झूम, डूबा, सूरज, खजूर, कसूर, मूरत, सूरत, चूरन, मजदूर, तरबूज, कबूतर |

रामू फूल लाया | मीनू पूजा कर | रामू आलू लाया | सूरज तरबूज खा | भालू झूम झूम कर नाचा | सूरज डूबा | मजदूर घर चला गया |

ऋ " की मात्रा के शब्द

वृक्ष, गृह, कृपा, कृषि, घृणा, कृषक, कृतज्ञ, पृथक, अमृत|

ए " े " की मात्रा के शब्द

नये, सेब, शेर, पेट, रेल, पेड, आये, केला, मेला, सहेली, करेला, सफेद, रमेश, उसके, सबने, गाने, गाये, सुरेश, कपड़े, सवेरा, मेहमान, मलेशिया, परेशान, मेहनत |

रमेश के साथी उसके घर आये | सबने मिलकर गाने गाये | सुरेश नये कपड़े पहन | सेब खरीद के ला | सवेरा हुआ | रमेश सीधे अपने घर जा |

ऐ " ै " की मात्रा के शब्द

बैल, सैर, कैद, शैली, थैला, मैला, सैनिक, हैरान, मैदान, वैशाली, तैरने, भैया, मैदान, कैलाश, पैदल, शैतान, हैदराबाद, बैलगाड़ी, फैजाबाद, नैनीताल|

कैलाश पैदल सैर करने चल | शैली की बहन वैशाली तैरने जा रही है |
मेरे भैया का नाम कैलाश है | भैरव मैदान में घूम कर आ |
कैलाश थैला उठा कर ला |

ঊ" ূ" মাত্রার শব্দ

রূপা, পূজা, রাষ্ট্রদূত, পূর্ণ, সূর্য, তূর্য, মুমূর্ষ, ভূষণ, মূর্খ, শূল, মূঢ়, ভূত।

রূপা ফুল আন | মিনু পূজা করে |

রাষ্ট্রদূত দেশে ফিরে এসেছেন| সূর্য উঠেছে| তূর্য বাড়ি চলে গেছে|

ঋ " ৃ " মাত্রার শব্দ

বৃক্ষ, গৃহ, কৃপা, কৃষি, ঘৃণা, কৃষক, পৃথক, অমৃত, তৃণ |

এ "ে " মাত্রার শব্দ

আপেল, পেট, রেল, দেখে, মেলা, রমেশ, তাদের, কেক, সুরেশ, মেহমান, মালয়েশিয়া, চেষ্টা।

রমেশের বন্ধু তাদের বাড়ি এসেছে। সকলে মিলে গান গায়।
সুরেশ নতুন জামাকাপড় পরে। আপেল কিনে আন।
সকালে ঘুম থেকে উঠ। রমেশ সরাসরি নিজের বাড়ি যাও।

ঐ "ৈ " মাত্রার শব্দ

সৈন্য, বৈশালী, কৈলাশ, কৈ, খৈ, তৈরী, বৈধ, নৈতিক, বৈশাখ, বৈঠক, শৈশব |

কৈলাশ পায়ে হেঁটে সফরে চল ।
শৈলীর বোন বৈশালী নৌকায় করে যায় ।
আমার মামার নাম কৈলাশ। ভৈরব মাঠ থেকে ঘুরে আয় ।
কৈলাশ থলে তুলে নাও ।

ओ " ो " की मात्रा के शब्द

मोर, चोर, बोल, तोल, मोटा, होली, शोर, गोला, जोती, मोती, छोरी, कोयल, लोमड़ी, मोहन, सोहन, आओ, नाचो, गाओ, ढोल, लड़ो, झगड़ो, सबको, लगाओ, खरगोश, दोपहर|

होली का दिन है | गली गली में शोर मचा है |

मोहन सोहन आओ | नाचो गाओ ढोल बजाओ |

किसी के साथ लड़ो झगड़ो नहीं | सबको गले लगाओ |

औ " ौ " की मात्रा के शब्द

फ़ौज, कौआ, सौदा, गौरी, मौसी, कौन, दौड़ा, कौशल, नौकर, गौरव, कचौरी, तौलिया, खिलौना, कौशल्या, औजार, औलाद, बिछौना, सौदागर, चौकीदार|

कौशल ने नौकर को बुलाया | नौकर दौड़ा दौड़ा आया |

गौरव और सौरभ ने कचौरी खाई | कौशल तौलिया ला |

कौशल्या अपना खिलौना ला |

अं " " या "ँ" की मात्रा के शब्द

डंक, कंस, अंधा, घंटी, शंकर, पतंग, बसंत, मंदिर, मंगलवार, मंदिर, बंगाल, माँ, बाँस, मुँह, चाँद, हँसते, आँगन, बाँसुरी, साँवरा, आँचल, आँवला |

शंकर पतंग मत उड़ा | मंगलवार के दिन मंदिर में जा |

गंगाराम की बंगाली मिठाई ला | हँसते रहो |

माँ का मुँह चाँद सा सुंदर है | आँगन में बाँसुरी बजा |

ও "ো" মাত্রার শব্দ

চোর, বোল, তোলা, মোটা, হোলি, গোলমাল, গোলা, জ্যোতি, কোয়েল, মোহন, আসো, নাচো, গাও, খরগোশ, জোর, শোক, বোকা।

আজ হোলির দিন|গলিতে গলিতে গোলমাল হচ্ছে|
মোহন ও সোহন আস| নাচো, গাও ঢোল বাজাও|
কারো সাথে লড়াই করিও না| এখানে সবাই গোলমাল করছে|

ঔ "ৌ" মাত্রার শব্দ

গৌরী, দৌড়া, নৌকা, গৌরব, কৌশল, চৌকিদার, সৌরভ, সৌজন্য।

কৌশল চাকরকে ডাক। গৌরব আর সৌরভ নিমকী খায়।
চাকর দৌড়ে দৌড়ে আসল। কৌশল তোয়ালে আন।
কৌশল্যা নিজের খাবার খেয়ে নাও।

"ং" অথবা "ঁ" মাত্রার শব্দ

কংস, সংখ্যা, শংকর, শিং, সিংহ, কিংশুক, অংকুর, বংশ, ধ্বংস, বাঁশ, চাঁদ, হাঁস, আঁচল, সিঁদুর, কাঁচা, পেঁপে।

শংকর, ঘুড়ি উড়ানো বন্ধ কর। কংস মঙ্গলবার দিন মন্দিরে যায়। গংগারাম বাঙালী মিঠাই আন। এক ঝাঁক হাঁস ।
মায়ের মুখ চাঁদের মত সুন্দর। আঙ্গিনায় বাঁশরী বাজে।

दो शब्दों और वाक्यों का निर्माण

अब, रथ, चल, टब, जल, भर, पढ़, नथ, घर, बस, फल,
थल, पल, चढ़, वह, सब, जग, नल, इस, खट, चख|

बस चढ़ । घर चल । फल चख । टब रख । जग मत भर । वह टब भर ।
नल पर चल। अब जल भर। आम चख। रथ पर मत चढ़ । अब घर चल।
इस बस पर चढ़ । खट खट मत कर।

तीन शब्दों और वाक्यों का निर्माण

नहर, मचल, कमल, शहद, मटर, कलम, सफर, नरम, इधर, उधर, बटन,
महल, पकड़, आदत, सफल|

शहद चख । बतख पकड़ । नकल मत कर।
कलम इधर रख । समझ कर पढ़ ।
इधर उधर मत भाग। बटन बन्द कर ।

His Highness Sultan's Palace, Zanzibar, Oman.

দুই শব্দ দ্বারা বাংলা বাক্য গঠন
(Formation of Two word Sentences)

রথ, চল, টব, জল, ভর, পড়, নথ, ঘর, বস, ফল, চড়
সে, সব, জগ, নল, ইস, খট, চাখ।

বাসে চড়। ঘরে চল। ফল চাখ। টব রাখ। জগ ভর। বন্ধ কর।
টব ভর। কাছে আস। জল ভর। আম খাও। রথে চড়। বন্ধ কর।
ঘরে চল। বাসে চড়। শব্দ করো ।

তিন শব্দ দ্বারা বাংলা বাক্য গঠন
(Formation of Three word Sentences)

নালা, খুশি, পদ্ম, মধু, মটর,কলম, ভ্রমন, নরম, এদিকে, ওদিকে
বোতাম, প্রাসাদ, ধরা, অভ্যাস, সফল।

তুমি মধু খাও। ঐ হাঁসটি ধর। নকল করো না। কলম এখানে রাখ।
বুঝে বই পড়। ওদিকে যেও না। জামার বোতাম লাগাও।

The Big Ben, London

भाषा और व्याकरण

Language & Grammar

भाषा, लिपि और व्याकरण

"भाषा वह साधन है, जिसके माध्यम से हम सोचते हैं तथा अपने विचारों को व्यक्त करते हैं।"

मनुष्य, अपने भावों तथा विचारों को दो प्रकार, से प्रकट करता है-

१.बोलकर (मौखिक)

२. लिखकर (लिखित)

१.मौखिक भाषा:- मौखिक भाषा में मनुष्य अपने विचारों या मनोभावों को बोलकर प्रकट करते हैं। मौखिक भाषा का प्रयोग तभी होता है,जब श्रोता सामने हो। इस माध्यम का प्रयोग फ़िल्म, नाटक, संवाद एवं भाषण आदि में अधिक होता है।

२.लिखित भाषा:- भाषा के लिखित रूप में लिखकर या पढ़कर विचारों एवं मनोभावों का आदान-प्रदान किया जाता है। लिखित रूप भाषा का स्थायी माध्यम होता है। पुस्तकें इसी माध्यम में लिखी जाती हैं।

भाषा और बोली:-

भाषा, जब कोई किसी बड़े भू-भाग में बोली जाने लगती है, तो उसका क्षेत्रीय भाषा विकसित होने लगता है। इसी क्षेत्रीय रूप को बोली कहते हैं। कोई भी बोली विकसित होकर साहित्य की भाषा बन जाती है। जब कोई भाषा परिनिष्ठित होकर साहित्यिक भाषा के पद पर आसीन होती है, तो उसके साथ ही लोकभाषा या विभाषा की उपस्थिति अनिवार्य होती है। कालांतर में, यही लोकभाषा परिनिष्ठित एवं उन्नत होकर साहित्यिक भाषा का रूप ग्रहण कर लेती है। आज जो हिन्दी हम बोलते हैं या लिखते हैं, वह खड़ी बोली है, इसके पूर्व अवधी, ब्रज, मैथिली आदि बोलियाँ भी साहित्यिक भाषा के पद पर आसीन हो चुकी हैं।

Language: BENGALI

ভাষা ও ব্যাকরণ

Language & Grammar

ভাষা, লিপি এবং ব্যাকরণ

"ভাষা হচ্ছে সেই মাধ্যম, যার সাহায্যে আমরা মনের ভাব এবং নিজের চিন্তাধারা প্রকাশ করি।"

মানুষ, নিজের ভাব এবং মতামত দুই ভাবে প্রকাশ করে –

১। কথ্য (মৌখিক)　　　২। লেখ্য (লিখিত)

১। মৌখিক ভাষা:- মৌখিক ভাষা মানুষের নিজের চিন্তাধারা বা মনের ভাব প্রকাশ করে। মৌখিক ভাষা ব্যবহার তখনই হয়, যখন শ্রোতা সামনে থাকে। এই মাধ্যমে চলচ্চিত্র, নাটক, ডায়লগ ও বক্তৃতা ইত্যাদির ব্যবহার বেশি হয়।

২। লিখিত ভাষা:- লিখিত ভাষায় লিখে বা পড়ে চিন্তাধারা ও মনের ভাব আদান - প্রদান করা হয়। লিখিত ভাষা স্থায়ী মাধ্যমে হয়। পুস্তকও একই মাধ্যমে লেখা হয়।

ভাষা এবং বুলি:-

বাংলা দক্ষিণ এশিয়ার পূর্বপ্রান্তের একটি ইন্দো-আর্য ভাষা। সংস্কৃত, পালি ও প্রাকৃত ভাষার মধ্য দিয়ে বাংলা ভাষার উদ্ভব হয়েছে। বাংলা দক্ষিণ এশিয়ার পূর্বে অবস্থিত বঙ্গ বা বাংলা নামক অঞ্চলের মানুষের মুখের ভাষা। এ অঞ্চলটি বর্তমানে রাজনৈতিকভাবে স্বাধীন রাষ্ট্র বাংলাদেশ ও ভারতের অঙ্গরাজ্য পশ্চিমবঙ্গ নিয়ে গঠিত। প্রায় ২০ কোটি মানুষের মাতৃভাষা বাংলা বিশ্বের বহুল প্রচলিত ভাষাগুলোর মধ্যে একটি। বিশ্বের ভাষাভাষীর সংখ্যানুসারে এর অবস্থান চতুর্থ থেকে সপ্তমের মধ্যে। বাংলা বাংলাদেশের প্রধান ভাষা; ভারতে বাংলা দ্বিতীয় সর্বোচ্চ কথিত ভাষা। অসমীয়া ও বাংলা ভৌগলিকভাবে সবচেয়ে পূর্বে অবস্থিত ইন্দো-ইরানীয় ভাষা। যখন কোন বড় ভূ-অংশে ভাষার বুলি শুরু হয়, তখন সে ক্ষেত্রে ভাষা বিকশিত হয়। এই ক্ষেত্রের রূপকে ভাষার বুলি বলে। যখন এই বুলি বিকশিত হয়ে সাহিত্যের ভাষায় পরিণত হয়, তখন ভাষা পরিপূর্ণ রূপ ধারণ করে। তখন তার সাথে লোকভাষা অথবা বিদেশী ভাষার উপস্থিতি বাধ্যতামূলক হয়। কালক্রমে, তাই লোকভাষা পরিপূর্ণ ও উন্নত হয়ে সাহিত্যের ভাষা হিসাবে স্থান করে নেয়। আজ যে আমরা বাংলা ভাষায় কথা বলি বা লিখি, তাই সঠিক বুলি, এর পূর্বপর্যন্ত ব্রজবুলি ও মৈথিলী ইত্যাদি বুলিগুলো সাহিত্যের ভাষায় পরিণত হয়েছে।

हिन्दी तथा अन्य भाषाएँ:- संसार में अनेक भाषाएँ बोली जाती है। जैसे -अंग्रेजी, रुसी, जापानी, चीनी, अरबी, हिन्दी, उर्दू आदि। हमारे भारत में भी अनेक भाषाएँ बोली जाती हैं। जैसे - बंगला, गुजराती, मराठी, उड़िया, तमिल,तेलगु आदि। हिन्दी भारत में सबसे अधिक बोली और समझी जाती है। हिन्दी भाषा को संविधान में राजभाषा का दर्जा दिया गया है।

लिपि:- लिपि का शाब्दिक अर्थ होता है -लिखित या चित्रित करना। ध्वनियों को लिखने के लिए जिन चिह्नों का प्रयोग किया जाता है,वही लिपि कहलाती है। प्रत्येक भाषा की अपनी अलग लिपि होती है। हिन्दी की लिपि देवनागरी है।हिन्दी के अलावा-संस्कृत, मराठी,कोंकणी,नेपाली आदि भाषाएँ भी देवनागरी में लिखी जाती हैं।

व्याकरण:- व्याकरण वह विद्या है,जिसके द्वारा किसी भाषा का शुद्ध बोलना या लिखना जाना जाता है। व्याकरण भाषा की व्यवस्था को बनाये रखने का काम करता है। व्याकरण भाषा के शुद्ध एवं अशुद्ध प्रयोगों पर ध्यान देता है। इस प्रकार, हम कह सकते हैं कि प्रत्येक भाषा के अपने नियम होते हैं,उस भाषा का व्याकरण भाषा को शुद्ध लिखना व बोलना सिखाता है। व्याकरण के तीन मुख्य विभाग होते हैं :-

१.**वर्ण -विचार:-** इसमें वर्णों के उच्चारण, रूप, आकार, भेद, आदि के सम्बन्ध में अध्ययन होता है।

२.**शब्द -विचार:-** इसमें शब्दों के भेद, रूप,प्रयोगों तथा उत्पत्ति का अध्ययन किया जाता है।

३.**वाक्य -विचार**:- इसमें वाक्य निर्माण, उनके प्रकार, उनके भेद, गठन, प्रयोग, आदि पर विचार किया जाता है।

বাংলা ও অন্যান্য ভাষা:- পৃথিবীতে অনেক ভাষা আছে। যেমন- বাংলা, ইংরেজী, রাশিয়ান, জাপানী, চীনা, আরবী, হিন্দি ও উর্দু ইত্যাদি। আমাদের বাংলাদেশে বাংলা ভাষা ছাড়াও বহু উপভাষা ব্যবহৃত হয়। যেমনঃ অসমীয়া, মণিপুরি ও সিলেটি উপভাষা ইত্যাদি। তবে বাংলাদেশের রাষ্ট্রভাষা হচ্ছে বাংলা। বাংলা ভাষার জন্যে এদেশে ত্রিশ লক্ষ লোক নিজেদের প্রাণ বিলিয়ে দিয়েছে। পৃথিবীর ইতিহাসে আর কোন জাতি ভাষার জন্যে এত বড় ত্যাগ স্বীকার করেনি। বাংলা ভাষাই সংবিধানে রাষ্ট্রভাষার পদমর্যাদা পেয়েছে। বর্তমানে বাংলা ভাষা আন্তর্জাতিক মাতৃভাষার মর্যাদায় অধিষ্ঠিত।

লিপি:- লিপি শব্দের আক্ষরিক অর্থ হলো - লিখিত বা চিত্রিত করা। ধ্বনি লেখার জন্য যেসব চিহ্ন ব্যবহার করা হয় তাকে লিপি বলা হয়। প্রত্যেক ভাষার নিজের আলাদা আলাদা লিপি আছে। বাংলা লিপি, ব্রাহ্মী লিপি পরিবারের অন্তর্গত একটি আবুগিদা লিপি। বাংলা লিপি বাংলা, অসমীয়া, মণিপুরি ও সিলেটি ভাষায় ব্যবহৃত হয়। দেবনাগড়ী লিপির সাথে বাংলা লিপির অনেক মিল রয়েছে, তবে বাংলা লিপির গঠন তুলনামূলকভাবে কম আয়তাকার ও বেশী সর্পিল।

ব্যাকরণ:- ব্যাকরণ বহুবিধভাবে ব্যবহৃত হয়, যার দ্বারা কোনো ভাষা শুদ্ধভাবে বলতে বা লিখতে পারা যায়। ব্যাকরণ ভাষাব্যবস্থা বজায় রাখতে কাজ করে। ব্যাকরণ ভাষার শুদ্ধ ও অশুদ্ধ প্রয়োগ সম্পর্কে ধারণা দেয়। এই ভাবে আমরা বলতে পারি যে, প্রতিটি ভাষার নিজস্ব নিয়ম আছে। এই ভাষা ব্যাকরণ ভাষাকে শুদ্ধভাবে লিখতে ও বলতে শিখায়। ব্যাকরণের প্রধান তিনটি দিক হলো: -

১। **বর্ণ প্রকরণঃ**- এখানে অক্ষর এর উচ্চারণ, রূপ, আকার, পার্থক্য ইত্যাদি সর্ম্পকে ধারণা দেয়।

২। **শব্দ প্রকরণঃ**- এখানে শব্দের পার্থক্য, রূপ, প্রয়োগ এবং উৎপত্তি সর্ম্পকে জানা যায়।

৩। **বাক্য প্রকরণঃ**- এখানে বাক্য তৈরি, বাক্যের ধরন, বাক্যের পার্থক্য, গঠন, ব্যবহার, বিচার প্রভৃতি জানা যায়।

Language: HINDI

पार्ट्स ऑफ स्पीच

Parts of Speech

In order to get the proper sequence of words and to deliver the correct message, we must understand the different categories or parts of speech.
Eight different parts of speech have been identified in the English language, on the basis of which one can create and deliver a sentence with the proper content and message.

किसी भी वाक्य को लिखने या बोलने के लिए शब्दों के समूह का उपयोग किया जाता है। वाक्य में मौजूद संदेश को सही भाव और अर्थ में पेश कर पाना ही एक अच्छे भाषा के जानकार की सही पहचान है।

शब्दों के उपयोग के प्रकार और वाक्य के भाव से तय होता है कि वाक्य किस श्रेणी का है। शब्दों के सही उपयोग को समझने के लिये विशेषज्ञों ने उन्हें आठ मुख्य वर्गों में बाँटा है। इन वर्गों को English भाषा में Parts of Speech और हिंदी में शब्द-भेद कहते हैं।

आठ प्रकार के Parts of Speech (शब्द-भेद) इस प्रकार हैं:

संज्ञा (Noun):

वह शब्द जो किसी व्यक्ति, स्थान या वस्तु के नाम के रूप में प्रयोग किया जाता है उसे संज्ञा कहते हैं।

Language: BENGALI

পদ প্রকরণ

Parts of Speech

In order to get the proper sequence of words and to deliver the correct message, we must understand the different categories or parts of speech.

Eight different parts of speech have been identified in the English language, on the basis of which one can create and deliver a sentence with the proper content and message.

কোন বাক্য লেখার বা বলার সময় কিছু শব্দ প্রয়োগ করা হয়। বাক্যে ব্যবহৃত শব্দসমুহের সঠিক ভাব ও অর্থ প্রকাশ করতে প্রাপ্ত শুদ্ধ ভাষার সঠিক পরিচয় পাওয়া যায়।

শব্দ ব্যবহারের ধরন ও বাক্যের ভাব থেকে বোঝা যায় যে বাক্যটি কোন ধরনের অর্থ বহন করবে। শব্দের সঠিক ব্যবহার বোঝার জন্য বিশেষজ্ঞগণ এগুলোকে আটটি প্রধান শ্রেণীতে ভাগ করেছেন। এই শ্রেণীকরণকে English ভাষায় Parts of Speech ও বাংলা ভাষায় পদ প্রকরণ বলে।

Parts of Speech ৮ প্রকার:

বিশেষ্য (Noun):

যে শব্দ দ্বারা কোন ব্যক্তি, বস্তু, পশু, পাখি এবং স্থান এর নামকে বোঝায়, তাকে বিশেষ্য বলে।

ব্যক্তি (Person) - রাম, ইমাম, মোহন ইত্যাদি।

सर्वनाम (Pronoun):

सर्वनाम वह शब्द है जो संज्ञा के स्थान पर प्रयोग किया जाता है।

विशेषण (Adjective):

विशेषण वह शब्द है जो संज्ञा का वर्णन करता है या उनके बारे में संकेत देता है, जैसे कि रंग-रूप, गुण-दोष, संख्या, आदि।

क्रिया (verb):

जिस शब्द या शब्द समूह से काम का करना या होना पाया जाए उसे क्रिया कहते हैं|

क्रिया विशेषण (Adverb):

क्रिया विशेषण वह शब्द है जो क्रिया, विशेषण या अन्य क्रिया विशेषण के अर्थ को सुधारे या उसकी विशेषता प्रकट करे।

सम्बन्ध सूचक अव्यय (Preposition):

सम्बन्ध सूचक अव्यय वह शब्द है जो किसी संज्ञा या सर्वनाम के साथ प्रयोग किया जाता है और जो उस संज्ञा या सर्वनाम का सम्बन्ध किसी दूसरे संज्ञा या सर्वनाम से प्रदर्शित करता है।

समुच्चयबोधक अव्यय (Conjunction):

समुच्चयबोधक अव्यय वह शब्द है जो दो शब्दों या वाक्यों को जोड़ता है।

সর্বনাম (Pronoun):

যে শব্দ বিশেষ্য এর পরিবর্তে ব্যবহার হয় তাকে সর্বনাম বলে|

যেমন:- এই, আমরা, তোমরা, তুমি, সে, এই, আপনি, যা, কোন, কিছু, যা, এজন্য প্রভৃতি|

বিশেষণ (Adjective):

যে শব্দ বিশেষ্য অথবা সর্বনাম এর দোষ, গুণ, অবস্থা বিশেষ রূপে বুঝায় তাকে বিশেষণ বলে| যেমন: - সুন্দর, ভাল, লাল প্রভৃতি|

ক্রিয়া (Verb):

যে শব্দ বা শব্দসমূহ থেকে কাজ করা বা হওয়া বোঝা যায় তাকে ক্রিয়া বলে। উদাহরণ: শিশুরা পার্কে খেলা করছে|

ক্রিয়া-বিশেষণ (Adverb):

যে শব্দ ক্রিয়ার বিশেষণ সর্ম্পকে ধারণা দেয় তাকে ক্রিয়া বিশেষণ বলা হয়। যেমন –

১। খরগোশ দ্রুত দৌড়ায় । ২। বাবা বাইরে ঘুরতে বের হচ্ছে।

৩। আস্তে আস্তে আমার সঙ্গে তার পরিচয় হয়েছে।

৪। টেবিলের উপর পুস্তক রয়েছে।

সম্বন্ধসূচক অব্যয় (Preposition):

যে শব্দ বা শব্দ সমূহ, কোনো বিশেষ্য বা সর্বনামের সাথে ব্যবহৃত হয়ে অন্য শব্দের সাথে সম্বন্ধ তৈরি করে তাকে সম্বন্ধসূচক অব্যয় বা (Preposition) বলে।

সমুচ্চয় বাচক অব্যয় (Conjunction):

সমুচ্চয় বাচক অব্যয় সেই শব্দ যা দুটি শব্দ বা বাক্যকে সংযোগ করে।

विस्मयादिबोधक अव्यय (Interjections)

जिन शब्दों से शोक, विस्मय, घृणा, आश्चर्य आदि भाव व्यक्त हों, उन्हें विस्मयादि बोधक अव्यय कहा जाता है । जैसे - अरे! तुम कब आए?, बाप रे बाप! इतनी तेज आंधी, वाह! तुमने तो कमाल कर दिया आदि । विस्मयादि बोधक अव्यय का प्रयोग सदा वाक्य के आरम्भ में होता है । इनके साथ विस्मयादिबोधक चिन्ह! अवश्य लगाया जाता है ।

Writers Building, Kolkata, India

বিস্ময়বোধক অব্যয় (Interjection):

যে সব শব্দে শোক, বিস্ময়, ঘৃণা, আশ্চর্য্য প্রভৃতি ব্যক্ত করা হয় তাদেরকে বিস্ময়বোধক অব্যয় বলা হয়। যেমন - আরে! তুমি কখন আসলে? বাপ রে বাপ! প্রচণ্ড ঝড়। বাহ! তোমরা অবাক করলে। প্রভৃতি।

**Sky Tower,
Auckland, New Zealand**

शब्द-भेद का विवरण

संज्ञा (Noun)

किसी व्यक्ति, पशु, पक्षी, वस्तु, स्थान, भाव या अवस्था के नाम को संज्ञा कहते हैं|

जैसे:

व्यक्ति (Person) - राम, श्याम, मोहन, आदि|

पशु पक्षी (Animals) - शेर, घोड़ा, हाथी, मोर, कबूतर, आदि|

वस्तु (Thing) - पुस्तक, कुर्सी, घड़ी, मेज, दरवाजा, आदि|

स्थान (Place) - दिल्ली, बम्बई, मद्रास, आदि|

उदाहरण :

१. मुकेश पुस्तक पढ़ता है|

२. दिल्ली भारत की राजधानी है|

३. शेर वन में रहता है|

४. गंगा का जल पवित्र है|

५. चिड़ियाँ उड़ रही हैं|

६. मेहनती को सफलता मिलती है|

ऊपर लिखे वाक्यों में लाल रंग वाले शब्द, व्यक्ति, वस्तु, स्थान, तथा किसी भाव का बोध कराते हैं, इन्हें संज्ञा कहते हैं|

পদ প্রকরণ এর বিবরণ

Description of Parts of Speech

বিশেষ্য (Noun)

যে শব্দ দ্বারা কোন ব্যক্তি, বস্তু, পশু, পাখি এবং স্থান এর নামকে বোঝায়, তাকে বিশেষ্য বলে।

যথাঃ

ব্যক্তি (Person) - রাম, ইমাম, মোহন ইত্যাদি।

পশু-পাখি (Animals) - সিংহ, ঘোড়া, হাতী, ময়ুর, কবুতর ইত্যাদি।

বস্তু (Thing) - পুস্তক, চেয়ার, ঘড়ি, টেবিল, দরজা ইত্যাদি।

স্থান (Place) - দিল্লী, মুম্বাই, মাদ্রাজ ইত্যাদি।

উদাহরণ:

১। মুকেশ পুস্তক পাঠ করে|

২। দিল্লী ভারতের রাজধানী|

৩। সিংহ বনে থাকে|

৪। গঙ্গা জল পবিত্র হয়|

৫। পাখি আকাশে উড়ছে|

৬। মেহনত সাফল্যের সোপান|

উপরে লাল কালি দেওয়া শব্দগুলো হল বিশেষ্য।

संज्ञा के प्रकार (Types of Nouns):

व्यक्तिवाचक संज्ञा (Proper Noun): किसी विशेष व्यक्ति, प्राणी, वस्तु या स्थान के नाम को व्यक्तिवाचक संज्ञा कहते हैं|

जैसे: ताजमहल, हिमालय, भारत, गंगा, इंदिरा गांधी आदि|

जातिवाचक संज्ञा (Common Noun): जब कोई संज्ञा शब्द एक ही प्रकार के सभी प्राणियों, वस्तुओं, स्थानों आदि की पूरी जाति का बोध कराता है तो ऐसे शब्दों को जातिवाचक संज्ञा कहते हैं|

जैसे: गाय, शहर, नेता, पशु, फूल, बच्चा, मकान, आदि|

भाववाचक संज्ञा (Abstract Noun): जिस संज्ञा से किसी प्राणी या वस्तु के किसी गुण, भाव या दशा (अवस्था) का बोध होता है तो उसे भाववाचक संज्ञा कहते हैं|

जैसे: आश्चर्य, प्यार, हँसी, अपमान, दुख, आदि|

समूहवाचक संज्ञा (Collective Noun): जिस संज्ञा शब्द से एक ही जाति के व्यक्ति या वस्तुओं के समूह (ग्रुप) का बोध होता है तो उसे समूहवाचक संज्ञा कहते हैं|

जैसे: दल, टोली, सेना, परिवार, कक्षा, आदि|

द्रव्यवाचक संज्ञा (Material Noun): जिस संज्ञा शब्द से किसी धातु, द्रव्य या पदार्थ का बोध होता है तो उसे द्रव्यवाचक संज्ञा कहते हैं|

जैसे: चीनी, लोहा, पानी, मिटटी, दूध, पेट्रोल, आदि|

বিশেষ্য এর ধরন (Types of Nouns):

নামবাচক বিশেষ্য (Proper Noun): কোনো বিশেষ ব্যক্তি, প্রাণী, বস্তু বা অবস্থার নাম বোঝায়, তাকে ব্যক্তিবাচক বিশেষ্য বলে|
যেমন: তাজমহল, হিমালয়, ভারত, গঙ্গা, ইন্দিরা গান্ধী ইত্যাদি|

জাতিবাচক বিশেষ্য (Common Noun): যখন কোন বিশেষ্য শব্দ একই প্রকারের প্রাণী, বস্তু ও স্থান ইত্যাদিকে বোঝায় তাকে জাতিবাচক বিশেষ্য বলে|

যেমন: গরু, শহর, নেতা, পশু, ফুল, শিশু, বাড়ি ইত্যাদি|

ভাববাচক বিশেষ্য (Abstract Noun): যে বিশেষ্য কোনো প্রাণী অথবা বস্তুর কোন গুণ, ভাব বা অবস্থা বোঝানো হয় তাকে ভাববাচক বিশেষ্য বলে|

যেমন: আশ্চর্য, বৃদ্ধ, ভালোবাসি, হাসি, অপমান, দুঃখ ইত্যাদি|

সমষ্টিবাচক বিশেষ্য (Collective Noun): যে বিশেষ্য শব্দ একই জাতি ব্যক্তি অথবা বস্তুসমূহের ধারণা দেয় তাকে সমষ্টিবাচক বিশেষ্য বলে|

যেমন: দল, টালী, সেনা, পরিবার, শ্রেণী ইত্যাদি|

বস্তুবাচক বিশেষ্য (Material Noun): যে বিশেষ্য শব্দ কোন ধাতু, বস্তু বা খাদ্য ইত্যাদিকে বোঝায়, তাকে বস্তুবাচক বিশেষ্য বলে|

যেমন: চিনি, লোহা, জল, মাটি, দুধ, পেট্রোল ইত্যাদি|

कुछ संज्ञा के शब्द

Word	Meaning / Pronunciation
Apple	सेब (seb)
Actor	अभिनेता (abhineta)
Airplane	विमान (viman)
Airport	हवाई अड्डा (hawai adda)
Army	सेना (sena)
Anger	क्रोध (krodh)
Answer	जवाब (jawaab)
Arithmetic	अंकगणित (ankganit)
Afternoon	दोपहर (dophar)
Bed	बिस्तर (bistar)
Book	पुस्तक (pustak)
Boy	लड़का (ladka)
Banana	केला (kela)
Bird	पक्षी (pakshi)
Balloon	गुबारा (gubara)
Brick	ईंट (eent)
Brother	भाई (bhai)
Birthday	जन्मदिन (janamdin)

কিছু নামবাচক/বিশেষ্য শব্দ (Some Noun Words)

Word	Meaning / Pronunciation
Apple	আপেল (aapel)
Actor	অভিনেতা (abhineta)
Airplane	উড়োজাহাজ (urojahaj)
Airport	বিমানবন্দর (bimanbondor)
Army	সৈন্যদল (soinyodol)
Anger	রাগ (raag)
Answer	উত্তর (uttor)
Arithmetic	গণিত (gonit)
Afternoon	বিকাল (bikal)
Bed	বিছানা (bichhana)
Book	বই (boi)
Boy	বালক (balok)
Banana	কলা (kola)
Bird	পাখি (pakhi)
Balloon	বেলুন (belun)
Brick	ইট (eit)
Brother	ভাই (bhai)
Birthday	জন্মদিন (jonmodin)

Word	Meaning / Pronunciation
Butter	मक्खन (makhan)
Basket	टोकरी (tokri)
Beggar	भिखारी (bhikhari)
Bucket	बालटी (balti)
Breakfast	नाश्ता (nashta)
Cap	टोपी (topi)
Car	मोटर कार (motor car)
Cracker	पटाखा (patakha)
Cloth	कपड़ा (kapda)
Carpenter	बढ़ई (badai)
Dad	पिता (pita)
Day	दिन (din)
Doll	गुड़िया (gudiya)
Dust	मिट्टी (mitti)
Desk	मेज़ (mez)
Doctor	चिकित्सक (chikitsak)
Daughter	बेटी (beti)
Earthquake	भूकंप (bhukamp)

Word	Meaning / Pronunciation
Butter	মাখন (makhon)
Basket	ঝুড়ি (jhuri)
Beggar	ভিক্ষুক (bhikshuk)
Bucket	বালতি (balti)
Breakfast	সকালের খাবার (sokaler khabar)
Cap	টুপি (tupi)
Car	গাড়ি (gari)
Cracker	জাঁতি (jati)
Cloth	কাপড় (kapor)
Carpenter	কাঠমিস্ত্রী (kathmistrii)
Dad	বাবা (baba)
Day	দিন (din)
Doll	পুতুল (putul)
Dust	ধূলা (dhula)
Desk	লেখা বা পড়ার ঢালু টেবিল (lekha ba porar dhalu table)
Doctor	ডাক্তার (daktar)
Daughter	কন্যা (konya)
Earthquake	ভূমিকম্প (bhumikompo)

Word	Meaning / Pronunciation
Education	तालीम (taalim)
Field	खेत (khet)
Flag	झंडा (jhanda)
Flower	फूल (phool)
Family	परिवार (parivar)
Fight	लड़ाई (ladai)
Flesh	मास (mass)
Flavor	स्वाद (swad)
Finger	उँगली (ungl)
Furniture	फर्निचर (furniture)
Feather	पंख (pankh)
Girl	लड़की (ladki)
Gun	बंदूक (bandook)
Grass	घास (ghas)
Glue	गोंद (gond)
Hen	मुर्गी (murgi)
Heat	गर्मी (garmi)
Hill	पहाड़ (pahad)

Word	Meaning / Pronunciation
Education	শিক্ষা (shiksha)
Field	মাঠ (math)
Flag	পতাকা (potaka)
Flower	ফুল (phul)
Family	পরিবার (poribar)
Fight	যুদ্ধ (juddho)
Flesh	মাংস (mangso)
Flavor	গন্ধ (gondho)
Finger	আঙ্গুল (aangul)
Furniture	আসবাবপত্র (aasbabpotro)
Feather	পালক (palok)
Girl	বালিকা (balika)
Gun	বন্দুক (bonduk)
Grass	ঘাস (ghas)
Glue	আঠা (aatha)
Hen	মুরগী (murgii)
Heat	উত্তাপ (uttap)
Hill	পাহাড় (pahar)

Word	Meaning / Pronunciation
Home	घर (ghar)
Hair	बाल (baal)
Honey	शहद (shad)
Hope	आशा (asha)
Health	तबियत (tabiyat)
Kite	पतंग (patang)
Lake	झील (jheel)
Light	रोशनी (roshni)
Lock	ताला (tala)
Money	पैसा (paisa)
Music	संगीत (sangeet)
Nest	घोंसला (ghonsla)
Passenger	यात्री (yaatri)
Pickle	अचार (achar)
Picture	तस्वीर (tasvir)
Pleasure	हर्ष (harsh)
Pollution	प्रदूषण (pradushan)
Reward	इनाम (enaam)

Word	Meaning / Pronunciation
Home	বাড়ি (bari)
Hair	চুল (chul)
Honey	মধু (Modhu)
Hope	আশা (aasha)
Health	স্বাস্থ্য (swasthyo)
Kite	ঘুড়ি (ghuri)
Lake	হ্রদ (hrad)
Light	হালকা (halka)
Lock	তালা (tala)
Money	টাকা (taka)
Music	সংগীত (songiit)
Nest	পাখির বাসা (pakhir basa)
Passenger	যাত্রী (jatrii)
Pickle	আচার (aachar)
Picture	ছবি (chhobi)
Pleasure	খুশি (khushi)
Pollution	দূষণ (dushon)
Reward	পুরস্কার (puroskar)

Word	Meaning / Pronunciation
Route	रास्ता (rasta)
Stranger	अजनबी (ajnabi)
Treatment	इलाज (elaaj)
Vegetable	सब्ज़ी (sabzi)
Visitor	अतिथि (atithi)
Wealth	सम्पति (sampati)
Weather	मौसम (mausam)

Carlow Fence – Ireland

Word	Meaning / Pronunciation
Route	রাস্তা (rasta)
Stranger	আগুন্তক (aaguntok)
Treatment	চিকিৎসা (chikitsa)
Vegetable	শাকসবজি (shaksobji)
Visitor	দর্শক (dorshok)
Wealth	সম্পদ (sompod)
Weather	আবহাওয়া (aabhaoya)

Ice Hotel Church, Sweden

सर्वनाम (Pronoun)

जो शब्द संज्ञा के स्थान पर प्रयोग में आते हैं उन्हें सर्वनाम कहते हैं|

जैसे : मैं, हम, तुम , तू, वह, यह, आप, जो, कोई, कुछ, जैसा, वैसा, जिसकी आदि|

उदाहरण:

कुत्ता बहुत भूखा था| कुत्ता इधर उधर भटक रहा था|कुत्ते को खाने को कुछ नहीं मिला| एक आदमी को कुत्ते पर दया आई|

यहाँ 'कुत्ता ' (संज्ञा) शब्द का बार बार प्रयोग ठीक नहीं लग रहा है| अब इन्हीं वाक्यों को सर्वनामों का प्रयोग कर के दोबारा लिखते हैं|

कुत्ता बहुत भूखा था| वह इधर उधर भटक रहा था| उसे खाने को कुछ नहीं मिला| एक आदमी को उस पर दया आई|

Sydney Opera House, Australia

সর্বনাম (Pronoun)

যে শব্দ বিশেষ্যের পরিবর্তে ব্যবহার হয় তাকে সর্বনাম বলে|

যেমন: এই, আমরা, তোমরা, তুমি, সে, এই, আপনি, যা, কোনকিছু, এজন্য, প্রভৃতি|

উদাহরণ:

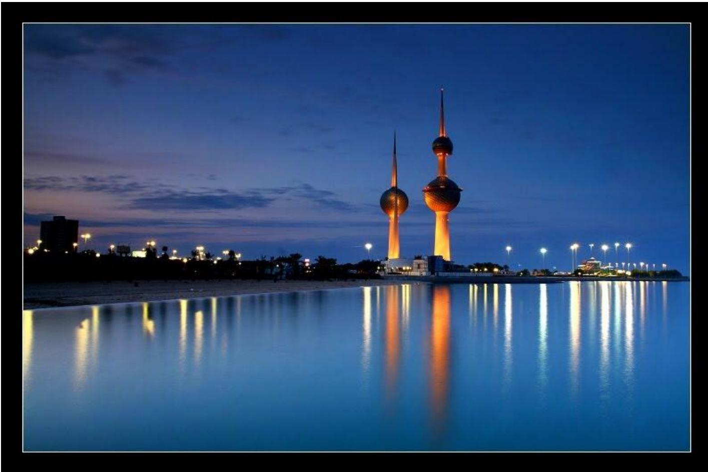
কুকুর অত্যন্ত ক্ষুধার্ত ছিল| কুকুর গত কয়েক দিন এদিক ওদিক ঘুরছিল|

কুকুরটি তারপরও কিছু খেতে পায়নি|

একটি লোকের কুকুরটির উপর দয়া হলো|

এখানে ' কুকুর ' (বিশেষ্য) শব্দটির বার বার ব্যবহার ঠিক মনে হচ্ছে না| এখন এই বাক্য গুলোতে আবার সর্বনাম ব্যবহার করে লেখা হলো|

কুকুর অত্যন্ত ক্ষুধার্ত ছিল| সে গত কয়েক দিন এদিক ওদিক ঘুরে বেড়াচ্ছিল| সে তারপর ও কিছু খেতে পায়নি| একটি লোকের তার উপর দয়া হলো|

Kuwait Towers, Kuwait

सर्वनाम के प्रकार

पुरुषवाचक सर्वनाम (Personal Pronoun): जो सर्वनाम बोलने वाले, सुनने वाले या किसी अन्य व्यक्ति, जिसके बारे में बात की जा रही है, के लिए प्रयोग किए जाते हैं, वो पुरुषवाचक सर्वनाम कहलाते हैं|

उदाहरण: मैं, तुम, वह, हम, मेरा, हमारा, तुम्हारा, आप, उसका, उनको, आदि|

निश्चयवाचक सर्वनाम (Definite Pronoun): जो सर्वनाम किसी व्यक्ति या वस्तु का निश्चित बोध करते हैं उन्हें निश्चयवाचक सर्वनाम कहते हैं|

उदाहरण: यह किसकी किताब है? वह घर मेरा है|

अनिश्चयवाचक सर्वनाम (Indefinite Pronoun): जिन सर्वनाम शब्दों से किसी निश्चित व्यक्ति या वस्तु का बोध न हो उन्हें अनिश्चयवाचक सर्वनाम कहते हैं|

उदाहरण: दरवाज़े पर कोई है| दूध में कुछ गिर गया है|

प्रश्नवाचक सर्वनाम (Interrogative Pronoun): जिन सर्वनाम शब्दों का प्रयोग प्रश्न पूछने के लिए किया जाता है उन्हें प्रश्नवाचक सर्वनाम कहते हैं|

उदाहरण: क्या मैं अन्दर आ जाऊँ? दरवाज़े पर कौन है?

संबंधवाचक सर्वनाम (Relative Pronoun): जो सर्वनाम शब्द वाक्यों में आए संज्ञा या सर्वनाम का संबंध बताते हैं उन्हें संबंधवाचक सर्वनाम कहते हैं|

उदाहरण: जैसा करोगे वैसा भरोगे| जो सत्य बोलता है वह सदा खुश रहता है|

সর্বনাম এর শ্রেণীবিভাগ (Types of Pronoun):

ব্যক্তিবাচক সর্বনাম (Personal Pronoun): যে সর্বনামে বলার ও শোনার জন্য বা অন্য কোন ব্যক্তি, যার সম্পর্কে বলা হচ্ছে, এর জন্য ব্যবহার করা হয়, তাকে পুরুষবাচক সর্বনাম বলে|

উদাহরণ: এ, তুমি, সে, আমরা, আমার, আমাদের, তোমাদের, আপনি, তার, তাদেরকে, ইত্যাদি|

নির্দেশকবাচক সর্বনাম (Definite Pronoun): যে সর্বনাম কোন নির্দিষ্ট ব্যক্তি বা বস্তুর পরিবর্তে ব্যবহার করা হয় তাকে নির্দেশকবাচক সর্বনাম বলে|

উদাহরণ: এই বই কার? এই বাড়ি আমার|

অ-নির্দেশকবাচক সর্বনাম (Indefinite Pronoun): যে সর্বনাম কোন অনির্দিষ্ট ব্যক্তি বা বস্তুর পরিবর্তে ব্যবহার করা হয়, তাকে অ-নির্দেশকবাচক সর্বনাম বলে|

উদাহরণ: দরজার কাছে কেউ আছে| কিছু দুধ পড়ে গেছে|

প্রশ্নবাচক সর্বনাম (Interrogative Pronoun): যে সর্বনাম শব্দ প্রশ্ন জিজ্ঞাসার জন্য ব্যবহার করা হয় তাকে প্রশ্নবাচক সর্বনাম বলে|

উদাহরণ: আমি কি ভেতরে আসতে পারি? দরজার কাছে কে?

সম্বন্ধবাচক সর্বনাম (Relative Pronoun): যে সর্বনাম শব্দ বা বাক্যের মধ্যে বিশেষ্য অথবা সর্বনাম এর মধ্যে সম্পর্ক তৈরী করে তাকে সম্বন্ধবাচক সর্বনাম বলে|

উদাহরণ: যেমন কর্ম তেমন ফল| যে ভালো বন্ধু সে সাহায্য করবে|

निजवाचक सर्वनाम (Reflexive Pronoun): जो सर्वनाम निज यानि 'स्वयं' के लिए प्रयोग किए जाते हैं उन्हें निजवाचक सर्वनाम कहते हैं|

उदाहरण: मैंने यह केक खुद बनाया है| वह अपने आप यहाँ आया है|

विशेषण (Adjective)

जो शब्द संज्ञा या सर्वनाम की विशेषता बताते हैं उन्हें विशेषण कहते हैं|

जैसे: सुन्दर, अच्छा, लाल आदि|

जिस शब्द की विशेषता बताई जाती है उसे विशेष्य कहते हैं|

उदाहरण:

सुन्दर फूल: सुंदर (विशेषण) फूल (विशेष्य)

अच्छा लड़का: अच्छा (विशेषण) लड़का (विशेष्य)

लाल किताब: लाल (विशेषण) किताब (विशेष्य)

Example: He is a lazy boy.

यहाँ lazy शब्द का प्रयोग boy के बारे में जानकारी देना है|

यह बताता है कि लड़का आलसी है|

Here the word lazy describes the boy.

विशेषण के प्रकार

गुणवाचक विशेषण (Adjective of Quality): जो शब्द संज्ञा या सर्वनाम शब्दों में गुण अथवा दोष (रंग, आकर, समय आदि) बताएँ उन्हें गुणवाचक विशेषण कहते हैं|

আত্মবাচক সর্বনাম (Reflexive Pronoun): যে সর্বনাম নিজে বা স্বয়ং এর জন্য ব্যবহার করা হয় তাকে আত্মবাচক সর্বনাম বলে|

উদাহরণ: আমি এই কেক নিজে তৈরী করেছি| সে এখানে নিজে এসেছে|

বিশেষণ (Adjective),

যে শব্দ বিশেষ্য অথবা সর্বনাম এর দোষ, গুণ, অবস্থা ও সংখ্যা বিশেষ রূপে নির্দেশ করে তাকে বিশেষণ বলে|

যেমন: সুন্দর, ভাল, লাল প্রভৃতি|

উদাহরণ:

সুন্দর ফুল: সুন্দর (বিশেষণ) ফুল (বিশেষ্য)

ভাল ছেলে: ভাল (বিশেষণ) ছেলে (বিশেষ্য)

লাল বই: লাল (বিশেষণ) বই (বিশেষ্য)

Example: He is a lazy boy.

এখানে lazy শব্দ ব্যবহার boy সম্পর্কে বলা হয়েছে।

এ থেকে বুঝা যায় যে ছেলেটি অলস।

Here the word lazy describes the boy.

বিশেষণের প্রকারভেদ (Types of Adjective):

গুণবাচক বিশেষণ (Adjective of Quality): যে শব্দ বিশেষ্য অথবা সর্বনাম এর দোষ, গুণ (রঙ, আকার, সময় ইত্যাদি) বুঝায় তাকে গুণবাচক বিশেষণ বলে|

उदाहरण:

गुण: अच्छा, बलवान, विद्वान् आदि|

दोष: बुरा, लालची, पापी, आदि|

रंग: काला, पीला, हरा आदि|

अवस्था: लम्बा, पतला, अस्वस्थ आदि|

काल: सवेरा, शाम, रात आदि|

स्वाद: खट्टा, मीठा, नमकीन आदि|

संख्यावाचक विशेषण (Adjective of Number): जो शब्द किसी संज्ञा या सर्वनाम की संख्या संबन्धी विशेषताएं बताएँ उन्हें संख्यावाचक विशेषण कहते हैं|

उदाहरण: पांच बालक, दस आम, कुछ कपड़े, हजारों फूल, दूसरा बच्चा आदि|

परिमाणवाचक विशेषण (Adjective of Quantity): जो शब्द किसी वस्तु की नाप तौल या मात्रा का बोध कराते हैं उन्हें परिमाणवाचक विशेषण कहते हैं|

उदाहरण: पांच लीटर दूध, दो किलो आम, कुछ आटा, थोड़ा पानी, ज़रा सा नमक आदि|

संकेतवाचक या सार्वनामिक विशेषण (Demonstrative Adjective): जो सर्वनाम शब्द संज्ञा से पहले आकर उसकी विशेषता बताते हैं, वे संकेतवाचक विशेषण कहलाते हैं|

उदाहरण - यह चित्र, वह लड़का|

I like that painting.

इस वाक्य में that का उपयोग कौन सी painting पसंद है बताने लिये किया गया है|

In this sentence that points to the painting (thing).

উদাহরণ:

গুণ: ভাল, বলবান, বিদ্বান ইত্যাদি|

দোষ: মন্দ, লোভী, পাপী ইত্যাদি|

বর্ণ: কালো, হলুদ, সবুজ প্রভৃতি|

অবস্থা: লম্বা, পাতলা, অসুস্থ ইত্যাদি|

কাল: সর্বদা, সন্ধ্যা, রাত প্রভৃতি|

স্বাদ: টক, মিষ্টি, নোনা ইত্যাদি|

সংখ্যাবাচক বিশেষণ (Adjective of Number): যে শব্দ বিশেষ্য অথবা সর্বনামের সংখ্যা সম্পর্কে বুঝায় তাকে সংখ্যাবাচক বিশেষণ বলে|

উদাহরণ: পাঁচটি শিশু, দশটি আম, কিছু কাপড়, হাজার হাজার ফুল, দুইটি বাচ্চা ইত্যাদি|

পরিমাপবাচক বিশেষণ (Adjective of Quantity): যে শব্দ দ্বারা কোন কিছুর মাপ বা পরিমাপ বা পরিমাণ বুঝায় তাকে পরিমাপবাচক বিশেষণ বলে|

উদাহরণ: পাঁচ লিটার দুধ, দুই কেজি আম, কিছু আটা, একটু জল, সমস্ত লবণ প্রভৃতি|

I like that painting.

এই বাক্যের মধ্যে that ব্যবহার কে সে painting পছন্দ করে বোঝানো হয়েছে|

In this sentence that points to the painting (thing).

कुछ विशेषण के शब्द

Word	Meaning / Pronunciation
Adorable	आराध्य (aaradya)
Alive	जीवित (jeevit)
Better	बेहतर (behtar)
Careful	सावधान (savdhan)
Clever	चालाक (chalak)
Beautiful	ख़ूबसूरत (khubsurat)
Clean	स्वच्छ (swach)
Angry	क्रोधित (krodhit)
Elegant	मनोहर (manohar)
Fancy	अनोखा (anokha)
Glamorous	मोहक (mohak)
Handsome	सुन्दर (sundar)
Long	लम्बा (lamba)
Old-fashioned	पुराना (purana)
Red	लाल (lal)
Orange	नारंगी (narangi)
Yellow	पीला (peela)
Green	हरा (hara)

কিছু বিশেষণ শব্দ (Some Adjective Words)

Word	Meaning / Pronunciation
Adorable	আরাধ্য (aaradhyo)
Alive	জীবিত (jiibito)
Better	ভালো (bhalo)
Careful	সাবধানতা (sabdhanota)
Clever	চালাক (chalak)
Beautiful	সুন্দর (sundor)
Clean	পরিষ্কার (porishkar)
Angry	ক্রোধান্বিত (krodhanwito)
Elegant	ভদ্রতা (bhodrota)
Fancy	শৌখিন (shoukhin)
Glamorous	চাকচিক্য (chakchikyo)
Handsome	সুদর্শন (sudorshon)
Long	লম্বা (lomba)
Old-fashioned	প্রাচীনতা (prachiinota)
Red	লাল (laal)
Orange	কমলা (komola)
Yellow	হলুদ (holud)
Green	সবুজ (sobuj)

Word	Meaning / Pronunciation
Blue	नीला (neela)
Purple	जामुनी (jamuni)
Gray	स्लेटी (saleti)
Black	काला (kaala)
White	सफेद (safed)
Dead	निर्जीव (nirjeev)
Easy	आसान (aasaan)
Famous	प्रसिद्ध (prasidh)
Gifted	गुणी (guni)
Helpful	सहायक (sahayak)
Important	आवश्यक (aavashyak)
Inexpensive	सस्ता (sasta)
Powerful	शक्तिशाली (shaktishali)
Rich	अमीर (ameer)
Shy	शर्मीला (sharmeela)
Tender	नरम (naram)
Sparkling	चमकदार (chamakdaar)
Nervous	बेचैन (bechain)
Scary	डरावना (daravna)
Worried	चिंतित (chintit)

Word	Meaning / Pronunciation
Blue	নীল (niil)
Purple	বেগুনি (beguni)
Gray	ধূসর (dhusor)
Black	কালো (kalo)
White	সাদা (sada)
Dead	মৃত (mrito)
Easy	সহজ (sohoj)
Famous	বিখ্যাত (bikhyato)
Gifted	গুণী (gunii)
Helpful	সাহায্যকারী (sahajyokarii)
Important	গুরুত্বপূর্ণ (gurutwopurno)
Inexpensive	সস্তা (sosta)
Powerful	শক্তিশালী (shoktishalii)
Rich	ধনী (dhonii)
Shy	লাজুক (lajuk)
Tender	কোমল (komol)
Sparkling	চিকচিকে, চিকমিকে (chikchike,chikmike)
Nervous	স্নায়ুদৌর্বল্য (snayudoubrlyo)
Scary	ভয়ানক （bhoyanok）
Worried	চিন্তিত (chintito)

Word	Meaning / Pronunciation
Brave	बहादुर (bahadur)
Calm	शांत (shaant)
Eager	उत्सुक (utsuk)
Faithful	इमानदार (emaandar)
Gentle	विनम्र (vinamr)
Happy	आनन्दित (aanandit)
Kind	दयालु (dyalu)
Lively	दिलचस्प (dilchasp)
Nice	अच्छा (achha)
Broad	चौड़ा (chauda)
Crooked	टेढ़ा-मेढ़ा (teda-meda)
Curved	वक्र (vakr)
Deep	गहरा (gehra)
High	ऊँचा (uncha)
Low	नीचा (neecha)
Narrow	संकीर्ण (sankeern)
Round	गोल (gol)
Big	बड़ा (bada)
Fat	मोटा (mota)
Great	महान (mahaan)

Word	Meaning / Pronunciation
Brave	সাহসী (sahosii)
Calm	শান্ত (shanto)
Eager	উৎসুক (utsuk)
Faithful	বিশ্বস্ত (bishwosto)
Gentle	ভদ্র (bhodro)
Happy	আনন্দিত (aanondito)
Kind	দয়ালু (doyalu)
Lively	প্রাণবন্ত (pranobonto)
Nice	চমৎকার (chomotkar)
Broad	সুপ্রশস্ত (suproshosto)
Crooked	কুটিল (kutil)
Curved	বক্র (bokro)
Deep	গভীর (gobhiir)
High	উঁচু (uchu)
Low	নিচু (nichu)
Narrow	সংকীর্ণ (sonkiirno)
Round	গোল (gol)
Big	বড় (boro)
Fat	মোটা (mota)
Great	মহান (mohan)

Word	Meaning / Pronunciation
Huge	विशाल (vishaal)
Little	थोड़ा (thoda)
Deafening	कानफोड़ (kaanfod)
Faint	धीमी (dheeme)
Loud	जोर (jor)
Melodic	मधुर (madhur)
Noisy	कोलाहल (kolahal)
Quiet	शान्त (shaant)
Obedient	आज्ञाकारी (aagyakaari)
Proud	गर्वित (garvit)
Thankful	आभारी (aabhari)
Victorious	विजयी (vijayee)
Witty	हाजिर जवाब (haajir jawaab)
Square	चौकोर (chaukor)
Straight	सीधा (seedha)
Wide	चौड़ा (chauda)
Tall	लम्बा (lamba)
Ancient	प्राचीन (pracheen)
Bitter	कड़वा (kadva)
Delicious	स्वादिष्ट (swadisht)

Word	Meaning / Pronunciation
Huge	বিশাল (bishal)
Little	ছোট (chhoto)
Deafening	কোলাহলপূর্ণ (kolaholpurno)
Faint	মূর্ছা যাওয়া (murchha jaoa)
Loud	উচ্চ আওয়াজ (uchho aaoyaj)
Melodic	মধুর (modhur)
Noisy	গোলমালপূর্ণ (golmalpurno)
Quiet	শান্ত (shanto)
Obedient	অনুগত (onugoto)
Proud	গর্বিত (gorbito)
Thankful	কৃতজ্ঞ (kritggo)
Victorious	বিজয়ী (bijoyii)
Witty	রসিক (rosik)
Square	চৌকা (chouka)
Straight	সোজা (soja)
Wide	চওড়া (chora)
Tall	লম্বা (lomba)
Ancient	প্রাচীন (prachiin)
Bitter	তিক্ত (tikto)
Delicious	সুস্বাদু (suswadu)

Word	Meaning / Pronunciation
Fresh	ताज़ा (taaza)
Greasy	चिकना (chikna)
Juicy	रसदार (rasdar)
Hot	गरम (garam)
Icy	बर्फ़ीला (barfeela)
Nutritious	पौष्टिक (poshtik)
Rotten	सड़ा (sada)
Salty	नमकीन (namkeen)
Sticky	चिपचिपा (chipchipa)
Strong	बलवान (balwaan)
Sweet	मीठा (meetha)
Tasteless	बेस्वाद (beswaad)
Uneven	असमतल (asamtal)
Weak	कमजोर (kamjor)
Wooden	लकड़ी का (lakdi ka)
Broken	टूटा-फूटा (toota-foota)
Cold	ठंडा (thanda)
Dirty	गंदा (ganda)
Warm	गरम (garam)

Word	Meaning / Pronunciation
Fresh	তাজা (taja)
Greasy	তৈলাক্ত (tailakto)
Juicy	রসালো (rosalo)
Hot	গরম (gorom)
Icy	বরফপূর্ণ (borophpurno)
Nutritious	পুষ্টিকর (pushtikor)
Rotten	পঁচা (pocha)
Salty	লবনাক্ত (lobonakto)
Sticky	চটচটে (chotchote)
Strong	শক্তিশালী (shoktishalii)
Sweet	মিষ্টি (mishti)
Tasteless	স্বাদহীন (swadhiin)
Uneven	অসমতল (asomotol)
Weak	দুর্বল (durbol)
Wooden	কাষ্ঠনির্মিত (kashthonirmito)
Broken	ভাঙ্গা (bhanga)
Cold	ঠাণ্ডা (thanda)
Dirty	নোংরা (nongra)
Warm	গরম করা (gorom kora)

Word	Meaning / Pronunciation
Wet	गीला (geela)
Empty	रिक्त (rikt)
Full	भरा हुआ (bhara hua)
Heavy	भारी (bhaari)
Light	हल्का (halka)
Many	कई (kayi)

Japan Mount Fiji, Japan

Word	Meaning / Pronunciation
Wet	ভেজা (bheja)
Empty	খালি (khali)
Full	পূর্ণ (purno)
Heavy	ভারী (bharii)
Light	হালকা (halka)
Many	অনেক (anek)

Matterhorn Mountain, Switzerland

क्रिया (Verb)

जिस शब्द या शब्द समूह से काम का करना या होना पाया जाए उसे क्रिया कहते हैं|

उदाहरण:

बच्चे पार्क में खेल रहे हैं|

मेरे दोस्त ने मुझे एक उपहार दिया|

पिता जी सोफे पर बैठे हैं|

मेरी माँ ने खाना बनाया|

क्रिया के प्रकार

सकर्मक क्रिया (Transitive Verb) : जिन क्रिया में यह पता चलता है कि कार्य किस पर किया जा रहा है उन्हें सकर्मक क्रिया कहते हैं|

उदाहरण:

बालक फल खाता है| क्या खाता है? : फल

नेहा दूध पीती है| क्या पीती है? : दूध

माँ कपड़े धोती है| क्या धोती है?: कपड़े

मेरी पुस्तक खो गई है| क्या खो गई है? : पुस्तक

यहाँ "क्या" प्रश्न का उत्तर मिल जाता है| यहाँ फल, दूध, कपड़े शब्द कर्म हैं, इनके बिना ये वाक्य अधूरे हैं| यह सब क्रियायें (खाना, पीना, धोना) सकर्मक हैं|

ক্রিয়া (Verb)

যে শব্দ বা শব্দ সমূহ থেকে কাজ করা বা হওয়া বোঝায় তাকে ক্রিয়া বলে ।

উদাহরণ:

শিশু পার্কে খেলা করছে|

আমার বন্ধু আমাকে একটি উপহার দিয়েছে|

বাবা সোফার উপর বসে আছেন|

আমার মা খাবার বানাচ্ছেন|

ক্রিয়ার শ্রেণীবিভাগ (Type of Verbs)

সকর্মক ক্রিয়া (Transitive Verb): যে ক্রিয়া নিজ থেকে কাজ সম্পাদন করে তাকে সকর্মক ক্রিয়া বলে|

উদাহরণ:

বালক ফল খায়| কি খায়? ফল

নোহা দুধ পান করে| কি পান করে ? দুধ

মা জামাকাপড় ধোয়| কি ধোয়? জামাকাপড়

আমাকে বই হারাতে হয়েছে| কি হারাতে হয়েছে? বই

এখানে "কি" প্রশ্নের উত্তর পাওয়া যায়| এখানে ফল, দুধ, কাপড় এসব শব্দ হচ্ছে ক্রিয়া, তাদের ছাড়া এই বাক্য অসম্পূর্ণ| এই সব ক্রিয়া (খাওয়া, পান করা, ধোয়া) হচ্ছে সকর্মক ক্রিয়া|

अकर्मक क्रिया (Intransitive Verb): जिस क्रिया में कोई कर्म नहीं रहता है और क्या प्रश्न का कोई उत्तर नहीं मिलता उन्हें अकर्मक क्रिया कहते हैं|

उदाहरण:

बालक हँसता है|

नेहा सो रही है|

माँ डरती है|

घोड़ा दौड़ता है|

यहाँ हँसना, सोना, डरना, दौड़ना सब क्रिया हैं पर इनमें "क्या" प्रश्न का उत्तर नही मिल पता है इसलिए ये क्रिया अकर्मक हैं|

Harvard University Campus, Massachusetts, America

অকর্মক ক্রিয়া (Intransitive Verb): যে ক্রিয়া নিজ থেকে কাজ সম্পাদন করে না এবং কি প্রশ্নের কোন উত্তর পাওয়া যায়না তাকে অকর্মক ক্রিয়া বলে|

উদাহরণ:

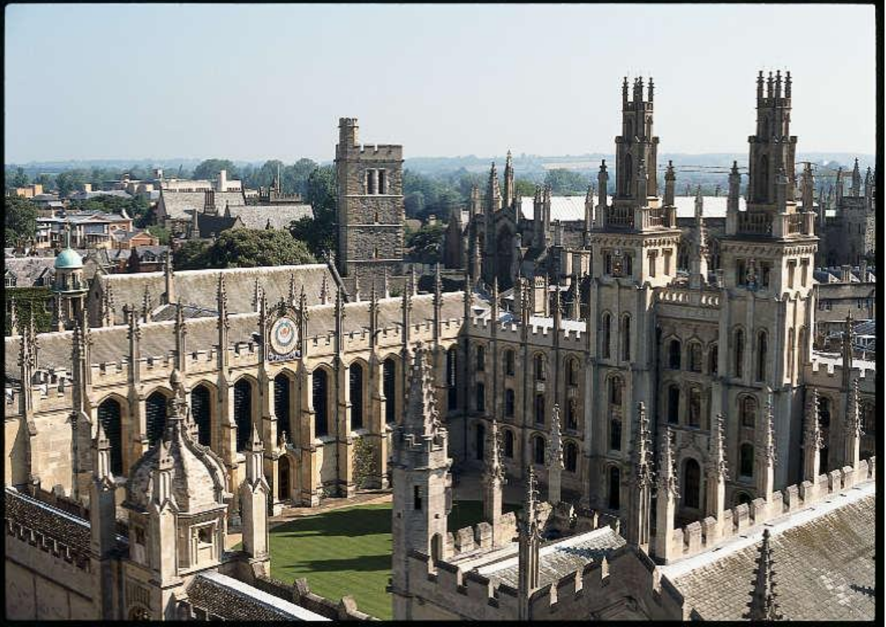
বালক হাসে|

নেহা ঘুমায়|

মা ভয় পায়|

ঘোড়া দৌঁড়ায়|

এখানে হাসি, ঘুম, ভয়, দৌঁড় সব ক্রিয়া। কিন্তু এদের "কি" প্রশ্নের উত্তর পাওয়া যায়না। সুতরাংএই ক্রিয়া অকর্মক ক্রিয়া|

Oxford University Campus
Oxford, England

कुछ क्रिया के शब्द

Word	Meaning / Pronunciation
Admire	प्रशंसा करना (prashansa karna)
Admit	भर्ती करना (bharti karna)
Adopt	गोद लेना (god lena)
Advise	सलाह देना (salah dena)
Agree	राज़ी होना (razi hona)
Alert	सचेत करना (sachet karna)
Alight	उतरना (utarna)
Allow	अनुमति देना (anumati dena)
Apologize	क्षमा मांगना (kshama mangna)
Argue	बहस करना (behas karna)
Arise	उठना (uthna)
Attempt	प्रयास करना (pryas karna)
Attend	ध्यान देना (dhyan dena)
Attract	आकर्षित करना (akarshit karna)
Avoid	टालना (talna)
Awake	जागना (jagna)
Back	वापस लौटना (vapas lautna)
Balance	संतुलित करना (santulit karna)

কিছু ক্রিয়াবাচক শব্দ (Some Verb Words)

Word	Meaning / Pronunciation
Admire	প্রশংসা করা (Proshongsa kora)
Admit	ভর্তি করা (bhorti kora)
Adopt	দত্তক নেওয়া (Dottok neoya)
Advise	পরামর্শ দেওয়া (Poramorsho deoya)
Agree	সম্মত হওয়া (Sommoto haoya)
Alert	সতর্ক করা (sotorko kora)
Alight	অবতরণ করা (abotoron kora)
Allow	অনুমতি দেওয়া (anumoti deoya)
Apologize	ক্ষমা চাওয়া (khoma chaoya)
Argue	তর্ক করা (Torko kora)
Arise	উঠা (Utha)
Attempt	কোন কিছু করার চেষ্টা (kono kichu korar chesta)
Attend	মনোযোগ দেওয়া (monojog deoya)
Attract	আকর্ষণ করা (aakorshon kora)
Avoid	এড়িয়ে যাওয়া (eriye jaoya)
Awake	জেগে উঠা (jege utha)
Back	পিছিয়ে যাওয়া (pichhiye jaoya)
Balance	ভারসাম্য অবস্থায় রাখা (bharsamyo abosthay rakha)

Word	Meaning / Pronunciation
Bat	बल्लेबाजी करना (ballabaaji karna)
Bathe	नहाना (nahana)
Battle	युद्ध करना (yudh karna)
Beg	विनती करना (vinti karna)
Begin	शुरू करना (shuru karna)
Behave	बर्ताव करना (bartav karna)
Bite	काटना (katna)
Bleed	खून बहना (khoon behna)
Borrow	उधार लेना (udhar lena)
Build	निर्माण करना (nirmaan karna)
Burn	जलना (jalna)
Call	बुलाना (bulana)
Care	परवाह करना (parvah karna)
Carry	उठाना (uthana)
Catch	पकड़ना (pakadna)
Challenge	चुनौती देना (chunauti dena)
Change	बदलना (badalna)
Chase	पीछा करना (peecha karna)
Cheat	धोखा देना (dhokha dena)

Word	Meaning / Pronunciation
Bat	খেলার ব্যাট (khelar byat)
Bathe	গোসল করা (gosol kora)
Battle	যুদ্ধ (juddho)
Beg	মিনতি করা (minoti kora)
Begin	আরম্ভ করা (aarombho kora)
Behave	আচরণ করা (aachoron kora)
Bite	দাঁত দিয়ে কামড়ে নেওয়া (dat dia kamre neoya)
Bleed	রক্তপাত হওয়া (roktopat hoya)
Borrow	ধার নেওয়া (dhar neoya)
Build	তৈরি করা (toiri kora)
Burn	পোড়ানো (porano)
Call	ডাকা (daka)
Care	যত্ন নেওয়া (jotno neoya)
Carry	বহন করা (bohon kora)
Catch	ধরা (dhora)
Challenge	শ্রেষ্ঠত্ব প্রমানের জন্য প্রতিদ্বন্দ্বিতা করা (shreshthotto promaner janno protidondita kora)
Change	পরিবর্তন করা (poriborton kora)
Chase	তাড়া করা/ধাওয়া করা (tara kora / dhaoya kora)
Cheat	ঠকানো (thokano)

Word	Meaning / Pronunciation
Cheer	प्रोत्साहन देना (protsahan dena)
Chew	चबाना (chabana)
Choose	चुनना (chunna)
Clean	साफ़ करना (saaf karna)
Collect	एकत्र करना (ekatr karna)
Color	रंगना (rangna)
Comb	कंघी करना (kanghi karna)
Come	आना (come)
Cough	खाँसना (khansna)
Count	गिनना (ginna)
Cover	ढकना (dhakna)
Crawl	रेंगना (rengna)
Cross	पार करना (paar karna)
Cry	रोना (rona)
Cut	काटना (katna)
Damage	नुक़सान करना (nuksaan karna)
Dance	नाचना (nachna)
Decay	सड़ना (sadna)
Decide	निर्णय लेना (nirnay lena)

Word	Meaning / Pronunciation
Cheer	উৎসাহিত করা (utsahito kora)
Chew	চিবানো (chibano)
Choose	পছন্দ করা (pochhondo kora)
Clean	পরিষ্কার করা (porishkar kora)
Collect	সংগ্রহ করা (songroho kora)
Color	রং করা (rong kora)
Comb	চিরুনি দিয়ে আঁচড়ানো (chiruni diye aachrano)
Come	আসা (aasa)
Cough	কাশি (kashi)
Count	গণনা করা (gonona kora)
Cover	ঢেকে দেওয়া (dekhe deoya)
Crawl	হামাগুড়ি দিয়ে চলা (hamaguri diye chola)
Cross	পার হওয়া (par hoya)
Cry	কান্না করা (kanna kora)
Cut	কাটা (kata)
Damage	নষ্ট হওয়া (Noshto hoya)
Dance	নৃত্য করা (nrityo kora)
Decay	ক্ষয়প্রাপ্ত হওয়া (kshoyprapto hoya)
Decide	সিদ্ধান্তে আসা (sidhwante aasa)

Word	Meaning / Pronunciation
Decorate	सजाना (sajana)
Develop	विकसित करना (viksit karna)
Disappear	गायब होना (gayab hona)
Drink	पीना (peena)
Drive	गाड़ी चलाना (gaadi chalana)
Eat	खाना (khana)
Educate	शिक्षा देना (shiksha dena)
Eliminate	निकालना (nikalna)
Encourage	प्रोत्साहित करना (protsahit karna)
Enjoy	आनंद लेना (anand lena)
Enter	प्रवेश करना (pravesh karna)
Entertain	मनोरंजन करना (manoranjan karna)
Escape	बच जाना (bach jaana)
Expect	उम्मीद लगाना (umeed lagana)
Fear	डरना (darna)
Feed	खिलाना (khilana)
Feel	स्पर्श करना (sparsh karna)
Fetch	ले आना (le aana)
Fight	लड़ना (ladna)
Float	तैरना (terna)
Forget	भूलना (bhulna)
Forgive	माफ़ करना (maaf karna)
Form	बनाना (banana)

Word	Meaning / Pronunciation
Decorate	সজ্জিত করা (sajjito kora)
Develop	উন্নয়নসাধন করা (unnayan sadhon kora)
Disappear	অদৃশ্য হওয়া (adrishyo hoya)
Drink	পান করা (pan kora)
Drive	গাড়ী চালানো (garii chalano)
Eat	খাওয়া (khaoya)
Educate	শিক্ষা দেওয়া (shiksha deoya)
Eliminate	বর্জন করা (borjon kora)
Encourage	উৎসাহিত করা (utsahito kora)
Enjoy	আনন্দ করা (aanondo kora)
Enter	প্রবেশ করা (probesh kora)
Entertain	মনোরঞ্জন করা (monoronjon kora)
Escape	মুক্তি পাওয়া (mukti paoya)
Expect	প্রত্যাশা করা (protyasha kora)
Fear	ভয় পাওয়া (bhoy paoya)
Feed	খাওয়ানো (khaoyano)
Feel	অনুভব করা (anubhob kora)
Fetch	কোন কিছু গিয়ে নিয়ে আসা (kono kichhu giye niye aasa)
Fight	যুদ্ধ করা (juddha kora)
Float	ভাসা/ভেসে থাকা (bhasa/bhese thaka)
Forget	ভুলে যাওয়া (bhule jaoya)
Forgive	ক্ষমা করা (kshoma kora)
Form	আকার দেওয়া (aakar deoya)

Word	Meaning / Pronunciation
Fry	तलना (talna)
Gather	इक्कट्ठा करना (ekkatha karna)
Give	देना (dena)
Glow	चमकना (chamakna)
Grate	रगड़ना (ragadna)
Grow	बढ़ना (badna)
Hang	लटकना (latakna)
Harass	सताना (satana)
Heal	अच्छा होना (achha hona)
Hear	सुनना (sunna)
Heat	गरम करना (garam karna)

The Eiffel Tower, Paris, France.

Word	Meaning / Pronunciation
Fry	ভাজা (bhaja)
Gather	জড়ো করা (joro kora)
Give	দেওয়া (deoya)
Glow	উত্তাপ বিকিরণ করা (uttap bikiron kora)
Grate	ঘষে গুঁড়া করা (ghoshe gura kora)
Grow	বেড়ে ওঠা (bere utha)
Hang	ঝুলে থাকা (jhule thaka)
Harass	নাজেহাল করা (najehal kora)
Heal	নিরাময় হওয়া (niramoy hoya)
Hear	শোনা (shona)
Heat	উত্তপ্ত করা (uttoptokora)

Sun Set at the Northpole

Word	Meaning / Pronunciation
Help	मदद करना (madad karna)
Hide	छिपाना (chipna)
Hit	मारना (marna)
Hold	पकड़ना (pakadna)
Imagine	कल्पना करना (kalpana karna)
Increase	बढ़ाना (badana)
Invite	बुलाना (bulana)
Jump	कूदना (kudna)
Keep	रखना (rakhna)
Kill	मार डालना (maar dalna)
Knit	बुनना (bunna)
Laugh	हँसना (hasna)
Learn	सीखना (seekhna)
Leave	छोड़ना (chodna)
Lifted	उठाना (uthana)
Listen	सुनना (sunna)
Meet	मिलना (milna)
Melt	पिघलना (pighalna)
Earn	कमाना (kamana)

Word	Meaning / Pronunciation
Help	সাহায্য করা (sahajyo kora)
Hide	লুকানো (lukano)
Hit	আঘাত করা (aaghat kora)
Hold	ধরা (dhora)
Imagine	কল্পনা করা (kalpona kora)
Increase	বৃদ্ধি করা (briddhi kora)
Invite	নিমন্ত্রণ করা (nimontron kora)
Jump	লাফ দেওয়া (laph deoya)
Keep	রাখা (rakha)
Kill	হত্যা করা (hotya kora)
Knit	বোনা/বয়ন করা (bona/ boyon kora)
Laugh	শব্দ করে হাসা (shobdo kore hasa)
Learn	শেখা/জ্ঞানার্জন করা (shekha/ gayanarjon kora)
Leave	কোন স্থান ত্যাগ করে যাওয়া (kono sthan tyag kore jaoya)
Lifted	উত্তোলন করা (uttolon kora)
Listen	শোনা (shona)
Meet	একত্রিত হওয়া (ektrito hoya)
Melt	গলা বা গলানো (gola ba golano)
Earn	আয় করা (aay kora)

Word	Meaning / Pronunciation
Observe	देखना (dekhna)
Open	खोलना (kholna)
Paste	चिपकाना (chipkana)
Peel	छीलना (cheelna)
Play	खेलना (khelna)
Pray	प्रार्थना करना (prarthna karna)
Reach	पहुँचना (pahunchna)
Read	पढ़ना (padna)
Remove	निकालना (nikalna)
Rub	मिटाना (mitana)
Run	भागना (bhagna)
Save	बचाना (bachana)
Scratch	खरोंचना (kharochna)
Scream	चिल्लाना (chilana)
Sell	बेचना (bechna)
Send	भेजना (bhejna)
Shake	हिलाना (hilana)
Sink	डूबना (dubna)
Sit	बैठना (baithna)
Sleep	सोना (sona)

Word	Meaning / pronunciation
Observe	মনোযোগ সহকারে দেখা (monojog sohokare dekha)
Open	খোলা (khola)
Paste	আঠা দিয়ে জোড়া দেওয়া (aatha diye jora deoya)
Peel	খোসা ছাড়িয়ে ফেলা (khosa chhariya phela)
Play	খেলা করা (khela kora)
Pray	প্রার্থনা করা (prathona kora)
Reach	পৌঁছানো (pouchhano)
Read	পড়া (pora)
Remove	সরানো (sorano)
Rub	ঘর্ষণ করা (ghorshon kora)
Run	দৌঁড়ানো (dourano)
Save	বাঁচানো/রক্ষা করা (bachano/ roksha kora)
Scratch	আঁচড় দেওয়া (aachor deoya)
Scream	তীব্র চিৎকার করা (tibro chitkar kora)
Sell	বিক্রয় করা (bikroy kora)
Send	পাঠানো (pathano)
Shake	ঝাঁকানো (jhakano)
Sink	ডুবে যাওয়া (dube jaoya)
Sit	বসা (bosa)
Sleep	ঘুমানো (ghumano)

Word	Meaning / Pronunciation
Snatch	छीनना (cheenna)
Spread	फैलाना (felana)
Swim	तैरना (terna)
Teach	पढ़ाना (padana)
Tear	फाड़ना (fadna)
Throw	फेंकना (fekna)
Tremble	काँपना (kampna)
Turn	मुड़ना (mudna)
Understand	समझना (samajhna)
Wait	ठहरना (thharna)
Wake	जागना (jagna)
Walk	चलना (chalna)
Wash	धोना (dhona)
Watch	देखना (dekhna)
Write	लिखना (likhna)

The Atomium, Brussels, Belgium.

Word	Meaning / Pronunciation
Snatch	হাত বাড়িয়ে কেড়ে নেওয়া (hat bariye kere neoya)
Spread	মেলে দেওয়া (mele deoya)
Swim	সাঁতার কাটা (satar kata)
Teach	শেখানো (shekhano)
Tear	ছিঁড়ে ফেলা (chhire phela)
Throw	নিক্ষেপ করা (nikshep kora)
Tremble	কেঁপে উঠা (kepe utha)
Turn	ঘোরা (ghora)
Understand	বুঝতে পারা (bujhte para)
Wait	অপেক্ষা করা (apeksha kora)
Wake	জাগা (jaga)
Walk	হাঁটা (hata)
Wash	ধৌত করা (dhouto kora)
Watch	দেখা/ লক্ষ্য করা (dekha/ lakshyo kora)
Write	লেখা (lekha)

Singapore

क्रियाविशेषण (Adverb)

जो शब्द क्रिया की विशेषता बतलाये, उसे क्रिया विशेषण कहते है I जैसे - १.खरगोश तेज दौड़ता है। २.पिता जी बाहर घूमने जा रहे है। ३.धीरे धीरे मेरा उससे परिचय हुआ I ४.मेज के ऊपर पुस्तक रखी हुई है।

क्रिया विशेषण के भेद:

१.कालवाचक विशेषण (Time)

२.स्थानवाचक विशेषण (Place)

३.परिमाणवाचक विशेषण (Quantity)

४.रीतिवाचक विशेषण (Manner)

१.कालवाचक विशेषण: (Time) - वे क्रिया विशेषण शब्द जो क्रिया के घटित होने के समय से सम्बंधित विशेषण बताते हैं, वे कालवाचक क्रियाविशेषण कहलाते हैं I जैसे - १.आज बरसात होगी I २.माँ सुबह नाश्ता बनाती है I ३.राम कल मेरे घर आयेगा। इस क्रिया विशेषण के अन्य उदाहरण निम्न हैं -

कल, परसों, प्रायः, अक्सर, बाद में, जब, तब, अब, अभी, आज, कभी, नित्य, सदा, प्रतिदिन आदि हैं I

२.स्थानवाचक क्रियाविशेषण: (Place) - वे क्रिया विशेषण शब्द जो क्रिया के घटित होने के स्थान का बोध कराते हैं, उन्हें स्थानवाचक क्रियाविशेषण कहते हैं I जैसे - १. अन्दर जाकर पढ़ो! २.बच्चे ऊपर खेलते हैं I ३.अब वहाँ अकेला मज़दूर था I इस क्रिया विशेषण के अन्य उदाहरण निम्न हैं -

यहाँ, वहाँ, कहाँ, दूर, पास, ऊपर, नीचे, अन्दर, बाहर, भीतर, किधर, इस ओर, उस ओर, इधर, उधर आदि।

ক্রিয়া-বিশেষণ (Adverb)

যে শব্দ ক্রিয়ার বিশেষণ সর্ম্পকে ধারণা দেয় তাকে ক্রিয়া বিশেষণ বলা হয়। যেমন – ১। খরগোশ দ্রুত দৌড়ায়। ২। বাবা বাইরে ঘুরতে বের হচ্ছে। ৩।আস্তে আস্তে তার সাথে আমার পরিচয় হয়েছে। ৪। টেবিলের উপর বই রয়েছে।

ক্রিয়াবিশেষনের প্রকারভেদ –

১। কালবাচক বিশেষণ
২। স্থানবাচক বিশেষণ
৩। পারিমাণবাচক বিশেষণ
৪। জাতিবাচক বিশেষণ

১।কালবাচক ক্রিয়া-বিশেষণ: (Time) – যে ক্রিয়া-বিশেষণ শব্দ, যা কর্ম ঘটিত হওয়ার সময়ের সাথে সম্পর্কিত তাকে কালবাচক ক্রিয়া-বিশেষণ বলে। যেমন - ১। আজ বৃষ্টি হবে। ২। মা সকালে নাস্তা বানাবে। ৩। রাম আগামীকাল আমার বাড়ি আসবে। এই ক্রিয়াবিশেষণের অন্যান্য উদাহরণ নিম্নে দেওয়া হলঃ

আগামীকাল, পরশু, প্রায়, পরে, যখন, তখন, এখন, বর্তমানে, আজ, কখন, সর্বদা, নিত্য ইত্যাদি।

২। স্থানবাচক ক্রিয়া-বিশেষণ: (Place) – যে ক্রিয়া-বিশেষণ শব্দ, যা ক্রিয়া ঘটিত স্থানকে নির্দেশ করে তাকে স্থানবাচক ক্রিয়া-বিশেষণ বলা হয় । যেমন - ১। ভিতরে গিয়ে পড়। ২। শিশুরা উপরে খেলে ।

৩। সেখানে একদা বহু শ্রমিক ছিল।

এই ক্রিয়া বিশেষণের অন্যান্য উদাহরণ নিম্নলিখিত – এখানে, সেখানে, কোথায়, দূরে, কাছে, উপরে, নিচে, বাইরে, ভিতরে, কেথায়, এই দিকে, ঐ দিকে, গত কয়েক, এদিকে প্রভৃতি।

३.परिमाणवाचक क्रियाविशेषण: (Quantity) - जिन क्रिया -विशेषण शब्दों से क्रिया के परिमाण अथवा मात्रा से सम्बंधित विशेषता का बोध हो, उन्हें परिमाणवाचक विशेषण कहते है । जैसे - १.अधिक पढ़ो! २.कम खाओ! ३.ज्यादा सुनो! । अन्य परिमाणवाचक क्रिया विशेषण इस प्रकार है - पर्याप्त, कुछ, जरा, खूब, बिल्कुल, काफ़ी, बहुत, कितना, थोड़ा, ज्यादा आदि हैं।

४.रीतिवाचक क्रिया विशेषण: (Manner) - जो क्रिया विशेषण शब्द क्रिया के घटित होने की विधि या रीति से सम्बंधित विशेषता का बोध करवाते हैं, उन्हें परिमाणवाचक विशेषण कहते हैं। जैसे - १.कछुवा धीरे धीरे चलता है । २.अचानक काले बादल घिर आए ३.हरीश ध्यानपूर्वक पढ़ रहा है। इसके अलावा रीतिवाचक क्रियाविशेषण के अन्य उदाहरण हैं - ठीक, ग़लत, सच, झूठ, धीरे, ध्यानपूर्वक, ऐसे, वैसे, कैसे, तेज आदि।

Tallest Residential Tower in the World (Under Construction) - India Tower, Mumbai, India

৩। পরিমাণবাচক ক্রিয়া-বিশেষণ: (Quantity) - যেসব ক্রিয়া-বিশেষণ শব্দ থেকে ক্রিয়ার পরিমাপ বা পরিমাণ সম্পর্কিত ধারণা পাওয়া যায় তাদের পরিমাণবাচক ক্রিয়া-বিশেষণ বলা হয়। যেমন - ১। আরো পড়। ২। কম খাও। ৩। অধিক শোন। অন্যান্য পরিমাণবাচক ক্রিয়া বিশেষণ হ'ল - যথেষ্ট, কিছু, অল্প, খুব, সব, অনেক, কত, কিছু, অধিক প্রভৃতি রয়েছে।

৪। রীতিবাচক ক্রিয়া-বিশেষণ: (Manner) - যে ক্রিয়া-বিশেষণ শব্দ দ্বারা ক্রিয়া ঘটিত কোন রীতি বা বিধি সম্পর্কিত বিশেষণকে নির্দেশ করে তাকে রীতিবাচক ক্রিয়া-বিশেষণ বলা হয়। যেমন - ১। কচ্ছপ আস্তে আস্তে চলে। ২। হঠাৎ আকাশে কালো মেঘ দেখা গেল ৩। হরিশ মনোযোগ সহকারে পড়ছে। তাছাড়া রীতিবাচক বিশেষণের অন্যান্য উদাহরণ - ঠিক, ভুল, সত্যি, মিথ্যা, ধীরে, সহসা, মনোযোগ সহকারে, এমন, এই, কিভাবে, দ্রুত প্রভৃতি।

Architectural and Engineering Developments by Dr. Fazlur Rahman Khan, Sear Tower, Chicago, US

कुछ क्रियाविशेषण के शब्द

Word	Meaning / Pronunciation
Carefully	सावधानी से (savdhani se)
Correctly	सही ढंग से (sahi dhang se)
Eagerly	उत्सुकतापूर्वक (utsuktapurvak)
Easily	तुरन्त (turant)
Fast	शीघ्र (sheegr)
Loudly	जोर से (jor se)
Patiently	धैर्यपूर्वक (dheryapurvak)
Quickly	तेज़ी से (teji se)
Quietly	चुपचाप (chupchap)
Abroad	विदेश (Videsh)
Anywhere	कहीं भी (kahin bhi)
Downstairs	सीढ़ी के नीचे (seedi ke neeche)
Here	यहाँ (yahan)
Home	घर (ghar)
In	अंदर (andar)
Nowhere	कहीं नहीं (kahin nahi)
Out	बाहर (bahar)
Somewhere	कहीं (kahin)
There	वहाँ (vahan)

কিছু ক্রিয়া-বিশেষণ শব্দ (Some Adverb Words)

Word	Meaning / Pronunciation
Carefully	সাবধানে (sabdhane)
Correctly	সঠিকভাবে (sothikbhabe)
Eagerly	সাগ্রহে (saghrohe)
Easily	সহজভাবে (sohojbhabe)
Fast	দ্রুত (druto)
Loudly	উচ্চরবে (ucchorobe)
Patiently	ধৈর্যসহকারে (dhoirjosohokare)
Quickly	দ্রুতভাবে （drutobhabe）
Quietly	শান্তভাবে (shantobhabe)
Abroad	বিদেশে (bideshe)
Anywhere	যেকোন জায়গায় (jekono jaygay)
Downstairs	নীচ তলায় (nichtolay)
Here	এখানে (ekhane)
Home	বাড়ী (barii)
In	মধ্যে (modhye)
Nowhere	কোথাও না (kothao na)
Out	বাহিরে (bahire)
Somewhere	কোথাও (kothao)
There	সেখানে (sekhane)

Word	Meaning / Pronunciation
Underground	भूमि के नीचे (bhumi ke neeche)
Up	ऊपर (upar)
So	ताकि (taki)
In order to	के उद्देश्य से (ke uddeshya se)
Because	क्यों कि (kyun ki)
Since	तब से (tab se)
Accidentally	अनजाने में (unjaane me)
Intentionally	जान बूझ कर (jaan bujh kar)
Always	हमेशा (hamesha)
Never	कभी नहीं (kabhi nahi)
Often	अक्सर (aksar)
Rarely	कभी कभार (kabhi kabhar)
Seldom	शायद ही कभी (shayad hi kabhi)
Sometimes	कभी कभी (kabhi kabhi)
Usually	अक्सर (aksar)
After	बाद में (baad me)
Already	पहले से (pehle se)
Finally	आखिर में (aakhir me)
Just	केवल (keval)
Last	अन्त में (ant me)

Word	Meaning / Pronunciation
Underground	মাটির নীচে (matir niche)
Up	উপর (upor)
So	সুতরাং (sutorang)
In order to	উদ্দেশ্যে (uddyasshye)
Because	কারণে (karone)
Since	যদিও (jodio)
Accidentally	ঘটনাক্রমে (ghotonakrome)
Intentionally	ইচ্ছাকৃতভাবে (ichchhakritobhabe)
Always	সবসময় (sobsomoy)
Never	কখনো না (kokhono na)
Often	প্রায়ই (prayoi)
Rarely	কদাচিৎ (kodachit)
Seldom	কদাচিৎ (kodachit)
Sometimes	কখনো (kokhono)
Usually	সাধারণত (sadharonoto)
After	পরে (pore)
Already	ইতিমধ্যে (itimodhyo)
Finally	অবশেষে (obosheshe)
Just	এইমাত্র (eimatro)
Last	শেষ (shesh)

Word	Meaning / Pronunciation
Later	पश्चात् (paschat)
Now	अभी (abhi)
Recently	हाल में (haal me)
Soon	जल्दी से (jaldi se)
Then	तब फिर (tab phir)
Tomorrow	कल (kal)
When	कब (kab)
While	जब तक (jab tak)
Yesterday	कल (kal)
Everywhere	हर जगह (har jagah)
Badly	बुरी तरह (buri tarah)
Beautifully	सुंदरतापूर्वक (sundartapurvak)
Boldly	निडरतापूर्वक (nidartapurvak)
Bravely	बहादुरी से (bahaduri se)
Calmly	शांति से (shaanti se)
Carelessly	लापरवाही से (laparvaahi se)
Daily	रोज़ (roj)
Fully	पूर्ण रूप से (purn rup se)
Furiously	क्रोधावेश में (krodhavesh me)
Gently	नरमी से (narmi se)

Word	Meaning / Pronunciation
Later	পরবর্তী (porobortii)
Now	এখন (ekhon)
Recently	সম্প্রতি (somproti)
Soon	শীঘ্রই (shiighroi)
Then	পরে (pore)
Tomorrow	আগামীকাল (aagamiikal)
When	কখন (kokhon)
While	সময়ের মধ্য (somoyer modhye)
Yesterday	গতকাল (gotokal)
Everywhere	সব জায়গায় (sob jaygay)
Badly	খারাপভাবে (kharapbhabe)
Beautifully	সুন্দরভাবে (sundorbhabe)
Boldly	নির্ভয়ে (nirbhoye)
bravely	সাহসীভাবে (sahosiibhabe)
Calmly	শান্তভাবে (shantobhabe)
Carelessly	অসাবধানে (asabdhane)
Daily	প্রত্যেকদিন (protyekdin)
Fully	পরিপূর্ণভাবে (poripurnobhabe)
Furiously	প্রচন্ডভাবে (prochondobhabe)
Gently	ধীরে (dhiire)

Word	Meaning / Pronunciation
Gladly	खुशी से (khushi se)
Happily	आनन्द से (anand se)
Immediately	फौरन (phoran)
Lovingly	प्यार से (pyar se)
More	अत्यधिक (atyadhik)
Politely	नम्रतापूर्वक (namrata purvak)
Punctually	ठीक समय पर (theek samay par)
Rudely	रुखाई से (rukhai se)
Safely	सुरक्षित रूप से (surakshit rup se)
Slowly	धीरे-धीरे (dheere dheere)
Strictly	सख़्ती से (sakhti se)
Suddenly	अचानक ही (achanak hi)
Swiftly	तेज़ी से (teji se)
Uselessly	बेकार में (bekar me)
yearly	हर साल (har saal)

Tree Windmill, Scandanavia

Word	Meaning / Pronunciation
Gladly	আনন্দময় (aanondomoy)
Happily	সুখী (sukhii)
Immediately	অবিলম্বে (abilombe)
lovingly	স্নেহের সাথে (sneher sathe)
More	অনেক (anek)
politely	মার্জিতভাবে (marjito bhabe)
Punctually	যথাসময়ে (jothasomoye)
Rudely	কঠোরভাবে (kothorbhabe)
Safely	নিরাপদে (nirapode)
Slowly	ধীরভাবে (dhiirbhabe)
Strictly	শক্তভাবে (shoktobhabe)
Suddenly	হঠাৎ করে (hothat kore)
Swiftly	দ্রুতভাবে (drutobhabe)
Uselessly	বৃথা (britha)
Yearly	বাৎসরিক (batsorik)

Kenyan Wild Girrafes.

सम्बन्ध सूचक-अव्यय (Preposition)

सम्बन्ध सूचक-अव्यय वह शब्द या शब्दों का समूह है जो किसी संज्ञा या सर्वनाम के साथ प्रयोग किया जाता है| सम्बन्ध सूचक-अव्यय उस संज्ञा या सर्वनाम का सम्बन्ध किसी दूसरे शब्द से प्रदर्शित करता है|

निम्न वाक्यों पर नज़र डालें और इन में in, of और into के उप्योग पर गौर करें|

The farmer is in the field.
She is fond of milk.
The mouse jumped into the pot

वाक्य (उदाहरण):

१. राम के सर पर टोपी है|

२. रवि के पीछे जॉन है|

३. शीला के सामने एक कुत्ता है|

४. सरला के आगे मेज़ है|

उदाहरण: के बिना, के साथ, के नीचे, के पीछे, के बाहर, के अंदर, के बीच, के पश्चात, की तरफ। (without, with, under, behind, outside, inside, middle, after & direction)

समुच्चयबोधक अव्यय (Conjunction)

समुच्चयबोधक अव्यय वह शब्द है जो दो शब्दों या वाक्यों को जोड़ता है।

१. दो और दो चार होते हैं|

२. मुझे अध्ययन करना अच्छा लगता है लेकिन उसे खेलना|

সম্বন্ধ সূচক-অব্যয় (Preposition)

যে শব্দ বা শব্দ সমূহ কোনো বিশেষ্য বা সর্বনামের সাথে যুক্ত হয়ে বাক্যে ব্যবহৃত অন্য শব্দের সাথে সম্বন্ধ তৈরি করে তাকে সম্বন্ধসূচক অব্যয় (Preposition) বলে।

নিম্নলিখিত বাক্যে মধ্যে (in), র (of) ও ভিতরে (into) প্রয়োগ লক্ষ্য করা যায়:

কৃষক মাঠের ভিতরে। (The farmer is in the field.)

সে দুধ পছন্দ করে। (She is fond of milk.)

ইঁদুর পাত্রটির মধ্যে লাফ দিয়েছিল। The mouse jumped into the pot)

বাক্যের উদাহরণ :

১। রামের মাথায় টুপি আছে।

২। রবির পিছনে জন।

৩। শিলার সামনে কুকুর।

৪। সরলার সামনে টেবিল।

উদাহরণঃ

ছাড়া, সাথে, নীচে, পিছনে, বাইরে, ভিতরে, মাঝখানে ও নির্দেশনা

(without, with, under, behind, outside, inside, middle, after & direction)

সমুচ্চয় বাচক অব্যয় (Conjunction):

সমুচ্চয় বাচক অব্যয় সেই শব্দ যা দুটি শব্দ বা বাক্যকে সংযোগ করে।

১।দুই এবং দুই মিলে চার হয়।

২। আমি পড়তে পছন্দ করি কিন্তু সে খেলতে পছন্দ করে ।

Their types and some examples are given below:

1. Yojak (Additive) such as aur, tatha, evam
   उदाहरण: बादल आये और बारिश होने लगी|
   (Clouds came and it started raining)
2. Vikalp-soochak (Shows Alternative) such as ya, athava, ya-ya, na to, na ki
   उदाहरण: वर्षा होगी अथवा आँधी आयेगी|
   (Either it will rain or there will be a storm)
3. Vibhajak (Dis-joint) such as parantu, kintu, magar, lekin, taki.
   उदाहरण: मैं उसके घर गया परन्तु वह नहीं मिला|
   (I went to his house but he did not meet)
4. Parinaam-soochak (Shows Result)उदाहरण: मैंने मेहनत की इसलिए मैं सफल हुआ|
   (I worked hard hence I became successful)
5. Karan-soochak (Shows Reason)उदाहरण:. मैं नहीं सोऊंगा क्योंकि यहाँ पर मच्छर हैं| (I will not sleep because there are mosquitoes here.)
6. Uddeshya-soochak (Shows motive)उदाहरण: तेजी से चलो ताकि हम स्टेशन ठीक टाइम पर पहुँच जाएँ (Walk fast so that we reach station in time)

विस्मयादिबोधक अव्यय (interjections)

जिन शब्दों से शोक, विस्मय, घृणा, आश्चर्य आदि भाव व्यक्त हों, उन्हें विस्मयादि बोधक अव्यय कहा जाता है । जैसे - अरे! तुम कब आये? बाप रे बाप! इतनी तेज आंधी, वाह! तुमने तो कमाल कर दिया आदि ।

विस्मयादि बोधक अव्यय का प्रयोग सदा वाक्य के आरम्भ में होता है । इनके साथ विस्मयादिबोधक चिन्ह! अवश्य लगाया जाता है ।

যে সকল সমুচ্চয়বাচক অব্যয় (Conjuction) দ্বারা দুইটি শব্দ বা বাক্যকে সংযোগ করা হয়, তাদের প্রকারভেদ ও উদাহরণ নিম্নে দেওয়া হলঃ

১। যোজক (Additive) যেমন: ও, তথা, এবং।

উদাহরণঃ মেঘ আসলো এবং বৃষ্টি শুরু হলো।

২। বিকল্প সূচক (Shows Alternative) যেমন: যা, অথবা, যা- যা, না তো, না কি।

উদাঃ বৃষ্টি হবে অথবা ঝড় আসবে।

৩। বিভাজক (Dis-joint) যেমন: কিন্তু, তাকে, পরন্তু, এজন্য, কী।

উদাঃ আমি তার বাড়ি গিয়েছিলাম কিন্তু তার দেখা পাইনি।

৪। পরিনাম সূচক (Shows Result) উদাঃ আমি কঠোর পরিশ্রম করেছিলাম তাই সফল হয়েছি।

৫। কারণ সূচক (Shows Reason) উদাঃ আমি ঘুমাতে পারব না কারণ সেখানে খুব মশা।

৬। উদ্দেশ্য সূচক (Shows motive) উদাঃ দ্রুত চল যাতে আমরা ঠিক সময়ে স্টেশনে পৌঁছাতে পারি।

বিস্ময়বোধক অব্যয় (interjections)

যে সব শব্দে শোক, বিস্ময়, ঘৃণা, আশ্চর্য্য প্রভৃতি ভাব ব্যক্ত করা হয় তাদেরকে বিস্ময়বোধক অব্যয় বলা হয়। যেমন -আরে! তুমি কখন আসলে? বাপ রে বাপ! প্রচণ্ড ঝড়। বাহ! তোমরা অবাক করলে। প্রভৃতি।

বিস্ময়বোধক অব্যয় সর্বদা বাক্যের শুরুতে ব্যবহার হয় এবং বিস্ময়বোধক অব্যয় ব্যবহার শেষে বিস্ময়বোধক চিহ্ন (!) অবশ্যই ব্যবহার করতে হবে।

मन के विभिन्न भावों के आधार पर विस्मयादिबोधक अव्यय के निम्नलिखित प्रमुख भेद हैं:

१.**शोकबोधक** - हाय! , बाप रे बाप! हे राम! आदि। जैसे - हे राम! बहुत बुरा हुआ, हाय! यह क्या हुआ?

२. **घृणा या तिरस्कार बोधक** - छिः!, थू -थू , धिक्कार ! आदि । जैसे - छिःछि : ! ये गन्दगी किसने फैलाई? धिक्कार! है तुम्हे ।

३. **स्वीकृतिबोधक** - अच्छा! ठीक! हाँ! आदि । जैसे - हाँ! मै कल पहुँच जाऊँगा, ठीक! यह हो जाएगा ।

४.**विस्मयबोधक** - अरे! क्या! ओह! सच! आदि । जैसे - अरे! तुम यहाँ कैसे?, ओह ! ये कौन है?

५.**संबोधनबोधक** - हो! अजी!ओ! आदि । जैसे - अजी! थोड़ी देर और रुक जाईये, ओ! दूधवाले कल मत आना ।

६.**हर्षबोधक** - वाह -वाह, धन्य, अति सुन्दर, अहा! आदि । जैसे - अहा! मजा आ गया, अति सुन्दर! बहुत अच्छी कविता है ।

७. **भयबोधक** - ओह! हाय! बाप रे बाप! आदि । जैसे - बाप रे बाप! इतना बड़ा साँप, हाय! मुझे चोट लग गयी ।

Some words that show various moods are:

Moods/Feelings	सुख (Happiness)	शोक (Sadness)
आश्चर्य (Surprise)	क्रोध (Anger)	तिरस्कार (Condemn)
वेदना (Pain)	प्रशंसा (Praise)	सहमति (Consent)

Ahaa!, Aahaa!, Wah!, Wah-wah!, Haay!, Aah!, Oh!, Uff!, Afsos!
Arre!, Kya!, Sach!, Baap Re!, Hain!, Hut!, Chal!, Dur Ho!, Abe!, Kyon!, Chhih!, Dhikkaar!, Dhat!, Haay Re!, Baap Re!, Haay Mar Gaya!, Waah!, Dhanya!, Khoob!, BahutAchchhe!
Achcha!, Theek!, Bahut Achchha!

যে সকল বিস্ময়বোধক অব্যয় দ্বারা মনের ভাব বিভিন্ন ভাবে প্রকাশ করা হয় তাদের প্রকারভেদ নিম্নরূপ -

১। শোকবাচক অব্যয় –হায়!, ওরে বাবা!, হে রাম! ইত্যাদি। যেমন - হে রাম! খুব খারাপ হয়েছে।হায় ! এ কি হয়েছে?

২। ঘৃণা অথবা তিরস্কার বোধক - ছি:! , থু – থু!, ধিক্কার! ইত্যাদি। যেমন - ছি: ছি:! এত নোংরা কে ফেললো? ধিক্কার! তোমাকে।

৩। স্বীকৃতিবাচক: ভাল! ঠিক! হ্যাঁ! ইত্যাদি। যেমন - হ্যাঁ! আমি আগামীকাল পৌঁছাব। ঠিক! এটা হবে।

৪। বিস্ময়বোধক -ওরে! কি!আঃ ! সত্যি! ইত্যাদি । যেমন - ওরে! তুমি এখানে কি ভাবে? , হে! এই কে?

৫। সম্বোধনবোধক - হে! ওহে! ওহ! ইত্যাদি। যেমন – ওরে ! একটু দাঁড়াও।, ওহ! দুধওয়ালা কাল আসবে না ।

৬। হর্ষবোধক - বাঃ বাঃ, ধন্য, খুব সুন্দর, আহা! ইত্যাদি। যেমন - আহা! কি মজা। কি সুন্দর! খুব সুন্দর কবিতা।

৭। ভয়বোধক -ওহঃ! হায়! ওরে বাবা! ইত্যাদি। যেমন - ওরে বাবা! এত বড় সাপ। হায়! আমার আঘাত লেগেছে।

বিভিন্ন প্রকারের ভাব/অনুভুতিমুলক, বিস্ময়বোধক শব্দসমূহ নিম্নে দেওয়া হল –

হর্ষ (সুখ) আহা! আ-হা, ওহ !ওয়াও!, শোক (দুঃখ) হায়!,আ!,ও!, উ!,উফ্!, আফসোস, বিস্ময় আরে!, কি হলো!, সত্যি!বাপরে!, ক্রোধ (রাগ)চলে যা!, দূর হ!, তিরস্কার (Condemn) ছিঃ !, ধিক্কার!, ধ্যাৎ, বেদনা (ব্যথা) হায় রে!, বাপ রে!, হায়রে মরে গেলাম!, প্রশংসা (Praise) ওয়াও!, ধন্য!, খুব!, বহুৎ আচ্ছা!, স্বীকৃতি (Consent) আচ্ছা!, ঠিক!, বহুৎ আচ্ছা!

वचन

Number

वचन:- संज्ञा शब्द के जिस रूप से यह ज्ञात हो कि वह एक के लिए प्रयुक्त हुआ है या एक से अधिक के लिए उसे वचन कहते हैं।

वचन के प्रकार:

वचन के दो भेद होते हैं -

१. एकवचन

२. बहुवचन

१. एकवचन: जिस शब्द से एक ही व्यक्ति या वस्तु का बोध हो,उसे एकवचन कहते हैं।

जैसे-गमला, चूहा,लड़का,पुस्तक,केला,तोता,आदि ।

२. बहुवचन: जिस शब्द से एक से अधिक संख्या का बोध हो, उसे बहुवचन कहते हैं।

जैसे-गमले,चूहे,लड़के,पुस्तकें,केले,तोते,आदि।

एकवचन से बहुवचन बनाने के नियम-

१. आकारांत पुलिंग शब्दों के 'आ' को 'ए' कर देते है । जैसे –

एकवचन	**--------------------**	**बहुवचन**
पर्दा	--------------------	पर्दे
कुत्ता	--------------------	कुत्ते
बेटा	--------------------	बेटे
मुर्गा	--------------------	मुर्गे
कपड़ा	--------------------	कपड़े

Language: BENGALI

বচন

Number

যা দিয়ে বিশেষ্য ও সর্বনাম পদের সংখ্যা নির্ণীত হয়,তাকে বচন বলে।

বচনের ধরন:

বচন দুই প্রকার। যথাঃ-

১. একবচন

২. বহুবচন

১. একবচন (Singular Number) : যে শব্দ থেকে এক ব্যক্তি, বস্তু বা সংখ্যা এর নাম বোঝায়,তাকে একবচন বলে।

উদাহরণ-গামলা, ইঁদুর,বালক, বই, কলা, তোতাপাখি ইত্যাদি।

২. বহুবচন (Plural Number) : যে শব্দ থেকে একাধিক ব্যক্তি, বস্তু বা সংখ্যা এর নাম বোঝায়,তাকে বহুবচন বলে।

উদাহরণ-গামলাগুলো, ইঁদুরগুলো, বালকগুলো, বইগুলো, কলাগুলো, তোতা পাখিগুলো, ইত্যাদি।

একবচন থেকে বহুবচনে পরিবর্তনের নিয়ম –

১। নিম্নলিখিত একবচন শব্দসমূহের শেষে গুলো অথবা রা যুক্ত করে বহুবচন করা হয়। যেমন –

একবচন		**বহুবচন**
পর্দা	--------------------	পর্দাগুলো
কুকুর	--------------------	কুকুরগুলো
মানুষ	--------------------	মানুষেরা
মুরগী	--------------------	মুরগীগুলো
কাপড়	--------------------	কাপড়গুলো

२. अकारांत स्त्रीलिंग शब्दों में 'अ' को 'एँ ' कर देते है। जैसे –

एकवचन	**--------------------**	**बहुवचन**
बात	--------------------	बातें
रात .	--------------------	रातें
आँख	--------------------	आँखें
पुस्तक	--------------------	पुस्तकें

३. या अंत वाले स्त्रीलिंग शब्दों में 'या' को 'याँ' कर देते है। जैसे –

एकवचन	**--------------------**	**बहुवचन**
चिडिया	--------------------	चिडियाँ
डिबिया	--------------------	डिबियाँ
गुडिया	--------------------	गुडियाँ
चुहिया	--------------------	चुहियाँ

४. आकारांत स्त्रीलिंग शब्दों के आगे 'एँ' लगा देते है। जैसे :-

एकवचन	**--------------------**	**बहुवचन**
कन्या	--------------------	कन्याएँ
माता	--------------------	माताएँ
भुजा	--------------------	भुजाएँ
पत्रिका	--------------------	पत्रिकाएँ

২। অ কারান্তে একবচন শব্দের শেষে গুলো যোগ করে বহুবচন করা হয়, যেমন -

একবচন	**-------------------**	**বহুবচন**
ব্যাপার	--------------------	ব্যাপারগুলো
রাত	--------------------	রাতগুলো
চোখ	--------------------	চোখগুলো
পুস্তক	--------------------	পুস্তকগুলো

৩। অ, আ এবং ই কারান্তে একবচন শব্দের শেষে গুলো যোগ করে বহুবচন করা হয়। যেমন –

একবচন	**-------------------**	**বহুবচন**
চড়ুঁই	--------------------	চড়ুঁইগুলো
কৌটা	--------------------	কৌটাগুলো
পুতুল	--------------------	পুতুলগুলো
ইদুঁর	--------------------	ইদুঁরগুলো

৪। অ এবং আ কারান্তে একবচন শব্দের শেষে গুলো এবং রা যোগ করে বহুবচন করা হয়। যেমন: -

একবচন	**-------------------**	**বহুবচন**
কন্যা	--------------------	কন্যারা
মাতা	--------------------	মাতারা
ইদুঁর	--------------------	ইদুঁরগুলো
ম্যাগাজিন	--------------------	ম্যাগাজিনগুলো

५. इकारांत स्त्रीलिंग शब्दों में याँ लगा देते है। जैसे –

एकवचन	**--------------------**	**बहुवचन**
जाति	--------------------	जातियाँ
रीति	--------------------	रीतियाँ
नदी	--------------------	नदियाँ
लड़की	--------------------	लड़कियाँ

६. स्त्रीलिंग शब्दों में अन्तिम उ,ऊ में ए जोड़कर दीर्घ ऊ का हस्व हो जाता है। जैसे –

एकवचन	**--------------------**	**बहुवचन**
वस्तु	--------------------	वस्तुएँ
गौ	--------------------	गौएँ
बहु	--------------------	बहुएँ

७. कुछ शब्दों में गुण,वर्ण ,भाव आदि शब्द लगाकर बहुवचन बनाया जाता है। जैसे-

एकवचन	**--------------------**	**बहुवचन**
व्यापारी	--------------------	व्यापारीगण
मित्र	--------------------	मित्रवर्ग
सुधी	--------------------	सुधिजन

नोट - कुछ शब्द दोनों वचनों में एक जैसे रहते है। जैसे -पिता,योद्धा,चाचा, मित्र, फल, बाज़ार, अध्यापक, फूल, छात्र, दादा, राजा, विद्यार्थी आदि।

৫। অ, এ, ই এবং ঈ কারান্তে একবচন শব্দের শেষে গুলো যোগ করে বহুবচন করা হয়। যেমন -

একবচন-	**--------------------**	**বহুবচন**
বর্ণ	--------------------	বর্ণগুলো
রীতি	--------------------	রীতিগুলো
নদী	--------------------	নদীগুলো
মেয়ে	--------------------	মেয়েগুলো

৬। অ, ই এবং উ কারান্তে একবচন শব্দের শেষে গুলো এবং রা যোগ করে বহুবচন করা হয়। যেমন –

একবচন-	**--------------------**	**বহুবচন**
জিনিস	--------------------	জিনিসগুলো
গরু	--------------------	গরুগুলো
পত্নী	--------------------	পত্নীরা

৭। বিশেষ কিছু একবচন শব্দের শেষে গণ, বর্গ, বৃন্দ ইত্যাদি শব্দ যোগ করে বহুবচন হয়। যেমন -

একবচন-	**--------------------**	**বহুবচন**
ব্যবসায়ী	--------------------	ব্যবসায়ীগণ
বন্ধু	--------------------	বন্ধুবর্গ
সুধী	--------------------	সুধীবৃন্দ

উল্লেখ্য -কয়েকটি শব্দ একত্রে কাজ করে। যেমন - মা, বাবা, মিত্র, ফল, বাজার, শিক্ষক, ফুল, ছাত্র, দাদা, রাজা, ছাত্র ইত্যাদি।

एकवचन और बहुवचन के प्रयोग के उदाहरण-

१. बच्चा पढ़ रहा है। (एकवचन)
बच्चे पढ़ रहे हैं। (बहुवचन)

२. नदी सूख गयी है। (एकवचन)
नदियाँ सूख गयी हैं। (बहुवचन)

3. बन्दर केला खा रहा है। (एकवचन)
बन्दर केले खा रहे हैं। (बहुवचन)

४. यह लड़की छोटी है। (एकवचन)
ये लड़कियाँ छोटी हैं। (बहुवचन)

५. दिल्ली की सड़क बहुत चौड़ी है। (एकवचन)
दिल्ली की सड़कें बहुत चौड़ी हैं। (बहुवचन)

६. मेरा दोस्त कुर्सी पर बैठा है। (एकवचन)
मेरे दोस्त कुर्सियों पर बैठे हैं। (बहुवचन)

The Mount Everest - Nepal

একবচন থেকে বহুবচনে প্রয়োগের উদাহরণ-

১. বাচ্চাটি পড়ছে । (একবচন)
   বাচ্চারা পড়ছে। (বহুবচন)

২. নদীটি শুকিয়ে গেছে। (একবচন)
   নদীগুলো শুকিয়ে গেছে। (বহুবচন)

৩. বানরটি কলা খাচ্ছে। (একবচন)
   বানর কলাগুলো খাচ্ছে। (বহুবচন)

৪. এই বালিকাটি ছোট। (একবচন)
   এই বালিকারা ছোট। (বহুবচন)

৫. দিল্লীর প্রধান সড়কটি অনেক বড়। (একবচন)
   দিল্লীর সড়কগুলো অনেক বড়। (বহুবচন)

৬. আমার বন্ধুটি চেয়ারের উপর বসে আছে। (একবচন)
   আমার বন্ধুরা চেয়ারের উপর বসে আছে। (বহুবচন)

The European Parliament, Brussels, Belgium

Language: HINDI

लिंग

Gender

लिंग:- "संज्ञा के जिस रूप से व्यक्ति या वस्तु की जाति (स्त्री या पुरूष) के भेद का बोध होता हो, उसे लिंग कहते हैं।"

हिन्दी व्याकरण में लिंग के दो भेद होते हैं - १.पुल्लिंग २.स्त्रीलिंग

१.पुल्लिंग:- जिस संज्ञा शब्द से पुरूष जाति का बोध होता है, उसे पुल्लिंग कहते हैं। जैसे -पिता, राजा, घोड़ा, कुत्ता, बन्दर, हंस, बकरा, लड़का आदि।

२.स्त्रीलिंग:- जिस संज्ञा शब्द से स्त्री जाति का बोध होता है, उसे स्त्रीलिंग कहते हैं । जैसे -माता, रानी, घोड़ी, कुतिया, बंदरिया, हंसिनी, लड़की, बकरी आदि।

प्राणीवाचक संज्ञाओ का लिंग निर्णय आसान है, परन्तु अप्राणीवाचक (वस्तु) संज्ञाओ के लिंग निर्णय में परेशानी होती है, क्योंकि हिन्दी व्याकरण में निर्जीव वस्तुओं को भी पुरूष या स्त्री लिंगो में बाँटा जाता है। प्रायः प्रयोग या आवश्यकता के आधार पर लिंग की पहचान हो जाती है, फिरभी कुछ ऐसे प्राणीवाचक शब्द होते हैं, जिन्हें हमेशा स्त्रीलिंग तथा पुल्लिंग में ही प्रयोग किया जाता है। कुछ संज्ञा शब्द इन नियमों के अपवाद भी होते हैं ।

লিঙ্গ

Gender

যে শব্দ বৈশিষ্ট্য দ্বারা পুরুষ ও স্ত্রী এর মধ্যে পার্থক্য বোঝায়, তাকে লিঙ্গ বলে। ব্যাকরণগত লিঙ্গ দুই প্রকার। যথাঃ- ১. পুংলিঙ্গ ২. স্ত্রীলিঙ্গ:

১। **পুংলিঙ্গ -** যে বিশেষ্য শব্দ দ্বারা পুরুষ জাতি বোঝায়, তাকে পুংলিঙ্গ বলে। যেমন - বাবা, রাজা, অশ্ব, কুকুর, ছেলে ইত্যাদি।

২। **স্ত্রীলিঙ্গ -** যে বিশেষ্য শব্দ দ্বারা স্ত্রী জাতি বোঝায়, তাকে স্ত্রীলিঙ্গ বলে। যেমন - মা, রাণী, অশ্বা, কুক্কুরী, মেয়ে ইত্যাদি।

প্রাণীবাচক বিশেষ্যের লিঙ্গ নির্ণয় সহজ, কিন্তু অপ্রাণীবাচক (জিনিস) বিশেষ্যের লিঙ্গ নির্ণয় অসুবিধা হয়, কারণ হিন্দী ব্যাকরণে কিছু নির্জীব বস্তু আছে যা, পুরুষ অথবা স্ত্রীলিঙ্গের মধ্যে ভাগ করা হয়। সাধারণত ব্যবহার অথবা প্রয়োজন অনুযায়ী লিঙ্গ পরিচয় হয়, আবার কিছু প্রাণীবাচক শব্দ আছে, যাদের সবসময় স্ত্রীলিঙ্গ এবং পুংলিঙ্গে ব্যবহার করা হয়। কিছু বিশেষ্য শব্দ এই নিয়মের ব্যতিক্রম হয়।

Emirates Palace Hotel (7 Star) , Abu Dhabi, UAE.

१. कुछ प्राणीवाचक शब्द हमेशा पुल्लिंग या स्त्रीलिंग में ही प्रयुक्त होते हैं।

(अ) पुल्लिंग - कौवा, खटमल, गीदड़, मच्छर, चीता, उल्लू आदि।

(ब) स्त्रीलिंग - सवारी, गुडिया, गंगा, यमुना।

२. पर्वतों के नाम पुल्लिंग होते हैं। जैसे -हिमालय, विन्ध्याचल, सतपुडा आदि।

३. देशों के नाम हमेशा पुल्लिंग होते हैं। जैसे -भारत, चीन, इरान, अमेरिका आदि।

४. महीनो के नाम हमेशा पुल्लिंग होते हैं। जैसे -चैत, वैसाख, जनवरी, फरवरी आदि।

५. दिनों के नाम हमेशा पुल्लिंग होते हैं। जैसे - सोमवार, बुधवार, शनिवार आदि।

६. नक्षत्र -ग्रहों के नाम पुल्लिंग होते हैं। जैसे -सूर्य, चन्द्र, राहू, शनि आदि।

७. नदियों के नाम हमेशा स्त्रीलिंग होते हैं। जैसे -गंगा, जमुना, कावेरी आदि।

८. भाषा-बोलियों के नाम हमेशा स्त्रीलिंग होते हैं। जैसे -हिन्दी, उर्दू, पंजाबी, अरबी, अवधी, पहाडी आदि।

९. "अ" से अंत होने वाले शब्द पुल्लिंग होते है तथा "ई", आई, इन, इया आदि से समाप्त होने वाले शब्द स्त्रीलिंग होते हैं। जैसे :- फल, फूल, चित्र, चीन आदि पुल्लिंग शब्द हैं। लकड़ी, कहानी, नारी, लेखनी, गुडिया, खटिया आदि स्त्रीलिंग शब्द हैं।

१०. धातुओं, अनाज, द्रव्य, पदार्थ तथा शरीर के अंगो के नाम पुल्लिंग होते है। जैसे -सोना, तांबा, पानी, तेल, दूध, आदि।

११. कुछ संज्ञा शब्दों में मादा या नर लगाकर लिंग का प्रयोग किया जाता है।

১. কয়েকটি প্রাণীবাচক শব্দ সর্বদা পুংলিঙ্গ অথবা স্ত্রীলিঙ্গ এ ব্যবহৃত হয়।

(অ) পুংলিঙ্গ – কাক, ছারপোকা, বাদুর, মশা, চিতা, পেঁচা প্রভৃতি।

(ব) স্ত্রীলিঙ্গ - যাত্রী, পুতুল, গঙ্গা, যমুনা।

২. পাহাড়ের নাম পুংলিঙ্গ হয়। যেমন - হিমালয়, বিন্দ্যাচল, মনপুরা প্রভৃতি।

৩. দেশের নাম সর্বদা পুংলিঙ্গ হয় (হিন্দী ব্যাকরণ অনুসারে)। যেমন - ভারত, চীন, ইরান, মার্কিন যুক্তরাষ্ট্র প্রভৃতি।

৪. মাসের নাম সর্বদা পুংলিঙ্গ হয়। যেমন – চৈত্র, বৈশাখ, জানুয়ারী, ফেব্রুয়ারী প্রভৃতি।

৫. দিনের নাম সর্বদা পুংলিঙ্গ হয়। যেমন - সোমবার, বুধবার, শনিবার প্রভৃতি।

৬. রাশি – গ্রহ এর নাম পুংলিঙ্গ হয়। যেমন - সূর্য, চন্দ্র, রাহু, শনি ইত্যাদি।

৭. নদীর নাম সর্বদা স্ত্রীলিঙ্গ হয়। যেমন - গঙ্গা, যমুনা, কাবেরী প্রভৃতি।

৮. ভাষা – ভাষার নাম সর্বদা স্ত্রীলিংঙ্গ হয়. যেমন - হিন্দি, উর্দু, পাঞ্জাবী, আরবী প্রভৃতি।

৯. "অ" দ্বারা শেষ হওয়া শব্দ পুংলিঙ্গ হয় এবং" ই', আই, ইন, ইয়া ইত্যাদি দ্বারা সমাপ্ত হওয়া শব্দ স্ত্রীলিঙ্গ হয়। যেমন: - ফল, ফুল, চিত্র, চীন প্রভৃতি পুংলিঙ্গ শব্দ। কাহিনী, নারী, লেখনী, গুড়িয়া, খাটিয়া ইত্যাদি স্ত্রীলিঙ্গ শব্দ হয়।

১০. খাদ্যশস্য, তরল, পদার্থ এবং শরীরের অঙ্গের নাম পুংলিঙ্গ হয়। যেমন - সোনা, তামা, জল, তেল, দুধ ইত্যাদি।

১১. কয়েকটি বিশেষ্য শব্দ অর্থাৎ স্ত্রী বা পুরুষ লিঙ্গ ব্যবহার করা হয়।

भेडिया -मादा भेडिया
नर खरगोश -मादा खरगोश
नर छिपकली - मादा छिपकली

नोट - जिस संज्ञा शब्द का लिंग ज्ञात करना हो, उसे पहले बहुवचन में बदल लीजिए। बहुवचन में बदल लेने पर यदि शब्द के अंत में "एँ" या "आँ" आता है, तो वह शब्द स्त्रीलिंग है, यदि एँ या आँ नही आता, तो वह शब्द पुल्लिंग है।

उदाहरण:-
पंखा --पंखे --आँ या एँ नही आया---पुल्लिंग
चाबी --चाबियाँ-- आँ आया है ---स्त्रीलिंग

The United Nations Headquarters, New York

ভেড়া - ভেড়ী

পুরুষ খরগোশ - স্ত্রী খরগোশ

পুরুষ টিকটিকি - স্ত্রী টিকটিকি

উল্লেখ্য - যে বিশেষ্য শব্দটির লিঙ্গান্তর করতে হবে, তাকে আগে বহুবচনে পরিবর্তন করে যদি শব্দ শেষে "সমূহ" বা "আ" প্রদর্শিত হয়, তবে সে শব্দ স্ত্রীলিঙ্গ হয়, যদি “সমূহ” অথবা “আ” না আসে, তাহলে সে শব্দ পুংলিঙ্গ হয়।

White House, Washington DC

पुल्लिंग **Masculine gender**	स्त्रीलिंग **Feminine gender**
Father पिता (pita)	Mother माता (mata)
Brother भाई (bhai)	Sister बहन (behan)
Son बेटा (beta)	Daughter बेटी (beti)
Boy लड़का (ladka)	Girl लड़की(ladki)
Man आदमी (aadmi)	Woman औरत (aurat)
Grand-son पोता (pota)	Grand-Daughter पोती (poti)
Grandfather (Paternal) दादा (dada)	Grandmother (Paternal) दादी (dadi)
Maternal grandfather नाना (nana)	Maternal grandmother नानी (nani)
Gents teacher अध्यापक (adhyapak)	Lady teacher अध्यापिका (adhyapika)
King राजा (raja)	Queen रानी (rani)
Male elephant हाथी (hathi)	Female elephant हथिनी (hathini)
Lion शेर (sher)	Lioness शेरनी (sherni)

পুংলিঙ্গ **Masculine gender**	স্ত্রীলিঙ্গ **Feminine gender**
Father বাবা (baba)	Mother মা (maa)
Brother ভাই (bhai)	Sister বোন (baon)
Son পুত্র (putro)	Daughter কন্যা (konnya)
Boy ছেলে (chele)	Girl মেয়ে (meye)
Man মানব (maanb)	Woman মানবী (manobii)
Grand-son নাতি (nati)	Grand-Daughter নাতনি (natni)
Grandfather (Paternal) ঠাকুরদাদা (thakurdada)	Grandmother (Paternal) ঠাকুমা (thakumaa)
Grandfather (Maternal) দাদু (dadu)	Grandmother (Maternal) দিদিমা (didimaa)
Gents teacher শিক্ষক (shikshk)	Lady teacher শিক্ষিকা (shikshika)
King রাজা (raja)	Queen রাণী (ranii)
Male elephant হস্তি(hosti)	Female elephant হস্তিনী(hostinii)
Lion সিংহ (singho)	Lioness সিংহী (singhii)

आदर्श वाक्य (Model Sentences) :

पुल्लिंग

१. मैं चाय पीता हूँ | (I drink tea)

२. तुम किसको पत्र लिख रहे हो? (Whom are you writing the letter to?)

३. बच्चा कब सोता है? (When does the baby sleep?)

४. क्या यह लड़का आजकल संगीत सीखता है? (Does this boy learn music now a days?)

५. हम रोज़ दुकान जाकर दूध खरीदते हैं | (Daily we go to the shop and buy milk)

६. आप ज़रूरत से ज़्यादा हँसते हैं | (You laugh more than necessary)

७. ये कभी झूठ नहीं बोलते | (They never tell lies)

८. हम ज़मीन पर नहीं बैठते | (We do not sit on the floor)

९. वे मज़दूर एक कारख़ाने में काम करते हैं | (Those laborers' work in a factory)

१०. तोता पेड़ पर बैठकर अमरुद खाता है | (Sitting on the tree the parrot eats guava)

११. सूरज दुनिया को प्रकाश देता है | (The sun gives light to the world)

१२. आकाश में (आसमान पर) तारे चमकते हैं | (The stars twinkle in the sky)

१३. सचिव धन्यवाद देते हैं और लोग घर लौटते हैं | (The secretary thanks and the people return home)

१४. क्या यहाँ अच्छा मक्खन मिलता है? (Is good quality butter available here?)

१५. घोड़े तेज़ दौड़ते हैं | बैल धीरे -- धीरे चलते हैं | (The horses can run fast. The bullocks walk slowly)

१६. तुम सबेरे से शाम तक घर में क्या करते हो? (What do you do from morning to evening at home?)

নমুনা বাক্য (Model Sentences) :

Masculine (পুংলিঙ্গ)

১। আমি চা পান করি। (I drink tea)

২। তুমি কাকে চিঠি লিখছো? (Whom are you writing the letter to?)

৩। বাচ্চাটি কখন ঘুমায়? (When does the baby sleep?)

৪। ছেলেটি আজকাল কি গান শিখছে?
(Does this boy learn music now a days?)

৫। আমরা প্রতিদিন দোকানে গিয়ে দুধ কিনে আনি।
(Daily we go to the shop and buy milk.)

৬। আপনি প্রয়োজনের চেয়ে বেশি হাসেন।
(You laugh more than necessary.)

৭। তারা কখনো মিথ্যা বলে না। (They never tell lie.)

৮। আমরা মেঝেতে বসি না। (We do not sit on the floor.)

৯। ওই শ্রমিকগুলো কারখানায় কাজ করে |
(Those laborers work in a factory.)

১০। তোতাপাখিটি গাছের উপর বসে পেয়ারা খায় |
(Sitting on the tree, the parrot eats guava.)

১১। সূর্য পৃথিবীতে আলো দেয় | (The sun gives light to the world.)

১২। আকাশে তারাগুলো মিটমিট করে। (The stars twinkle in the sky)

১৩। সচিব ধন্যবাদ দেন এবং মানুষটি ঘরে ফিরে আসে|
(The secretary thanks and the people return home.)

১৪। এখানে কি ভাল মাখন পাওয়া যায়?
(Is good quality butter available here?)

১৫। ঘোড়াগুলো দ্রুত দৌড়াতে পারে | বলদগুলো ধীরে ধীরে চলে|
(The horses can run fast. The bullocks walk slowly)

১৬। তোমরা সকাল থেকে সন্ধ্যা পর্যন্ত বাড়িতে কি কর?
(What do you do from morning to evening at home?)

स्त्रीलिंग

१. मैं शामको शरबत नहीं पीती |

(I do not drink juice in the evening.)

२. तुम क्यों बात बात पर रोती हो?

(Why do you cry on every little thing?)

३. सरला तीन भाषाओं में अच्छा गाती है |

(Sarla sings well in three languages.)

४. मछली हमेशा पानी में रहती है और उसमें तैरती है |

(The fish always lives in water and swims in it.)

५. वह बुढ़िया बाज़ार में फल-फूल बेचती है |

(The old woman sells fruits and flowers in the market street.)

६. ग़रीब औरतें रेशमी साड़ियाँ नहीं पहनतीं |

(Poor women do not wear silk sarees.)

७. हम, छात्रावास की छात्राएँ, चावल नहीं खातीं, गेहूँ ही खाती हैं|

(We, the students of the hostel, do not eat rice, but wheat only.)

८. मदाम, आप क्या ख़रीदती हैं ?

(Madam, what do you buy?)

९. मेरी माताजी एक महाविद्यालय में काम करती हैं |

(My mother works in a college.)

१०. गाय चारागाह में आराम से चरती है |

(The cow grazes in the meadow comfortably.)

११. अध्यापिका अख़बार पढती हैं |

(The lady teacher reads newspaper.)

Feminine (স্ত্রীলিঙ্গ)

১। আমি সন্ধ্যার সময় জুস পান করি না|
(I do not drink juice in the evening.)

২। কেন তুমি অতি তুচ্ছবিষয়ে কান্না কর?
(Why do you cry on every little thing?)

৩। সরলা তিনটি ভাষায় ভাল গান গাইতে পারে।
(Sarala sings well in three languages.)

৪। মাছ সবসময় জলে থাকে এবং তাতে সাঁতার কাটে।
(The fish always lives in water and swims in it.)

৫। বৃদ্ধামহিলাটি রাস্তার পাশে ফল এবং ফুল বিক্রি করে | (The old woman sells fruits and flowers in the market street.

৬। গরীব মহিলারা সিল্কের শাড়ী পরে না |
(Poor women do not wear silk sarees.)

৭। আমরা, হোষ্টেলের ছাত্রছাত্রীরা, কখনও ভাত খাই না, শুধু রুটি খাই| (We, the students of the hostel, do not eat rice, but wheat only.)

৮। ম্যাডাম, আপনি কি কিনেন? (Madam, what do you buy?)

৯.। আমার মা একটি কলেজে কাজ করেন |
(My mother works in a college.)

১০। গরু ঘাসের মধ্যে চরতে স্বাচ্ছন্দ্যবোধ করে| (The cow feels comfortable to pasture in the grass field.)

১১। শিক্ষিকা পত্রিকা পড়েন |
(The lady teacher reads newspaper.)

নোটঃ-বাংলা ব্যাকরণে লিঙ্গের আরও দুটি প্রকার আছে।সেগুলো হলঃ-
ক্লীবলিঙ্গ:-চেয়ার, টেবিল, কলম, পেন্সিল, বই, খাতা, সোফা, থালা-বাসন, বস্তা, ঘড়ি, আলমারি ইত্যাদি।
উভয়লিঙ্গ:- শিশু, বাচ্চা, মানুষ, আর্মি, সন্তান ইত্যাদি।

लिंग के उदाहरण

Gender example

पुल्लिंग के उदाहरण

Hindi	English
अंक (ank)	Number/figure/issue/mark
अंग (ang)	Limb
अंगूठा (agutha)	Thumb
अंगूर (angur)	Grape
अंग्रेज़ (agrez)	English person
अंडा (anda)	Egg
अंत (ant)	End
अंतर (antar)	Difference
अंदाज़ा (andaza)	Guess/estimate
अंधा (andha)	Blind/blind man
अंधापन (andhapan)	Blindness
अँधेरा (andhera)	Dark/darkness
अकेलापन (akelapan)	Loneliness
अक्टूबर (aktubar)	October
अक्षर (akshar)	Syllable/letter
अखबार(akhbar)	Newspaper
अगस्त(agast)	August

লিঙ্গ এর উদাহরণ

Gender example

Masculine and feminine gender words are used in hindi only. In bengali and english words gender form are not widely used.

পুংলিঙ্গ উদাহরণ (masculine example)

Bengali	English
সংখ্যা (sonkhya)	Number/figure/issue/mark
অঙ্গ (Ango)	Limb
বৃদ্ধাঙ্গুলি (Briddhanguli)	Thumb
আঙ্গুর (Aangur)	Grape
ইংরেজ (Engrej)	English person
ডিম (Dim)	Egg
সমাপ্ত (Somapto)	End
পার্থক্য (Parthokkyo)	Difference
অনুমান (anumaan)	Guess/estimate
অন্ধ (Andho)	Blind/blind man
অন্ধত্ব (Andhotwo)	Blindness
অন্ধকার(Andhokar)	Dark/darkness
একাকীত্ব (Ekakiitwo)	loneliness
অক্টোবর (Octobor)	october
অক্ষর (Akshor)	Syllable/letter
পত্রিকা (Potrika)	Newspaper
আগষ্ট (Aagost)	August

Hindi	English
अचार (achar)	Pickle
अजनबी (ajnabi)	Stranger
अड्डा (adda)	Stand/base/hut
अतिथि (atithi)	Guest
अतिवाद (ativad)	Extremism
अतिवादी (ativadi)	Extremist
अधिकार (adhikar)	Right/authority
अधिकारी (adhikari)	Officer/official
अध्यक्ष (adhyaksh)	Head/chairman
अध्ययन (adhayayan)	Study/reading
अध्यापक (adhyapak)	Teacher
अध्याय (adhyay)	Chapter
अनाथ (anath)	Orphan
अनाथालय (anathalay)	Orphanage
अनादर (anadar)	Dishonour
अनुभव (anubhav)	Experience
अनुमान (anuman)	Estimate/guess
अनुनासिक (anunasik)	Nasal

Bengali	English
আচার (aachar)	Pickle
অপরিচিত ব্যক্তি (aporichito bykti)	Stranger
আস্তানা (aastana)	Stand/base/hut
অতিথি (atithi)	Guest
চরমবাদ (chorombad)	Extremism
চরমপন্থি (choromponthi)	Extremist
অধিকার (adhikar)	Right/authority
পদস্থ কর্মকর্তা (padostho karmokorta)	Officer/official
অধ্যক্ষ (adhyoksho)	Head/chairman
অধ্যয়ন (adhyon)	Study/reading
অধ্যাপক (adhyapok)	Teacher
অধ্যায় (adhyay)	Chapter
অনাথ (anath)	Orphan
অনাথালয় (anathaloy)	Orphanage
অসম্মান(asomman)	Dishonour
অভিজ্ঞতা(abhiggota)	Experience
অনুমান (anuman)	Guess
নাসিকা (nasika)	Nasal

Hindi	English
अनुस्वार (anusvar)	the dot that indicates a nasalized vowel in words like hai/and which stand for a nasal consonant in conjunct characters)
अनुयायी (anuyayi)	Follower
अनुरोध (anurodh)	Request, appeal
अनुवाद (anuvad)	Translation
अनुशासन(anushasan)	Discipline/control
अपमान (apman)	Disrespect
अपराध (apradh)	Offence/crime
अपराधी (apradhi)	Criminal
अपवाद (apvad)	Exception
अविष्कार (avishkar)	Discovery/invention
अप्रैल (aprail)	April
अफ़सोस (afsos)	Regret/rueful
अभिनेता (abhineta)	Actor
अभ्यास (abhyas)	Practice
अमरीका (amrika)	America
अमरुद (amrud)	Guava
अरब (arab)	A thousand million/ a billion

Bengali	English
অনুস্বার (anuswar)	The dot that indicates a nasalized vowel in words like hai/and which stand for a nasal consonant in conjunct characters)
অনুসারী (anusarii)	Follower
অনুরোধ (anurodh)	Request, appeal
অনুবাদ (anubad)	translation
নিয়মানুবর্তিতা (niomanubortita)	Discipline/control
অপমান (apoman)	Disrespect
অপরাধ (aporadh)	Offence/crime
অপরাধী (aporadhii)	Criminal
ব্যতিক্রম(bytikrom)	Exception
আবিষ্কার (aabishkar)	Discovery/invention
এপ্রিল (april)	April
আফসোস (aaphsos)	Regret/rueful
অভিনেতা (abhineta)	Actor
অভ্যাস (abhyas)	Practice
আমেরিকা (aamerika)	America
পেয়ারা (peyara)	Guava
শত কোটি (shoto koti)	A thousand million/ a billion

Hindi	English
अर्थ (arth)	Meaning
अर्थशास्त्र (arthshastra)	Economics
अवतार (avtar)	Incarnation
अवसर (avsar)	Opportunity/chance
असर (asar)	Effect/impact
असहयोग (asahyog)	Non co-operation
अस्पताल (aspatal)	Hospital
अहंकार (ahamkar)	Pride/egotism
आँगन (aangan)	Courtyard
आंदोलन (aandolan)	Movement
आँसू (aansu)	Tear
आईना (aaina)	Mirror
आकर्षण (aakarshan)	Attraction
आकाश (aakash)	Sky
आक्रमण (aakraman)	Attack
आखिर (aakhir)	After all/end
आगरा (aagra)	Agra
आग्रह (aagrah)	Insistence

Bengali	English
অর্থ(artho)	Meaning
অর্থনীতি (arthoniiti)	Economics
অবতার (abotar)	Incarnation
সুযোগ(Sujog)	Opportunity/chance
প্রভাব (Probhab)	Effect/impact
অসহযোগিতা(Ashojogita)	Non co-operation
হাসপাতাল (Haspatal)	Hospital
অহংকার (Ahongkar)	Pride/egotism
আঙ্গিনা(Aangina)	Courtyard
আন্দোলন (Aandolon)	Movement
অশ্রু (Ashru)	Tear
আয়না (Aaynaa)	Mirror
আকর্ষণ (Aakorshon)	Attraction
আকাশ (Aakash)	Sky
আক্রমন (Aakromon)	Attack
সমাপ্ত (Somapto)	After all/end
আগ্রা (aagraa)	Agra
জেদ (jed)	Insistence

Hindi	English
आटा (aatta)	Fine flour
आडंबर (aadambar)	Pageantry
आतंक (aatank)	Terror
आतंकवाद (aatankvad)	Terrorism
आतंकवादी (aatankvadi)	Terrorist
आत्मीय (aatmiy)	Intimate
आदमी (aadmi)	Man
आदर (aadar)	Respect
आदर्श (aadarsh)	Ideal
आदान-प्रदान (aadan pradan)	Exchange
आदेश (aadesh)	Order/command
आधा (aadha)	Half
आधार (aadhar)	Basis
आनंद (aanand)	Joy/pleasure/bliss
आरम्भ (aarambh)	beginning
आराम (aaram)	Rest
आलू (aalu)	Potato

Bengali	English
আটা (aata)	Fine flour
সমারোহ (somaroha)	Pageantry
সন্ত্রাস (sontras)	Terror
সন্ত্রাসবাদ (sontrasbad)	Terrorism
সন্ত্রাসবাদী (sontrasbadii)	Terrorist
অন্তরঙ্গ(antorongo)	Intimate
মানুষ (manush)	Man
সম্মান(somman)	Respect
আদর্শ (aadorsho)	Ideal
বিনিময় (binimoy)	Exchange
আদেশ (aadesh)	Order/command
অর্ধেক (ardhek)	Half
ভিত্তি/ভিত(bhitti/bhit)	Basis
আনন্দ (aanondo)	Joy/pleasure/bliss
আরম্ভ (aarombho)	Beginning
বিশ্রাম (bishram)	Rest
আলু (aalu)	Potato

Hindi	English
आशीर्वाद (aashirvad)	Blessing
आश्चर्य (aashcharya)	Surprise
आश्रम (aashram)	Hermitage/home or refuge for people on a spiritual path
आसन (aasan)	Sitting
आसमान (aasman)	Sky
इंग्लैंड (inglaind)	England
इंतज़ाम (intazam)	Arrangement
इंतज़ार (intazar)	Waiting
इतवार (itvar)	Sunday
इतिहास (itihas)	History
इंकार (inkar)	Refusal
इंसान (insaan)	Person/human being
इम्तहान (imtahan)	Exam
इनाम (inam)	Prize/reward/gift
इरादा (irada)	Intention
इलाका (ilaqa)	Area
इशारा (ishara)	Sign/signal/hint/indication
इश्क (ishq)	Love/passion

Bengali	English
আশীর্বাদ (aashiirbad)	Blessing
আশ্চর্য (aashchorjo)	Surprise
আশ্রম (aashrom)	Hermitage/home or refuge for people on a spiritual path
আসন (aason)	Sitting
আকাশ (aakash)	Sky
ইংল্যান্ড (england)	England
আয়োজন(aayojon)	Arrangement
অপেক্ষা (apeksha)	Waiting
রবিবার (robibar)	sunday
ইতিহাস (itihas)	History
অস্বীকার (ashwiikar)	Refusal
ব্যক্তি (byakti)	Person/human being
পরীক্ষা (poriksha)	Exam
পুরস্কার (puroskar)	Prize/reward/gift
অভিপ্রায় (abhipray)	Intention
এলাকা (elaka)	Area
ইসারা(isara)	Sign/signal/hint/indication
ভালবাসা (bhalobasa)	Love/passion

Hindi	English
इश्तहार (istahar)	Advertisement, poster
इस्तमाल (istemal)	Use
ईंधन (idhan)	Fuel
ईश्वर (ishvar)	God
ईसाई (isai)	Christian
उच्चारण (uccharan)	Pronunciation
उतर(utar)	North
उत्तर (uttar)	Reply
उत्सव (utsav)	Festival
उत्साह (utsah)	Enthusiasm/ zeal
उदाहरण (udaharan)	Example
उद्देश्य (uddeshya)	Intention
उद्यान (udyan)	Garden
उधार (udhar)	Loan
उपदेश (updesh)	Sermon/advice
उपन्यास (upanyas)	Novel
उपन्यासकार (upanyskar)	Novelist
उपमहाद्वीप (upmahadvip)	Subcontinent

Bengali	English
বিজ্ঞাপন (bigyapon)	Advertisement, poster
প্রয়োগ (proyog)	Use
ইন্ধন (indhon)	Fuel
পরমেশ্বর (poromeshwor)	God
খ্রিস্টান (khristan)	Christian
উচ্চারণ (uchcharon)	Pronunciation
উত্তর দিক(uttor dik)	North
উত্তর (uttor)	Reply
উৎসব (utsob)	Festival
উৎসাহ (utsaho)	Enthusiasm/ zeal
উদাহরণ (udahoron)	Example
উদ্দেশ্য (uddeshyo)	Intention
উদ্যান (udyan)	Garden
ঋণ (rhin)	Loan
ধর্মাপদেশ (dhormapadesh)	Sermon/advice
উপন্যাস (uponyas)	Novel
উপন্যাসিক (uponyasik)	Novelist
উপমহাদেশ (upomohadesh)	Subcontinent

Hindi	English
उपयोग (upyog)	Use
उपवास (upvas)	Fast/fasting
उपाय (upay)	Way/means/scheme
उम्मीदवार (ummidvar)	Candidate
उल्लू (ullu)	Owl
उस्ताद (ustad)	Skilled/skilful/master
ऊंट (unt)	Camel
ऋण (rn)	Debt
ऋषि (rishi)	Sage/seer
एतराज़ (etraz)	Objection
ओला (ola)	Hailstone
औज़ार (auzar)	Tool
औसत (ausat)	Average
कंकड़ (kankad)	Stone/pebble
कंजूस (kanjus)	Mean
कंबल (kambal)	Blanket
कंधा (kandha)	Shoulder
कट्टरता (kattarta)	Fanaticism
कथक (kathak)	Indian dance style

Bengali	English
উপযোগ (uopjog)	Use
উপবাস (upobas)	Fast/fasting
উপায় (upay)	Way/means/scheme
প্রার্থী (prathii)	Candidate
পেঁচা (pecha)	Owl
নিপুণ(nipun)	Skilled/skilful/master
উট (ut)	Camel
ঋণ (rhin)	Debt
ঋষি (rhishi)	Sage/seer
আপত্তি (aapotti)	Objection
শিলাবৃষ্টি (shilabrishti)	Hailstone
যন্ত্র (jontro)	Tool
গড় (gor)	Average
পাথর (pathor)	Stone/pebble
নিকৃষ্ট (nikrishto)	Mean
কম্বল (kombol)	Blanket
কাঁধ (kadh)	Shoulder
ধর্মান্ধতা (dhormandhota)	Fanaticism
কত্থক (kotthok)	Indian dance style

Hindi	English
कद (qad)	Height
कदम (qadam)	Step
कपट (kapat)	Fraud/deceit
कपड़ा (kapda)	Cloth/garment
कबूतर (kabutar)	Pigeon
कलाकार (kalakar)	Artist
कमरा (kamra)	Room
कमाल (kamal)	Wonder/miracle/astonishing
कम्पूटर (kampyutar)	Computer
कर (kar)	Tax
करोड़ (karod)	A crore (ten million, i.e a hundred lakhs
कर्तव्य (kartavya)	Duty
कर्म (karm)	Action/deed/karma
कर्मचारी (karmchari)	Employee/worker
कवि (kavi)	Poet
कष्ट (kasht)	Trouble/inconvenience
कसाई (qasai)	Butcher
कसूर (kasur)	Fault/offence/guilt
कहानीकार (kahanikar)	Short story writer

Bengali	English
উচ্চতা (uchchota)	Height
পদক্ষেপ (podokshep)	Step
ছলনা (chholona)	Fraud/deceit
কাপড় (kapor)	Cloth/garment
কবুতর (kobutor)	Pigeon
শিল্পী (shilpii)	Artist
ঘর (ghor)	Room
বিস্ময় (bismoy)	Wonder/miracle/astonishing
কম্পিউটার (computer)	Computer
কর (kor)	Tax
কোটি (koti)	A crore (ten million, i.e a hundred lakhs
কর্তব্য (kortobyo)	Duty
কর্ম (kormo)	Action/deed/karma
কর্মচারী (kormocharii)	Employee/worker
কবি (kobi)	Poet
কষ্ট (kosto)	Trouble/inconvenience
কসাই (kosai)	Butcher
দোষ (dosh)	Fault/offence/guilt
ছোট গল্প লেখক (choto glopo lekhok)	Short story writer

Hindi	English
काँच (kanch)	Glass
काँटा (kanta)	Thorn/fork
काका (kaka)	Uncle
कागज़ (kagaz)	Paper
काजू (kaju)	Cashew
कान (kaan)	Ear
काना (kana)	One eyed person
कानून (qanun)	Law
काबू (qabu)	Control
काम (kaam)	Work / job
कारखाना (karkhana)	Factory/workshop
कारण (karan)	Reason/cause
कार्य (karya)	Work/action/task
कार्यक्रम (karyakram)	Schedule / programme
कार्यालय (karyalay)	Office
काल (kaal)	Time/age/period
कालेज (kalej)	College
किनारा (kinara)	Coast/edge
किराया (kiraya)	Rent/fare

Bengali	English
কাঁচ (kach)	Glass
কাঁটা (kata)	Thorn/fork
কাকা (kaka)	Uncle
কাগজ (kagoj)	Paper
কাজু বাদাম (kaju badam)	Cashew
কান (kan)	Ear
কানা (kana)	One eyed person
আইন-কানুন (aain-kanun)	Law
নিয়ন্ত্রণ করা (niyontron kora)	Control
কাজ (kaj)	Work / job
কারখানা (karkhana)	Factory/workshop
কারণ (karon)	Reason/cause
কার্য (karjo)	Work/action/task
কার্যক্রম (karjokrom)	Schedule /programme
কার্যালয় (karjaloy)	Office
কাল (kal)	Time/age/period
কলেজ (kolej)	College
কিনারা(kinara)	Coast / edge
ভাড়া (bhara)	Rent/fare

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
किरायेदार (kirayedar)	Tenant
किला (qila)	Fort
किलो (kilo)	Kilo
किलोमीटर (kilomitar)	Kilometre
किसान (kisan)	Farmer/peasant
किस्सा (qissa)	Story/tale
क्रिकेट (kriket)	Cricket
क्रियाविशेषण(kriya visheshan)	Adverb
कीड़ा (kida)	insect
कुआँ (kuan)	Well
कुत्ता (kutta)	Dog
कुरता (kurta)	Loose (top)
कूली (kuli)	Porter
कूड़ा (kuda)	Rubbish/trash
कूड़ेदान (kudedan)	Rubbish bin/trashcan
कूटनीतिज्ञ (kutnitigya)	Diplomat
केन्द्र (kendra)	Centre
केला (kela)	Banana
कैमरा (kaimra)	Camera

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
ভাড়াটিয়া (bharatiya)	Tenant
দুর্গ (durgo)	Fort
কিলো (kilo)	Kilo
কিলোমিটার (kilomitar)	Kilometre
কৃষক(krishok)	Farmer/peasant
গল্প (golpo)	Story/tale
ক্রিকেট (kriket)	Cricket
ক্রিয়া বিশেষণ (kriya bisheshon)	Adverb
কীটপতঙ্গ (kiitpotongo)	Insect
কূপ (kuup)	Well
কুকুর (kukur)	Dog
জামা (jama)	Loose (top)
কুলি (kuli)	Porter
ময়লা (moyla)	Rubbish/trash
ময়লারটিন (moylartin)	Rubbish bin/trashcan
কূটনৈতিক (kutnoitik)	Diplomat
কেন্দ্র (kendro)	Centre
কলা (kola)	Banana
ক্যামেরা (camera)	Camera

Hindi	English
कोहरा (kohra)	Fog
कोठा (kotha)	Terrace
कोना (kona)	Corner
कोयला (koyla)	Coal
क्रम (kram)	Order/sequence
क्रान्तिकारी (krantikari)	Revolutionary
खच्चर (khachar)	Mule
खत (khat)	Letter
खतरा (khatra)	Danger
ख्याल (khayal)	Opinion
खरगोश (khargosh)	Rabbit/hare
खर्च (kharch)	expenditure
खर्चा (kharcha)	Expense
खलनायक (khalnayak)	Villain(in drama)
खाता (khaata)	Account

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
কুয়াশা (kuyasha)	Fog
সোপান (sopan)	Large room/warehouse
কোণা (kona)	Corner
কয়লা (koyla)	Coal
আদেশ/ক্রম (aadesh/krom)	Order/sequence
বিপ্লবী (biplobii)	Revolutionary
খচ্চর (khochchor)	Mule
চিঠি (chithi)	Letter
বিপদ (bipod)	Danger
মতামত (motamot)	Opinion
খরগোশ (khorgosh)	Rabbit/hare
খরচ (khoroch)	Expenditure
ব্যয় (byay)	Expense
খলনায়ক (kholnayok)	Villain(in drama)
খতিয়ান বই (khotiyan boi)	Account

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
खानदान (khandaan)	Family
खाना (khana)	Food
खीरा (khira)	Cucumber
खून (khoon)	Blood
खेत (khet)	Field/farming land
खेद (khed)	Regret
खेल (khel)	Game
खोट (khot)	Defect
ख्वाब (khvab)	Dream
गज़ (gaz)	Yard(measure of length)
गड्डा (gadda)	Pit/ditch/hole
गणित (ganit)	Mathematics
गद्दा (gadda)	Mattress
गद्य (gadya)	Prose
गधा (gadha)	Donkey/ass
गम (gam)	Sorrow/care
गमला (gamla)	Flowerpot
गरज (garaj)	Thunder/roar

Bengali	English
পরিবার (poribar)	Family
খাদ্য (khadyo)	Food
শসা (shosa)	Cucumber
রক্ত (rokto)	Blood
ক্ষেত (kshet)	Field/farming land
অনুতাপ (anutap)	Regret
খেলা (khela)	Game
ত্রুটি (truti)	Defect
স্বপ্ন (swopno)	Dream
গজ(goj)	Yard(measure of length)
পরিখা(porikha)	Pit/ditch/hole
গণিত(gonit)	Mathematics
জাজিম(jajim)	Mattress
গদ্য(godyo)	Prose
গাধা(gadha)	Donkey/ass
দুঃখ(dukho)	Sorrow/care
ফুলের টব(phuler tob)	Flowerpot
গর্জন(gorjon)	Thunder/roar

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
गर्भ (garbh)	Womb
गर्व (garv)	Pride
गला (gala)	Throat
गवाह (gavah)	Witness
गाँव (gaav)	village
गाना (gana)	Song
गायक (gayak)	Singer
गिरजाघर (girjaghar)	Church
गिलास (gilas)	Tumbler/glass
गीत (geet)	Song
गुंडा (gunda)	Thug/hooligan
गुजरात (gujarat)	Gujarat
गुज़ारा (guzara)	Livelihood/subsistence
गुण (gun)	Quality/virtue
गुब्बारा (gubbara)	Balloon
गुरु (guru)	Guru/teacher
गुरुवार (guruvar)	Thursday
गुलाब (gulab)	Rose
गुलाम (gulam)	Slave

Bengali	English
গর্ভ(gorbho)	Womb
গর্ব(garbo)	Pride
গলা(gola)	Throat
সাক্ষী(sakshii)	Witness
গ্রাম(gram)	Village
গান(gaan)	Song
গায়ক(gayok)	Singer
গীর্জা(giirja)	Church
গ্লাস(glas)	Tumbler/glass
গান(gaan)	Song
গুন্ডা (gunda)	Thug/hooligan
গুজরাট(gujrat)	Gujarat
জীবিকা(jiibika)	Livelihood / subsistence
গুণ(gun)	Quality/virtue
বেলুন(belun)	Balloon
শিক্ষক(shikshok)	Guru/teacher
বৃহস্পতিবার (brihospotibar)	Thursday
গোলাপ(golap)	Rose
ক্রীতদাস(kriitodas)	Slave

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
गुसलखाना(gusalkhana)	Bathroom
गुस्सा (gussa)	Angry/anger
गोता (gota)	Dive/diving
गोताखोर (gotakhor)	Diver
गोबर (gobar)	Cow dung
गोरा (gora)	Fair skinned/ 'white' person
गोलचक्कर(golchakkar)	Roundabout
गोश्त (gosht)	Meat
गौर (gaur)	Attention
गौरव (gaurav)	Pride
ग्राम (gram)	Village
ग्रामीण (gramin)	rural
ग्राहक (grahak)	Customer
घंटा (ghanta)	Hour
घमंड (ghamand)	Pride/conceit/arrogance
घर (ghar)	House/home
घाट (ghat)	River steps/bank
घी (ghi)	Ghee
घुटना (ghutna)	Knee

Bengali	English
স্নানাগার (snanagar)	Bathroom
ক্রুদ্ধ(kruddho)	Angry/anger
ডুব(dub)	Dive/diving
ডুবুরী(duburii)	Diver
গোবর(gobor)	Cow dung
সাদা মানুষ(sada manush)	Fair skinned/ 'white' person
গোলচক্কর(golchokkor)	Roundabout
মাংস(mangso)	Meat
মনোযোগ(monojog)	Attention
গৌরব(gourob)	Pride
গ্রাম(graam)	Village
গ্রামীণ(gramiin)	Rural
খরিদ্দার(khoriddar)	Customer
ঘন্টা(ghonta)	Hour
ঔদ্ধত্য(auddhotyo)	Pride/conceit/arrogance
ঘর(ghor)	House/home
ঘাট(ghat)	River steps/bank
ঘি(ghi)	Ghee
হাটু(hatu)	Knee

Hindi	English
घूँट (ghunt)	Gulp
घेरा (ghera)	Siege/enclosure
घोंसला (ghosla)	Nest
घोड़ा (ghoda)	Horse
चंदा (chanda)	Subscription
चन्द्र (chandra)	Moon
चचेरा-भाई (chachera bhai)	Cousin
चढ़ाव (chadhav)	Rise
चना (chana)	Chick pea
चमचा (chamcha)	Spoon/a sycophant/flatterer
चमड़ा (chamda)	Leather
चश्मा (chasma)	Glasses/spectacles
चाकू (chaqu)	Knife
चाचा (chacha)	Uncle, father's younger brother
चालक (chalak)	Driver
चावल (chaval)	Rice
चिंतन (chintan)	Thought
चिड़ियाघर (chidiyaghar)	zoo

Bengali	English
গলাধঃকরণ (goladhkoron)	Gulp
পরিবেষ্টিত (poribestito)	Siege/enclosure
পাখির বাসা (pakhir basa)	Nest
ঘোড়া (ghora)	Horse
চাঁদা (chada)	Subscription
চন্দ্র (chondro)	Moon
চাচাতো ভাই (chachato bhai)	Cousin
উঠা (utha)	Rise
মটর দানা (motor dana)	Chick pea
চামচ (chamoch)	Spoon/a sycophant/flatterer
চামড়া (chamra)	Leather
চশমা (choshma)	Glasses/spectacles
চাকু(chaku)	Knife
চাচা(chacha)	Uncle, father's younger brother
চালক(chalok)	Driver
চাল(chal)	Rice
চিন্তা(chinta)	Thought
চিড়িয়াখানা (chiriyakhana)	Zoo

Hindi	English
चित्र (chitra)	Picture
चिथड़ा (chithda)	Tattered/rag
चिमटा (chimta)	Tongs
चिन्ह (chihn)	Sign/mark/emblem
चीखना (cheekhna)	To scream
चीता (cheeta)	Leopard/cheetah
चीन (cheen)	China
चुनाव (chunav)	Election/selection/choice
चूहा (chuha)	Mouse/rat
चेहरा (chehra)	Face
चोर (chor)	Thief
चौका (chauka)	Cooking space
चौकीदार (chaukidar)	Watchman
चौकोर (chaukor)	Square
चौराहा (chauraha)	Crossroads
छाता (chata)	Umbrella
छात्र (chatr)	Student

Bengali	English
ছবি(chhobi)	Picture
ন্যাকড়া(nyakra)	Tattered/rag
সাঁড়াশি(sarashi)	Tongs
প্রতিকী চিহ্ন (protikii chinho)	Sign/mark/emblem
আর্তনাদ(aartonad)	To scream
চিতা বাঘ(chita bagh)	Leopard/cheetah
চীন(chiin)	China
নির্বাচন(nirbachon)	Election/selection/choice
ইঁদুর(idur)	Mouse/rat
মুখ(mukh)	Face
চোর(chor)	Thief
খাওয়ার জায়গা (khaoyar jayga)	Cooking space
চৌকিদার(chaukidar)	Watchman
বর্গাকার(borgakar)	Square
দুই রাস্তার সংযোগস্থল (dui raster songjogsthol)	Crossroads
ছাতা(chhata)	Umbrella
ছাত্র(chhatro)	Student

Hindi	English
छापा (chhapa)	Raid
छिलका (chilka)	Skin/peel/shell
छुटकारा (chutkara)	Release/freedom
छेद (ched)	Hole
जंग (jang)	Rust
जंगल (jangal)	Jungle/forest/the wilds
जंगला (jangla)	Grill, banister
ज़ख्म (zakhm)	wound
जनता (janta)	People
जन्म (janm)	Birth
जन्मदिन (janmdin)	Birthday
जाप (jaap)	Repeating (the name of god)
जबड़ा (jabda)	Jaw
ज़माना (zamana)	World
ज़मींदार (zamidar)	Landlord
जल (jal)	Water
जवान (javan)	Young man
जवाब (javab)	Answer/reply
ज़हर (zahar)	Poison

Bengali	English
আকস্মিক আক্রমন (aakosmik aakromon)	Raid
খোসা(khosa)	Skin/peel/shell
মুক্ত(mukto)	Release/freedom
গর্ত (gorto)	Hole
মরিচা(moricha)	Rust
জঙ্গল(jongal)	Jungle/forest/the wilds
গ্রিল(gril)	Grill, banister
জখম(jokhom)	Wound
জনতা(jonota)	People
জন্ম(jonmo)	Birth
জন্মদিন(jonmodin)	Birthday
জপ(jop)	Repeating (the name of god)
চোয়াল (choyal)	Jaw
পৃথিবী(prithibii)	World
জমিদার(jomidar)	Landlord
জল(jol)	Water
যুবক(jubok)	Young man
জবাব(jobab)	Answer/reply
বিষ(bish)	Poison

Hindi	English
जाड़ा (jada)	Cold season, winter
जादू (jadu)	Magic
जादूगर (jadugar)	Magician
जानवर (janvar)	Animal
जाल (jaal)	Net/mesh/web
जासूस (jasus)	Spy
ज़िक्र (zikr)	Mention
जीवन (jivan)	Life
जुआ (jua)	Gambling
ज़ुकाम (zukam)	Cold
जुर्माना (jurmana)	Fine/penalty
जुलूस (julus)	Procession
जूता (juta)	Shoe
जून (jun)	June
जेठ (jeth)	brother in law(husband's elder brother)
जेबकतरा (jebkatra)	Pickpocket
ज़ेवर (zevar)	(item of) jewellery
जोकर (jokar)	Circus clown
जोड़ा (joda)	Pair/couple

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
শীতকাল(shitkal)	Cold season, winter
জাদু(jadu)	Magic
জাদুকর(jadukor)	Magician
জানোয়ার(janoyar)	Animal
জাল(jaal)	Net/mesh/web
গুপ্তচর(guptochor)	Spy
উল্লেখ করা(ullekh kora)	Mention
জীবন(jiibon)	Life
জুয়া(juya)	Gambling
ঠাণ্ডা(thanda)	Cold
জরিমানা(jorimana)	Fine/penalty
শোভাযাত্রা(shobhajatra)	Procession
জুতা(juta)	Shoe
জুন(jun)	June
শ্যালক(shyalok)	Brother in law (husband's elder brother)
পকেটমারা (pocket mara)	Pickpocket
জহরত (johorot)	(item of) jewellery
জোকার(jokar)	Circus clown
জোড়া(jora)	Pair/couple

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
ज़ोर (zor)	Force/strength
जोश (josh)	Zeal, zest
जौ (jau)	Barley
जौहरी (jauhari)	Jeweller
ज्वालामुखी(jvalamukhi)	Volcano
झंडा (jhanda)	Flag
झगड़ा (jhagda)	Quarrel
झटका (jhatka)	Jolt/jerk/shock
झाड़ू (jhadu)	Broom
झींगुर (jhingur)	Cricket(insect)
झूठ (jhuth)	Lie
झूला (jhula)	Swing
झोला (jhola)	Cloth shoulder bag
टकराव (takrav)	Clash
टखना (takhna)	Ankle
टापू (tapu)	Island, isle
टीला (tila)	Hillock/mound
टुकड़ा (tukda)	Piece/bit

Bengali	English
জোর(jor)	Force/strength
উচ্ছ্বাস(uchchas)	Zeal, zest
যব(job)	Barley
জহুরি(johuri)	Jeweller
আগ্নেয়গিরি(aagneyogiri)	Volcano
পতাকা(potaka)	Flag
ঝগড়া(jhogra)	Quarrel
ঝাঁকি(jhaki)	Jolt/jerk/shock
ঝাড়ু(jharu)	Broom
ঝিঁ ঝিঁ পোকা(jhi jhi poka)	Cricket(insect)
মিথ্যা(mithya)	Lie
দোলনা(dolna)	Swing
ঝোলা(jhola)	Cloth shoulder bag
সংঘর্ষ(songhorso)	Clash
পায়ের গোছা (payer ghochha)	Ankle
দ্বীপ (dwiip)	Island, isle
টিলা (tila)	Hillock/mound
টুকরা (tukra)	Piece/bit

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
ठेका (theka)	Contract
ठेकेदार (thekedar)	Contractor
ठेला (thela)	Cart
डंक (dank)	Sting
डंडा (danda)	Stick
डकार (dakar)	Belch/burp
डर (dar)	Fear
डरपोक (darpok)	Timid/timid person
डाक घर (dak ghar)	Post office
डाकू (daku)	Dacoit
डाक्टर (daktar)	Doctor
डाकखाना (dakkhana)	Post office
डिब्बा (dibba)	Box
ड्राईवर (draivar)	Driver
ढंग (dhang)	Way
ढक्कन (dhakkan)	Cover/lid
ढलान (dhalan)	Slope/incline
ढांचा (dhancha)	Framework/structure
ढेर (dher)	Pile/large amount

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
চুক্তি করা (chukti kora)	Contract
ঠিকাদার(thikadar)	Contractor
দুই চাকার ঘোড়ার বা গরুর গাড়ি(dui chakar ghorar ba gorur gari)	Cart
দংশন (dongson)	Sting
লাঠি (lathi)	Stick
ঢেকুর তোলা (dekur tola)	Belch/burp
ভয় (bhoy)	Fear
ভীরু (bhiiru)	Timid/timid person
ডাকাত (dakat)	Dacoit
চিকিৎসক(chikitsok)	Doctor
ডাকঘর (dakghor)	Post office
বাক্স (bakso)	Box
চালক (chalok)	Driver
উপায় (upay)	Way
ঢাকনা (dhakna)	Cover/lid
ঢালু জায়গা (dhalu jayga)	Slope/incline
কাঠামো (kathamo)	Framework/structure
অর্শ রোগ (arsho rog)	Pile/large amount

Hindi	English
तंदूर (tandur)	Clay oven
तम्बाकू (tambaku)	Tobacco
तजुर्बा (tajurba)	Experience
तट (tat)	Bank(of river)
तत्व (tattva)	Element
तन (tan)	The body
तना (tana)	Trunk(of tree)
तनाव (tanav)	Tension
तबलची (tabalchi)	A tabla player
तबला (tabla)	Drums
तबादला(tabadla)	Transfer
तमाशा (tamasha)	Show
तरबूज़ (tarbuz)	Watermelon
तरीका (tariqa)	Way/method
तर्क-वितर्क tark-vitark	Debate / argument
तलाक (talaq)	Divorce
तवा (tava)	Griddle(for making roti)
ताऊ (tau)	Uncle (father's elder brother)

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
তন্দুর (tandur)	Clay oven
তামাক(tamak)	Tobacco
অভিজ্ঞতা (abhigyota)	Experience
তট (tot)	Bank (of river)
উপাদান (upadan)	Element
শরীর (shoriir)	The body
বৃক্ষকান্ড (brikshokando)	Trunk(of tree)
মানসিক চাপ (manosik chap)	Tension
তবলচি (tobolchi)	A tabla player
তবলা (tobla)	Drums
বদলি করা (bodli kora)	Transfer
প্রদর্শন করা (prodorshon kora)	Show
তরমুজ (tormuj)	Watermelon
পদ্ধতি(podhhoti)	Way/method
তর্ক-বিতর্ক (torko-bitorko)	Debate / argument
বিবাহবিচ্ছেদ (bibahabicched)	Divorce
তাওয়া (taoya)	Griddle(for making roti)
চাচা (chacha)	Uncle (father's elder brother)

Hindi	English
ताज-महल (taj mahal)	Taj mahal
ताजुब (tajjub)	Surprise/astonishment
ताड़ (tad)	Palm (tree)
तानाशाह (tanasah)	Dictator
तापमान (taapman)	Temperature
तार (tar)	Wire
तारा (tara)	Star/pupil of eye
ताला (tala)	Lock
तालाब (talab)	Pond
तीर्थ-स्थान (tirth-sthan)	Place of pilgrimage
तूफान (tufan)	Storm
तेल (tel)	Oil
तोता (tota)	Parrot
तोफा (tofa)	Gift/present
तौलिया (touliya)	Towel
त्याग (tyag)	Renouncing/sacrifice
त्याग-पत्र (tyagpatra)	letter of resignation
त्यौहार (tyauhar)	Festival
थाना (thana)	Police station

Bengali	English
তাজ মহল (taj mohol)	Taj mahal
বিস্ময় (bismoy)	Surprise/astonishment
তাল গাছ (tal gach)	Palm (tree)
একনায়ক (eknayok)	Dictator
তাপমাত্রা (tapmatra)	Temperature
তার (taar)	Wire
তারা (tara)	Star/pupil of eye
তালা (tala)	Lock
পুকুর (pukur)	Pond
তীর্থ স্থান (tiirtho sthan)	Place of pilgrimage
ঝড় (Jhor)	Storm
তেল (tel)	Oil
তোতা পাখি (tota pakhi)	Parrot
উপহার (upohar)	Gift/present
তোয়ালে (toyale)	Towel
ত্যাগ (tyag)	Renouncing/sacrifice
পদত্যাগ পত্র (podotyag potro)	Letter of resignation
উৎসব (utsob)	Festival
থানা (thana)	Police station

Hindi	English
थैला (thaila)	Bag
दंगा (danga)	Riot
दंड (dand)	Punishment
दम्पति (dampati)	Married couple, pair
दक्षिण (dakshin)	South
दफ्तर (daftar)	Office
दबाव (dabav)	Pressure
दम (dam)	Power/strength
दर्ज़ी (darzi)	Tailor
दरबार (darbar)	(Royal) Court
दरवाज़ा (darvaza)	Door
दरबान (darban)	Gatekeeper, janitor
दरिया (dariya)	River
दर्जा (darja)	Grade/level/class
दर्द(dard)	Pain
दर्शन(darshan)	Sight/view/vision
दल(dal)	Party, gang
दलित (dalit)	One of the 'oppressed' castes or classes
दवाखाना (davakhana)	Pharmacy

Bengali	English
থলি (tholi)	Bag
দাঙ্গা (danga)	Riot
দণ্ড(dondo)	Punishment
দম্পতি(dompati)	Married couple, pair
দক্ষিণ দিক(dokshin dik)	South
কার্যালয় (karjaloy)	Office
চাপ (chap)	Pressure
জোর (zor)	Power/strength
দর্জি (dorji)	Tailor
আদালত (aadalot)	(Royal) Court
দরজা (dorja)	Door
দারোয়ান (daroyan)	Gatekeeper, janitor
নদী (nodii)	River
ধাপ (dhap)	Grade/level/class
ব্যথা (baytha)	Pain
দর্শন (dorshon)	Sight/view/vision
দল (dol)	Party, gang
উৎপীড়িত (utpirito)	One of the ‘oppressed’ castes or classes
ঔষধালয় (oshodhaloy)	Pharmacy

Hindi	English
दशक (dashak)	Decade
दस्त (dast)	Diarrhoea
दही (dahi)	Yoghurt
दहेज़ (dahej)	Dowry
दाँत (dant)	tooth
प्रवेश (pravesh)	Admittance
दादा (dada)	Grandfather
दान (daan)	Donation/charity
दाम (daam)	Price
दामाद (damad)	Son in law
दिमाग (dimag)	Brain/mind
दिल (dil)	Heart
दिवस (divas)	Day
दिसम्बर(disambar)	December
दीया (diya)	Lamp
दुःख (dukh)	Sorrow/pain/distress
दुकानदार (dukandar)	Shopkeeper
दुपट्टा (dupatta)	Scarf, tippet

Bengali	English
দশক (doshk)	Decade
উদরাময় (udramoy)	Diarrhoea
দই (doi)	Yoghurt
যৌতুক (joutuk)	Dowry
দাঁত (daat)	Tooth
প্রবেশ (probesh)	Admittance
দাদা (dada)	Grandfather
দান (dan)	Donation/charity
দাম (daam)	Price
জামাই (jamai)	Son in law
মস্তিষ্ক (mostishko)	Brain/mind
হৃদয় (ridoy)	Heart
দিন (din)	Day
ডিসেম্বর (disembor)	December
দীপ (diip)	Lamp
দুঃখ (duhkho)	Sorrow/pain/distress
দোকানদার (dokandar)	Shopkeeper
ওড়না (orna)	Scarf, tippet

Hindi	English
दुश्मन (dushman)	Enemy
दूध (dudh)	Milk
दूधवाला (dudhvala)	Dairyman
दूरदर्शन (durdarsan)	Television
दृश्य (drishya)	Sight/scene
देवता (devta)	Deity
देवर (devar)	Brother in law
देश (desh)	Country
देहांत (dehant)	Death
देहात (dehat)	Rural area
देहाती (dehati)	Villager
दोपहर (dopahar)	afternoon
दोष (dosh)	Fault/offence
दोषी (doshi)	Guilty person
दोस्त (dost)	Friend
दौरा (daura)	Tour
द्रव (drav)	Liquid
द्रव्य (dravya)	Substance
द्वीप (dvip)	Island

Bengali	English
দুশমন (dushmon)	Enemy
দুধ (dudh)	Milk
দুগ্ধসরবরাহকারী (dugdhosorborahokarii)	Dairyman
দূরদর্শন (durdorshon)	Television
দৃষ্টি (drishti)	Sight/scene
দেবতা (debota)	Deity
দেবর (debor)	Brother in law
দেশ (desh)	Country
মৃত্যু (mrityu)	Death
পল্লী এলাকা (pollii elaka)	Rural area
গ্রাম বাসী (gram basii)	Villager
দুপুর (dupur)	Afternoon
দোষ (dosh)	Fault/offence
দোষী ব্যক্তি (doshi baykti)	Guilty person
বন্ধু(bondu)	Friend
সফর (sophor)	Tour
তরল (torol)	Liquid
দ্রব্য (droby)	Substance
দ্বীপ (dwiip)	Island

Hindi	English
धंधा (dhandha)	Work
धक्का (dhakka)	Push/shove
धड़ (dhad)	Trunk
धन (dhan)	Wealth
धब्बा (dhabba)	Stain/blot
धमाका (dhamaka)	Explosion
धर्म (dharm)	Religion
धागा (dhaga)	Thread
धारावाहिक (dharavahik)	Serial on television
धीरज (dhiraj)	Patience
धुंद (dhundh)	Mist/fog/haze
धुआं (dhuan)	Smoke
धूमधाम (dhumdham)	Pomp and show
धूम्रपान (dhumrapan)	Smoking
धोखा (dhokha)	Trick/deceit
धोखेबाज़ (dhokhebaz)	Fraudulent, trickster
धोबी (dhobi)	Washerman
नंगापन (nangapan)	nakedness

Bengali	English
কাজ (kaaj)	Work
ধাক্কা (dhakka)	Push/shove
শুঁড় (shur)	Trunk
ধন (dhon)	Wealth
দাগ (daag)	Stain/blot
বিস্ফোরণ(bisphoron)	Explosion
ধর্ম (dhormo)	Religion
সুতা (suta)	Thread
ধারাবাহিক(dharabahik)	Serial on television
ধৈর্য্য (dhoirjo)	Patience
কুয়াশা (kuyasha)	Mist/fog/haze
ধোঁয়া (dhoya)	Smoke
ধুমধাম(dhumdham)	Pomp and show
ধূমপান (dhumpan)	Smoking
কৌশল (koushol)	Trick/deceit
প্রতারক(protarak)	Fraudulent, trickster
ধোপা (dhopa)	Washerman
নগ্নতা (nognota)	Nakedness

Hindi	English
नंदोई (nandoi)	Brother in law
नंबर (nambar)	Number/turn/chance
नक्शा (naqsha)	Map/plan
नगर (nagar)	Town/city
नतीजा (natija)	Result
नमक (namak)	Salt
नमकीन (namkin)	Salty-savoury snack
नमूना (namuna)	Sample/example/specimen
नया (naya)	New
नयापन (nayapan)	Newness
नरक (narak)	Hell
नल (nal)	Tap
नवम्बर (navambar)	November
नशा (nasha)	Intoxication
नाई (nai)	Barber
नाखून (nakhun)	Nail(of finger, toe)
नागरिक (nagarik)	Citizen
नाच (nach)	Dance/dancing
नाटक (natak)	Drama/play

Bengali	English
ভগ্নিপতি (bhognipoti)	Brother in law
সংখ্যা (songkhya)	Number/turn/chance
নকশা (noksha)	Map/plan
শহর (shohor)	Town/city
ফল (phol)	Result
লবণ (lobon)	Salt
সুস্বাদু খাবার (suswadu khabar)	Salty-savoury snack
নমুনা (nomuna)	Sample/example/specimen
নতুন (notun)	New
নবীন (nobiin)	Newness
নরক (norok)	Hell
জলের কল (joler kol)	Tap
নভেম্বর (nobhembor)	November
নেশা (nesha)	Intoxication
নাপিত (napit)	Barber
নখ (nokh)	Nail(of finger, toe)
নাগরিক (nagorik)	Citizen
নাচ (nach)	Dance/dancing
নাটক (natok)	Drama/play

Hindi	English
नाडा (nada)	Trouser string
नाता (nata)	Relationship
नाती (nati)	Grandson
नाना (nana)	Grandfather(mother's father)
नाम (naam)	Name
नारा (nara)	Slogan
नारियल (nariyal)	Coconut
नाला (nala)	Nullah/seasonal stream/drain
नाश्ता (nashta)	Breakfast/snack
नास्तिक (nastik)	Atheist
निगम (nigam)	Corporation
निचोड़ (nichod)	Extract, squeeze
निर्देशक (nirdeshak)	Director
निबंध (nibandh)	Essay
निमंत्रण (nimantran)	Invitation
नियम (niyam)	Rule/law
निर्णय (nirnay)	Decision/judgement

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
পায়জামার ফিতা(payjamar phita)	Trouser string
আত্মীয়তা (aatiiyota)	Relationship
নাতি (nati)	Grandson
নানা (nana)	Grandfather(mother's father)
নাম (naam)	Name
স্লোগান (slogan)	Slogan
নারিকেল (narikel)	Coconut
নালা (nala)	Nullah/seasonal stream/drain
নাস্তা (nasta)	Breakfast/snack
নাস্তিক (nastik)	Atheist
পৌরসভা (pourosobha)	Corporation
নির্যাস (nirjas)	Extract, squeeze
পরিচালক (porichalok)	Director
নিবদ্ধ /রচনা (nibodho/rochona)	Essay
নিমন্ত্রণ (nimontron)	Invitation
আইন (aain)	Rule/law
সিদ্ধান্ত (siddhanto)	Decision/judgement

Hindi	English
निवास (nivas)	Residence
निवासी (nivasi)	Resident
निवेदन (nivedan)	Formal request
निशान (nishan)	Mark/target
निश्चय (nischay)	Decision
नुकसान (nuqsan)	Loss
नृत्य (nritya)	Dance
नेता (neta)	Leader/politician
नेपाल (nepal)	Nepal
नेपाली (nepali)	A nepali
नौकर (naukar)	Servant
नौजवान (naujavan)	A youth/young man
पंखा (pankha)	Fan
पंडित (pandit)	Pandit/ learned man
पक्ष (paksh)	side (in argument)
पक्षी (pakshi)	Bird
पखवारा (pakhvara)	Fortnight
पड़ाव (parav)	Camp
पड़ोस (pados)	Neighbourhood

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
নিবাস (nibas)	Residence
নিবাসী (nibasii)	Resident
নিবেদন (nibedon)	Formal request
নিশান (nishan)	Mark/target
সিদ্ধান্ত (siddhanto)	Decision
লোকসান (loksan)	Loss
নৃত্য (nrityo)	Dance
নেতা (neta)	Leader/politician
নেপাল (nepal)	Nepal
নেপালী (nepalii)	A nepali
চাকর (chakor)	Servant
যুবক (zubok)	A youth/young man
পাখা (pakha)	Fan
পণ্ডিত (pondit)	Pandit/ learned man
পক্ষ(poksho)	Side (in argument)
পাখি (pakhi)	Bird
একপক্ষ (ekpoksho)	Fortnight
শিবির (shibir)	Camp
পাড়া-পড়শী (para-porshii)	Neighbourhood

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
पड़ोसी (padosi)	Neighbour
पतंगा (patanga)	Moth
पता (pata)	Address
पति (pati)	Husband
पत्ता (patta)	Leaf
पत्थर (patthar)	Stone
पत्र (patra)	Letter
पत्रकार (patrakar)	Journalist
पद (pad)	Position(in employment)
पदार्थ (padarth)	Substance/material/object
पनीर (panir)	Cheese
पन्ना (panna)	Page
पर (par)	Wing/feather
पर्दा (parda)	Curtain/veil/ purdah
परिणाम (parinam)	Result/consequence
परिवर्तन (parivartan)	Change/alteration
परिवार (parivar)	Family
परिश्रम (parishram)	Hard work/labour/toil
पर्यटक (paryatak)	Tourist

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
প্রতিবেশী (protibeshii)	Neighbour
পতঙ্গ (patongo)	Moth
ঠিকানা (thikana)	Address
পতি (poti)	Husband
পাতা (pata)	Leaf
পাথর (pathor)	Stone
চিঠি / পত্র (chithi/patro)	Letter
সাংবাদিক (sangbadik)	Journalist
পদবী (podobii)	Position (in employment)
পদার্থ (padartho)	Substance/material/object
পনির (ponir)	Cheese
পৃষ্ঠা (pristha)	Page
পাখির পালক (pakhir palok)	Wing/feather
পর্দা (porda)	Curtain/veil/ purdah
পরিনাম (porinam)	Result/consequence
পরিবর্তন(poriborton)	Change/alteration
পরিবার (poribar)	Family
পরিশ্রম (porishrom)	Hard work/labour/toil
পর্যটক (porjotok)	Tourist

Hindi	English
पर्यटन (paryatan)	Tourism
पर्यावरण (paryavaran)	environment
पलंग (palang)	Bed
पल (pal)	Moment
पशु (pashu)	Beast/animal
पश्चिम (pashchim)	West
पसीना (pasina)	Sweat
पहरा (pehra)	Watch
पहलू (pahlu)	Aspect
पहाड़ (pahar)	Hill/mountain
पहिया (pahiya)	Wheel
पाँव (pav)	Foot/leg
पाकिस्तान (pakistan)	Pakistan
पागलखाना (pagalkhana)	Asylum/madhouse
पाठ (path)	Reading/lesson/chapter
पाठक (pathak)	Reader
पात्र (patra)	Container/character(in drama)

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
পর্যটন (porjoton)	Tourism
পরিবেশ (poribesh)	Environment
পালঙ্ক (palonko)	Bed
মুহূর্ত (muhurto)	Moment
পশু (poshu)	Beast/animal
পশ্চিম দিক (poshchim dik)	West
ঘাম (gham)	Sweat
ঘড়ি (ghori)	Watch
আকৃতি (aakriti)	Aspect
পাহাড় (pahar)	Hill/mountain
চাকা (chaka)	Wheel
পা (pa)	Foot/leg
পাকিস্তান (pakistan)	Pakistan
পাগলাগারদ (paglagarod)	Asylum/madhouse
পাঠ (path)	Reading/lesson/chapter
পাঠক (pathok)	Reader
পাত্র (patro)	Container/character(in drama)

Hindi	English
पान (paan)	Paan/betel leaf
पानी (pani)	Water
पाप (paap)	Sin
पापा (papa)	Father/papa
पापी (papi)	Sinful-sinner
पिंजरा (pinjra)	Cage
पिछ्वारा (pichhvara)	Rear(of building)
पिता (pita)	Father
पीछा (picha)	Rear
पीतल (pital)	brass
पुण्य (punya)	Virtuous(earned by good actions)
पुर्ज़ा (purza)	Part/component(of a machine) /scrap/piece(of paper)
पुरस्कार (puraskar)	Prize/award
पुल (pul)	Bridge
पुलिंदा (pulinda)	Sheaf
पुलिसवाला (pulisvala)	Policeman
पूर्वज (purvaj)	Ancestor/forebear
पूर्वाग्रह (purvagrah)	Prejudice

Bengali	English
পান (paan)	Paan/betel leaf
পানি (pani)	Water
পাপ (pap)	Sin
বাবা (baba)	Father/papa
পাপী (papii)	Sinful-sinner
পিঞ্জর (pinjor)	Cage
পিছন দিক(pichhon dik)	Rear(of building)
পিতা (pita)	Father
পিছন (pichon)	Rear
পিতল (pitol)	Brass
পুণ্য (punya)	Virtuous (earned by good actions)
অংশ (angsho)	Part/component(of a machine) / scrap/piece(of paper)
পুরস্কার (puraskar)	Prize/award
পুল (pul)	Bridge
গুচ্ছ (guchho)	Sheaf
পুলিশ (pulish)	Policeman
পূর্বপুরুষ (purbopurush)	Ancestor/forebear
পূর্ব সংস্কার (purbo songskar)	Prejudice

Hindi	English
पेच (pech)	Screw
पेचकस (pechkas)	Screwdriver
पेट (pet)	Stomach/belly
पेड़ (ped)	Tree
पेशा (pesha)	Profession
पेशाब (peshab)	Urine
पैर (pair)	Foot
पैसा (paisa)	Money
पोता (pota)	Grandson
पौधा (paudha)	Plant
प्याज़ (pyaz)	Onion
प्यार (pyar)	Love/affection
प्याला (pyala)	cup
प्रकाश (prakash)	Light
प्रतिबिम्ब (pratibimb)	Reflection

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
পেঁচ-কল (pech-kol)	Screw
স্ক্রুপ বসানোর যন্ত্র (skrup bosanor jontro)	Screwdriver
পেট (pet)	Stomach/belly
গাছ (gachh)	Tree
পেশা (pesha)	Profession
প্রস্রাব (prosrab)	Urine
পদতল (podtol)	Foot
টাকা (taka)	Money
নাতি (nati)	Grandson
চারাগাছ (charagachh)	Plant
পেঁয়াজ (peyaj)	Onion
ভালোবাসা/স্নেহ (bhalobasa/sneho)	Love/affection
পেয়ালা (peyala)	Cup
আলোক (aalok)	Light
প্রতিবিম্ব (protibimbo)	Reflection

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
प्रतीक (pratik)	Symbol
प्रदर्शन (pradarsan)	Show
प्रदूषण (pradushan)	Pollution
प्रदेश (pradesh)	Region
प्रधानमंत्री(pradhan mantri)	Prime minister
प्रभाव (prabhav)	Influence/effect
प्रमाण (praman)	Evidence
प्रयास (prayas)	Effort/attempt
प्रयोग (prayog)	Use/usage
प्रयोजन (prayojan)	Purpose/objective
प्रवेश (pravesh)	Entry/entrance
प्रशिक्षण (prashikshan)	Training
प्रश्न (prashn)	Question
प्राध्यापक (pradhyapak)	Lecturer
प्रेम (prem)	Love
प्रेमी (premi)	Lover
प्रोग्राम (program)	Programme/ schedule/routine
प्रोत्साहन (protsahan)	Encouragement

Bengali	English
প্রতীক (protiik)	Symbol
প্রদর্শন (prodorshon)	Show
দূষণ (dushon)	Pollution
এলাকা(elaka)	Region
প্রধানমন্ত্রী (prodhan montrii)	Prime minister
প্রভাব (probhab)	Influence/effect
প্রমাণ (proman)	Evidence
চেষ্টা (cheshta)	Effort/attempt
প্রয়োগ (proyog)	Use/usage
উদ্দেশ্য (uddeshy)	Purpose/objective
প্রবেশ (probesh)	Entry/entrance
প্রশিক্ষণ (proshikshon)	Training
প্রশ্ন (proshno)	Question
অধ্যাপক (adhyapok)	Lecturer
প্রেম (prem)	Love
প্রেমী (premii)	Lover
অনুষ্ঠান সূচী (anusthan sucii)	Programme/ schedule/routine
উৎসাহ (utsaho)	Encouragement

Hindi	English
फन्दा(phanda)	Trap/snare
फफोला(phaphola)	Blister
फ़र्क (farq)	Difference
फर्ज़ (farz)	Duty
फर्श (farsh)	Floor
फल (phal)	fruit
फलवाला(phalvala)	Fruitseller
फाटक(phatak)	Gate
फायदा(fayda)	Profit
फावड़ा (phavra)	Spade
फीता(fita)	Tape/ribbon
फुफेरा भाई (phuphera bhai)	Cousin(son of father's sister)
फुल्का (phulka)	Bread
फूफा (phupha)	Uncle(father's sister's husband)
फूल (phul)	Flower
फेफड़ा (phephda)	Lungs
फैसला (faisla)	Decision/ judgement
फोटो (foto)	Photograph

Bengali	English
ফাঁদ (phad)	Trap/snare
ফোসকা (phoska)	Blister
পার্থক্য (parthokyo)	Difference
কর্তব্য (kortbyo)	Duty
মেঝে (mejhe)	Floor
ফল (phol)	Fruit
ফল বিক্রেতা (phol bikreta)	Fruitseller
ফটক (photok)	Gate
লাভ (labh)	Profit
কোদাল (kodal)	Spade
ফিতা (phita)	Tape/ribbon
ফুফাত ভাই (phuphato bhai)	Cousin(son of father's sister)
রুটি (ruti)	Bread
ফুফা (phupha)	Uncle(father's sister's husband)
ফুল (phul)	Flower
ফুসফুস (phusphus)	Lungs
সিদ্ধান্ত (siddhanto)	Decision/ judgement
ফটো (photo)	Photograph

Hindi	English
फोन (fon)	Telephone/phone call
फ्रांसीसी (fransisi)	Frenchman
फ़्लैट (flait)	Flat/apartment
बन्दर (bandar)	Monkey
बंदी (bandi)	Prisoner
बकरा (bakra)	Billy goat
बक्सा (baksa)	Box
बगीचा (bagicha)	Garden
बचपन (bachpan)	Childhood
बच्चा (baccha)	Child
बटुआ (batua)	Purse/wallet
बढ़ई (badhai)	Carpenter
बदमाश (badmash)	wicked/villain
बदला (badla)	Revenge
बरगद (bargad)	Banyan(tree)
बर्तन (bartan)	Utensil/dish
बर्ताव (bartav)	Behaviour/treatment(of someone)
बरस (baras)	Year

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
টেলিফোন (teliphone)	Telephone/phone call
ফরাসি লোক (phorasi lok)	Frenchman
ফ্ল্যাট (phlyat)	Flat/apartment
বানর(banor)	Monkey
বন্দী(bondii)	Prisoner
পাঠা(patha)	Billy goat
বাক্স(bakso)	Box
বাগান(bagan)	Garden
শৈশব(shoishob)	Childhood
শিশু(shishu)	Child
টাকা রাখার ছোট থলে(taka rakhar chhoto thole)	Purse/wallet
কাঠমিস্ত্রি(kathmistri)	Carpenter
বদমাস(bodmas)	Wicked/villain
বদলা(bodla)	Revenge
বটগাছ(botgachh)	Banyan(tree)
থালা-বাসন (thala bason)	Utensil/dish
আচরণ(aachoron)	Behaviour/treatment (of someone)
বছর(bochhor)	Year

Hindi	English
बर्फ (barf)	Ice/snow
बल (bal)	Strength
बल (bal)	Twist/bend/wrinkle
बलिदान (balidan)	Sacrifice
बसंत (basant)	Spring(season)
बस (bas)	Power/control
बहनोई (behanoi)	Brother in law(sister's husband)
बहाना (bahana)	Pretext/excuse
बहाव (bahav)	Flow/current
बहुवचन (bahuvachan)	Plural
बांध (bandh)	Dam
बाँस (bans)	Bamboo
बाग (baag)	Garden/park
बाघ (bagh)	Tiger
बाज़ार (bazaar)	Market
बादल (badal)	Cloud
बादशाह (badshah)	Emperor
बादाम (badam)	Almond

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
বরফ(boroph)	Ice/snow
শক্তি(shokti))	Strength
বাঁকানো(bakano)	Twist/bend/wrinkle
বলিদান(bolidan)	Sacrifice
বসন্ত(bosonto)	Spring(season)
ক্ষমতা(kshmota)	Power/control
বোন জামাই (bon jamai)	Brother in law (sister's husband)
অজুহাত(ajuhat)	Pretext/excuse
বহমান(bohoman)	Flow/current
বহুবচন(bohubchon)	Plural
বাঁধ(badh)	Dam
বাঁশ(bash)	Bamboo
উদ্যান(udyan)	Garden/park
বাঘ(bagh)	Tiger
বাজার(bajar)	Market
মেঘ(megh)	Cloud
বাদশাহ(badshah)	Emperor
কাঠবাদাম(kathbadam)	Almond

Hindi	English
बाप (baap)	Dad
बाबा (baba)	Father
बाबू (babu)	Title of address for a respected man/clerk
बाँया (baya)	Left
बाल (baal)	Hair
बाल (baal)	Child/infant
बाल बच्चे (baal-bacche)	Children
बिंदु (bindu)	Dot/drop/point
बिछौना (bichauna)	Bedding
बिल (bil)	Hole
बीच (beech)	Middle
बीच में (bich me)	In the middle
बीज (bij)	Seed
बुखार (bukhar)	Fever
बुज़ुर्ग (buzurg)	Elderly-old person
बुढ़ापा (burhapa)	Old age
बुद्ध (buddh)	Enlightened-the buddha

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
বাবা(baba)	Dad
বাবা(baba)	Father
বাবু(babu)	Title of address for a respected man/clerk
বাম(baam)	Left
চুল(chul)	Hair
শিশু(shishu)	Child/infant
শিশুরা(shishura)	Children
বিন্দু(bindu)	Dot/drop/point
বিছানাপত্র(bichhanapotro)	Bedding
গর্ত(gorto)	Hole
মধ্য(modhyo)	Middle
মধ্যে(modhye)	In the middle
বীজ(biij)	Seed
জ্বর(jwor)	Fever
প্রবীণ(probiin)	Elderly-old person
বার্ধক্য(bardhakyo)	Old age
সংস্কারমুক্ত (songskarmukto)	Enlightened-the buddha

Hindi	English
बुद्धिजीवी(buddhijivi)	Intellectual
बुद्धू (buddhu)	Fool/dumbo
बुधवार (budhvar)	Wednesday
बुलबुला (bulbula)	Bubble
ब्रहस्पतिवार(brhaspativar)	Thursday
बेटा (beta)	Son
बेवकूफ (bevaquf)	Stupid/fool
बैंक (baink)	Bank(financial)
बैंगन (baigan)	Aubergine
बैल (bail)	Bullock/ox
बोरा (bora)	Sack
बौद्ध (bauddh)	A buddhist
ब्याह (byah)	Marriage/wedding
ब्योरा (byora)	Details/detailed
ब्राह्मण (brahman)	Brahman
भगवान (bhagvan)	God/the supreme being
भजन (bhajan)	Devotional song/hymn
भतीजा (bhatija)	Nephew
भय (bhay)	Fear/dread

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
বুদ্ধিজীবী(buddhijiibii)	Intellectual
বোকা(boka)	Fool/dumbo
বুধবার(budhbar)	Wednesday
বুদ্বুদ(budbud)	Bubble
বৃহস্পতিবার(brihospotibar)	Thursday
পুত্র(putro)	Son
নির্বোধ(nirbodh)	Stupid/fool
ব্যাংক(byank)	Bank(financial)
বেগুন(begun)	Aubergine
বলদ(bolod)	Bullock/ox
বস্তা(bosta)	Sack
বৌদ্ধ (bouddho)	A buddhist
বিবাহ(bibaho)	Marriage/wedding
সবিস্তার(sobistar)	Details/detailed
ব্রাহ্মণ(brahmon)	Brahman
ভগবান(bhogoban)	God/the supreme being
ভজন(bhojon)	Devotional song/hymn
ভাতিজা(bhatija)	Nephew
ভয়(bhoy)	Fear/dread

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
भरोसा (bharosa)	Trust/reliance
भविष्य (bhavishya)	Future
भाई (bhai)	Brother
भाग (bhag)	Part/share
भाग्य (bhagya)	Fortune/fate
भांजा (bhanja)	Nephew/sister's son
भाप (bhap)	Steam
भार (bhar)	Weight/burden
भारत(bharat)	India
भारतीय (bharatiya)	Indian
भारीपन (bharipan)	Heaviness
भाव (bhav)	Emotion
भालू (bhalu)	Bear
भाषण (bhashan)	Speech/lecture
भिखारी (bhikhari)	Beggar
भूकंप (bhukamp)	Earthquake
भूगोल (bhugol)	Geography
भूत (bhut)	Ghost

Bengali	English
ভরসা(bhorosa)	Trust/reliance
ভবিষ্যৎ(bhobishyat)	Future
ভাই(bhai)	Brother
অংশ(angsho)	Part/share
ভাগ্য(bhagyo)	Fortune/fate
ভাগ্নে(bhagne)	Nephew/sister's son
বাষ্প(bashpo)	Steam
ভার(bhar)	Weight/burden
ভারত(bharot)	India
ভারতীয়(bharotiiyo)	Indian
ভারিত্ব(bharitwo)	Heaviness
আবেগ (abeg)	Emotion
ভালুক(bhaluk)	Bear
ভাষণ(bhashon)	Speech/lecture
ভিক্ষুক(bhikshuk)	Beggar
ভূমিকম্প(bhumikompo)	Earthquake
ভূগোল(bhugol)	Geography
ভূত(bhut)	Ghost

Hindi	English
भूमंडल (bhumandal)	The earth, the globe
भूमंडलीकरण (bhumandalikaran)	Globalization
भूल सुधार-(bhul sudhar)	Correction
भेद (bhed)	Difference
भेदभाव (bhedbhav)	Discrimination
भैया (bhaiya)	Brother
भोजन (bhojan)	Food
भ्रष्टाचार(bhrastachar)	Corruption
मंगल (mangal)	Auspicious
मंगलवार (mangalvar)	Tuesday
मंच (manch)	Stage/platform
मंत्री (mantri)	Minister
मंदिर (mandir)	Temple/shrine
मकान (makan)	House
मक्खन (makkhan)	Butter

The Cologne Cathedral, Cologne, Germany

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
বিশ্ব(bishwo)	The earth, the globe
বিশ্বায়ন(bishwayon)	Globalization
সংশোধন (songshodhon)	Correction
পার্থক্য (parthokyo)	Difference
ভেদাভেদ(bhedabhed)	Discrimination
ভাই(bhai)	Brother
খাবার(khabar)	Food
দুর্নীতি(durniiti)	Corruption
শুভ(shubho)	Auspicious
মঙ্গলবার(mongolbar)	Tuesday
মঞ্চ(moncho)	Stage/platform
মন্ত্রী(montrii)	Minister
মন্দির(mondir)	Temple/shrine
বাড়ি(bari)	House
মাখন(makhon)	Butter

Spiral Mosque
Qatar

Hindi	English
मगरमच्छ (magar-macch)	Crocodile
मज़दूर (mazdur)	Labourer
मज़ा (maza)	Fun
मज़ाक (mazaq)	Joke
मतलब (matlab)	Meaning
मन (man)	Mind/heart
मनुष्य (manushya)	man/person/human being
मनोरंजन (manoranjan)	Entertainment
मरीज़ (mariz)	Patient
मरुस्थल (marusthal)	Desert
मर्द (mard)	Male/man
मर्म (marm)	Vital part/core
मलबा (malba)	Rubble
मसाला (masala)	Spice
महत्त्व (mahattva)	Importance
महबूब (mahbub)	Beloved
महल (mahal)	Palace
महाद्वीप (mahadvip)	Continent

Bengali	English
কুমির(kumir)	Crocodile
মজুর(mojur)	Labourer
মজা(moja)	Fun
ঠাট্টা(thatta)	Joke
উদ্দেশ্য(uddeshyo)	Meaning
মন(mon)	Mind/heart
মানুষ(manush)	Man/person/human being
মনোরঞ্জন(monoronjon)	Entertainment
রোগী(rogii)	Patient
মরুভূমি(morubhumi)	Desert
পুরুষ(purush)	Male/man
মর্মস্থল(mormosthol)	Vital Part/core
পাথরকুচি(pathorkuchi)	Rubble
মসলা(mosla)	Spice
গুরুত্ব(gurutto)	Importance
অত্যন্ত প্রিয়(atyonto priyo)	Beloved
প্রাসাদ(prasad)	Palace
মহাদেশ(mohadesh)	Continent

Hindi	English
महानगर(mahanagar)	City/metropolis
महायुद्ध (mahayuddh)	Great war
महाराष्ट्र (maharastra)	Maharashtra
महीना (mahina)	Month
महोदय (mahoday)	Sir(honorific used in letters)
माँ-बाप (ma- bap)	Parents
मास (mas)	Meat/flesh
माता पिता (mata pita)	Parents
माथा (matha)	Forehead
मानव (manav)	Human/man
मायने (mayne)	That is, i. e.-meaning/sense
मामला (mamla)	Matter/affair
मामा (mama)	maternal uncle
मायका (mayka)	Married woman's parental home
मार्ग (maarg)	Route/way
मार्च (march)	March
माल (maal)	Goods
मालिक (malik)	Boss/owner

Bengali	English
মহানগর(mohanogor)	City/metropolis
মহাযুদ্ধ(mohajuddho)	Great war
মহারাষ্ট্র(moharastro)	Maharashtra
মাস(maas)	Month
মহোদয়(mohodoy)	Sir(honorific used in letters)
পিতামাতা(pitamata)	Parents
মাংস(mangso)	Meat/flesh
মাতা-পিতা(mata-pita)	Parents
কপাল(kopal)	Forehead
মানুষ(manush)	Human/man
অর্থ/মানে(artho/mane)	That is, i. e.- meaning/sense
বিষয়বস্তু(bishoybostu)	Matter/affair
মামা(mama)	Maternal uncle
বাবার বাড়ি(babar bari)	Married woman's parental home
রাস্তা(rasta)	Route/way
মার্চ(march)	March
মালপত্র(maalpatro)	Goods
মালিক(malik)	Boss/owner

Hindi	English
मकान मालिक (makan malik)	Householder
माली (mali)	Gardener
मास (mas)	Month
माहौल (mahaul)	Ambience
मिजाज़ (mizaj)	Temperament
मिट्टी का तेल(mitti ka tel)	Kerosene
मित्र (mitr)	Friend
मिनट (minat)	Minute
मिश्रण (misran)	Mixture
मिस्त्री (mistri)	Mechanic/artisan/skilled worker
मुह (muh)	Mouth/face
मुकदमा (muqadma)	Lawsuit/case
मुकाबला (muqabla)	Challenge/competition/rivalry
मुग़ल (mugal)	Mughal
मुर्ग (murg)	Cock/cockerel
मुसलमान (musalman)	Muslim
मुहावरा (muhavra)	Saying/idiom
मूर्ख (murkh)	Fool

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
বাড়ির মালিক (barir malik)	Householder
মালি(mali)	Gardener
মাস(maas)	Month
পরিবেশ(poribesh)	Ambience
মেজাজ(mejaj)	Temperament
কেরোসিন(kerosin)	Kerosene
মিত্র(mitro)	Friend
মিনিট(minit)	Minute
মিশ্রণ(mishron)	Mixture
মিস্ত্রি(mistri)	Mechanic/artisan/skilled worker
মুখ(mukh)	Mouth/face
মোকর্দ্দমা(mokorddoma)	Lawsuit/case
মোকাবিলা(mokabila)	Challenge/competition/rivalry
মোঘল(moghol)	Mughal
মোরগ(morog)	Cock/cockerel
মুসলমান(musolman)	Muslim
বাগধারা(bagdhara)	Saying/idiom
মুর্খ(murkho)	Fool

Hindi	English
मूल (mul)	Origin/root
मूल्य (mulya)	value/price
मृग (mrig)	Deer
मेढ़क (medhak)	Frog
मेज़बान (mezban)	Host
मेला (mela)	Fair
मेहमान (mehman)	Guest
मैदा (maida)	Fine ground flour
मैदान (maidan)	Open area/playing field/ plain
मोज़ा (moza)	Sock
मोड़ (mod)	Turn/turning
मोती (moti)	Pearl
मोम (mom)	Wax
मोर (mor)	Peacock
मोर्चा (morcha)	Front (military, political)
मोल (mol)	Price/value
मोल लेना (mol lena)	To buy/to take on/buy into/to get into something
मोल भाव (mol bhav)	Haggling/bargaining
मौका (mauqa)	Chance/opportunity

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
মূল(mul)	Origin/root
মূল্য(mulyo)	Value/price
হরিণ(horin)	Deer
ব্যাঙ (byang)	Frog
আতিথ্যকর্তা(aatithyokorta)	Host
মেলা(mela)	Fair
অতিথি(atithi)	Guest
ময়দা(moyda)	Fine ground flour
ময়দান(moydan)	Open area/playing field/ plain
মোজা(moja)	Sock
মোড় ঘুরা (mor ghura)	Turn/turning
মুক্তা (mukta)	Pearl
মোম(mom)	Wax
ময়ূর(moyur)	Peacock
সন্মুখভাগ(sonmukhbhag)	Front (military, political)
মূল্য(mulyo)	Price/value
কেনা(kena)	To buy/to take on/buy into/to get into something
দরকষাকষি(dorkshakoshi)	Haggling/bargaining
সুযোগ(sujog)	Chance/opportunity

Hindi	English
मौसम (mausam)	Weather
मौसा (mausa)	Uncle (husband of mother's sister)
यकीन (yaqin)	Confidence/faith/belief
यथार्थ (yatharth)	Real
यथार्थवाद (yatharthvad)	Realism
यश (yash)	Fame/renown
यातायात (yatayat)	Transport
यात्री (yatri)	Traveller/passenger
यार (yar)	Friend/pal
युग (yug)	Historical age/period
युद्ध (yuddh)	War
युवक (yuvak)	A youth/young man
योग (yog)	Yoga
योगदान (yogdan)	Contribution (to a cause)
रंग (rang)	Colour/dye
रंगरेज़ (rangrez)	Dyer
रईस (rais)	Aristocrat/nobleman/wealthy person
रक्त (rakt)	Blood

Bengali	English
আবহাওয়া(aabohaoya)	Weather
মেশো(mesho)	Uncle (husband of mother's sister)
আত্মবিশ্বাস(aatmobishwas)	Confidence/faith/belief
বাস্তব(bastob)	Real
বাস্তববাদ(bastobbad)	Realism
খ্যাতি(khyati)	Fame/renown
যাতায়াত(jatayat)	Transport
যাত্রী(jatrii)	Traveller/passenger
বন্ধু(bondhu)	Friend/pal
যুগ(jug)	Historical age/period
যুদ্ধ(juddho)	War
যুবক(jubok)	A youth/young man
যোগ(jog)	Yoga
অবদান(abodan)	Contribution (to a cause)
রং(rong)	Colour/dye
রংমিস্ত্রী(rongmistrii)	Dyer
অভিজাত শ্রেণীর লোক(abhijatshreniir lok)	Aristocrat /nobleman /wealthy person
রক্ত(rokto)	Blood

Hindi	English
रक्तचाप(raktachap)	Bloodpressure
रत्न (ratna)	Jewel/gem
रविवार (ravivar)	Sunday
रवैया (ravaiya)	Attitude/conduct/manner
रस (ras)	Juice
रसिक (rasik)	One who takes delight in something/a connoisseur
रसोइया (rasoiya)	Cook
रहस्य (rahasya)	Secret/mystery
राज़ (raz)	Secret
राजदूत (rajdut)	Ambassador
राजदूतावास (rajdutavas)	Embassy
राजनीतिज्ञ (rajnitijna)	(pronounced 'rajnitigya') - politician
राजा (raja)	King/raja
रात का खाना (rat ka khana)	Dinner
राष्ट्र (rashtra)	State

Bengali	English
রক্তচাপ(roktochap)	Bloodpressure
রত্ন (rotno)	Jewel/gem
রবিবার (robibar)	Sunday
আচরণ (achoron)	Attitude/conduct/manner
রস (ros)	Juice
রসিক(rosik)	One who takes delight in something/a connoisseur
রান্না (ranna)	Cook
রহস্য (rahasya)	Secret/mystery
গোপনীয় (goponiiyo)	Secret
রাষ্ট্রদূত (rashtradut)	Ambassador
দূতাবাস (dutabas)	Embassy
রাজনীতিজ্ঞ (rajnitiiggo)	(pronounced 'rajnitigya') - politician
রাজা (raja)	King/raja
রাতের খাবার (rater khabar)	Dinner
রাষ্ট্র (rashtro)	State

Hindi	English
राष्ट्रवाद (rastravad)	Nationalism
राष्ट्रवादी (rastravadi)	Nationalist
रास्ता (rasta)	Road/way
रिक्शा (riksha)	Rickshaw
रिक्शा-वाला (riksha-vala)	Rikshaw driver
रिवाज (rivaj)	Custom/practice
रिश्ता (rishta)	Connection/relationship
रिश्तेदार (rishtedar)	Relation/relative
रुपया (rupaya)	Rupee/money
रूप (rup)	Form/beauty
रुमाल (rumal)	Handkerchief
रूस (rus)	Russia
रुसी (rusi)	Russian
रेगिस्तान (registan)	Desert
रेडियो (rediyo)	Radio
रोग(rog)	Illness
रोगी (rogi)	Patient
रोज़ (roz)	Every day/daily

Bengali	English
জাতীয়তাবাদ(jatiiyotabad)	Nationalism
জাতীয়তাবাদী(jatiiyotabadi)	Nationalist
রাস্তা(rasta)	Road/way
রিক্সা(riksa)	Rickshaw
রিক্সাচালক(riksachalok)	Rikshaw driver
প্রথা(protha)	Custom/practice
সম্পর্ক(somporko)	Connection/relationship
আত্মীয়(aatmiiyo)	Relation/relative
টাকা(taka)	Rupee/money
রূপ(rup)	Form/beauty
রুমাল(rumal)	Handkerchief
রাশিয়া(russia)	Russia
রুশ(rush)	Russian
মরুভূমি(morubhumi)	Desert
রেডিও(redio)	Radio
রোগ(rog)	Illness
রোগী(rogii)	Patient
রোজ(roj)	Every day/daily

Hindi	English
लन्दन (landan)	London
लकीर का फकीर (lakir ka faqir)	Someone who treads an established path
लखपति (lakhpati)	Owner of lakhs/ i. e. A 'millionaire'
लड़कपन (larakpan)	Boyhood/childhood/childishness
लड़का (ladka)	Boy
लहसुन (lehsun)	Garlic
लाभ (labh)	Profit/advantage
लालच (lalach)	Greed
लिंग (ling)	Gender (in grammar)
लिफाफा (lifafa)	Envelope
लुत्फ़ (lutf)	Enjoyment/pleasure
लेख (lekh)	Article (written)
लेखक (lekhak)	Writer/author
लेखन (lekhan)	Writing
लेना देना (lena dena)	Dealings/connection
लोकगीत (lokgit)	Folksong

Bengali	English
লণ্ডন(london)	London
হেঁটে হেঁটে পথ তৈরি করা (hete hete path toiri kora)	Someone who treads an established path
লাখপতি(lakhpati)	Owner of lakhs/ i. e. A 'millionaire'
শৈশব(shoishob)	Boyhood/childhood/childishness
বালক(balok)	Boy
রসুন(rosun)	Garlic
লাভ(labh)	Profit/advantage
লোভ(lobh)	Greed
লিঙ্গ(lingo)	Gender (in grammar)
খাম(kham)	Envelope
আনন্দ(aanondo)	Enjoyment/pleasure
দৈনিক/সাময়িক পত্রিকায় প্রকাশিত রচনা(doinik/samoyik potrikay prokashito rachona)	Article (written)
লেখক(lekhok)	Writer/author
লেখা (lekha)	Writing
লেনদেন(len den)	Dealings/connection
লোকগীতি(lokogiiti)	Folksong

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
लोग (log)	People
लोभ (lobh)	Greed
लोहा (loha)	Iron
वकील (vaqil)	Lawyer
वक्त (vaqt)	Time
वचन (vachan)	Word/promise
वज़न (vazan)	Weight
वट (vat)	Banyan (tree)
वन (van)	Wood/forest/jungle
वर्ग (varg)	Category/type
वर्णन (varnan)	Description
वसंत (vasant)	Spring (season)
वर्ष (varsh)	Year
वाक्य (vakya)	Sentence
वातावरण (vatavaran)	Atmosphere
वादविवाद (vadvivad)	Debate/discussion
वादा (vada)	Promise
वाद्य (vadya)	Musical instrument
गाँववाला (gavvala)	Villager

Bengali	English
লোক(lok)	People
লোভ(lobh)	Greed
লোহা(loha)	Iron
উকিল(ukil)	Lawyer
সময়(somoy)	Time
প্রতিশ্রুতি(protishruti)	Word/promise
ওজন(ojon)	Weight
বট গাছ(bot gach)	Banyan (tree)
বন(bon)	Wood/forest/jungle
রকমারী (rokomarii)	Category/type
বর্ণনা(bornona)	Description
বসন্ত(bosonto)	Spring (season)
বছর(bochhor)	Year
বাক্য(bakyo)	Sentence
বায়ুমণ্ডল(bayumondol)	Atmosphere
বিতর্ক(bitorko)	Debate/discussion
প্রতিজ্ঞা(protigya)	Promise
বাদ্যযন্ত্র(badyojontro)	Musical instrument
গ্রামবাসী(grambasii)	Villager

Hindi	English
वाहन (vahan)	Vehicle
विकल्प (vikalp)	Option/alternative
विकास (vikas)	Development
विचार (vichar)	Thought/idea/opinion
विज्ञान (vijnan)	Science
विज्ञानी (vijnani) (pronounced 'vigyani')	Scientist
विज्ञापन (vijnapan) (pronounced vigyapan')	Advertisement
विदेश (videsh)	Abroad/foreign country
विदेशी (videshi)	Foreigner
विद्यार्थी (vidyarthi)	Student
विद्यालय (vidyalay)	College
विभाग (vibhag)	Department/division/section
विरोध (virodh)	Opposition
विवाह (vivah)	Marriage/wedding
विशेषण (visheshan)	Adjective
विश्लेषण (vishleshan)	Analysis
विश्व (vishva)	Universe

Bengali	English
যানবাহন(janbahon)	Vehicle
বিকল্প(bikolpo)	Option/alternative
উন্নয়ন(unnyoyon)	Development
অভিমত (obhimot)	Thought/idea/opinion
বিজ্ঞান(biggan)	Science
বিজ্ঞানী(bigganii)	Scientist
বিজ্ঞাপন(biggapon)	Advertisement
বিদেশ(bidesh)	Abroad/foreign country
বিদেশী(bideshii)	Foreigner
বিদ্যার্থী(bidyarthii)	Student
মহাবিদ্যালয় (mohabidyaloy)	College
বিভাগ(bibhag)	Department/division/ section
বিরোধ(birodh)	Opposition
বিবাহ (bibaho)	Marriage/wedding
বিশেষণ(bisheshon)	Adjective
বিশ্লেষণ(bishleshon)	Analysis
বিশ্ব(bishwo)	Universe

Hindi	English
विश्विद्यालय (vishvavidyalay)	university
विश्वास (vishvas)	Belief
विष (vish)	Poison
विषय (vishay)	Subject
विस्तार (vistar)	Expanse/extent
विस्तार से (vistar se)	At length/in detail
वीर (vir)	Hero/warrior/ brave/heroic/ valiant
वेतन (vetan)	Pay/wage/salary
वैर (vair)	Enmity/hostility
वोट (vot)	Vote
व्यंग्य (vyangya)	Sarcasm
व्यंजन (vyanjan)	Consonant/cooked food/dish
व्यक्ति (vyakti)	Person/individual
व्यक्तित्व (vyaktitva)	Personality
व्यवसाय (vyavasay)	Business/trade
व्यवहार (vyavahar)	Behaviour /manner (towards someone)
व्याकरण (vyakaran)	Grammar

Bengali	English
বিশ্ববিদ্যালয় (biswobidyaloy)	University
বিশ্বাস(biswas)	Belief
বিষ(bish)	Poison
বিষয়(bishoy)	Subject
বিস্তার(bistar)	Expanse/extent
বিস্তর(bistor)	At length/in detail
বীর(biir)	Hero/warrior/ brave/heroic/valiant
বেতন(beton)	Pay/wage/salary
শত্রুতা(shotruta)	Enmity/hostility
ভোট(bhot)	Vote
শ্লেষোক্তি(shleshoukti)	Sarcasm
ব্যঞ্জণবর্ণ(byanjonborno)	Consonant/cooked food/dish
ব্যক্তি(byakti)	Person/individual
ব্যক্তিত্ব(byaktitto)	Personality
ব্যবসা(byabosay)	Business/trade
আচরণ(aachoron)	Behaviour /manner (towards someone)
ব্যাকরণ(byakoron)	Grammar

Hindi	English
व्यापारी(vyapari)	Trader
व्यायाम (vyayam)	Exercise
व्रत (vrat)	Vow/fast
शक (shak)	Doubt/suspicion
शख़्स (shakhs)	Person/individual/fellow
शतरंज (shatranj)	Chess
शनिवार (shanivar)	Saturday
शब्दकोष (shabdkosh)	Dictionary
शरणार्थी (sharnarthi)	Refugee
शराबी(sharabi)	Drunkard/boozer
शरीर (sharir)	Body
शव (shav)	Corpse
शस्त्र (shastra)	Weapon
शहद (shahad)	Honey
शहर (shahar)	Town/city
शहीद (shahid)	Martyr
शागिर्द (shagird)	Pupil/disciple
शायर (shayar)	Poet

Bengali	English
ব্যপারী(byaparii)	Trader
ব্যয়াম(byayam)	Exercise (physical)
ব্রত (broto)	Vow/fast
সন্দেহ করা (sondeho kora)	Doubt/suspicion
মানুষ (manush)	Person/individual/fellow
দাবা খেলা(daba khela)	Chess
শনিবার(shonibar)	Saturday
শব্দকোষ(shabdokosh)	Dictionary
শরণার্থী (shoronarthii)	Refugee
মাতাল(matal)	Drunkard/boozer
শরীর (soriir)	Body
লাশ (lash)	Corpse
অস্ত্রশস্ত্র (astroshstro)	Weapon
মধু (modhu)	Honey
শহর (shohor)	Town/city
শহীদ (sohiid)	Martyr
ছাত্র (chatro)	Pupil/disciple
কবি (kobi)	Poet

Hindi	English
शासन (shasan)	Ruling/government
शिकार (shikar)	Hunting/prey/victim
शिखर (shikhar)	Summit/apex
शिष्टाचार(shistachar)	Good manners/civil behaviour
शिष्य (shishya)	Pupil/disciple (of a guru)
शीत (shiit)	Cold/coldness
शीशम (shisham)	Rosewood
शीशा (shisha)	Glass/bottle/mirror
शुक्रवार (shukravar)	Friday
शुरू (shuru)	Beginning
शुल्क (shulk)	Fee/payment
शून्य (shunya)	Void/zero
शैतान (shaitan)	Devil
शोध (shodh)	Research
शोध कार्य (shodh karya)	Research work
शोध निबंध (shodh nibandh)	Dissertation
शोर (shor)	Noise

Bengali	English
শাসক (sasok)	Ruling/government
শিকার (shikar)	Hunting/prey/victim
চূড়া (chura)	Summit/apex
শিষ্টাচার (shishtachar)	Good manners/civil behaviour
শিষ্য (shishyo)	Pupil/disciple (of a guru)
শীত (shiit)	Cold/coldness
সুগন্ধি মূল্যবান কাঠ (sugondhi mulyoban kath)	Rosewood
শিশি / আয়না (shishi/aayna)	Glass/bottle/mirror
শুক্রবার (sukrobar)	Friday
শুরু (shuru)	Beginning
টাকা-প্রদান (taka-prodan)	Fee/payment
শুন্য (sunyo)	Void/zero
শয়তান (shytan)	Devil
গবেষণা (gobeshona)	Research
গবেষণার কাজ (gobeshonar kaj)	Research work
নিবন্ধ(nibondho)	Dissertation
আওয়াজ (aaoyaj)	Noise

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
शोला (shola)	Flame
शौक (shauq)	Liking/hobby/interest
शोषण (shoshan)	Exploitation
संगमरमर (sangmarmar)	Marble
साथी (saathi)	Companion
संगीत (sangit)	Music
संगीतकार (sangitkar)	Musician
संग्रह (sangrah)	Collection
संग्रहालय (sangrahalay)	Museum
संचार (sanchar)	Communication
संचालक (sanchalak)	Manager
संत (sant)	An ascetic/ 'saint'
संतरा (santara)	Orange
संतुलन (santulan)	Balance
संतोष (santosh)	Satisfaction
सन्दर्भ (sandarbh)	Context

Bengali	English
অগ্নিশিখা(agnishikha)	Flame
অভিরুচি (abhiruchi)	Liking/hobby/interest
শোষণ (shoshon)	Exploitation
মার্বেল পাথর (marbel pathor)	Marble
সঙ্গী (sangii)	Companion
সংগীত (sangiit)	Music
সংগীতকার (sangiitkar)	Musician
সংগ্রহ (sangroho)	Collection
জাদুঘর (jadughor)	Museum
যোগাযোগ (jogajog)	Communication
ব্যবস্হাপক (bybosthapok)	Manager
যোগী (jogii)	An ascetic/ 'saint',
কমলালেবু (komlalebu)	Orange
দাঁড়িপাল্লা (daripalla)	Balance
সন্তোষ (sontosh)	Satisfaction
প্রসঙ্গ (prosongo)	Context

Hindi	English
संदूक (sanduq)	Box
सन्देश (sandesh)	Message
संपर्क (sampark)	contact/link
सम्पादकीय (sampadakiy)	Editorial
सम्बन्ध (sambandh)	Relationship
संयुक्त परिवार (sanyukt parivar)	Joint family
संयुक्ताक्षर(sanyuktaksar)	Conjunct character
संसद (sansad)	Parliament
संस्कार (sanskar)	A life cycle event or its ritual/an innate instinct or capacity
सम्बन्धी (sambandhi)	Relatives
सच (sach)	True-truth
सच्चा-दोस्त (saccha dost)	A true friend
सज्जन (sajjan)	Gentleman
सत्र (satra)	Session/term/semester
सदस्य (sadasya)	Member

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
বাক্স (bakso)	Box
বার্তা (barta)	Message
সংযোগ (sangjog)	Contact/link
সম্পাদকীয়(sampadokiiyo)	Editorial
সম্বন্ধ (sombmondo)	Relationship
যৌথ পরিবার(joutho paribar)	Joint family
সংযুক্ত চরিত্র(sangjukto choritro)	Conjunct character
সংসদ (sangsod)	Parliament
সংস্কার (songskar)	A life cycle event or its ritual / an innate instinct or capacity
আত্মীয়(atmiiyo)	Relatives
সত্য(sotoy)	True / truth
প্রকৃত বন্ধু (prokrito bondhu)	A true friend
ভদ্রলোক (bhodrolok)	Gentleman
অধিবেশন (adhibeshon)	Session/term/semester
সদস্য (sodosyo)	Member

Hindi	English
सपना (sapna)	Dream
सप्ताह (saptah)	Week
सफर (safar)	Journey/travel
सबक (sabaq)	Lesson
समय (samay)	Time
समर्थन (samarthan)	Support
समाचार (samachar)	News
समाचार पत्र (samachar patra)	Newspaper
समाज (samaj)	Society
समाजवाद (samajvad)	Socialism
समाजवादी (samajvadi)	socialist
समाधान (samadhan)	Solution/resolution
समारोह (samaroh)	Function/event/ceremony
समुद्र (samudra)	Sea/ocean
समोसा (samosa)	Samosa -a deep fried stuffed pastry
सम्मान (samman)	Honour
सम्मेलन (sammelan)	Conference/ meeting

Bengali	English
স্বপ্ন (swopno)	Dream
সপ্তাহ (soptaho)	Week
সফর (sophor)	Journey/travel
পাঠ (path)	Lesson
সময় (somoy)	Time
সমর্থন(somorthon)	Support
সংবাদ (sangbad)	News
সংবাদপত্র (sangbadpotro)	Newspaper
সমাজ (somaj)	Society
সমাজতন্ত্র (somajtontro)	Socialism
সমাজতন্ত্র বাদী (somajtontro badii)	Socialist
সমাধান (somadhan)	Solution/resolution
অনুষ্ঠান (anushthan)	Function/event/ceremony
সমুদ্র (somudro)	Sea/ocean
সমুচা (somucha)	Samosa -a deep fried stuffed pastry
সম্মান (somman)	Honour
আলাপ -আলোচনা (aalap-aalochona)	Conference/meeting

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
सरदार (sardar)	Leader/a term of respect used with sikh men/ a sikh
सर्वनाम (sarvanam)	Pronoun
सलाम (salam)	Salutation/salute
सवाल (saval)	Question
सवेरा (savera)	Morning
ससुर (sasur)	Father-in law
ससुराल (sasural)	In-law's/house
सहकर्मी (sahakarmi)	Colleague
सहायक (sahayak)	Assistant
सहारा (sahara)	Support
सांचा (sancha)	Mould
साँप (saap)	Snake
संसद (sansad)	Member of parliament
साक्षात्कार (sakshatkar)	Interview
साक्ष्य (sakshay)	Witness
साग (sag)	Green leafy vegetable
सागर (sagar)	Ocean
साथ (saath)	Together/company/being together

Bengali	English
সর্দার (sordar)	Leader/a term of respect used with sikh men/ a sikh
সর্বনাম(sorbonam)	Pronoun
অভিবাদন (abhibadon)	Salutation/salute
প্রশ্ন (proshno)	Question
সকাল (sokal)	Morning
শ্বশুর (shwoshur)	Father-in law
শ্বশুর বাড়ি (shwoshur bari)	In-law's/house
সহকর্মী (sohokormii)	Colleague
সহকারী (sohokarii)	Assistant
সহায়তা করা(sohayota kora)	Support
ছাঁচ (chhach)	Mould
সাপ (saap)	Snake
সংসদ সদস্য (songsod sodsoyo)	Member of parliament
সাক্ষাৎকার (sakshatkar)	Interview
সাক্ষী (sakshii)	Witness
সবুজ শাক সবজি (sobuj)	Green leafy vegetable
সাগর (sagar)	Ocean
এক সাথে (ek sathe)	Together/company/being together

Hindi	English
साधन (sadhan)	Means
साधू (sadhu)	Pious/holy man/ ascetic
साबुन (sabun)	Soap
सामना (samna)	Confrontation/encounter
सामान (saman)	Luggage/goods/furniture
साया (saya)	Shadow
साल (sal)	Year
साला (sala)	Brother -in-law
साहस (sahas)	Courage
साहित्य (sahitya)	Literature
सिक्का (sikka)	Coin
सीख (sikh)	Sikh/a sikh
सिगरेट (sigret)	Cigarette
सितम्बर (sitamber)	September
सितार (sitar)	Sitar
सितारा (sitara)	Star
सिद्धांत (siddhant)	Principle
सिनेमा (sinema)	Cinema
सिपाही (sipahi)	Constable/soldier

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
মানে (mane)	Means
সাধু (sadhu)	Pious/holy man/ ascetic
সাবান (saban)	Soap
মোকাবেলা করা(mokabela kora)	Confrontation/encounter
মাল পত্র (mal potro)	Luggage/goods/furniture
ছায়া (chhaya)	Shadow
বছর (bochor)	Year
শালা (shalaa)	Brother -in-law
সাহস (sahos)	Courage
সাহিত্য (sahityo)	Literature
মুদ্রা (mudra)	Coin
শিখ জাতি (shikh jati)	Sikh/a sikh
সিগারেট (sigaret)	Cigarette
সেপ্টেম্বর (septembor)	September
সেতার (setar)	Sitar
তারা (tara)	Star
নীতি(niiti)	Principle
সিনেমা (sinema)	Cinema
সিপাহী (sipahi)	Constable/soldier

Hindi	English
सिर (sir)	Head
सिलसिला (silsila)	Continuance
सीना (sina)	Chest/part of body
सीमाशुल्क(simashulk)	Sulk/customs
सुगंध (sugandh)	Fragrance
सुझाव (sujhav)	Suggestion
सुर (sur)	Musical note/tone
सूअर (suar)	Pig/pork
सूखा (sukha)	Dry/drought
सूद (sud)	Interest
सूनापन (sunapan)	Desolation/emptiness
सूरज (suraj)	Sun
सेनापति (senapati)	General/military
सेब (seb)	Apple
सैनिक (sainik)	Military/soldier
सोना (sona)	Gold
सोमवार (somvar)	Monday
सौंदर्य (saundarya)	Beauty

Bengali	English
মাথা(matha)	Head
সংযোগ (sangjog)	Continuance
ছাতি (chhati)	Chest/part of body
শুল্ক (shulko)	Sulk/customs
সুগন্ধ (sugondho)	Fragrance
অভিভাব (obhibhab)	Suggestion
সুর (sur)	Musical note/tone
শূকর শাবক(shukor shabok)	pig/pork
শুষ্ক (sushko)	Dry/drought
সুদ (sud)	Interest
বিনাশ (binash)	Desolation/emptiness
সূর্য (surjo)	Sun
সেনাপতি (senapoti)	General/military
আপেল (aapel)	Apple
সৈনিক (soinik)	Military/soldier
স্বর্ণ (sworno)	Gold
সোমবার (sombar)	Monday
সৌন্দর্য (soundorjo)	Beauty

Hindi	English
स्कूल (skul)	School
स्टेशन (steshan)	Station
स्तंभ (stambh)	Pillar/column
स्थान (sthan)	Place
स्नातक (snatak)	Graduate
स्नान (snan)	Bathing
स्नेह (sneh)	Affection
स्वप्न (svapn)	Dream
स्वर (svar)	Voice/musical note
स्वराज्य (svarajya)	Independence
स्वर्ग (svarg)	heaven/ paradise
स्वर्गवास (svargvas)	Death/demise
स्वर्गीय (svargiy)	Deceased/the late
स्वागत (svagat)	Welcome
स्वाद (svad)	Taste
स्वार्थ (svarth)	Selfishness/self-interest
स्वास्थ्य (svasthya)	Health
हंटर (hantar)	Whip/lash

Bengali	English
বিদ্যালয় (bidyaloy)	School
স্টেশন (steshon)	Station
থাম (tham)	Pillar/column
স্থান (sthan)	Place
স্নাতক (snatok)	Graduate
গোসল করা (gosol kora)	Bathing
স্নেহ (sneho)	Affection
স্বপ্ন (swopno)	Dream
কন্ঠ স্বর (kontho swor)	Voice/musical note
স্বাধীনতা(swadhiinota)	Independence
স্বর্গ (sworgo)	Heaven/ paradise
মৃত্যু (mrityu)	Death/demise
মরে যাওয়া (more jaoya)	Deceased/the late
স্বাগত (swagoto)	Welcome
স্বাদ (swad)	Taste
স্বার্থান্বেষী (swarthaneshii)	Selfishness/self-interest
স্বাস্হ্য (swasthyo)	Health
চাবুক (chabuk)	Whip/lash

Hindi	English
हंसी मज़ाक (hasi mazaq)	Laughter/fun/joking
हक (haq)	Right/privilege
हफ्ता (hafta)	Week
हथियार (hathiyar)	Weapon
हमदर्द (hamdard)	Sympathiser
हमला (hamla)	Attack
हर्ष (harsh)	Joy
हल (hal)	Solution
हल (hal)	Plough
हवाई जहाज (havai jahaz)	Aeroplane
हस्ताक्षर (hastakshar)	Signature
हाथ (hath)	Hand
हाथी (hathi)	Elephant
हाथीदांत (hathi dant)	Ivory
हादसा (hadsa)	Accident
हाल (haal)	Condition
हिंद महासागर (hind mahasagar)	The Indian ocean

Bengali	English
হাসিঠাট্টা করা (hasithatta kora)	Laughter/fun/joking
ঠিক (thik)	Right/privilege
সপ্তাহ (soptaho)	Week
অস্ত্রশস্ত্র (astroshostro)	Weapon
সহানুভূতিশীল ব্যক্তি (sohanubhutishiil byakti)	Sympathiser
আক্রমণ (aakromon)	Attack
আনন্দ (aanondo)	Joy
সমাধান (somadhan)	Solution
লাঙ্গল / হাল (langol/hal)	Plough
উড়োজাহাজ (urojahaj)	Aeroplane
স্বাক্ষর (swakshor)	Signature
হাত (haat)	Hand
হাতি (hati)	Elephant
হাতির দাঁত (hatir daat)	Ivory
দুর্ঘটনা (durghotona)	Accident
অবস্হা (abostha)	Condition
ভারত মহাসাগর (bharot mohasagor)	The indian ocean

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
हिंदू (hindu)	Hindu
हिरन (hiran)	Deer
हिसाब (hisab)	Account/accounts
हीरा (hira)	Diamond
हीरो (hiro)	Film star
हृदय (hrday)	Heart
होंठ (hoth)	Lip
होटल (hotal)	Hotel/restaurant
होश (hosh)	Consciousness
हौज (hauz)	Reservoir
क्षण (kshan)	Moment
क्षेत्र (kshetra)	Zone/ area
ज्ञान (gyan)	Knowledge
श्रम (shram)	Labour/ toil/exertion
श्रेय (shrey)	Credit (due to someone for achievement)

Switzerland, Lugano, Monte Bre cable car

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
হিন্দু (hindu)	Hindu
হরিণ (horin)	Deer
হিসাব (hisab)	Account/accounts
হীরা (hiira)	Diamond
নায়ক (nayok)	Film star
হৃদয় (hridoy)	Heart
ঠোঁট (thot)	Lip
হোটেল (hotel)	Hotel/restaurant
আত্ম-জ্ঞান (aatmo-gyan)	Consciousness
চৌবাচ্চা (choubachcha)	Reservoir
মুহূর্ত (muhurto)	Moment
এলাকা (elaka)	Zone/ area
জ্ঞান(gyan)	Knowledge
শ্রম (shrom)	Labour/ toil/exertion
কৃতিত্ব (krititwo)	Credit (due to someone for achievement)

Old Town, Warsaw, Poland

स्त्रीलिंग के उदाहरण

Hindi	English
अंगूठी (anguthi)	Ring (for finger)
अंग्रेज़ी (angrezi)	English
अंत्येष्टि (anthyeshti)	Funeral
अगरबत्ती (agarbatti)	Incense stick
अच्छाई (achhaii)	Good, merit
अतिशयोक्ति (atishyokti)	Exaggeration
अदालत (adaalat)	Court
अध्यक्षता (adhyakshata)	Chairmanship
अध्यापिका (adhyapika)	Teacher
अनबन (anban)	Discord
अनुमति (anumati)	permission
अफ़वाह (affvaah)	Rumour
अभिलाषा (abhilaashaa)	Desire
अभिनेत्री (abhinetrii)	Actress
अलमारी (almaarii)	Cupboard
अर्ज़ी (arzii)	Application
असहमति (asahmati)	Disagreement

স্ত্রীলিঙ্গ এর উদাহরণ
(Feminine Example)

Bengali	English
আংটি (angti)	Ring (for finger)
ইংরেজী (engrejii)	English
অন্ত্যেষ্টি ক্রিয়া (antyshti kria)	Funeral
আগর বাতি (aagar bati)	Incense stick
ভাল (bhalo)	Good, merit
অতিশক্তি (atishokti)	Exaggeration
আদালত (aadalot)	Court
সভাপতিত্ব (sobhapotitwo)	Chairmanship
শিক্ষক (shikshok)	Teacher
ঝগড়া (jhogra)	Discord
অনুমতি (anumoti)	Permission
গুজব (gujob)	Rumour
অভিলাষ (abhilash)	Desire
অভিনেত্রী (abhinetrii)	Actress
আলমারি (aalmari)	Cupboard
আবেদন (aabedon)	Application
অসম্মতি (asommoti)	Disagreement

Hindi	English
असुविधा (asuvidhaa)	Inconvenience
अहमियत (ahmiyaat)	Importance
आँख (aankh)	Eye
आकाशवाणी (aakashvaanii)	Radio
आग (aag)	Fire
आज़ादी (aazaadi)	Freedom
आत्मकथा (aatmkatha)	Autobiography
आत्महत्या (aatmhatya)	Suicide
आदि (aadi)	So on
आधी रात (aadhi raat)	Midnight
आपत्ति (aapati)	Objection
आबादी (aabaadii)	Population
आय (aay)	Income
आयु (aayuu)	Age
आरी (aarii)	Hand saw
आराम कुर्सी (aaraam kursii)	Armchair

Bengali	English
অসুবিধা (asubidha)	Inconvenience
গুরুত্বপূর্ণ (guruttopurno)	Importance
চোখ (chokh)	Eye
রেডিও (redio)	Radio
আগুন (aagun)	Fire
স্বাধীনতা (swadhiinota)	Freedom
আত্মকথা (aatmakatha)	Autobiography
আত্মহত্যা (aatmohatya)	Suicide
ইত্যাদি (ityadi)	So on
মাঝরাত (majhrat)	Midnight
আপত্তি (aapotti)	Objection
জনসংখ্যা (jonosonkhya)	Population
আয় (aay)	Income
আয়ু (aayu)	Age
হাত করাত (haat korat)	Hand saw
আরাম চেয়ার (aaram chair)	Armchair

Hindi	English
आवश्यकता (aavashyaktaa)	Necessity
आवाज़ (aavaaz)	Voice
आशा (aashaa)	Hope
आहट (aahaat)	Sound of footsteps
इजाज़त (ijaazat)	Permission
इमारत (imaarat)	Building
इलायची (ilaychi)	Cardamom
ईंट (eent)	Brick
ईद (eid)	Eid
इमानदारी (emaandaarii)	Honesty
इर्षा (ersha)	Jealousy
उँगली (ungli)	Finger
उत्सुकता (utsuktaa)	Curiosity
उदारता (udarta)	Generosity
उन्नति (unnti)	Progress
उपस्थिति (upastithi)	Presence
उपाधि (upadhi)	Title
उपेक्षा (upekshaa)	Indifference
उम्मीद (ummeed)	Hope

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
আবশ্যকতা (aaboshyokota)	Necessity
আওয়াজ (aawayaj)	Voice
আশা (aasha)	Hope
পায়ের শব্দ (payer shobdo)	Sound of footsteps
অনুমতি (anumoti)	Permission
ইমারত (emarat)	Building
এলাচি (elachi)	Cardamom
ইট (eit)	Brick
ঈদ (eid)	Eid
সততা (sotota)	Honesty
ঈর্ষা (ersha)	Jealousy
আঙ্গুল (aangul)	Finger
কৌতূহল (koutuhol)	Curiosity
উদারতা (udaarotaa)	Generosity
উন্নতি (unnati)	Progress
উপস্থিতি (upasthiti)	Presence
উপাধি (upadhi)	Title
উপেক্ষা (upeksha)	Indifference
আশা (aasha)	Hope

Hindi	English
उम्र (umr)	Age
उर्दू (urduu)	Urdu
उलझन (uljhan)	Complication
उलटी (ultii)	Vomiting
ऊन (uun)	Wool
ऋतु (ritu)	Season
एकता (ekta)	Unity
एड़ी (aedi)	Heel
ऐनक (ainak)	Glasses
ऐश (aish)	Have a high good time
ओस (aus)	Dew
औरत (aurat)	Woman
कंपनी (kampani)	Company
कक्षा (kaksha)	Class
कचहरी (kachari)	Law court
कटोरी (katori)	Small bowl
कठिनाई (kathinai)	Difficulty
कड़ाई (kadahi)	Frying pan
कतार (kataar)	Line

Bengali	English
বয়স (boyos)	Age
উর্দু (urdu)	Urdu
জটিল অবস্থা (jotil obostha)	Complication
বমি (bomi)	Vomiting
উল (uul)	Wool
ঋতু (ritu)	Season
একতা (ekota)	Unity
গোড়ালি (gorali)	Heel
চশমা (choshma)	Glasses
ভাল সময় (bhalo somoy)	Have a high good time
শিশির (shishir)	Dew
মহিলা (mohila)	Woman
কোম্পানী (company)	Company
কক্ষ (koksho)	Class
কাচারী (kacharii)	Law court
ছোট বাটি (choto bati)	Small bowl
কঠিন (kothin)	Difficulty
কড়াই (korai)	Frying pan
রেখা (rekha)	Line

Hindi	English
कथा (kathaa)	Story
कन्या (kanyaa)	Girl
कब्र (qabr)	Grave
कमज़ोरी (kamzori)	Weakness
कमर (kamar)	Waist
कमाई (kamaaii)	Earnings
कमी (kami)	Lack
कमीज़ (kameez)	Shirt
कलम (kalam)	Pen
कला (kalaa)	Art
कलाई (kalai)	Wrist
कल्पना (kalpana)	Imagination
कवियत्री (kavyitri)	Poetess
कविता (kavita)	poetry
कसम (kasam)	Oath
कसरत (kasrat)	Exercise
कहानी (kahani)	Story
कहावत (kahavat)	Saying

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
গল্প (golpo)	Story
কন্যা (konya)	Girl
কবর (kobor)	Grave
দুর্বল (durbol)	Weakness
কমর (komor)	Waist
রোজগার (rojgar)	Earnings
কম (kom)	Lack
কামিজ (kamij)	Shirt
কলম (kolom)	Pen
কলা (kola)	Art
হাতের কব্জি (hater kobji)	Wrist
কল্পনা (kolpona)	Imagination
মহিলা কবি (mohila kobi)	Poetess
কবিতা (kobita)	Poetry
শপথ (shopoth)	Oath
কসরত (kosorot)	Exercise
কাহিনী (kahinii)	Story
বচন (bochon)	Saying

Hindi	English
काकी (kaakii)	Aunt
कापी (kapi)	Copy, book
काफ़ी (kaafii)	Coffee
कामना (kaamnaa)	Desire
कामयाबी (kamyabii)	Success
कार (kaar)	Car
किताब (kitaab)	Book
किफ़ायत (kifaayat)	Economy
किरण (kiran)	Ray
किश्त (kisht)	Instalment
किस्म (kism)	Sort
किस्मत (kismet)	Fate
कीमत (keemat)	Price
कुर्सी (kursii)	Chair
कूटनीति (kutniiti)	Diplomacy
कृतज्ञता (kritagyata)	Gratitude
कृपा (kripaa)	Kindness
केतली (kettle)	Kettle

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
কাকী (kakii)	Aunt
নকল (nokol)	Copy, book
কফি (kophi)	Coffee
কামনা (kamona)	Desire
সাফল্য (sapholyo)	Success
কার (car)	Car
বই (boi)	Book
অর্থনীতি (arthoniiti)	Economy
কিরণ (kiron)	Ray
কিস্তি (kisti)	Instalment
রকম (rokom)	Sort
ভাগ্য (vaggho)	Fate
দাম (daam)	Price
কেদারা (kedara)	Chair
কুটনীতি (kutniiti)	Diplomacy
কৃতজ্ঞতা (kritoggota)	Gratitude
কৃপা (kripa)	Kindness
কেটলী (ketlii)	Kettle

Hindi	English
कैंची (kainchii)	Scissors
कोहनी (kohni)	Elbow
कोठी (kothi)	Large house
कोशिश (koshish)	Attempt
क्रांति (kraanti)	Revolution
क्रिया (kriyaa)	Verb
क्लास (klaas)	Class
क्षमता (kshamata)	Capacity
क्षमा (kshama)	Pardon
खबर (khabar)	News
खराबी (kharaabii)	Defect, failure
खराश (kharaash)	Hoarseness of throat
खाँसी (khansii)	Cough
खादी (khaadii)	Homespun cloth
खान (khan)	Mine
ख़ामोशी (khaamoshii)	Silence
खासियत (khaasiyat)	Special feature
खिड़की (khidkii)	Window
खीर (kheer)	Rice pudding

Bengali	English
কাঁচি (kachi)	Scissors
কনুই (konui)	Elbow
বড় বাড়ী (boro barii)	Large house
চেষ্টা করা (cheshta kora)	Attempt
রাষ্ট্রবিপ্লব (rashtro biplob)	Revolution
ক্রিয়া (kriya)	Verb
শ্রেণী (shrenii)	Class
ক্ষমতা (kshomota)	Capacity
ক্ষমা (kshoma)	Pardon
খবর (khobor)	News
দোষ (dosh)	Defect, failure
স্বরভঙ্গ (swarbhongo)	Hoarseness of throat
কাশি (kashi)	Cough
খাদি (khadi)	Homespun cloth
খনি (khoni)	Mine
নিরবতা (nirobota)	Silence
বিশেষ বৈশিষ্ট্য (bishesh boishishto)	Special feature
জানালা (janala)	Window
ক্ষির (khir)	Rice pudding

Hindi	English
खुशकिस्मती (khushkismati)	Good luck
खुशखबरी (khushkhabri)	Good news
खुशबू (khushbu)	Fragrance
खूबसूरती (khubsuurtii)	Beauty
खूभी (khubhi)	Quality
खेती बाड़ी (kheti badi)	Farming
गंगा (ganga)	Ganges
गति (gati)	Speed
गप्प (gap)	Chat
गपशप (gapshap)	Gossip
गरदन (garden)	Neck
गर्मी (garmi)	Heat
गर्मियाँ (garmiyaan)	Summer
गरीबी (gariibii)	Poverty
गलती (galtii)	Error/ mistake
गली (galli)	Lane
गवाही (gavaahii)	Evidence
गहराई (gahraii)	Depth
गाँठ (ganth)	Knot

Bengali	English
ভাল ভাগ্য (bhalo vaggho)	Good luck
ভাল খবর (bhalo khobor)	Good news
সুগন্ধ (sugondho)	Fragrance
সুন্দর (sundor)	Beauty
গুণ (guun)	Quality
কৃষিকাজ (krishikaj)	Farming
গঙ্গা (gonga)	Ganges
গতি (goti)	Speed
গল্প (golpo)	Chat
গল্পস্বল্প (golposwolpo)	Gossip
গলা (gola)	Neck
উত্তাপ (uttap)	Heat
গ্রীষ্ম (griishmo)	Summer
দারিদ্র্য (daridryo)	Poverty
ভূল (vul)	Error/mistake
গলি (goli)	Lane
সাক্ষীপ্রমান (sakshiiproman)	Evidence
গভীরতা (gobhiirota)	Depth
বন্ধন (bondhon)	Knot

Hindi	English
गाजर (gaajar)	Carrot
गाड़ी (gaadii)	Car
गाय (gay)	Cow
गाली (gaalii)	Abusive language
गिलहरी (gilhrii)	Squirrel
गुंजाइश (gunjaish)	Scope
गुंडागर्दी (gundagardii)	Hooliganism
गुफा (guphaa)	Cave
गुलामी (gulaamii)	Slavery
गूंज (guunj)	Echo
गेंद (gend)	Ball
गैरहाजिरी (gairhazirii)	Absence
गोद (god)	Lap
गोली (golii)	Tablet
घंटी (ghanti)	Bell
घटना (ghatnaa)	Event
घड़ी (ghadi)	Clock
घनिष्ठता (ghanishtta)	Intimacy

Bengali	English
গাজর (gajor)	Carrot
গাড়ী (garii)	Car
গরু (goru)	Cow
গালি (gali)	Abusive language
কাঠবিড়ালী (kathbiralii)	Squirrel
ক্ষেত্র (khetro)	Scope
মাস্তানি (mastani)	Hooliganism
গুহা (guha)	Cave
দাসত্ব (dasotwo)	Slavery
প্রতিধ্বনি (protidhwoni)	Echo
বল (bol)	Ball
অনুপস্থিতি (anupostiti)	Absence
কোল (kol)	Lap
ট্যাবলেট (tablet)	Tablet
ঘন্টা (ghonta)	Bell
ঘটনা (ghotona)	Event
ঘড়ি (ghori)	Clock
ঘনিষ্ঠতা (ghonishthota)	Intimacy

Hindi	English
घूस (ghus)	Bribe
घृणा (ghrinaa)	Hate
चटनी (chatni)	Chutney
चप्पल (chappal)	Sandal
चमड़ी (chamdi)	Skin
चरबी (charbi)	Fat
चाँदनी (chandnii)	Moonlight
चाँदनी रात (chandnii raat)	Moonlit night
चांदी (chaandi)	Silver
चाची (chachi)	Aunt
चादर (chadar)	Sheet
चाबी (chabhi)	Key
चाय (chay)	Tea
चाल (chal)	Movement
चालाकी (chalaakii)	Cunning
चिंता (chinta)	Anxiety
चिड़िया (chidiyaa)	Sparrow
चींटी (chintii)	Ant
चीज़ (cheez)	Thing

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
ঘুষ (ghush)	Bribe
ঘৃণা (ghrina)	Hate
চাটনি (chatni)	Chutney
চপ্পল (choppol)	Sandal
চামড়া (chamra)	Skin
চর্বি (chorbi)	Fat
চাঁদের আলো (chader aalo)	Moonlight
চাঁদনী রাত (chadnii raat)	Moonlit night
রূপা (rupa)	Silver
চাচী (chachii)	Aunt
চাদর (chador)	Sheet
চাবি (chabi)	Key
চা (cha)	Tea
চলমান (choloman)	Movement
চালাকী (chalakii)	Cunning
চিন্তা (chinta)	Anxiety
চড়ুই (chorui)	Sparrow
পিঁপড়া (pipra)	Ant
জিনিস (jinis)	Thing

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
चीनी (chiinii)	Sugar
चुनौती chunautii)	Challenge
चुस्ती (chustii)	Smartness
चूड़ी (chudii)	Bangle
चेचक (chechak)	smallpox
चेतावनी (chetavani)	Warning
चोट (chot)	Injury
चोरी (chori)	Theft
चौड़ाई (chaudai)	Width
चौथाई (chauthaaii)	A quarter
छत (chhat)	Roof
छलाँग (chalaang)	Jump/leap
छाती (chaatii)	Chest
छात्रवृति (chaatravratti)	Scholarship
छात्रा (chaatraa)	Student
छाप (chaap)	Mark
छाया (chaayaa)	Shadow
छुट्टी (chutti)	Holiday
छुरी (churi)	Knife

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
চিনি (chini)	Sugar
মোকাবিলা (mokabila)	Challenge
সেজেগুজে ফিটফাট হওয়া (sejeguje fitfat hoya)	Smartness
চুড়ি (churi)	Bangle
বসন্ত রোগ (bosonto roog)	Smallpox
সতর্কতা (sotorkota)	Warning
চোট পাওয়া (chot paoya)	Injury
চুরি করা (churi kora)	Theft
প্রস্থ (prostho)	Width
ত্রিকোন (trikon)	A quarter
ছাদ (chhad)	Roof
লাফ (laaph)	Jump/leap
ছাতি (chhati)	Chest
ছাত্রবৃত্তি (chhatro britti)	Scholarship
ছাত্র ছাত্রী (chhatro chhatrii)	Student
ছাপ (chhap)	Mark
ছায়া (chhaya)	Shadow
ছুটি (chhuti)	Holiday
ছুরি (chhuri)	Knife

Hindi	English
ज़ंजीर (zanjeer)	Chain
जम्हाई (jamhaii)	Yawn
जगह (jagaah)	Place
जड़ी (jadi)	Medicinal herb
जड़ी बूटी (jadi buutii)	Medicinal herbs and roots
जनता (jantaa)	The people
ज़बरदस्ती (zabardastii)	With force
ज़बान (zabaan)	Tongue
ज़मीन (zameen)	Land
ज़रूरत (zarurat)	Need
जलवायु (jalvaayu)	Climate
जल्दबाजी (jaldbaazii)	Haste
जल्दी (jaldii)	Hurry
जवानी (javaanii)	Youth
जाँघ (jangh)	Thigh
जाँच (jaanch)	Inspection
जाँचना (jaanchnaa)	To test
जाति (jaati)	Caste
जादूगरी (jaaduugari)	Magic

Bengali	English
শিকল (shikol)	Chain
হাই তোলা (hai tola)	Yawn
জায়গা (jayga)	Place
ভেষজ (bheshoj)	Medicinal herb
জড়ি বুটি (jori buti)	Medicinal herbs and roots
জনতা (jonota)	The people
জবরদস্তি (jobordosti)	With force
জিহবা (jihba)	Tongue
জমি (jomi)	Land
প্রয়োজন (proyojon)	Need
জলবায়ু (jolbayu)	Climate
দ্রুত চলা (druto chola)	Haste
জলদি (joldi)	Hurry
যৌবন (joubon)	Youth
উরুদেশ (urudesh)	Thigh
পরিদর্শক (poridorshok)	Inspection
যাচাই (jachai)	To test
জাতি (jati)	Caste
জাদু (jadu)	Magic

Hindi	**English**
जान (jaan)	Life
जानकारी (jaankaari)	Knowledge
जाली (jaalii)	Net
जासूसी (jasuusi)	Spying
जिंदगी (zindagii)	Life
जिज्ञासा (jigyasa)	Curiosity
ज़िद (zid)	Obstinacy
जिम्मेदारी (zimmedari)	Responsibility
जिल्लत (zillat)	Humiliation
जी हज़ूरी (ji huzuurii)	Sycophancy
जीब (jeeb)	Tongue
जुदाई (judaaii)	Separation
जेब (jeb)	Pocket
ज्वाला (jwaalaa)	Flame
झाड़ी (jhaadii)	Bush
झील (jheel)	Lake
झोंपड़ी (jhopdi)	Hut
टंकी (tankii)	Tank
टक्कर (takkar)	collision

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	**English**
জান (jaan)	Life
জ্ঞান (ggan)	Knowledge
জাল (jaal)	Net
চুপিচুপি (chupichupi)	Spying
জীবন (jiiban)	Life
জিজ্ঞাসা (jiggasa)	Curiosity
জিদ (jid)	Obstinacy
দায়িত্ব (dayitwo)	Responsibility
অবমাননা (abomanona)	Humiliation
চাটু (chatu)	Sycophancy
জিহবা (jihba)	Tongue
আলাদা (aalada)	Separation
পকেট (poket)	Pocket
অগ্নিশিখা (agnishikha)	Flame
ঝোপ (jhop)	Bush
হ্রদ (rhod)	Lake
ঝুপড়ি (jhupri)	Hut
ট্যাংক (tyank)	Tank
টক্কর (tokkor)	Collision

Hindi	English
टांग (tang)	Leg
टिकट (tikat)	Ticket
टैकसी (taiksii)	Taxi
टोकरी (tokrii)	Basket
टोपी (topii)	Hat
ट्रेन (tren)	Train
ठंड (thand)	Cold
ठुड्डी (thuddii)	Chin
ठेस (thes)	Hurt
डबल रोटी (dabal rotii)	Western style bread
डाक (daak)	Post
डाल (daal)	Branch
डिबिया (dibiyaa)	Small box
तंदुरुस्ती (tandurustii)	Health
तकलीफ (takleef)	Suffering
तनख्वाह (tankhvaah)	Pay
तबदीली (tabdiilii)	Change
तबीयत (tabiyat)	Health

Bengali	English
পা (paa)	Leg
টিকেট (ticket)	Ticket
ট্যাক্সি (tyaksi)	Taxi
ঝুড়ি (jhuri)	Basket
টুপি (tupi)	Hat
ট্রেন (train)	Train
ঠাণ্ডা (thanda)	Cold
থুতনি (thutni)	Chin
ব্যথা দেওয়া (bytha deoya)	Hurt
রুটি (ruti)	Western style bread
ডাক (daak)	Post
ডাল, শাখা (daal, shakha)	Branch
ছোট বাক্স (chhoto bakso)	Small box
স্বাস্থ্য (swasthyo)	Health
ভোগ (bhog)	Suffering
প্রদান (prodan)	Pay
পরিবর্তন (poriborton)	Change
স্বাস্থ্য (swasthyo)	Health

Hindi	English
तमीज़ (tameez)	Etiquette
तरफ (taraf)	Side
तरह (tarah)	Way, kind
तलवार (talvaar)	Sword
तलाश (talaash)	Search
तसल्ली (tasallii)	Consolation
तस्वीर (tasveer)	Picture
तह (tah)	Fold
तहज़ीब (tahzeeb)	Culture
ताई (taaii)	Aunt
तानाशाही (tanaashaahii)	Dictatorship
तारीख (taariikh)	Date
तारीफ़ (taareef)	Praise
ताली (taalii)	Clap
तालीम (taaleem)	Training
तितली (titlii)	Butterfly
तुलना (tulnaa)	Comparison
तेज़ी (tezii)	Sharpness
तैयारी (taiyaarii)	Preparation

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
শিষ্টাচার (shishtachar)	Etiquette
দিক (dik)	Side
প্রকার (prokar)	Way, kind
তলোয়ার (toloyar)	Sword
খোঁজা (khoja)	Search
সান্ত্বনা (santwona)	Consolation
ছবি (chhobi)	Picture
উল্টা (ulta)	Fold
সংস্কৃতি (songskriti)	Culture
চাচী (chachii)	Aunt
একনায়কতন্ত্র (eknayoktontro)	Dictatorship
তারিখ (tarikh)	Date
তারিফ (tariph)	Praise
তালি (tali)	Clap
তালিম (talim)	Training
প্রজাপতি (projapoti)	Butterfly
তুলনা (tulona)	Comparison
তীক্ষ্ণতা (tikhnota)	Sharpness
প্রস্তুতি (prostuti)	Preparation

Hindi	English
तोप (top)	Gun
थकान (thakaan)	Tiredness
थाली (thaalii)	Platter
दंतकथा (dant kathaa)	Legend
दया (dayaa)	Pity
दर (dar)	Rate
दरख्वास्त (darkhvaast)	Request
दराज़ (daraaz)	Drawer
दरार (daraar)	Crack
दरी (darii)	Durrie, rug, mat
दवाई (davaaii)	Medicine
दाढ़ी (daadhii)	Beard
दाल (daal)	Daal
दादी (daadii)	Grandmother
दावत (daavat)	Dinner
दिकत (diqat)	Difficulty
दिलचस्पी (dilchaspii)	Interest
दिल्ली (dilli)	Delhi

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	**English**
বন্দুক (bonduk)	Gun
ক্লান্ত (klanto)	Tiredness
থালা (thala)	Platter
পৌরানিক কাহিনী (pouranik kahinii)	Legend
দয়া (doya)	Pity
দাম, দর (daam, dor)	Rate
অনুরোধ (onurodh)	Request
দেরাজ (deraj)	Drawer
চিড় খাওয়া (chir khaoya)	Crack
মাদুর (madur)	Durrie, rug, mat
ঔষধ (oushodh)	Medicine
দাড়ি (dari)	Beard
ডাল (daal)	Daal
দাদী (dadii)	Grandmother
রাতের খাবার (rater khabar)	Dinner
কষ্টকর অবস্থা (koshtokor abostha)	Difficulty
মজাদার (mojadar)	Interest
দিল্লী (dillii)	Delhi

Hindi	English
दिशा (dishaa)	Direction
दीवार (deevaar)	Wall
दुआ (duaa)	Prayer
दुकान (dukaan)	Shop
दुनिया (duniyaa)	World
दुर्घटना (durghatna)	Accident
दुश्मनी (dushmanii)	Enemity
दूरबीन (durbeen)	Telescope
दूरी (duurii)	Distance
दृष्टि (drishtii)	Sight
देखबाल (dekhbhaal)	Care
देन (den)	Contribution
देर (der)	A while
देवनागरी (devnagarii)	Devanagari
देवी (devii)	Goddess
देश भक्ति (desh bhakti)	Patriotism
देह (deh)	Body
दोस्ती (dostii)	Friendship
दौड़ (daud)	Race

Bengali	English
নির্দেশনা (nirdeshona)	Direction
দেয়াল (deyal)	Wall
দোয়া (doya)	Prayer
দোকান (dokaan)	Shop
দুনিয়া (duniya)	World
দুর্ঘটনা (durghotona)	Accident
দুশমনি (dushmoni)	Enemity
দুরবীন (durbiin)	Telescope
দূর (duur)	Distance
দৃষ্টি (drishti)	Sight
যত্ন (jotno)	Care
চাঁদা (chada)	Contribution
সময় (somoy)	A while
দেবনাগরী (debnagrii)	Devanagari
দেবী (debii)	Goddess
দেশ ভক্তি (desh bhokti)	Patriotism
দেহ (deho)	Body
দোস্তি (dosti)	Friendship
দৌড় (dour)	Race

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
धड़कन (dhadkan)	Throbbing
धमकी (dhamkii)	threat
धार (dhaar)	Edge
धारा (dhara)	Flow
धुन (dhun)	Tune
धुलाई (dhulaaii)	Act of washing
धूप (dhuup)	Sunshine
धूल (dhuul)	Dust
धोखेबाज़ी (dhokebaazii)	Deceitful
नक़ल (nakal)	Copy
नज़र (nazar)	Glance
नदी (nadii)	River
ननद (nanad)	Sister in law
नफरत (nafrat)	Dislike
नमी (namii)	Dampness
नर्स (nars)	Nurse
नस (nas)	Vein
नाक (naak)	Nose
नाडी (naadii)	Artery

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
কম্পন (kompon)	Throbbing
ধমক (dhomok)	Threat
ধার (dhar)	Edge
ধারা (dhara)	Flow
সুর (sur)	Tune
ধোলাই (dholai)	Act of washing
রোদ (rod)	Sunshine
ধুলা (dhula)	Dust
ধোঁকাবাজি (dhokabaji)	Deceitful
নকল (nokol)	Copy
নজর (nojor)	Glance
নদী (nodii)	River
ননদ (nonod)	Sister in law
অপ্রিয় (apriyo)	Dislike
আর্দ্রতা (aadrota)	Dampness
সেবিকা (sebika)	Nurse
নালী (nalii)	Vein
নাক (naak)	Nose
নাড়ী (narii)	Artery

Hindi	English
नातिन (naatin)	Granddaughter
नानी (naanii)	Grandmother
नाली (naalii)	Gutter, drain
नारी (naarii)	Woman
नाव (naav)	Boat
निंदा (nindaa)	Blame
निगरानी (nigraanii)	Watch
निपुणता (nipuntaa)	Skill
नियति (niyati)	destiny
नियुक्ति (niyukti)	Appointment
निराशा (niraashaa)	Disappointment
नींद (neend)	Sleep
नीति (neeti)	Morality
नीयत (neeyat)	Intention
नोक (nok)	Point
नौकरशाही (naukarshaahii)	Bureaucracy
नौकरी (naukarii)	Job
नौसेना (nausenaa)	Navy
पगड़ी (pagdee)	Turban

Bengali	English
নাতনী (natnii)	Granddaughter
নানী (nanii)	Grandmother
নল (nol)	Gutter, drain
নারী (narii)	Woman
নৌকা (nouka)	Boat
নিন্দা (ninda)	Blame
দেখা (dekha)	Watch
দক্ষতা (dokshota)	Skill
নিয়তি (niyoti)	Destiny
নিযুক্তি (nijukti)	Appointment
নিরাশা (nirasha)	Disappointment
ঘুম (ghum)	Sleep
নীতি (niiti)	Morality
উদ্দেশ্য (uddeshyo)	Intention
অগ্রাংশ (agransho)	Point
গণতন্ত্র (gonotontro)	Bureaucracy
চাকরী (chakrii)	Job
নৌসেনা (nousena)	Navy
পাগড়ী (pagrii)	Turban

Hindi	English
पट्टी (pattii)	Bandage
पड़ोसिन (padosin)	Neighbor
पढाई (padaaii)	Studies
पत्नी (patnii)	Wife
पत्रिका (patrikaa)	Journal
परंपरा (paramparaa)	Tradition
परत (parat)	Layer
परवाह (parvaah)	Care
परिस्थिति (paristhiti)	Circumstance
परी (parii)	Fairy
परीक्षा (parikshaa)	Examination
परेशानी (pareshanii)	Aggravation, worry, trouble
पसली (paslii)	Rib
पहचान (pehchan)	Recognition
पहाड़ी (pahaadi)	Hill
पालथी (paalthii)	Cross legged
पीठ (peeth)	Back
पीड़ा (peedaa)	Pain
पीढ़ी (piidii)	Generation

Bengali	English
পট্টি (potti)	Bandage
প্রতিবেশী (protibeshii)	Neighbor
পড়া (pora)	Studies
পত্নী (potnii)	Wife
পত্রিকা (potrika)	Journal
ঐতিহ্য (oitejyo)	Tradition
পরত (porot)	Layer
দেখাশুনা করা (dekhashuna kora)	Care
পরিস্থিতি (poristhiti)	Circumstance
পরী (porii)	Fairy
পরীক্ষা (poriiksha)	Examination
উদ্বিগ্ন (udbigno)	Aggravation, worry, trouble
পাঁজর (pajor)	Rib
শনাক্তকরন (shonaktokoron)	Recognition
পাহাড় (pahar)	Hill
পাল্টা (palta)	Cross legged
পীঠ (piith)	Back
ব্যথা (bytha)	Pain
বংশানুক্রম (bongshanukrom)	Generation

Hindi	English
पुलिस (pulis)	Police
पूँछ (poonch)	Tail
पुस्तक (pustak)	Book
पूछताछ (puuchtach)	Enquiry
पूजा (puja)	Worship
पूरी (puri)	Poori
पृथ्वी (prithvii)	Earth
पेंसिल (pensil)	Pencil
पेटी (peti)	Belt
पैदाईश (paidaaish)	Birth
पोती (potii)	Granddaughter
पोशाक (poshaak)	Dress
प्यास (pyaas)	Thirst
प्रकृति (prakriti)	Nature
प्रगति (pragati)	Progress
प्रतिध्वनि (pratidhvaani)	Echo
प्रतिभा (pratibhaa)	Genius
प्रतिष्ठा (pratishthaa)	Reputation

Bengali	English
পুলিশ (pulice)	Police
লেজ (lej)	Tail
বই, পুস্তক (boi, pustok)	Book
অনুসন্ধান (anusondhan)	Enquiry
পূজা (puja)	Worship
পুরী (purii)	Poori
পৃথিবী (prithibii)	Earth
পেন্সিল (pencil)	Pencil
পেটি (peti)	Belt
জন্ম (jonmo)	Birth
নাতনী (natnii)	Granddaughter
পোশাক (poshak)	Dress
পিপাসা (pipasa)	Thirst
প্রকৃতি (prokriti)	Nature
উন্নতি (unnoti)	Progress
প্রতিধ্বনি (protidhoni)	Echo
প্রতিভা (protibha)	Genius
খ্যাতি (khyati)	Reputation

Hindi	English
प्रतिस्पर्धा (pratispardhaa)	Competition
प्रथा (prathaa)	Custom
प्रशंसा (prashansaa)	Praise
प्रसन्नता (prasannta)	Gladness
प्रार्थना (prarthana)	Prayer
फरमाइश (farmaaish)	Request
फसल (fasal)	Crop
फाँसी (phaansii)	Execution
फ़िक्र (fikra)	Tension
फिल्म (film)	Film
फीज़ (feez)	Fees
फुफेरी बहन (phupherii behen)	Cousin
फुर्सत (fursat)	Leisure
फूफी (phuuphii)	Aunt
फूलगोभी (phuulgobhi)	Cauliflower
फौज़ (fauj)	Army
फ्रांसीसी (fraansiisii)	French language
बंदूक (bandook)	Rifle

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	**English**
প্রতিযোগিতা (protijogita)	Competition
প্রথা (protha)	Custom
প্রশংসা (proshongsa)	Praise
খুশি (khushi)	Gladness
প্রার্থনা (prarthona)	Prayer
অনুরোধ (anurodh)	Request
ফসল (phosol)	Crop
ফাঁসি (phasi)	Execution
মানসিক চাপ (manosik chap)	Tension
ফিল্ম (philm)	Film
ফীস (phiis)	Fees
ফুপাতো/পিসাতোবোন (phupato/ pisatobon)	Cousin
অবসর (abosor)	Leisure
ফুপী, পিসী (phupii, pisii)	Aunt
ফুলকপি (phulcopy)	Cauliflower
ফৌজ (phouj)	Army
ফরাসী ভাষা (phorasii bhasha)	French language
বন্দুক (bonduk)	Rifle

Hindi	English
बकरी (bakrii)	Goat
बकवास (bakvaas)	Nonsense
बगल (bagal)	Armpit
बत्ती (batti)	Light
बदतमीज़ी (badtamizi)	Rudeness
बधाई (badhai)	Congrats
बनियान (baniyan)	Vest
बर्बरता (barbarta)	Barbarity
बरसात (barsat)	Rain
बरसाती (barsati)	Rooftop room
बरात (barat)	marriage procession
बर्फ़ (barf)	Ice
बवासीर (bavasir)	Piles
बस (bas)	Bus
बस्ती (basti)	Slum
बहस (bahas)	Argument
बहादुरी (bahadury)	Bravery
बहन (behn)	Sister
बन्धगोभी (bandhgobhi)	Cabbage

Bengali	**English**
ছাগল (chhagol)	Goat
বাজে কথা (baje kotha)	Nonsense
বগল (bogol)	Armpit
বাতি (bati)	Light
বদমেজাজী (bodmejajii)	Rudeness
অভিনন্দন (abhinondon)	Congrats
গেন্জী (genjii)	Vest
বর্বরতা (borborota)	Barbarity
বৃষ্টি (brishti)	Rain
চিলেকোটা (chilekota)	Rooftop room
বরযাত্রী (borjatrii)	Marriage procession
বরফ (boroph)	Ice
বাকল (bakol)	Piles
বাস (baas)	Bus
বস্তি (bosti)	Slum
তর্ক (torko)	Argument
বাহাদুরি (bahaduri)	Bravery
বোন (boon)	Sister
বাধাঁকপি (badhakopi)	Cabbage

Hindi	English
बाँग (bang)	Crowing
बाँसुरी (bansuri)	Flute
बाँह (banh)	Arm
बाढ़ (baadh)	Flood
बातचीत (batchit)	Conversation
बारी (bari)	Turn
बारीकी (bariki)	Fineness
बालटी (balti)	Bucket
बालू (balu)	Sand
बिंदी (bindi)	Dot
बिजली (bijli)	Electricity
बिल्ली (billi)	Cat
बीढ़ी (bidhi)	Small cigarette
बीमारी (bimari)	Sickness
बीवी (bivi)	Wife
बुढिया (budhiya)	Old woman
बुद्धि (buddhi)	Intelligence
बुनियाद (buniyad)	Base, foundation

Bengali	**English**
বিজয়োল্লাস করা (bijoyoullas kora)	Crowing
বাঁশি (bashi)	Flute
বাহু (baahu)	Arm
বন্যা (bonya)	Flood
কথপোকথন (kothopokothon)	Conversation
ঘুরা (ghura)	Turn
চতুর (chotur)	Fineness
বালতি (balti)	Bucket
বালি (bali)	Sand
বিন্দু (bindu)	Dot
বিদ্যুৎ (bidyut)	Electricity
বিড়াল (biral)	Cat
বিড়ি (biri)	Small cigarette
অসুখ (asukh)	Sickness
স্ত্রী (strii)	Wife
বুড়ি (buri)	Old woman
বুদ্ধি (budhhi)	Intelligence
ভিত্তি (bhitti)	Base, foundation

Hindi	English
बू (bu)	Smell
बेईमानी (beimani)	Dishonesty
बेकारी (bekari)	Unemployment
बेचैनी (baechaeni)	Restlessness
बेटी (beti)	Daughter
बेरोज़गारी (berozgari)	Unemployment
बेवकूफी (bevakufi)	Stupidity
बेवफाई (bevafai)	Infidelity
बैठक (baithak)	Sitting room
बैल गाड़ी (bailgari)	Bullockcart
बोतल (botal)	Bottle
बोली (boli)	Speech
बौछार (bauchar)	Shower
भक्ति (bhakti)	Devotion
भतीजी (bhatiji)	Niece
भर्ती (bharti)	Admit, join
भलाई (bhalai)	Goodness
भाजी (bhaji)	Cooked vegetable
भांजी (bhanji)	Niece

Bengali	English
গন্ধ (gondho)	Smell
অসাধুতা (osadhuta)	Dishonesty
বেকার (bekar)	Unemployment
অস্থির (asthir)	Restlessness
কন্যা (konya)	Daughter
বেকার (bekar)	Unemployment
বেকুব (bekub)	Stupidity
বিশ্বাসভঙ্গ (bishwasvongo)	Infidelity
বসার ঘর (bosar ghor)	Sitting room
গরুর গাড়ী (gorur garii)	Bullockcart
বোতল (botol)	Bottle
বুলি (buli)	Speech
বর্ষণ (borshon)	Shower
ভক্তি (bhokti)	Devotion
ভাতিজী (bhatijii)	Niece
ভর্তি (bhorti)	Admit, join
ভাল (bhaalo)	Goodness
ভাজি (bhaji)	Cooked vegetable
বোনজি (bonji)	Niece

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
भाभी (bhabhi)	Sister in law
भारत सरकार (bharat sarkar)	Govt of india
भावना (bhavna)	Feeling
भाषा (bhasha)	Language
भिन्डी (bhindi)	Ladies finger
भीख (bhikh)	Beg
भीड़ (bheed)	Crowd
भुआ (bua)	Aunt
भू (bhu)	Earth
भूख(bhukh)	Hunger
भूमि (bhumi)	Land
भूमिका (bhumika)	Role
भूल (bhul)	Mistake
भेंट (bhent)	Gift
भेड़ (bhed)	Sheep
मंज़िल (manzil)	Storey
मकड़ी (makdi)	Spider
मक्खी (makkhi)	Fly
मछली (machli)	Fish
मज़बूरी (majburi)	Compulsion

Bengali	English
ভাবী (bhabii)	Sister in law
ভারত সরকার (bharot sorkar)	Govt of india
অনুভুতি (anubuti)	Feeling
ভাষা (bhasha)	Language
ঢেড়স (dherosh)	Ladies finger
ভিক্ষা (bhikkha)	Beg
ভিড় (bhir)	Crowd
পিসী, ফুপী (pisii, phupii)	Aunt
ভূবন (bhubon)	Earth
ক্ষুধা (khudha)	Hunger
ভূমি (bhumi)	Land
ভূমিকা (bhumika)	Role
ভুল (bhul)	Mistake
উপহার (upohar)	Gift
ভেড়া (bhera)	Sheep
মন্জিল (monjil)	Storey
মাকড়সা (makorsha)	Spider
মাছি (maachhi)	Fly
মাছ (machh)	Fish
বাধ্যবাধকতা (badhyobadhokota)	Compulsion

Hindi	English
मदद (madad)	Help
मर्ज़ी (marzi)	Wish
मरम्मत (marammat)	Repair
मलाई (malai)	Cream
मस्जिद (masjid)	Mosque
मस्ती (masti)	Intoxication
महफ़िल (mehfil)	Gathering
महिला (mahila)	Lady
महोदया (mahodaya)	Madam
माँ (ma)	Mum
माँग (mang)	Demand/hair parting
मांस पेशी (manspeshi)	Muscle
माचिस (machis)	Match stick
माता (mata)	Mother
मातृभाषा (matrbhasha)	Mother tongue
मात्रा (matra)	Quantity
माफ़ी (mafi)	Forgiveness
मामी (mami)	Aunt
मार (mar)	Beating

Bengali	English
সাহায্য (sahajyo)	Help
মর্জি (morji)	Wish
মেরামত (meramot)	Repair
মালাই (malai)	Cream
মসজিদ (mosjid)	Mosque
উন্মত্ততা (unmottota)	Intoxication
মাহফিল (mahophil)	Gathering
মহিলা (mohila)	Lady
মহোদয়া (mohodoya)	Madam
মা (maa)	Mum
চাওয়া (chaoya)	Demand/hair parting
মাংসপেশী (mangsopeshii)	Muscle
সমকক্ষ (somokoksho)	Matchstick
মাতা (maata)	Mother
মাতৃভাষা (matribhasha)	Mother tongue
মাপ (maap)	Quantity
মাফ (maaph)	Forgiveness
মামী (mamii)	Aunt
মার (maar)	Beating

Hindi	English
मालगाड़ी (malgadi)	Goods train
माला (mala)	Garland
मिचली (michli)	Nausea
मिट्टी (mitti)	Earth
मिठाई (mithai)	Sweet
मिठास (mithas)	Sweetness
मित्रता (mitrata)	Friendship
मिर्च (mirch)	Pepper
मिसाल (misal)	Example
मुंबई (mumbai)	Bombay
मुट्ठी (mutthi)	Fist
मुसीबत (musibat)	Trouble
मुर्गी (murgi)	Hen
मुलाकात (mulaqat)	Meeting
मुश्किल (mushkil)	Difficult
मुहब्बत (muhabbat)	Love
मूंगफली (mungphali)	Peanut
मूँछ (munch)	Moustache
मूर्खता (murkhta)	Foolishness

Bengali	**English**
মালগাড়ী (maalgarii)	Goods train
মালা (mala)	Garland
বমির ভাব (bomir bhab)	Nausea
পৃথিবী (prithibii)	Earth
মিষ্টি (mishti)	Sweet
মিষ্টতা (mishtota)	Sweetness
মিত্রতা (mitrota)	Friendship
মরিচ (morich)	Pepper
উদাহরণ (udahoron)	Example
মুম্বাই (mumbai)	Bombay
মুষ্টি (mushti)	Fist
ঝামেলা (jhamela)	Trouble
মুরগী (murgii)	Hen
সমাবেশ (somabesh)	Meeting
মুশকিল (mushkil)	Difficult
ভালোবাসা (bhalobasa)	Love
চীনাবাদাম (chiinabadam)	Peanut
গোঁফ (goph)	Moustache
মূর্খতা (murkhota)	Foolishness

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	**English**
मूर्ति (murti)	Statue
मूर्छा (murchha)	Faint
मूली (muli)	Radish
मृत्यु (mrtyu)	Death
मेज़ (mez)	Table
मेमसाहिब (memsahib)	Madam
मेहनत (mehnat)	Hard work
मेहरबानी (mehrbani)	Grace
मैल (mael)	Dirt
मोमबत्ती (mombatti)	Candle
मौसी (mausi)	Aunt
यात्रा (yatra)	Journey
याद (yad)	Memory
यादगार (yadgar)	Memorial
योग्यता (yogyata)	Suitability, eligibility
योजना (yojna)	Scheme
रक्षा (raksha)	Protection
रचना (rachna)	Creation

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
মূর্তি (murti)	Statue
মূর্ছা (murchha)	Faint
মুলা (mula)	Radish
মৃত্যু (mrityu)	Death
টেবিল (tebil)	Table
মেমসাহেব (memsaheb)	Madam
মেহনত (mehonot)	Hard work
অনুগ্রহ (anugroho)	Grace
ময়লা (moyla)	Dirt
মোমবাতি (mombati)	Candle
মাসী (masii)	Aunt
যাত্রা (jatra)	Journey
মনে রাখা (mone rakha)	Memory
স্মারক (smarok)	Memorial
উপযোগ (upojog)	Suitability, eligibility
পরিকল্পনা (porikolpona)	Scheme
রক্ষা (roksha)	Protection
সৃষ্টি (srishti)	Creation

Hindi	English
रजाई (razai)	Quilt
रफ्तार (raftar)	Speed
रसीद (rasid)	Receipt
रसोई (rasoi)	Kitchen
रस्सी (rassi)	Rope
राख (raakh)	Ash
राजधानी (rajdhani)	Capital
राजनीति (rajniti)	Politics
रात (raat)	Night
रानी (rani)	Queen
राय (raay)	Opinion
राशि (rashi)	Amount
भाषा (bhasha)	Language
राष्ट्रीयता (rastriyata)	Nationality
राहत (rahat)	Relief
रिहर्सल (riharsal)	Practice
रिश्वत (rishvat)	Bribe
रुखाई (rukhai)	Dryness
रूचि (ruchi)	Taste

Bengali	English
নকশিকাঁথা (nokshikatha)	Quilt
গতি (goti)	Speed
রশিদ (roshid)	Receipt
রান্নাঘর (rannaghor)	Kitchen
রশি (roshi)	Rope
ছাই (chhai)	Ash
রাজধানী (rajdhanii)	Capital
রাজনীতি (rajniiti)	Politics
রাত (raat)	Night
রাণী (ranii)	Queen
রায় (ray)	Opinion
মোট (mot)	Amount
ভাষা (bhasha)	Language
জাতীয়তা (jatiiyota)	Nationality
ত্রান সামগ্রী (tran samogrii)	Relief
রিহার্সেল (riharsel)	Practice
ঘুষ (ghush)	Bribe
রুক্ষ (ruksho)	Dryness
রুচি (ruchi)	Taste

Hindi	English
रुसी (rusi)	Russian
रेखा (rekha)	Line
रेत (ret)	Sand
रेलगाड़ी (relgadi)	Train
रोक (rok)	Restriction
रोटी (roti)	Bread
रोशनी (roshni)	Light
रौनक (raunak)	Brightness
लम्बाई (lambai)	Length
लकड़ी (lakdi)	Wood
लकीर (lakir)	Line
लज्जा (lajja)	Shame
लड़की (ladki)	Girl
लड़ाई (ladai)	Fight
लस्सी (lassi)	Drink
लहर (lahar	Wave
लाइट (lait)	Light
लाठी (lathi)	Stick
लापरवाही (laparvahi)	Carelessness

Bengali	English
রুশ (rush)	Russian
রেখা (rekha)	Line
বালি (bali)	Sand
রেলগাড়ী (relgarii)	Train
বাধা (badha)	Restriction
রুটি (ruti)	Bread
আলো (aalo)	Light
উজ্জ্বল (ujjol)	Brightness
লম্বা (lomba)	Length
লাকড়ী (lakrii)	Wood
রেখা (rekha)	Line
লজ্জা (lojja)	Shame
মেয়ে (meye)	Girl
লড়াই (lorai)	Fight
পান করা (pan kora)	Drink
ঢেউ (dheu)	Wave
আলো (aalo)	Light
লাঠি (lathi)	Stick
চিন্তাহীনতা (chintahiinota)	Carelessness

Hindi	English
लालसा (lalsa)	Desire
लाश (lash)	Dead body
लिखावट (likhavat)	Writing
लिपि (lipi)	Script
लीद (lid)	Dung
लेखिका (lekhika)	Writer
लोमड़ी (lomdi)	Fox
वकालत (vaqalat)	Law practice
वजह (vajah)	Reason
वर्दी (vardi)	Uniform
वर्णमाला (varnmaalaa)	Alphabet
वर्तनी (vartani)	Spelling
वर्षा (varshaa)	Rain
वस्तु (vastu)	Thing
वाणी (vaanii)	Vocal
वासना (vaasnaa)	Desire
विजय (vijay)	Victory
विदाई (vidaai)	Parting, send off

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
ইচ্ছা (ichchha)	Desire
লাশ (lash)	Dead body
লিখা (likha)	Writing
লিপি (lipi)	Script
গোবর (gobor)	Dung
লেখিকা (lekhika)	Writer
শেয়াল (sheyal)	Fox
আইনজীবী (aainjiibii)	Law practice
কারণ (karon)	Reason
সমরূপ (somorup)	Uniform
বর্নমালা (bornomala)	Alphabet
বানান (banan)	Spelling
বর্ষা (borsha)	Rain
বস্তু (bostu)	Thing
বাণী (banii)	Vocal
বাসনা (basona)	Desire
বিজয় (bojoy)	Victory
বিদায় (biday)	Parting, send off

Hindi	English
विद्या (vidyaa)	Academic
विधवा (vidhvaa)	Widow
विधि (vidhi)	Rule, law
विरासत (viraasatt)	Inheritance
व्यवस्था (vyavasthaa)	Arrangement
शंका (shankaa)	Doubt
शक्ति (shakti)	Power
शताब्दी (shataabdii)	Century
शपथ (shapath	Oath
शरण (sharan)	Refuge
शरबत (sharbat)	A sweet drink
शर्म (sharm)	Shame
शराब (sharaab	Alchoholic drink
शरारत (sharaarat)	Mischief
शाखा (shaakhaa)	Branch
शादी (shaadii)	Wedding
शांति (shaanti)	Peace
शाम (sham	Evening

Bengali	English
বিদ্যা (bidya)	Academic
বিধবা (bidhoba)	Widow
বিধি (bidhi)	Rule, law
উত্তরলব্ধি (uttorlobdi)	Inheritance
ব্যবস্থা (byobostha)	Arrangement
সন্দেহ (sondeho)	Doubt
শক্তি (shokti)	Power
শতাব্দি (shotabdi)	Century
শপথ (shopoth)	Oath
আশ্রয় (aashroy)	Refuge
শরবত (shorbot)	A sweet drink
শরম (shorom)	Shame
মদ (mod)	Alchoholic drink
অনিষ্ট (anishto)	Mischief
শাখা (shakha)	Branch
বিয়ে (biye)	Wedding
শান্তি (shanti)	Peace
সন্ধ্যা (sondhya)	Evening

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
शायरी (shaayrii)	Poetry
शाल (shaal)	Shawl
शालीनता (shaleenta)	Decency
शिकायत (shikaayat	Complaint
शिक्षा (shikshaa	Education
शिमला(मिर्च(shimla mirch)	Capsicum
शीशी (shiishii)	Small bottle
शुभ(कामनाएं (shubh kaamnaae)	Best wishes
शुरुआत (shuruaat)	Beginning
शैली (shailii)	Style
संख्या (sankhyaa)	Number
संज्ञा (sangyaa)	Noun
सम्पत्ति (sampatti)	Property
संभावना (sambhaavnaa)	Possibility
संस्कृत (Sanskrit)	Sanskrit
संस्कृति (sanskriti)	Culture
संस्था (sansthaa)	Institution
सख्ती (sakhtii)	Hardness

Bengali	English
কবিতা (kobita)	Poetry
সাল (saal)	Shawl
শালীনতা (shaliinota)	Decency
অভিযোগ (abhijog)	Complaint
শিক্ষা (shiksha)	Education
শিমলা মরিচ (shimla morich)	Capsicum
শিশি (shishi)	Small bottle
শুভ কামনা (shubho kamona)	Best wishes
শুরু (shuru)	Beginning
সাজ (saaj)	Style
সংখ্যা (songkhya)	Number
বিশেষ্য (bisheshyo)	Noun
সম্পত্তি (sompotti)	Property
সম্ভাবনা (sombhabona)	Possibility
সংস্কৃত (songskrit)	Sanskrit
সংস্কৃতি (songskriti)	Culture
সংস্থা (songstha)	Institution
কঠিনতা (kothinota)	Hardness

Hindi	English
सच्चाई (sacchai)	Truthfulness
सज़ा (sazaa)	Punishment
सड़क (sadak	Road
सदी (sadii)	Century
सफलता (saphaltaa)	Success
सफाई (safaaii)	Cleaning
सब्ज़ी (sabzii)	Vegetable
सब्जीमंडी (sabziimandii)	Vegetable market
सभ्यता (sabhyataa)	Civilization
समझ (samajh)	Understanding
समस्या (samsyaa)	Problem
समाधी (samaadhi)	Meditation
समानता (samaantaa)	Likeness, equality
सरकार (sarkaar)	Government
सरदारनी (sardaarnii)	A sikh woman
सरसों (sarson)	Mustard
सर्दी (sardii)	Cold
सलवार कमीज़ (salvaar kameez)	Salwar kameez
सलाह (salaah)	Advice

Bengali	English
সত্যি (sotiy)	Truthfulness
সাজা (saja)	Punishment
সড়ক (sorok)	Road
শতক (shotok)	Century
সফলতা (sopholota)	Success
পরিষ্কার (porishkar)	Cleaning
সব্জি (sobji)	Vegetable
সব্জি বাজার (sobji bazaar)	Vegetable market
সভ্যতা (sobhyota)	Civilization
উপলব্ধি (upolobdi)	Understanding
সমস্যা (somosya)	Problem
ধ্যান (dhyan)	Meditation
সমান (soman)	Likeness, equality
সরকার (sorkar)	Government
সর্দারনী (sordarnii)	A sikh woman
সরিষা (sorisha)	Mustard
সর্দি (sordi)	Cold
সালোয়ার কামিজ (saloyar kamiz)	Salwar kameez
উপদেশ (upodesh)	Advice

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	**English**
सवारी (savaarii)	Passenger
सहमति (sahmati)	Agreement
सहानुभूति (sahaanubhuuti)	Sympathy
सहायता (sahaaytaa)	Assistance, help
सहेली (sahelii)	Female friend
सांस (saans)	Breath
साइकल (saaikil)	Bicycle
साड़ी (saadii)	Sari
साल-गिरह (saal-girah)	Anniversary
सावधानी (saavdhaanii)	Care
सास (saas)	Mother in law
सिलवट (silvat)	Fold
सीटी (siitii)	Whistle
सीढ़ी (sidhi)	Stairs
सीमा (seemaa)	Border
सुंदरता (sundartaa)	Beauty
सुबह (subah)	Morning
सुरक्षा (surakshaa)	Security
सुविधा (suvidhaa)	Convenience

Bengali	English
যাত্রী (jatrii)	Passenger
চুক্তি (chukti)	Agreement
সহানুভূতি (sohanubhuti)	Sympathy
সাহায্যকারী (sahajyokarii)	Assistance, help
বান্ধবী (bandhobii)	Female friend
শ্বাস (swas)	Breath
সাইকেল (saikel)	Bicycle
শাড়ি (shari)	Sari
বার্ষিকী （barshikii）	Anniversary
যত্ন (jotno)	Care
শাশুড়ী (shasurii)	Mother in law
ভাঁজ (bhaj)	Fold
শিস দেয়া (shis deoya)	Whistle
সিড়ি (siri)	Stairs
সীমা (siima)	Border
সুন্দর (sundor)	Beauty
সকাল (sokal)	Morning
সুরক্ষা (suroksha)	Security
সুবিধা (subidha)	Convenience

Hindi	English
सूंड(sound)	Elephants trunk
सुई (suii)	Needle
सूचना (suuchnaa)	Information
सूची (suchii)	List
सूजन (suujan)	Swelling
सूरत (suurat)	Face
सुर्खी (suurkhii)	Headline
सेना (sena)	Army
सेवा (sevaa)	Service
सेहत (sehat)	Health
सैर (sair)	Trip
सौंफ (saunf)	Aniseed/fennel
सौतेली मां (sauteli ma)	Step mother
स्त्री (strii)	Woman
स्तिथि (sthiti)	Situation
स्थिर (sthir)	Fixed
स्याही (syaahii)	Ink
स्वतंत्रता (svatantrataa)	Independence
हंसी (hasi)	Laugh

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
হাতির শুড় (hatir shur)	Elephants trunk
সুঁই (sui)	Needle
তথ্য (tothyo)	Information
সূচী (suchii)	List
ফোলা জায়গা (phola jayga)	Swelling
মুখ (mukh)	Face
শিরোনাম (shironam)	Headline
সেনা (sena)	Army
সেবা (seba)	Service
স্বাস্থ্য (swasthyo)	Health
প্রমোদ ভ্রমন (promod bhromon)	Trip
মৌরী (mourii)	Aniseed/fennel
সৎ মা (Sot ma)	Step mother
স্ত্রী (strii)	Woman
অবস্থা (abostha)	Situation
স্থির (sthir)	Fixed
কালি (kali)	Ink
স্বাধীনতা (swadhiinota)	Independence
হাসি (hasi)	Laugh

Hindi	English
हड़ताल (hadtaal)	Strike
हड्डी (haddii)	Bone
हथकड़ी (hathkadii)	Handcuff
हद (ha)	Limit
हथेली (hathelii)	Palm
हथौड़ी (hathaudii)	Hammer
हमदर्दी (hamdardii)	Sympathy
हरियाली (hariyaalii)	Greenery
हवा (havaa)	Air
हवाई डाक (havaaii daak	Airmail
हानि (haani)	Loss
हालत (haalat)	Condition
हिंसा (hinsaa)	Violence
हिचकी (hichki)	Hiccup
हिन्दी (hindi)	Hindi
हिन्दुस्तानी (hindustaanii)	Indian
हिफाज़त (hifaazat)	Protection
हिम्मत (himmat)	Courage
हैरानी (hairaanii)	Amazement

Bengali	English
হরতাল (hortal)	Strike
হাড় (haar)	Bone
হাতকড়ি (hatkori)	Handcuff
সীমা (siima)	Limit
হাতের তালু (hater talu)	Palm
হাতুড়ি (haturi)	Hammer
সহানুভূতি (sohanubhuti)	Sympathy
সবুজ (sobuj)	Greenery
বাতাস (batas)	Air
বিমান ডাক (biman dak)	Airmail
ক্ষতি (kshoti)	Loss
অবস্থা (abostha)	Condition
হিংসা (hingsa)	Violence
হেচঁকি (hechki)	Hiccup
হিন্দী (hindii)	Hindi
ভারতীয় (bharotiiyo)	Indian
সুরক্ষা (suroksha)	Protection
সাহস (sahos)	Courage
হয়রানি (hoyrani)	Amazement

Gender example (HINDI) continued….

Hindi	English
हैसियत (haisiyat)	Capacity
होली (holii)	Holi
होशियारी (hoshiyaarii)	Cleverness
त्रुटि (truti)	Error, fault
श्रेणी (shrenii)	Class

OFFICIAL
NEW 7 WONDER
OF THE WORLD

7 Wonders of the World

Gender example (BENGALI) continued….

Bengali	English
ধারন ক্ষমতা (dharon kshomota)	Capacity
হোলি (holi)	Holi
চালাকি (chalaki)	Cleverness
ত্রুটি (truti)	Error, fault
শ্রেণী (shrenii)	Class

The Great Wall of China

(One of Current 7 Wonders of the World)

कारक

Case

संज्ञा या सर्वनाम के जिस रूप से उसका सम्बन्ध वाक्य की क्रिया या अन्य शब्दों से जाना जाए, उसे कारक कहते हैं |

The form of noun or pronoun that forms a direct connection with the verb is called case.

In Hindi, कारक (Case) shows what is being done by whom and by what. Instances are highlighted:

१. राम ने किताब खरीदी |

२. गुरूजी बच्चों को पढ़ा रहें हैं |

३. सौरभ कलम से लिख रहा है |

४. खाने के लिए सब्जियाँ खरीद लो |

५. पेड़ से आम गिरा |

६. यह राम की पुस्तक है |

७. छत पर बच्चे खेल रहें हैं |

८. डिब्बे में औषधियाँ रखीं हैं |

९. हे बालको ! सदा सच बोलो |

There are 8 major cases in Hindi. These are:

१. कर्ता कारक (Karta Karak) – Nominative Case: This uses ने as postposition.

२. करण कारक (Karan Karak) – Instrument Case: This uses से, के द्वारा as postposition.

३. अपादान कारक (Apaadan Karak) – Ablative Case :This uses से as postposition.

४. सम्बन्ध कारक (Sambandh Karak) – Possessive Case: This uses का, के , की / रा, रे, री as postposition.

কারক

Case

বাক্যে ক্রিয়াপদের সঙ্গে অন্য পদের যে সম্বন্ধ, তাকে কারক বলে।

The form of noun or pronoun that forms a direct connection with the verb is called case.

কারক (case) দেখায় কি কার দ্বারা এবং কি করা হচ্ছে। এখানে বর্তমান সময়ের কথা বলা হয়:

১। রাম বই কিনেছিল।
২। শিক্ষক বাচ্চাদের পড়াচ্ছেন।
৩। সৌরভ কলম দিয়ে লিখছে।
৪। খাওয়ার জন্য সবজি কিনে আন।
৫। পিঠের উপর আম পড়েছে।
৬। এটি রামের বই।
৭। ভবন চত্বরে বাচ্চারা খেলা করছে।
৮। বোতলে ঔষধ রয়েছে।
৯। হে বালক! সদা সত্য কথা বল।

হিন্দীতে আট প্রকারের কারক আছে,বাংলাতে কারক ছয় প্রকার।

নিম্নে দেওয়া হলঃ-

Karta Karak - কর্তৃকারক – যে ক্রিয়া সম্পাদন করে।

Karan Karak – করণকারক- যা দিয়ে ক্রিয়া সম্পাদিত হয়।

Apaadan Karak – অপাদান কারক- যা থেকে হয়।

Samband pod – সম্বন্ধ পদ- ক্রিয়া পদের সাথে এর সম্পর্ক নেই,তাই এটা কারক নয়।

Karm Karak – কর্মকারক - যাকে ঘিরে ক্রিয়া সম্পাদন হয়।

Sanpradan Karak – সম্প্রদান কারক- যাকে দান করা হয়।

Adhikaran Karak – অধিকরণ কারক- যে সময়ে ক্রিয়া সম্পাদিত হয়।

Sanbodhan pod – সম্বোধন পদ-ক্রিয়া পদের সাথে এর সম্পর্ক নেই, তাই এটা কারক নয়।

५. कर्म कारक (Karm Karak) – Objective Case :This uses को as postposition.

६. संप्रदान कारक (Sampradan Karak) – Dative Case :This uses को, के लिए as postposition.

७. अधिकरण कारक (Adhikaran Karak) – Locative Case :This uses में, पर as postposition.

८. संबोधन कारक (Sambodhan Karak) – Vocative Case :This uses हे, अरे, ओ as postposition.

There are eight cases in Hindi.

1. Nominative – (the doer) - कर्ता – ने

2. Accusative – (action/deed, that which is done) – कर्म – को

3. Instrumental – (producing, causing) करण – से, के साथ, के द्वारा

4. Dative – (to whom, or for whom given) – संप्रदान – के लिए, को

5. Ablative – (taking from/separation/detachment) – अपादान से (पृथक)

6. Genitive – (bound up with, related) – संबंध – का, के, की – The Genitive Case signifies any relation or connection which may exist between two or more persons or things.

7. Locative – (placing upon) अधिकरण – में, पर – It has reference to place, time, and logical sequence.

8. Vocative – (calling to, address) संबोधन – हे ! हरे ! – The Vocative is the Case used when a person or many are directly addressed.

ছয় প্রকার কারকের উদাহরণ নিম্নে দেওয়া হলঃ-

১. কর্তা Karta (কর্তৃকারক) – “কে” বা “নিজে”
২. কর্ম Karm (কর্মকারক) - "কি" বা কি অবলম্বনে
৩. করণ Karan (করণ কারক) – কি দিয়ে
৪.সম্প্রদান Sampradan (সম্প্রদান কারক) - কাকে
৫. অপাদান Apadan (অপাদান) – কোথা থেকে
৬. অধিকরণAdhikaran (অধিকরণ কারক) – কোথায় বা কখন

উদাহরণ:

১. কর্তৃকারক - (যে ক্রিয়া সম্পাদন করে) – রানা পড়ে।

২. কর্মকারক - (যাকে অবলম্বন করে ক্রিয়া সম্পাদন হয়) – বই পড়ে।

৩. করণকারক – (যা দ্বারা করা হয়)- কলমে লিখি।

৪. সম্প্রদান কারক – (যাকে দান করা হয়)- দীনে দয়া কর।

৫. অপাদান কারক- (যা থেকে হয়) – তিলে তৈল হয়।

৬.অধিকরণ কারক- (যে সময়ে ক্রিয়া সম্পাদিত হয়) –পুকুরে মাছ আছে।

The Leaning Tower Of Pisa, Italy.

This poem could help you to remember all the case endings:

"कर्ता ने अरु कर्म को, करण रीति से जान ।
संप्रदान को, के लिए, अपादान से मान ।।
का, के, की, संबंध हैं, अधिकरणादिक में मान ।
रे ! हे ! हो ! संबोधन, मित्र धरहु यह ध्यान ।। "

(Karta ne aru karm ko, karan reeti se jaan.

Sampradaan ko,ke liye, apadaan se maan.

ka, ke, ki, sambhandh hai, adhikaranaadik mein maan.

re! hey! ho! sambodhan, mitr dharahu yeh dhyan.)

The Monastery at Petra, Jordan

One of 7 Wonders of the World

এছাড়া আরও দুই প্রকার পদ আছে।

সম্বন্ধপদীয় - (সাথে ঘনিষ্ঠ, সম্পর্কিত) – র,এর - সম্বন্ধপদীয় কারক কোনো সম্পর্ক বা সংযোগ যা দুই বা ততোধিক ব্যক্তি বা বস্তুর মধ্যে বিদ্যমান।

সম্বোধনপদ - (জীবিকা থেকে, ঠিকানা) – সম্বোধন পদে কারক তখন ব্যবহৃত হয় যখন সরাসরি কোন ব্যক্তি বা ব্যক্তিদের ঠিকানা ব্যবহৃত হয়।

এই কবিতা কারক মনে রাখতে সাহায্য করতে পারে:

"কর্তা তিনি নিজে কর্ম করে, করণ রীতি থেকে জানতে.

সম্প্রদান জন্য, যে জন্য, অপাদান থেকে মান ..

এর, র, এর, সম্বন্ধ আছে, অধিকরণ মান.

রে! হে! হতে!সম্বোধন, বন্ধুদের দ্বারা এই ধ্যান "

(Korta tini nije korm kore, koron reeti theke jaante.
Somprodaan jonny, je jonny, apadaan theke maan.
Er,r,er, sambhandh ache, adhikaran maan.
re! hey! hote! sambodhan, bondhuder dwara ei dhyan.)

The mountain Huayna Picchu behind the ruins of Machu Picchu, Peru
One of 7 Wonders of the World

Language: HINDI

काल

TENSE

काल का शाब्दिक अर्थ होता है - समय । क्रिया के जिस रूप से कार्य के होने के समय का बोध हो, उसे काल कहते हैं।

काल के भेद : काल के तीन भेद होते हैं –

१. वर्तमान काल (present tense)

२. भूतकाल (past tense)

३. भविष्य काल (future tense)

१. वर्तमान काल: क्रिया के जिस रूप से यह ज्ञात हो कि काम (कार्य) अभी चल रहा है, उसे वर्तमान काल कहते हैं। जैसे –

१.मै रोज क्रिकेट खेलता हूँ। २.राम अभी -अभी आया है।

३.पिता जी खाना खा रहे हैं। ४.वर्षा हो रही है।

इन वाक्यों में खेलता हूँ,आया है,खा रहे हैं,वर्षा हो रही है आदि क्रियायों से यह बोध हो रहा है कि कार्य अभी चल रहा है। अतः वर्तमान काल हैं।

२. भूतकाल: क्रिया के जिस रूप से बीते हुए समय का ज्ञान हो, उसे भूतकाल कहते हैं। जैसे –

१.रमेश पटना गया था। २.पहले मैं लखनऊ में पढ़ता था।

३.वह गा रहा था। ४.मोर नाच रहा था।

उपयुक्त सभी वाक्यों में क्रिया के समाप्त होने का बोध हो रहा है। अतः ये भूतकाल हैं।

Language: BENGALI

কাল

TENSE

কাল এর আক্ষরিক অর্থ হল- সময়। কোন কাজ সম্পাদনের সময়কে কাল বলে ।

কাল তিন প্রকার: -
১। বর্তমান কাল (present tense)
২। অতীত কাল (past tense)
৩। ভবিষ্যৎ কাল (future tense)

১। বর্তমান কাল: - যে কাজ বর্তমান কালে সম্পন্ন হয় বা হয়ে থাকে বোঝায়,তাকে বর্তমান কাল বলে। যেমন–

১. আমি প্রতিদিন ক্রিকেট খেলতে যাই ।

২. রাম এখন এসেছে।

৩. বাবা খাবার খাচ্ছেন।

৪. বৃষ্টি হচ্ছে ।

এই বাক্যগুলোর মধ্যে এসেছে, খাচ্ছেন, বৃষ্টি হচ্ছে প্রভৃতি বর্তমান কালের উদাহরণ–

২। অতীত কাল: - কোন কাজ অতীতকালে সম্পন্ন হয়েছিল বা ঘটেছিল বোঝায়,তাকে অতীত কাল বলে। যেমন –

১. রমেশ পাটনা গিয়েছিল।

২. পূর্বে আমি লখনৌতে পাঠ করেছিলাম।

৩. সে গান গেয়েছিল।

৪. ময়ূর নেচেছিল।

উপরোক্ত সব বাক্যে কর্ম সমাপ্ত করা বোঝানো হচ্ছে। সুতরাং তাকে অতীত কাল বলে।

३. भविष्य काल : क्रिया के जिस रूप से आने वाले समय में
क्रिया के होने का पता चले, उसे भविष्य काल कहते है। जैसे –

१. राम दौड़ेगा ।
२. मैं कल विद्यालय जाऊँगा।
३. श्याम कल कोलकाता जाएगा।
४. खाना कुछ देर में बन जाएगा।

इन वाक्यों में आने वाले समय का बोध हो रहा है।
अतः ये भविष्य काल हैं।

नोट:
वर्तमान काल - जो समय चल रहा है।
भूतकाल - बीता हुआ समय।
भविष्य काल - जो समय अभी आएगा।

Taj Mahal, India
One of 7 Wonders of the World

৩। ভবিষ্যৎ কালঃ- ভবিষ্যৎ কালে কোন কাজ সম্পন্ন হবে বোঝালে, তাকে ভবিষ্যৎ কাল বলে। যেমন –

১. রাম দৌড়ে যাবে ।

২. আমি কাল বিদ্যালয়ে যাব ।

৩. শ্যাম আগামীকাল কোলকাতা যাবে ।

৪. রান্নার কিছু দেরী হবে।

এই বাক্যগুলোর মধ্যে আগত সময় বোঝানো হচ্ছে। সুতরাং তাকে ভবিষ্যৎ কাল হয়।

উল্লেখ্য:

বর্তমান কাল - যে সময় চলছে।

অতীতকাল– গত হয়েছে সময়।

ভবিষ্যৎ কাল - যে সময় আসবে।

The **Colosseum**, or the **Coliseum**, originally the **Flavian Amphitheatre**

One of 7 Wonders of the World

Language: HINDI

विराम चिन्ह

PUNCTUATIONS

विराम चिन्ह को Punctuation (पंक्चुएशन) कहते हैं। इनका उप्योग लिखते समय किया जाता है। इस से लेखक वाक्य के प्रकार व सही ठहराव की जानकारी दे पाते हैं। इससे यह भी पता चलता है कि ठहराव किस प्रकार का होगा - प्रश्न पूछते समय ठहराव अलग होता है और हैरानी का इज़हार अलग होता है।

Punctuations are deployed at the time of writing. They indicate the type of sentences and the places where of the pauses and stops are intended by the writer and their nature. The punctuation also indicates what type of pause is intended - the pause is different for questions and different for exclamations.

ज्यादातर प्रयुक्त होने वाले विराम चिन्ह हैं - Commonly used punctuations are...

Full Stop	(.)	(फुल स्टॉप) - पूर्ण विराम
Question Mark	(?)	(क्वशन मार्क) - प्रश्न चिन्ह
Exclamation Mark	(!)	(एक्सक्लमेशन मार्क) – विस्मयादि बोधक चिन्ह
Comma	(,)	(कौमा) - अल्प विराम
Semi Colon	(;)	(सेमी कोलन) - अर्ध विराम
Colon	(:)	(कोलन) - विसर्ग

Language: BENGALI

বিরাম চিহ্ন

PUNCTUATIONS

বিরাম চিহ্ন কেই Punctuation (পানচুয়েশন) বলে। বিরাম চিহ্ন লেখার সময় ব্যবহার করা হয়। এই থেকে লেখক বাক্য এর ধরন ও সঠিক বিরতি সম্পর্কে তথ্য দিতে পারে। এই থেকে বোঝা যায় যে বিরাম চিহ্ন কোন ধরনের হবে - প্রশ্ন জিজ্ঞাসার সময় বিরতি পৃথক হয় এবং বিস্ময়বোধকের জন্য আলাদা হয়।

Punctuations are deployed at the time of writing. They indicate the type of sentences and the places where of the pauses and stops are intended by the writer and their nature. The punctuation also indicates what type of pause is intended - the pause is different for questions and different for exclamations.

অধিকাংশ ব্যবহৃত হওয়া বিরাম চিহ্ন হয়। (commonly used punctuations are ...)

- দাঁড়ি (।)সম্পূর্ণ বিরতি (Full Stop)
- প্রশ্ন বোধক চিহ্ন (?) প্রশ্ন চিহ্ন (Question Mark)
- বিস্ময় বোধক চিহ্ন (!) বিস্ময় চিহ্ন (Exclamation Mark)
- কমা (,) কম বিরতি (Comma)
- অর্ধ বিরতি (;) সেমিকোলন (Semi Colon)
- কোলন (:) ছেদ চিহ্ন (Colon)

कुछ अन्य चिन्ह जिनका उप्योग किया जाता है. Some other used punctuations are...

Inverted Comma	(“”)	(इंवर्टेड कौमा) -
Hyphen	(-)	(हाइफन)
Parentheses	()	(पैरन्थीसिस)
Apostrophe	(')	(अपॉस्ट्रॉफी)

Comma (कौमा) - अल्प विराम

The comma (,) is the short pause and is always used within sentences. It is used in cases wherever the writer wants to indicate a small separation, like...

To separate words or elements of the same part of speech in a series...
This is Ram, Sahib, Kiran and Mahesh.
Get up, freshen up, have breakfast and rush off to school.

To separate two pair of words using "and".

Semi Colon (सेमी कोलन) - अर्ध विराम

The semi colon (;) is used to connect two loosely connected clauses.

Colon (कोलन) - अपूर्ण विराम

The colon (:) is optionally used to mark the beginning of a quotation or at the beginning of an enumeration.

Question Mark (क्वशन मार्क) - प्रश्न चिन्ह

The question mark (?) is used to mark the end of a direct question.

Exclamation Mark (एक्सक्लमेशन मार्क) - विस्मय सूचक चिन्ह

The exclamation mark (!) is used to mark the end of an Interjection.

এছাড়া আরো কিছু চিহ্ন আছে

· উদ্ধৃতি চিহ্ন	(“”)	উদ্ধৃতি চিহ্ন (Inverted Comma)
· হাইফেন	(-)	শব্দসংযোগ (Hyphen)
· বন্ধনী চিহ্ন	()	বন্ধনী চিহ্ন (Parentheses)
· ঊধ্বর্কমা	(‘)	(Apostrophe)

কমা (,) শব্দ বা বাক্যের অংশ পৃথক করতে ব্যবহার করা হয়।

যেমনঃ রাম, সহীব, কিরণ এবং মহেশ।

ওঠো, হাত মুখ ধোও, নাস্তা খাও এবং স্কুল যাও।

"এবং" ব্যবহার করে জোড়া শব্দ দুটি পৃথক করা হয়েছে।

সেমি কোলন (;) - অর্ধ বিরতি।

The semi colon (;) is used to connect two loosely connected clauses.

কোলন (:) অপূর্ণ বিরতি।

The colon (:) is optionally used to mark the beginning of a quotation or at the beginning of an enumeration.

জিজ্ঞাসাচিহ্ন (?)- প্রশ্ন চিহ্ন।সরাসরি প্রশ্নের শেষে ব্যবহার করা হয়।

The question mark (?) is used to mark the end of a direct question.

বিস্ময় চিহ্ন (!) একটি বিস্ময় সূচক শব্দের পরে ব্যবহার করা হয়।

The exclamation mark (!) is used to mark the end of an Interjection

पर्यायवाची शब्द

Synonym Words

Word	Pronunciation	Synonyms पर्यायवाची शब्द
अतिथि	Atithi (guest)	मेहमान, अभ्यागत, आगन्तुक, पाहुना
अमृत	Amrit (nectar)	सुधा, सोम, पीयुष, अमिय, अमी
अग्नि	Agni (fire)	अनल, पावक, कृशानु, आग, ज्वाला
अनुपम	Anupam (unique)	अपूर्व, अतुल, अनोखा, अदभुत
अर्थ	Arth (money)	धन्, द्रव्य, मुद्रा, दौलत, वित्त, पैसा
अश्व	Ashv (horse)	हय, वाजि, घोडा, घोटक
अंधकार	Andhakaar (darkness)	तम, तिमिर, तमिस्र, अँधेरा
असुर	Sur (devil)	दनुज, दैत्य, राक्षस, निशाचर, दानव, रात्रिचर
अंहकार	Ahankaar (vanity)	दंभ, दर्प, घमंड, अभिमान
आँख	Aankh (eye)	नेत्र, नयन, लोचन, चक्षु, अक्षि, दृष्टि
आकाश	Aakaash (sky)	नभ, गगन, अंबर, अंतरिक्ष, आसमान, व्योम्

Language: BENGALI

সমার্থক শব্দ

Synonym Words

Word	Pronunciation	Synonyms সমার্থক শব্দ
অতিথি	Atithi (guest)	মেহমান, অভ্যাগত, আগন্তুক
অমৃত	Amrito (nectar)	সুধা, সোম, পিযুষ, অমিয়, অমী
অগ্নি	Agni (fire)	অনল, পাবক, বহ্নি, কৃশান্ত, শিখা
অনুপম	Anupam (unique)	অপূর্ব,অদ্বিতীয়, অতুল, অতুলনীয়, অনন্য
অর্থ	Artho (money)	ধন, বিত্ত, মুদ্রা, দৌলত, টাকা
অশ্ব	Ashow (horse)	তুরঙ্গ, বাজি, ঘোড়া, ঘোটক
অন্ধকার	Andhokaar (darkness)	তম, তিমির, তমিস্রা, আধাঁর
অসুর	Asur(devil)	দনুজ, দৈত্য, রাক্ষস, দানব
অহংকার	Ahongkar (vanity)	দম্ভ, দর্প , গর্ব, আস্ফালন
চোখ	Chokh (eye)	নেত্র, নয়ন, লোচন, চক্ষু, অক্ষি, দৃষ্টি, বিলোচন
আকাশ	Aakash (sky)	নভঃ, গগন, অম্বর, অন্তরীক্ষ, আকাশ, ব্যোম

Word	Pronunciation	Synonyms पर्यायवाची शब्द
आत्मा	Aatma (soul)	जीव, देव, चैतन्य, चेतनतत्तव, अंतःकरण
इच्छा	Ichchaa (wish)	अभिलाषा, कामना, अभिप्राय, मनोरथ, अभीष्ट
इंद्र	Indra (name of God)	सुरेश, सुरेन्द्र, देवेन्द्र, सुरपति, शक्र, पुरंदर
ईश्वर	Ishwar (God)	परमात्मा, प्रभु, ईश, जगदीश, भगवान, परमेश्वर
कमल	Kamal (lotus)	जलज, पंकज, नलिन, पदम्, अरविंद, उत्पल, सरोज्, राजीव, नीरज
किरण	Kiran (ray)	रश्मि, अंशु, कर, मयुख, ज्योति, प्रभा
कोयल	Koyal (nightingale)	कोकिला, पिक, सारिका, कुहुकिनी, वनप्रिया
गणेश	Ganesh (name of God)	विनायक, गणपति, लंबोदर, गजानन्
गंगा	Ganga (Ganges)	भगीरथी, मंदाकिनी,सुरसरिता, देवनदी, जाहनवी

Word	Pronunciation	Synonyms সমার্থক শব্দ
আত্মা	Aatma (soul)	প্রাণী, দেব, চৈতন্য, চেতনতত্ব, অন্তঃকরণ
ইচ্ছা	Ichchaa (wish)	অভিলাষ, কামনা, অভিপ্রায়, মনোরথ, অভিষ্ট
ইন্দ্র	Indra (name of God)	সুরেন্দ্র , দেবেন্দ্র , সুরপতি, শক্র, পুরন্দর
ঈশ্বর	Ishwar (God)	পরমাত্মা, প্রভু, ঈশ, জগদীশ, ভগবান, পরমেশ্বর
কমল	Kamol (lotus)	জলজ,পঙ্কজ,নলিন, পদ্ম, অরবিন্দ, উৎপল, সরোজ, রাজীব, নীরজ
কিরণ	Kiran (ray)	রশ্মি, অংশু, কর, ময়ুখ, জ্যোতিষ, প্রভা
কোয়েল	Koyal (nightingale)	কোকিলা,পিক, সারিকা, কুহুকিনী, বনপ্রিয়া
গণেশ	Gonesh (name of God)	বিনায়ক, গণপতি, লম্বোদর, গজানন
গঙ্গা	Gonga (Ganges)	ভগীরথী, মন্দাকিনী, সুরসারিতা, দেবনদী, জাহ্নবী

Word	Pronunciation	Synonyms पर्यायवाची शब्द
गर्मी	Garmi (heat)	ताप, ग्रीष्म, ऊष्मा
चंद्र	Chandra (moon)	हिमांशु, इंदु, सुधाकर, विधु, शशि, चंद्रमा, तारापति
जल	Jal (water)	नीर, तोय, वारि, अमृत, उदक, अंबु, पानी
जेवर	Jewar (jewelry)	गहना, अलंकार, भूषण, आभरण, मंडल
धनुष	Dhanush (bow)	चाप्, शरासन, कमान, कोदंड, धनु
नदी	Nadi (river)	सरिता, तटिनी, तरंगिनी, जलमाला, दरिया
नाव	Naav (boat)	नौका, तरी
पक्षी	Pakshi (bird)	खेचर, खग, विहंग, नभचर, दविज, पतंग, पंछी
पत्नी	Patni (wife)	भार्या, वधू, वामा, अर्धांगिनी, सहधर्मिणी
पवन	Pawan (air)	वायु, समीर, हवा, अनिल, समीरण, स्पर्शन
पहाड़	Pahaad (mountain)	पर्वत, शैल, गिरि, नग, धरणीधर, धराधर, महीधर
पुत्र	Putra (son)	बेटा, सुत, आत्मज, तनय

Word	Pronunciation	Synonyms সমার্থক শব্দ
উষ্ণতা	Ushnota (heat)	তাপ, গ্রীষ্ম, উষ্মা
চন্দ্র	Chondro (moon)	হিমাংশু, ইন্দু, সুধাকর, বিধু, শশি, চন্দ্রমা, তারাপতি
জল	Jol (water)	নীর, তোয়, বারি, অমৃত, ওদক, অম্বু, পানি
গহনা	Gohona (jewellery)	অলংকার, ভূষণ, আভরণ, মণ্ডল
ধনুক	Dhonuk (bow)	চাপ, শরাসন, ধনুক, কোদণ্ড, ধনু।
নদী	Nodii (river)	সারিতা, তটিনী, তরঙ্গিনী, জলমালা, দরিয়া
নৌকা	Nouka (boat)	নাও, তরণী, তরী
পাখি	Pakhi (bird)	খেচর, পক্ষী, বিহঙ্গ, নভোচর
পত্নী	Potnii (wife)	ভার্যা, বধূ, বামা, অর্ধাঙ্গিনী, সহধর্মিনী
পবন	Pobon (air)	বায়ু, সমীর, বাতাস, অনিল, সমীরণ, স্পর্শন
পর্বত	Parbot (mountain)	পাহাড়, শেল, গিরি, ধরণীধর, ধরাধর, মহীধর
পুত্র	Putro (son)	ছেলে, আত্মজ, তনয়

Word	Pronunciation	Synonyms पर्यायवाची शब्द
पुष्प	Pushp (flower)	कुसुम, फूल, प्रसून, सुमन
पृथ्वी	Prithvi (earth)	धरा, धरती, मही, वसुंधरा, वसुधा, जमीन, भूमि
माता	Mata (mother)	जननी, माँ, अंबा, जनयत्री
मित्र	Mitra (friend)	सखा, सहचर, साथी, दोस्त
मेघ	Megh (cloud)	बादल, पयोद, जलधर, पयोधर
वन	Van (forest)	कानन, विपिन, अरण्य, जंगल
वृक्ष	Vriksh (tree)	तरू, दरख्त, विटप, पेड़
शत्रु	Shatru (enemy)	रिपु, अरि, विपक्षी, अराति, दुश्मन
समुद्र	Samudra (sea, ocean)	सिंधु, रत्नाकर, पयोधि, सागर, जलधि, उदधि
समूह	Smooh (group)	दल, झुंड, वृंद, गण, पुंज
सर्प	Sarp (snake)	अहि, नाग, भुजंग, विषधर, साँप,
स्त्री	Stri (lady)	नारी, महिला, ललना, औरत, कामिनी
संसार	Sansaar (world)	विश्व, लोक, जगत

Word	Pronunciation	Synonyms সমার্থক শব্দ
পুষ্প	Pushpo (flower)	ফুল, প্রসূন, সুমন, পুহ্প
পৃথিবী	Prithibii (earth)	ধরা, পৃথিবী, মহী, বসুন্ধরা, বসুধা, জমি, ভূমি
মাতা	Mata (mother)	জননী, মা, অম্বা, জন্মদাত্রী, আম্মা
মিত্র	Mitro (friend)	সখা, সহচর, সাথি,সুহৃদ, বন্ধু।
মেঘ	Megh (cloud)	বাদল, পয়োদ, জলধর, পয়োধর, বারিদ, নীরদ
বন	Bon (forest)	কানণ, বিপিন, অরণ্য, কুঞ্জ
গাছ	Gachh (tree)	শাখী, বিদপ, দ্রুম, বৃক্ষ
শত্রু	Shotru (enemy)	রিপু, অরি, বিপক্ষী, অরাতি, দুশমন
সমুদ্র	Somudra (sea, ocean)	সিন্ধু, রত্নাকর, পয়োধি, সাগর, জলধি
দল	Dol (group)	দল, ঝুণ্ড, বৃন্দ, গণ, পুঞ্জ
সাপ	Saap (snake)	অহি, নাগ, ভুজগ, বিষধর, সরীসৃপ, ফণী, আশীবিষ
স্ত্রী	Istrii (lady)	নারী, অবলা, ললনা, মহিলা, কামিনী
সংসার	Songsar (world)	বিশ্ব, লোক, জগৎ

Word	Pronunciation	Synonyms पर्यायवाची शब्द
सिंह	Sinh (lion)	मृगराज, केसरी, हरि, मृगपति, शेर
सुगंधि	Sugandhi (scent)	सौरभ, सुरभि, महक, खुशबू
सूर्य	Surya (sun)	भास्कर, रवि, दिवाकर, दिनकर, प्रभाकर, आदित्य, दिनेश
स्वर्ग	Swarg (heaven)	सुरलोक, देवलोक, परमधाम, त्रिदिव, दयुलोक
स्वर्ण	Swarn (gold)	कंचन, कनक, कुंदन, हेम, सोना
हाथ	Haath (hand)	हस्त, कर
हाथी	Haathi (elephant)	हस्ती, कुंजर, मतंग, गज

Chichen Itza is one of the most visited archaeological sites in Mexico; an estimated 1.2 million tourists visit the ruins every year.

One of 7 Wonders of the World

Word	Pronunciation	Synonyms সমার্থক শব্দ
সিংহ	Singho (lion)	মৃগরাজ, কেশরী, হরি, মৃগপতি, শের।
সুগন্ধী	Sugandhii (scent)	সৌরভ, সুরভি,মহক,খুশবু।
সূর্য	Surjo (sun)	রবি,দিবাকর,দিনকর, প্রভাকর, আদিত্য, দিনেশ।
স্বর্গ	Swargo (heaven)	সুরলোক,দেবলোক, পরমধাম, ত্রিদিব।
স্বর্ণ	Swarno (gold)	কাঞ্চন, কনক, কুন্দন, হেম, সোনা।
হাত	Haat (hand)	হস্ত, করতল, পাণি।
হাতি	Hati (elephant)	নাগ, হস্তি, রাজ, ঐরাবত,মাতঙ্গ, বারণ।

Christ the Redeemer at the top of Corcovado Mountain, Brazil. In the background is Sugarloaf Mountain (centre) and Guanabara Bay. **One of 7 Wonders of the World**

Language: HINDI

विलोम शब्द

Antonym Words

Word	Pronunciation	Antonym	Pronunciation
पुरातन	Puratan (old,ancient)	नूतन	Nutan (new)
धनी	Dhani (rich)	निर्धन	Nirdhan (poor)
निन्दा	Nindaa (condemnation)	प्रंसशा	Prasansha (praise)
मित्र	Mitra (friend)	शत्रु	Shatru (foe)
फूल	Phool (flower)	काँटा	Kaantaa (thorn)
मान	Maan (dignity, respect)	अपमान	Apmaan (disrespect)
लोक	Lok (this world)	परलोक	Parlok (other world)
शिक्षित	Shixit (educated)	अशिक्षित	Ashixit (uneducated)
शुद्ध	Shuddh (pure)	अशुद्ध	Ashuddh (impure, contaminated)
उपकार	Upkaar (help)	अपकार	Apkaar (offense)
आदान	Aadaan (take)	प्रदान	Praddan (give)
आकाश	Aakaash (sky)	पाताल	Paataal (under ground)
आशा	Aasha (hope)	निराशा	Niraasha (despair)
आर्य	Arya (gentle)	अनार्य	Anarya (ruffian)
कीर्ति	Kirti (fame)	अपकीर्ति	Apkirti (defamation)

Language: BENGALI

বিপরীত শব্দ

Antonym Words

Word	Pronunciation	Antonym	Pronunciation
পুরাতন	Puraton (old,ancient)	নতুন	Notun (new)
ধনী	Dhonii(rich)	গরীব	Goriib(poor)
নিন্দা	Ninda (condemnation)	প্রশংসা	Proshongsa(praise)
মিত্র	Mitro(friend)	শত্রু	Shotru(foe)
ফুল	Phul(flower)	কাঁটা	Kata(thorn)
মান	Maan (dignity, respect)	অপমান	Apomaan (disrespect)
ইহলোক	Eholok(this world)	পরলোক	Porolok(other world)
শিক্ষিত	Sikshito (educated)	অশিক্ষিত	Ashikshito(uneducated)
শুদ্ধ	Shuddho(pure)	অশুদ্ধ	Ashuddho(impure)
উপকার	Upokar(help)	অপকার	Apokar (offense)
আদান	Aadan(take)	প্রদান	Prodan(give)
আকাশ	Aakash (sky)	পাতাল	Patal (under ground)
আশা	Aasha (hope)	নিরাশা	Nirasha (despair)
আর্য	Aarjo (gentle)	অনার্য	Anarjo (ruffian)
কীর্তি	Kiirti (fame)	নিন্দা	Nindaa (defamation)

Word	Pronunciation	Antonym	Pronunciation
क्रय	Kray (buy)	विक्रय	Vikray (sale)
सुलभ	Sulabh (simple)	दुर्लभ	Durlabh (difficult)
शोक	Shok (grief,sorrow)	हर्ष	Harsh (merry)
निरक्षर	Nirakshar (illiterate)	साक्षर	Saakshar (literate)
आरोह	Aaroh (ascent)	अवरोह	Avaroh (descent)
सत्य	Satya (truth)	असत्य	Asotto (lies)
योगी	Yogi (saint)	भोगी	Bhogi (enjoyer)
राजतन्त्र	Rajtantra (aristocracy)	प्रजातन्त्र	Prajatantra (democracy)
जीवन	Jeevan (life)	मरण	Maran (death)
पंडित	Pandit (learned)	मूर्ख	Murkh (idiot)
पराधीनता	Paradhinataa (dependence)	स्वाधीनता	Swaadhinata (independence)
यश	Yash (fame)	अपयश	Apyash (ill-fame,disgrace)
भाग्य	Bhaagya (luck)	दुर्भाग्य	Durbhaagya (bad luck)
मानव	Maanav (human)	दानव	Daanav (demon)

Word	Pronunciation	Antonym	Pronunciation
ক্রয়	Kroy (buy)	বিক্রয়	Bikroy (sale)
সুলভ	Sulabh (simple)	দুর্লভ	Durlobh (difficult)
শোক	Shok (grief,sorrow)	আনন্দ	Anondo(merry)
নিরক্ষর	Nirokshor (illiterate)	স্বাক্ষর	Swakshor (literate)
আরোহ	Aaroho (ascent)	অবরোহ	Aboroho (descent)
সত্য	Sotyo (truth)	মিথ্যা	Mithya (lies)
যোগী	Jogii(saint)	ভোগী	Bhogii (enjoyer)
রাজতন্ত্র	Rajtontro (aristocracy)	প্রজাতন্ত্র	Projatontro (democracy)
জীবন	Jiibon (life)	মরণ	Moron (death)
পণ্ডিত	Pondit (learned)	মূর্খ	Murkho (idiot)
পরাধীনতা	Paradhiinota (dependence)	স্বাধীনতা	Swadhiinota (independence)
যশ	Josh (fame)	অপযশ	Apojosh (ill-fame,disgrace)
ভাগ্য	Bhagya (luck)	দুর্ভাগ্য	Durbhagya (bad luck)
মানব	Maanob (human)	দানব	Daanob (demon)

Word	Pronunciation	Antonym	Pronunciation
शुभ	Shubh (auspicious, good)	अशुभ	Ashubh (inauspicious, bad)
साकार	Saakaar (having shape)	निराकार	Niraakaar (without any shape)
सज्जन	Sajjan (gentle)	दुर्जन	Durjan (villain)
सुकर्म	Su-karm (good deeds)	कुकर्म	Ku-karm (bad deeds)
योग्य	Yogya (eligible)	अयोग्य	Ayogya (ineligible)
सुपुत्र	Su-putr (worthy son)	कुपुत्र	Ku-putr (unworthy son)
सजीव	Sajeev (live)	निर्जीव	Nirjeev (dead)
जटिल	Jatil (complex)	सरल	Saral (simple)
अपेक्षा	Apekshaa (expect)	उपेक्षा	Upekshaa (ignore)
सदाचार	Sadaachaar (moral behaviour)	दुराचार	Duraachaar (immoral behaviour)
संयोग	Sanyog (union)	वियोग	Viyog (seperation)
स्वार्थ	Swaarth (selfishness)	परमार्थ	Paramaarth (unselfishness)
ध्वंस	Dhwansh (demolish)	निर्माण	Nirmaan (construct)

Word	Pronunciation	Antonym	Pronunciation
শুভ	Shubh (auspicious, good)	অশুভ	Ashubh (inauspicious, bad)
সাকার	Saakaar (having shape)	নিরাকার	Niraakaar (without any shape)
সুজন	Sujan (gentle)	দুর্জন	Durjan (villain)
সুকর্ম	Sukormo (good deeds)	দুষ্কর্ম	Duskormo (bad deeds)
যোগ্য	Joggya (eligible)	অযোগ্য	Ajoggya (ineligible)
সুপুত্র	Su-putro (worthy son)	কুপুত্র	Ku-putro (unworthy son)
সজীব	Sojiib (live)	নির্জীব	Nirjiib (dead)
জটিল	Jotil (complex)	সরল	Sorol (simple)
অপেক্ষা	Apeksha (expect)	উপেক্ষা	Upeksha (ignore)
সদাচার	Sodaachar (moral behaviour)	দুরাচার	Duraachaar (immoral behaviour)
সংযোগ	Sonjog (union)	বিয়োগ	Biyog (seperation)
স্বার্থ	Swartho (selfishness)	নিঃস্বার্থ	Nihswartho (unselfishness)
ধ্বংস	Dhwangso (demolish)	নির্মাণ	Nirmaan (construct)

Word	Pronunciation	Antonym	Pronunciation
धनवान	Dhanwan (Rich)	निर्धन	Nirdhan (Poor)
कोमल	Komal (Soft)	कठोर	Kathor (Hard)
प्यार	Pyar (Love)	नफरत	Nafrat (Hatred)
वरदान	Vardan (Blessing)	अभिशाप	Abhhishap (Curse)
स्वर्ग	Swarg (Heaven)	नर्क	Nark (Hell)

Thailand Royal Palace
Thailand

Word	Pronunciation	Antonym	Pronunciation
ধনী	Dhonii (Rich)	গরীব	Goriib (Poor)
নরম	Norom (Soft)	শক্ত	Shokto (Hard)
ভালোবাসা	Bhalobasa (Love)	ঘৃণা	Ghrina (Hatred)
আশীর্বাদ	Asiirbad (Blessing)	অভিশাপ	Abhhishap (Curse)
স্বর্গ	Swarga (Heaven)	নরক	Norok (Hell)

Bangladesh - Feni Govt. Pilot High School Celebrated 125th year Jubilee in 2011. Feni Govt. College also seen here was established in 1922.

मुहावरे

Idioms in Hindi are very interesting. It would be useful To learn some of the idioms in Hindi as they are used quite often in daily life.
Let me show you Today some of the common idioms that we use in our conversation. Romanized pronunciation is given in brackets.

1. आँखें चुराना (Aankhein Churana) – Not like to be seen
2. आँखों का तारा (Aankhon ka tara) – Beloved
3. मुँह मीठा करना (Muh mitha karna) – To distribute sweets in joy
4. चेहरा उतरना (Chehra utarna) – To be sad /disappointed
5. दाँतों तले ऊँगली दबाना (danto tale ungali dabana) – To be very surprised
6. साँस लेना (Sans lena) – To feel free (Relaxed) after much work
7. बात पक्की होना (baat pakki hona) – To agree on something
8. बाल -बाल बचना (bal bal bachna) – To get away from a trouble by a close margin
9. अकल का दुश्मन (akal ka dushman) – To be dumb
10. जान पर खेलना (jaan par khelna) – To be fearless

11. पेट में चूहे कूदना (pet mein chuhe kudna) – To be very hungry
12. आसमान पर चढ़ना (asmaan par chadna) – To be proud
13. आकाश पाताल का अंतर (aakash paataal ka aantar) – A very big difference
14. हवा से बातें करना (hawa se bate karna) – To run at high speed
15. पत्थर की लकीर (patthar ki lakir) – To be firm on saying
16. पहाड़ टूट पड़ना (pahaad tut padna) – To get into a big trouble
17. ईद का चाँद होना (eid ka chand hona) – Only To be seen after long time (usually a person)
18. चकमा देना (chakma dena) – To deceive
19. उल्टी गंगा बहना (ulti ganga behna) – To be unusual (happening)
20. छक्के छुड़ाना (chakke chudana) – To defeat
21. फूँक फूँक कर कदम रखना (phunk phunk kar kadam rakhna) – To be very careful (in action)
22. दम में दम आना (dam mein dam aana) – To feel free from fear
23. दाँत से दाँत बजाना (dant se dant bajana) – To feel very cold
24. मुँह में पानी आना (muh mein pani aana) – To be tempted by food
25. नाक काटना (naak kaatna) – To blame or embarrass someone

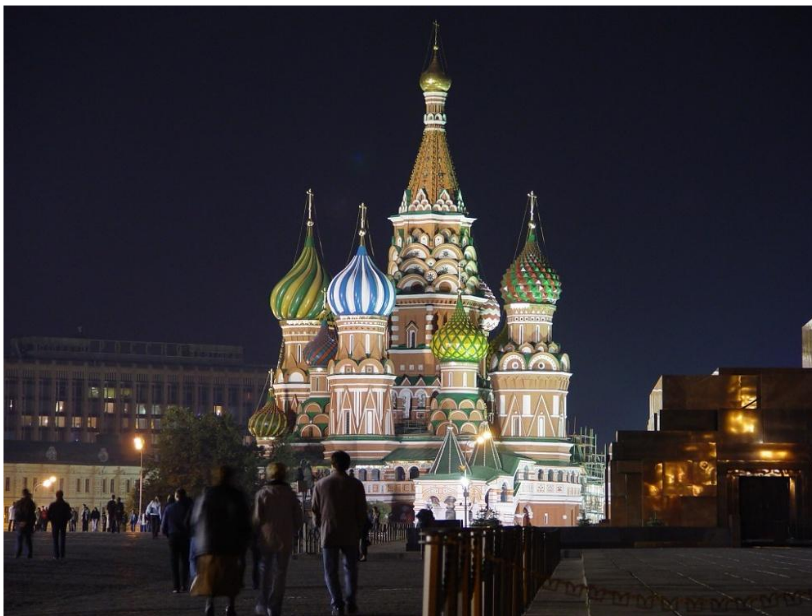
26. कमर टूटना (kamar tuutna) – To feel very tired

27. कमर कसना (kamar kasna) – To prepare for something

28. कलेजा पत्थर का होना (kaleja patthar ka hona) – To be mentally very strong

29. दाँत खट्टे करना (dant khatte karna) – To defeat someone

30. ईंट से ईंट बजाना (eint se eint bajana) – To destroy someone

The Kremlin, Moscow, Russia.

Language: BENGALI

বাগধারা

IDIOMS

Idioms in Bengali

বাংলা ব্যাকরণে বাগধারা অতি গুরুত্বপূর্ণ। বাংলা বাগধারা বাংলা ভাষাকে অনেক শ্রুতিমধুর ও আকর্ষনীয় করে। এখানে কিছু বাংলা বাগধারা দেওয়া হলঃ -

বাগধারা: -

১. অন্ধের যষ্টি (একমাত্র অবলম্বন) - শেষ বয়সে নাতিটি বুড়ির অন্ধের যষ্টি হয়ে রইল।

২. অক্কা পাওয়া (মারা যাওয়া) - গণপিটুনিতে চোরটি অক্কা পেল।

৩. অতি লোভে তাঁতি নষ্ট (লোভে ক্ষতি) - জীবনে সংযত হতে হয়, কারণ অতি লোভে তাঁতি নষ্ট।

৪. অমাবস্যার চাঁদ (দুর্লভ বস্তু) - ভাল ফল করে জহির এখন অমাবস্যার চাঁদ হয়ে পড়েছে,দেখাই যায় না।

৫. আগুন নিয়ে খেলা (ভয়ঙ্কর বিপদ) - শ্রমিকদের উস্কানি দিয়ে তুমি আগুন নিয়ে খেলছ।

৬. আকাশ ভেঙ্গে পড়া (বড় বিপদ) - মাতার আকস্মিক মৃত্যুর খবর শুনে শিমুলের মাথায় আকাশ ভেঙ্গে পড়ল।

৭. আঙ্গুল ফুলে কলাগাছ (অপ্রত্যাশিত ধনলাভ) - মওজুতদারী করে চৌধুরী সাহেব আঙ্গুল ফুলে কলাগাছ হয়েছেন।

৮. আদা জল খেয়ে লাগা(উদ্যেম নিয়ে কাজ করা) - পরীক্ষায় পাশ করার জন্য রানী আদা জল খেয়ে লেগেছে।

৯. ইঁচড়ে পাকা (অকালপক্ক) - সঙ্গদোষে অনেক ছেলেই আজকাল ইঁচড়ে পাকা হয়ে যায়।

১০. ঈদের চাঁদ (আকাঙ্ক্ষিত বস্তু) - ছেলে ফিরে আসায় মা যেন ঈদের চাঁদ হাতে পেল।

১১. উভয় সঙ্কট (দু' দিকে বিপদ) - বাংলায় না ইংরেজিতে পড়ব সে নিয়েই উভয় সঙ্কটে পড়েছি।

১২. উলুবনে মুক্তা ছড়ান (বৃথা) - আজকাল উপদেশ দেওয়া আর উলুবনে মুক্তা ছড়ান একই কথা।

১৩. একাদশে বৃহস্পতি (সৌভাগ্যের লক্ষণ) -এখন চৌধুরীর একাদশে বৃহস্পতি,ব্যবসায় বেশ দাঁও মারছেন।

১৪. এক মাঘে শীত যায় না (বিপদ বার বার আসে) - বার্ষিক পরীক্ষায় পাশ করে ভেবেছ কেল্লা ফতে, সামনে নির্বাচনী পরীক্ষা, জানতো এক মাঘে শীত যায় না।

১৫. কড়ায় গন্ডায় (সবটুকু) - হিসাব কড়ায় গন্ডায় বুঝে নিলাম।

১৬. কত ধানে কত চাল (প্রকৃত অবস্থা) - বাবার সম্পদ পেয়ে জীবিকার চিন্তা নেই, তাই কেমনে বুঝবে কত ধানে কত চাল।

১৭. কথার কথা (তুচ্ছ) - তদবিরে সব হয়, এটা কথার কথা।

১৮. কাঁঠালের আমসত্ত্ব (অসম্ভব বস্তু) - ক্লাসে না এসে প্রথম বিভাগে পাশ এ যে কাঁঠালের আমসত্ত্ব।

১৯. খাল কেটে কুমির আনা (বিপদ ডেকে আনা) - চাঁদাবাজকে করেছ সভাপতি, এতো খাল কেটে কুমির আনলে।

২০. গড়িমসি করা (দীর্ঘসূত্রিতা) - কোনও কাজেই গড়িমসি করে সময় কাটানো অনুচিত।

২১. গলায় দড়ি (আত্মহত্যা) - রোগ যন্ত্রণায় অতীষ্ঠ হয়ে লোকটা গলায় দড়ি দিয়েছে।

২২. গাছে কাঁঠাল গোঁফে তেল (প্রাপ্তির আগেই কাজের আয়োজন) - ভর্তির জন্য তদবির অথচ ফল বের হয়নি, এ যেন গাছে কাঁঠাল গোঁফে তেল।

২৩. গোবরে পদ্মফুল (নিচ বংশে মহৎ ব্যক্তি) - মূর্খ পিতার এমন মেধাবী পুত্র, এ যে গোবরে পদ্ম ফুল।

২৪. ঘোড়ার ডিম (অবাস্তব) - পরিকল্পনা না ঘোড়ার ডিম, উন্নতি ত কিছুই হয়নি।

২৫. ঘর ভাঙা (ঐক্য নষ্ট করা) - দলের মধ্যে ঘর ভাঙানো লোকের অভাব নেই।

২৬. চক্ষুলজ্জা (সংকোচ) - চক্ষুলজ্জা নেই বলে জাফর এমন অন্যায় করেছে।

২৭. ডুমুরের ফুল (অদর্শনীয়) - পরীক্ষায় ভাল করে সুফী এখন ডুমুরের ফুল হয়ে উঠেছে।

২৮. দা -কুমড়া সম্বন্ধ (শত্রুতা) - রানাদের দুভাইয়ের মধ্যে দা - কুমড়া সম্বন্ধ।

২৯. নাকে খৎ (অপরাধের প্রায়শ্চিত্ত করা) - নাকে খৎ দিয়ে পড়তে বস।

৩০. সাপের পাঁচ পা দেখা (অহঙ্কারী হওয়া) - পদোন্নতি পেয়ে সে সাপের পাঁচ পা দেখেছে।

ऋतु, दिन और महीने

ऋतु		
Hindi	**Pronunciation**	**English**
ग्रीष्मः	Grishma	Summer
वर्षाः	Varsha	Rainy (Monsoon)
शरद	Sharad	Autumn
हेमन्त	Hemant	Dry
शिशिर	Shishir	Winter
वसन्तः	Vasant	Spring

दिन		
Hindi	**Pronunciation**	**English**
रविवार	Ravivār	Sunday
सोमवार	Somavār	Monday
मंगलवार	Mangalavār	Tuesday
बुधवार	Budhavār	Wednesday
गुरूवार	Guruvār	Thursday
शुक्रवार	Shukravār	Friday
शनिवार	Shanivār	Saturday

ঋতু, দিন এবং মাস

Seasons, Days, Months

Season কাল/ঋতু Kal/Ritu		
Bengali	**Pronunciation**	**English**
গ্রীষ্ম	Grishmo	Summer
বর্ষা	Borsha	Rainy (Monsoon)
শরৎ	Shorot	Autumn
হেমন্ত	Hemonto	Dry
শীত	Shiit	Winter
বসন্ত	Bosonto	Spring

দিন Name of seven days		
Bengali	**Pronunciation**	**English**
রবিবার	Robibar	Sunday
সোমবার	Sombar	Monday
মঙ্গলবার	Mongolbar	Tuesday
বুধবার	Budhbar	Wednesday
বৃহস্পতিবার	Brihoshpotibar	Thursday
শুক্রবার	Shukrobar	Friday
শনিবার	Shonibar	Saturday

अंग्रेजी महीने		
Hindi	**Pronunciation**	**English**
जनवरी	Janvaree	January
फरवरी	Pharvaree	February
मार्च	Maarch	March
अप्रैल	Aprail	April
मई	Maee	May
जून	Joon	June
जुलाई	Julaaee	July
अगस्त	Agast	August
सितम्बर	Sitambar	September
अक्तूबर	Actubar	October
नवम्बर	Navambar	November
दिसम्बर	Disambar	December

CN Towers, Toronto, Canada.

ইংরেজি বারো মাস এর নাম English Months		
Bengali	**Pronunciation**	**English**
জানুয়ারি	Januari	January
ফেব্রুয়ারি	Februari	February
মার্চ	March	March
এপ্রিল	Epril	April
মে	May	May
জুন	Jun	June
জুলাই	Julai	July
আগস্ট	Aagost	August
সেপ্টেম্বর	Septembor	September
অক্টোবর	Akhtobor	October
নভেম্বর	Nobhembor	November
ডিসেম্বর	Disembor	December

Bahrain World Trade Center, Bahrain

रिश्तों की पहचान (नाम)

Names of Family Relation

Hindi	English
पिता (pita) or बाप (baap)	Father
माता (mata) or माँ (ma)	Mother
दादा (dada)	Paternal Grandfather
दादी (dadi)	Paternal Grandmother
नाना (nana)	Maternal Grandfather
नानी (nanii)	Maternal Grandmother
भाई (bhaii)	Brother
भाभी (bhabhii)	Brother's wife
भैया (bhaiya) or दादा (dada)	Elder Brother
छोटा भाई (Chota bhaii)	Younger Brother
बहन (behan)	Sister
बहनोई (behanoii / jija)	Sister's husband
दीदी (diidii) or जीजी (jiijii)	Elder Sister
छोटी बहन (Chotii behan)	Younger Sister
बेटा (beta) or पुत्र (putra)	Son
बेटी (betii) or पुत्री (putrii)	Daughter
दामाद (damad / jamaii)	Daughter's husband (son-in-law)
पोता (pota)	Grandson (son's son)

পারিবারিক সম্পর্কের নাম

Names of Family Relation

Bangali	English
পিতা (pita) or বাবা (baba)	Father
মাতা (mata) or মা (ma)	Mother
দাদা (dada)	Paternal Grandfather
দাদী (dadii)	Paternal Grandmother
নানা (nana)	Maternal Grandfather
নানী (nanii)	Maternal Grandmother
ভাই (bhai)	Brother
ভাবী (bhabii)	Brother's wife
ভাইয়া (bhaiya) or দাদা (dada)	Elder Brother
ছোট ভাই (chhoto bhai)	Younger Brother
বোন (bon)	Sister
জামাইবাবু (jamaibabu) or দুলাভাই (dulabhai)	Sister's husband
দিদি (didi) / বুবু (bubu)	Elder Sister
ছোট বোন (chhoto bon)	Younger Sister
ছেলে(chhele) / পুত্র (putro)	Son
মেয়ে (meye) / কন্যা(konya)	Daughter
জামাই (jamai)	Daughter's husband (son-in-law)
পোতা(pota)	Grandson (son's son)

Hindi	English
पोती (potii)	Grand daughter (son's daughter)
नाती (natii) or नवासा (navasa)	Grandson (daughter's son)
नातिन (natin) or नवासी (navasii)	Granddaughter (daughter's daughter)
पति (pati)	Husband
पत्नी (patnii)	Wife
Aunts and Uncles	
ताऊ (tauu) or ताया (tayaa)	Father's older brother (uncle)
ताई (tai)	Father's older brother's wife (aunty)
चाचा (chacha)	Father's younger brother (uncle)
चाची (chachiji)	Father's younger brother's wife (aunty)
बुआ (buuaa) or फूफी (phuuphii)	Father's sister (aunty)
फूफा (phuuphaa)	Father's sister's husband
मामा (mama) or मामू (mamuu)	Mother's brother
मामी (mamii)	Mother's brother's wife

Bangali	English
পুতনী (Putnii)	Grand daughter (son's daughter)
নাতী(natii)	Grandson (daughter's son)
নাতনী(natnii)	Granddaughter (daughter's daughter)
পতি(poti)	Husband
পত্নী (potnii)	Wife
Aunts and Uncles	
জ্যাঠা (jyatha)	Father's older brother (uncle)
জ্যেঠিমা (jyethima)	Father's older brother's wife (aunty)
কাকা (kaka)	Father's younger brother (uncle)
কাকী (kakii)	Father's younger brother's wife (aunty)
ফুফু (phuphu) ফুফি (phuphi)	Father's sister (aunty)
ফুফা (phupha)	Father's sister's husband
মামা (mama) or (mamu) মামু	Mother's brother
মামী (mamii)	Mother's brother's wife

Hindi	English
मौसी (mausii)	Mother's sister
मौसा (mausa)	Mother's sister's husband
भतीजा (bhatiija)	Brother's son (nephew)
भतीजी (bhatiijii)	Brother's daughter (niece)
भतीजी (bhatiijii)	Husband's brother's daughter (niece)
भतीजा (bhatiijaa)	Husband's brother's son (nephew)
भान्जा (bhanja)	Sister's son (nephew)
भान्जी (bhanji)	Sister's daughter (niece)
Friends	
मित्र (mitra) or दोस्त (dost)	Friend
सहेली (sahelii)	Female friend of a female
पड़ोसी (padosii)	Neighbour
पड़ोसिन (padosin)	Female neighbour
हमसफ़र humsafar	Travelling companion
यार yaar	Pal, buddy, friend

Bangali	English
মাসী (masii) খালা (khala)	Mother's sister
মেসো (meso) খালু (khalu)	Mother's sister's husband
ভাতিজা (bhatija) ভাইপো (bhaipo)	Brother's son (nephew)
ভাতিজী (bhatijii) ভাইঝি (bhaiji)	Brother's daughter (niece)
ভাসুরঝি (bhasurji) দেবরঝি (deborji)	Husband's brother's daughter (niece)
ভাসুরপো (Vasurpo) দেবরপো (Deborpo)	Husband's brother's son (nephew)
ভাগীনা (bhagiina)	Sister's son (nephew)
ভাগ্নী (bhagnii)	Sister's daughter (niece)
Friends	
মিত্র (mitro) বন্ধু(bondu)	Friend
বান্ধবী (bandhobii)	Female friend of a female
প্রতিবেশী (protibeshii)	Neighbors
প্রতিবেশিনী (protibeshinii)	Female neighbor
সফর সঙ্গী (sofor songii)	Travelling companion
দোস্ত (dosto)	Pal, buddy, friend

Teachers & Students	
गुरु (guru) or अध्यापक (adhyapak)	Teacher
अध्यापिका (adhyapika)	Teacher (A female teacher)
हेडमास्टर (hedmastar) or प्रधानाचार्य (pradhanacharya)	Headmaster
छात्र (Chaatr) or विद्यार्थी (vidyaarthii)	Student
स्नातक (snaatak)	Graduate

Dr. Muhammad Shahidullah, (July 10, 1885 – July 13, 1969) A Famous Bengali Educationist, Writer and Linguist.

Teachers & Students	
গুরু(guru) অধ্যাপক (adhyaapak)	Teacher
প্রধানশিক্ষিকা (prodhanshikhika)	Teacher (A female teacher)
প্রধান শিক্ষক (Pradhaan shikhok)	Headmaster
ছাত্র (chhatro) or ছাত্রী (chhatrii)	Student
স্নাতক (snaatak)	Graduate

Albert Einstein, The Father of Modern Physics.

(1879 -1955)

Language: HINDI

मानव शरीर के अंग

Parts of the Human Body

Hindi	Pronunciation	English
चेहरा	Chehra	Face
आँख	Aankh	Eye
कान	Kaan	Ear
नाक	Naak	Nose
होंठ	Hont	Lips
पैर	Paer	Leg
हाथ	Haath	Hand
उंगली	Ungli	Finger
मुँह	Muh	Mouth
दाँत	Daant	Teeth
रंग		
लाल	Laal	Red
नारंगी	Naarangi	Orange
पीला	Peela	Yellow
हरा	Haraa	Green
आसमानी	Aasmaani	Sky blue
नीला	Neela	Indigo/blue
बैंगनी	Baingani	Violet/purple
सफेद	Safaid	White
काला	Kaala	Black
सलेटी	Salaitee	Gray
गुलाबी	Gulabi	Pink
भूरा	Bhoora	Brown

Language: BENGALI

মানব শরীরের বিভিন্ন অঙ্গ

Parts of the Human Body

Bengali	Pronunciation	English
চেহারা	Chehara	Face
চোখ	Chokh	Eye
কান	Kaan	Ear
নাক	Naak	Nose
ঠোঁট	Thoot	Lips
পা	Paa	Leg
হাত	Haat	Hand
আঙ্গুল	Aangul	Finger
মুখ	Mukh	Mouth
দাঁত	Daat	Teeth

রং – Colors

Bengali	Pronunciation	English
লাল	Laal	Red
কমলা	Komla	Orange
হলুদ	Holud	Yellow
সবুজ	Sobuj	Green
আসমানী	Aasmaanii	Sky blue
নীল	Niil	Indigo/ blue
বেগুনী	Begunii	Violet/purple
সাদা	Saada	White
কালো	Kaalo	Black
ধূসর	Dhusor	Gray
গোলাপী	Golapii	Pink
বাদামী	Badamii	Brown

आकृतियाँ

Hindi	Pronunciation	English
त्रिकोण	Trikon	Triangle
वर्ग	Varg	Square
आयत	Aa-yat	Rectangle
वृत्त	Vratt	Circle
अंडाकार	Andaakar	Oval
पँचकोण	Panchkon	Pentagon
षटकोण	Shatkon	Hexagon

Petronas Towers, Malaysia.

Language: BENGALI

আকার

Shapes

Bengali	Pronunciation	English
ত্রিকোণ	Trikon	Triangle
বর্গ	Borgo	Square
আয়তাকার	Aayotakar	Rectangle
বৃত্ত	Britto	Circle
ডিম্বাকার	Dimbakar	Oval
পঞ্চকোণ	Ponchokon	Pentagon
ষটকোণ	Shotkon	Hexagon

Statue of Liberty, The United States of Americas

Language: HINDI

सामान्य शब्द

(Common Hindi Words Collection)

Hindi	Hindi Pronunciation	English
मैं	Mein	I
वह/उसने	Veh / Usne	He
वह	Veh	She
तुम/आप (respect)	Tum / Aap (respect)	You
यह	Yeh	It
एक	Ek	A, one
आओ/ आइये (respect)	Aao / Aaiye (respect)	Come
आया (he) / आयी (she) / आये (plural)	Aaya (he) / Aayee (she) / Aaye (plural)	Came
आएगा (he)/ आयेगी(she) / आयेंगे (plural)	Aayega (he) / Aayegi (she) / Aayenge (plural)	Will come
खोलो / खोलिए (respect)/ खोलना	Kholo / Kholiye (respect) / Kholna	Open
खोला	Khola	Opened
खोलेगा (he) / खोलेगी (she) / खोलेंगे (plural)	Kholega (he) / Kholegi (she) / Kholenge (plural)	Will open
बैठो / बैठिये (respect) / बैठना (to sit)	Baitho / Baithiye (respect) / Baithna (to sit)	Sit

Language: BENGALI

সাধারণ বাংলা শব্দ

(Common Bengali Words Collection)

Bengali	Bengali Pronunciation	English
আমি	Aami	I
সে(পুংলিঙ্গ)	Se(punglingo)	He
সে(স্ত্রীলিঙ্গ)	Se(strilingo)	She
তুমি	Tumi	You
ইহা	Iha	It
একটি	Ekti	A,one
আস/আসেন	Aaso/Aasen	Come
এসেছিল	Esechilo	Came
আসবে/আসবেন	Aasbe/Aasben	Will come
খুল/খুলছেন	Khulo/Khulchen	Open
খুলেছিল	Khulechilo	Opened
খুলবে/খুলবেন	Khulbe/Khulben	Will open
বস/বসেন	Boso/Bosen	Sit

Hindi	Hindi Pronunciation	English
खाओ / खाइये (respect) / खाना (to eat)	Khao / Khaiye (respect) / Khana (to eat)	Eat
पियो / पीजिये (respect)/ पीना (to drink)	Piyo / Peejiye (respect) / Peena (to drink)	Drink
जीतना (to win)	Jeetna(to win)	Win
जाओ / जाइए (respect) / जाना (to go)	Jaao / Jaaiye (respect) / Jaana (to go)	Go
दौड़ना	Daudna	Run
आ	Aa	Come
गा	Gaa	Sing
छा	Chha	Spread
जा	Jaa	Go
जूँ	Juun	Louse
जौं	Jaun	Barley
तू	Tuu	You
थी	Thi	Was (Feminine)
दो	Do	Give, Two
न , ना	N,Na	No, Not
पा	Paa	Get

Bengali	Bengali Pronunciation	English
খাওয়া/খান	Khaoya/Khan	Eat
পান কর/পান করেন	Pan koro/Pan koren	Drink
জয় করা	Joy kora	Win
যাওয়া/যান	Jaoya/jaan	Go
দৌড়ানো	Dourano	Run
আসা	Aasa	Come
গান করা	Gaan kora	Sing
বিস্তার	Bistar	Spread
যাওয়া	Jaoya	Go
উকুন	Ukun	Louse
বার্লি	Barli	Barley
তুমি	Tumi	You
ছিল	Chhilo	Was
দুই	Dui	Two
না, না	Na,na	No, Not
পাওয়া	Paoya	Get

Burj AL Arab and Jumeirah Beach hotel, Wadi, Dubai, UAE

Hindi	Hindi Pronunciation	English
बू	Bu	Smell
भी	Bhii	Also
ये	Yeh	These
ला	Laa	Bring
वे	Ve	Those
से	Se	By, Than,with
सौ	Sau	Hundred
है	Hai	Is
अब	Ab	Now
आग	Aag	Fire
ईख	Eekh	Sugar - Cane
ऊन	Uun	Wool
खा	Khaa	Eat
घी	Ghee	Ghee, Clarified butter
छू	Chhuu	Touch
जो	Jo	One who
था	Thaa	Was (Masculine)
दे	De	Give
धो	Dho	Wash
नौ	Nau	Nine
पी	Pii	Drink
बो	Bo	Sow

Bengali	Bengali Pronunciation	English
গন্ধ	Gondho	Smell
আরও	Aaro	Also
এইগুলি	Eiguli	These
আনা	Aana	Bring
ওইগুলি	Oiguli	Those
চেয়ে	Cheye	By, Than, With
একশত	Ekshoto	Hundred
হয়	Hoy	Is
এখন	Ekhon	Now
আগুন	Aagun	Fire
আখ	Aakh	Sugar - Cane
উল	Wool	Wool
খাওয়া	Khaoya	Eat
ঘৃত	Ghrito	Ghee, Clarified butter
স্পর্শ	Sporsho	Touch
কোনো একজন	Kono ekjon	One who
ছিল (পুং বাচক)	Chhilo	Was (Masculine)
দেওয়া	Deoya	Give
ধোয়া	Dhoya	Wash
নয়	Noy	Nine
পান করা	Paan kora	Drink
বোনা	Bona	Sow

Hindi	Hindi Pronunciation	English
या	Yaa	Or
रो	Ro	Cry
ले	Le	Take
सी	See	Sew
सो	So	Sleep
ही	Hi	Only
हो	Ho	Are
आज	Aaj	Today
आम	Aam	Mango
ऋण	Rin	Loan
एक	Ek	One
और	Aur	And
खत	Khat	Letter
चल	Chal	Walk
जल	Jal	Water, Burn
ठग	Thag	Cheat
ढंग	Dhang	Method
थोड़ा	Thodaa	Little
नहीं	Nahin	Not
फेंक	Fenk	Throw
भुन	Bhun	Roast
यश	Yash	Fame
लड़	Lad	Quarrel

Bengali	Bengali Pronunciation	English
অথবা	Athoba	Or
কান্না	Kanna	Cry
লওয়া	Loya	Take
সেলাই করা	Selai kora	Sew
ঘুম	Ghum	Sleep
একমাত্র	Ekmatro	Only
হয়	Hoy	Are
আজ	Aaj	Today
আম	Aam	Mango
ঋণ	Rhin	Loan
এক	Ek	One
এবং	Ebong	And
বর্ণ	Borno	Letter
হাঁটা	Hata	Walk
জল	Jol	Water, Burn
ঠগ	Thog	Cheat
পদ্ধতি	Poddhoti	Method
অল্প	Alpo	Little
না	Na	Not
নিক্ষেপ	Nikhhep	Throw
কাবাব	Kabab	Roast
সুনাম	Sunam	Fame
ঝগড়াঝাঁটি	Jhograjhati	Quarrel

Hindi	Hindi Pronunciation	English
सह	Seh	Put up with
अगर	Agar	If
इधर	Edhar	Here
उधर	Udhar	There
ऐलान	Elaan	Announcement
ओहदा	Ohda	Rank, Post
क़लम	kalam	Pen
गरम	Garam	Hot
चंचल	Chanchal	Unsteady
जवाब	Jvab	Reply, Answer
टोकरी	Tokri	Basket
डाकिया	Dakiya	Postman
तकिया	Takiya	Pillow
दहेज	Dhej	Dowry
ऐब	Aib	Defect
कल	Kal	Yesterday, Tomorrow
घर	Ghar	House
छत	Chat	Roof
झट	Jhat	At once
डर	Dar	Afraid
तौल	Taul	Weigh
दम	Dam	Breath

Bengali	Bengali Pronunciation	English
ধৈর্য্যসহকারে সহ্য করা	Dhoirjo sohokare sojjo kora	Put up with
যদি	Jodi	If
এখানে	Ekhane	Here
সেখানে	Sekhane	There
ঘোষণা	Ghoshona	Announcement
পদ	Pod	Rank, Post
কলম	Kolom	Pen
গরম	Gorom	Hot
চঞ্চল	Chonchal	Unsteady
জবাব	Jobaab	Reply, Answer
ঝুঁড়ি	Jhuri	Basket
ডাকপিয়ন	Dakpiyon	Postman
বালিশ	Balish	Pillow
যৌতুক	Joutuk	Dowry
অপূর্ণতা	Opurnota	Defect
গতকাল, আগামীকাল	Gotokal, Aagamiikal	Yesterday, Tomorrow
ঘর	Ghor	House
ছাঁদ	Chhad	Roof
তৎক্ষণাৎ	Totkhonat	At once
ভীত	Bhito	Afraid
মাপা	Mapa	Weigh
শ্বাস প্রশ্বাস	Shwas proshwas	Breath

Hindi	Hindi Pronunciation	English
पढ़	Padh	Read
बल	Bal	Strength
मर	Mar	Die
रथ	Rath	Chariot
वह	Veh	He, She, It, That
हँस	Hans	Laugh
आख़िर	Akhir	At last
ईंधन	Eendhan	Fuel
ऊखल	Ukhal	Mortar
ऐनक	Ainak	Spectacles
औषध	Aushadh	Medicine
खराब	Kharab	Bad
घटना	Ghatna	Incidient
छतरी	Chatri	Umbrella
झगड़ा	Jhagda	Quarrel
ठहर	Thher	Stay
ढूँढना	Dhundhna	Search
थपकी	Thapki	Pat
धमकी	Dhamki	Threat
विनम्र	Vinamr	Polite
भावना	Bhavna	Feeling
याचना	Yachna	Entreaty
लड़का	Ladka	Boy

Bengali	Bengali Pronunciation	English
পড়া	Pora	Read
শক্তি	Shokti	Strength
মরা	Mora	Die
রথ	Roth	Chariot
সে	Se	He, She
হাসা	Hasa	Laugh
সবশেষে	Sobsheshe	At last
জ্বালানি	Jwalani	Fuel
হামানদিস্তা	Hamandista	Mortar
চশমা	Choshma	Spectacles
ঔষধ	Oushodh	Medicine
খারাপ	Kharap	Bad
ঘটনা	Ghotona	Incidient
ছাতা	Chhata	Umbrella
ঝগড়া	Jhogra	Quarrel
থাকা	Thaka	Stay
অনুসন্ধান	Anusondhan	Search
চাপড়ান	Chapran	Pat
হুমকি	Humki	Threat
মার্জিত	Marjito	Polite
অনুভূতি	Anubhuti	Feeling
অনুনয়	Anunoy	Entreaty
বালক	Balok	Boy

Hindi	Hindi Pronunciation	English
शरम	Sharam	Shame
हलदी	Haldi	Turmeric
आधुनिक	Adhunik	Modern
उपचार	Upchar	Cure
कसरत	Kasrat	Exercise
गड़बड़	Gadbad	Confusion
चारपाई	Charpai	Cot
जानवर	Janvar	Animal
टकटकी	Taktaki	Stare
डगमग	Dagmag	Faltering
थानेदार	Thanedar	Police Inspector
नटखट	Natkhat	Mischievous
फुलवारी	Fulvari	Flower garden
भेदभाव	Bhedbhav	Discrimination
यातायात	Yatayat	Transport
विपरीत	Viprit	Opposite
सराहना	Sarahna	To praise
आदरणीय	Aadrniy	Respectable, Revered
ईमानदार	Imandar	Honest
एकवचन	Ekvachan	Singular
औपचारिक	Aaupcharik	Formal
ख़ूबसूरत	Khubsurat	Beautiful

Bengali	Bengali Pronunciation	English
লজ্জা	Lojja	Shame
হলুদ	Holud	Turmeric
আধুনিক	Aadhunik	Modern
আরোগ্য	Aarogyo	Cure
ব্যায়াম	Bayam	Exercise
গড়বড়	Gorbor	Confusion
খাট	Khat	Cot
জীবজন্তু	Jibjontu	Animal
জ্বলন্ত দৃষ্টিতে তাকানো	Jwolonto drishtite takano	Stare
কম্পমান	Kompoman	Faltering
পুলিশ পরিদর্শক	Pulish poridorshok	Police Inspector
অনর্থকর	Anorthokor	Mischievous
ফুলের বাগান	Phuler bagan	Flower garden
বৈষম্য	Boishomyo	Discrimination
যাতায়াত	Jatayat	Transport
বিপরীতপক্ষে	Biporit pokkhe	On the contrary
প্রশংসা	Proshongsa	To praise
শ্রদ্ধেয়	Shrodheyo	Respectable, Revered
ন্যায়বান	Nayban	Honest
একবচন	Ekbochon	Singular
আনুষ্ঠানিক	Aanushthanik	Formal
সুন্দর	Sundor	Beautiful

Hindi	Hindi Pronunciation	English
पतन	Patan	Downfall
बछड़ा	Bachada	Calf
मस्ती	Masti	Jollity
रुपया	Rupya	Money, Rupee
वरना	Varna	Otherwise
सरदी	Sardi	Cold
अक्सर	Aksar	Often
इकतीस	Iktis	Thirty-one
एकदम	Ekdam	Suddenly
खटमल	Khatmal	Bug
घुड़दौड़	Ghud-daud	Horse-race
छिपकली	Chipkali	Lizard
झटपट	Jhatpat	At once
ठसाठस	Thasathas	Packed
तकदीर	Takdir	Luck, Fate
दमकल	Damkal	Fire engine
पतझड़	Patjhad	Autumn
बरतन	Bartan	Vessel
मज़दूर	Mazdur	Labourer
रोज़गार	Rozgaar	Employment
शामियाना	Shamiyana	Canopy
होनहार	Honahaar	Promising

Bengali	Bengali Pronunciation	English
পতন	Poton	Downfall
বাছুর	Bachhur	Calf
আনন্দিত	Aanondito	Jollity
টাকা	Taka	Money, Rupee
অন্যথায়	Annyothay	Otherwise
সর্দি	Sordi	Cold
প্রায়	Pray/Prai	Often
একত্রিশ	Ektrish	Thirty-one
হঠাৎ	Hothat	Suddenly
ছারপোকা	Chharpoka	Bug
ঘোড়-দৌড়	Ghordhour	Horse-race
টিকটিকি	Tiktiki	Lizard
ঝটপট	Jhotpot	At once
মোড়ানো	Morano	Packed
ভাগ্য	Bhagyo	Luck, Fate
দমকল	Domkol	Fire engine
শরৎকাল	Shorotkal	Autumn
থালা-বাসন	Thalabason	Vessel
মজুর	Mojur	Labourer
চাকরী	Chakrii	Employment
শামিয়ানা	Shamiyana	Canopy
আশাপ্রদ, ভবিতব্য	Aashaprodo, Bhobitobyo	Promising, Destiny

Hindi	Hindi Pronunciation	English
इतमीनान	Itminan	Satisfaction
उदासीनता	Udasinta	Indifference
ऐतिहासिक	Aitihasik	Historical
कठपुतली	Kathputli	Puppet
गुसलखाना	Gusalkhana	Bathroom
चमकदार	Chamakdar	Bright
झालरदार	Jhalardar	Frilled
तहकीकात	Tahakikaat	Enquiry
दुरुपयोग	Durupyog	Misuse
नियमावली	Niyamavli	Prospectus
मेहरबानी	Meharbani	kindness
रासायानिक	Rasayaanik	Chemical
विचाराधीन	Vicharadhin	Under consideration
अजायबघर	Ajayabghar	Museum
उपकुलपति	Upkulpati	Vice-Chancellor
ज़मानतदार	Zamanatadar	Bailor
जगमगाहट	Jagmagahat	Glitter
टिमटिमाना	Timtimana	Flicker
थरथराना	Tharthrana	Tremble
धारावाहिक	Dharavahik	Serial
पहलवान	Pehlvan	Wrestler
युवावस्था	Yuvavastha	Youth

Bengali	Bengali Pronunciation	English
তৃপ্তি	Tripti	Satisfaction
গতানুগতিক	Gotanugotik	Indifference
ঐতিহাসিক	Oitihasik	Historical
পুতুল	Putul	Puppet
গোসলখানা	Gosolkhana	Bathroom
উজ্জ্বল	Ujjwol	Bright
ঝালর	Jhalor	Frilled
অনুসন্ধান	Anusondhan	Enquiry
অপব্যবহার	Apobybohar	Misuse
প্রস্তাবিত কর্মপন্থা	Prostabito kormopontha	Prospectus
দয়ালু	Doyalu	kindness
রাসায়নিক	Rasayonik	Chemical
বিবেচনাধীন	Bibechonadhiin	Under consideration
যাদুঘর	Jadughor	Museum
উপাচার্য	Upacharjho	Vice-Chancellor
জামিনদার	Jamindar	Bailor
ঝলমল	Jholmol	Glitter
ঝিকিমিকি	Jhikimiki	Flicker
কম্পন	Kompon	Tremble
ধারাবাহিক	Dharabahik	Serial
পালোয়ান	Paloyan	Wrestler
যৌবন	Joubon	Youth

Hindi	Hindi Pronunciation	English
लकड़हारा	Lakadahara	Woodcutter
सूरजमुखी	Surajmukhi	Sunflower
इतिहासकार	Itihaasakaar	Historian
गरमागरम	Garmagarm	Very hot
नमकहराम	Namakharam	Ungreatful
और	Aur	And
या	Ya	Or
कभी नहीं	Kabhi nahin	Never
हमेशा	Hamesha	Always
कुछ	Kuch	Something
कुछ नहीं	Kuch nahin	Nothing
तब	Tab	Then
अब	Ab	Now
शायद	Shayd	Maybe
इसके साथ	Iske sath	With
इसके बिना	Iske bina	Without
पर	Par	But
क्योंकि	Kyunki	Because
कुमारी	Kumaree	Miss
श्रीमान	Shrimaan	Mr
श्रीमती	Shrimati	Mrs
चिड़िया	Chidiya	Bird
पुस्तक	Pustak	Book

Bengali	Bengali Pronunciation	English
কাঠুরিয়া	Kathuriya	Woodcutter
সূর্যমুখী	Surjomukhii	Sunflower
ইতিহাসবেত্তা	Etihasbetta	Historian
খুব গরম	Khub gorom	Very hot
অকৃতজ্ঞ	Akritoggo	Ungrateful
এবং	Ebong	And
অথবা	Athoba	Or
কখনো না	Kokhono na	Never
সবসময়	Sobsomoy	Always
কিছু	Kichhu	Something
কিছুনা	Kichhu na	Nothing
পরে	Pore	Then
এখন	Ekhon	Now
হতে পারে	Hote pare	Maybe
সাথে	Sathe	With
ছাড়া	Chhara	Without
কিন্তু	Kintu	But
কারণ	Karon	Because
শ্রীমতি	Shrimoti	Miss
শ্রীমান	Shriman	Mr.
শ্রীমতি	Shrimoti	Mrs
পাখি	Pakhi	Bird
বই	Boi	Book

Hindi	Hindi Pronunciation	English
बिल्ली	Billee	Cat
कुर्सी	Kursee	Chair
बच्चा	Bachha	Child
शहर	Shehar	City
घड़ी	Ghadee	Clock
देश	Desh	Country
दिन	Din	Day
शब्दकोष	Shabdkosh	Dictionary
कुत्ता	Kutta	Dog
डॉलर	Daular	Dollar
मित्र	Mitr	Friend
घर	Ghar	House
जीवन	Jeevan	Life
चाँद	Chand	Moon
संख्या	Sankhya	Number
समस्या	Samasya	Problem
चाबी	Chabi	Key
व्यक्ति	Vyakti	Person
चित्र	Chitr	Picture
नदी	Nadi	River
पानी जहाज	Pani jahaj	Ship
तारा	Tara	Star
मेज	Mej	Table

Bengali	Bengali Pronunciation	English
বিড়াল	Biral	Cat
কেদারা	Kedara	Chair
শিশু	Shishu	Child
শহর	Shohor	City
ঘড়ি	Ghori	Clock
দেশ	Desh	Country
দিন	Din	Day
অভিধান	Abhidhan	Dictionary
কুকুর	Kukur	Dog
ডলার	Dollar	Dollar
বন্ধু	Bondhu	Friend
বাড়ী	Barii	House
জীবন	Jiban	Life
চাঁদ	Chad	Moon
সংখ্যা	Songkhya	Number
সমস্যা	Somosya	Problem
চাবি	Chabi	Key
ব্যক্তি	Byakti	Person
ছবি	Chhobi	Picture
নদী	Nodii	River
জাহাজ	Jahaj	Ship
তারা	Tara	Star
টেবিল	Table	Table

Hindi	Hindi Pronunciation	English
समय	Samay	Time
चीज	Cheej	Thing
पेड़	Ped	Tree
तलघर	Talghar	Basement
स्नानघर	Snanghar	Bathroom
सोने का कमरा	Sone ka kamra	Bedroom
दरवाजा	Darwaja	Door
रसोई घर	Rasoighar	Kitchen
बैठक	Baithak	Living room
कमरा	Kamra	Room
सीढ़ी	Seedee	Stair
खिड़की	Khidkee	Window
कौन?	Kaun	Who?
कहाँ?	Kahan	Where?
क्या?	Kya	What?
क्यों?	Kyun	Why?
कब?	Kab	When?
कैसे?	Kaise	How?
बड़ा	Bada	Large
छोटा	Chota	Small
अधिक	Adhik	More
कम	Kam	Less
मक्खन	Makhan	Butter

Bengali	Bengali Pronunciation	English
সময়	Somoy	Time
বস্তু	Bostu	Thing
গাছ	Gachh	Tree
ভিত্তি	Bhitti	Basement
স্নানঘর	Snanghor	Bathroom
শোবার ঘর	Shobar ghor	Bedroom
দরজা	Doroja	Door
রান্নাঘর	Ranna ghor	Kitchen
বসার ঘর	Bosar ghor	Living room
ঘর	Ghor	Room
সিঁড়ি	Siri	Stair
জানালা	Janala	Window
কে?	Ke?	Who?
কোথায়?	Kothay?	Where?
কি?	ki?	What?
কেন?	keno?	Why?
কখন?	Kokhon?	When?
কিভাবে?	Kibhabe?	How?
বড়	Boro	Large
ছোট	Chhoto	Small
অনেক	Onek	More
কম	Kom	Less
মাখন	Makhon	Butter

Hindi	Hindi Pronunciation	English
अंडा	Anda	Egg
ऑमलेट	aumlet	Omelette
चावल	Chaval	Rice
सलाद	Salad	Salad
सैंडविच	Saindvich	Sandwich
शाकाहारी	Shakahari	Vegetarian
सेब	Seb	Apple
केला	Kela	Banana
अंगूर	Angoor	Grape
नींबू	Neembu	Lemon
खरबूजा	Kharbuja	Melon
संतरा	Santra	Orange
आड़ू	Aadu	Peach
अनानास	Ananas	Pineapple
आलूबुखारा	Alubukhara	Plum
गाजर	Gajar	Carrot
खीरा	Kheera	Cucumber
लहसुन	Lehsun	Garlic
मशरूम	Mshroom	Mushroom
मटर	Matar	Pea
प्याज	Pyaj	Onion
आलू	Alu	Potato
टमाटर	Tamatar	Tomato

Bengali	Bengali Pronunciation	English
ডিম	Dim	Egg
অমলেট	Amelet	Omelette
ভাত	Bhat	Rice
সালাদ	Salad	Salad
স্যান্ডউইচ	Sandwich	Sandwich
নিরামিষ ভোজী	Niramish bhojii	Vegetarian
আপেল	Aapel	Apple
কলা	Kola	Banana
আঙ্গুর	Aangur	Grape
লেবু	Lebu	Lemon
বাঙ্গি	Bangi	Melon
কমলালেবু	Komlalebu	Orange
পিচ	Peach	Peach
আনারস	Aanaros	Pineapple
প্লাম	Plum	Plum
গাজর	Gajor	Carrot
শসা	Shosa	Cucumber
রসুন	Rosun	Garlic
মাশরুম	Mashrum	Mushroom
মটর	Motor	Pea
পেঁয়াজ	Peayaj	Onion
আলু	Aalu	Potato
টমাটো	Tomato	Tomato

Language: HINDI

सामान्य वाक्य

(Common Hindi Sentences Collection)

Hindi	Hindi Pronunciation	English
मैं जाता हूँ ।	Mein jaata hoon.	I go.
वह जाता है ।	Veh jaata hai.	He goes.
वह सेब खाता है ।	Veh seb khaata hai.	He eats an apple.
वह सेब खा रहा है।	Veh seb khaa raha hai.	He is eating an apple.
उसने सेब खाया।	Usne seb khaya.	He ate an apple.
मैंने पिछले सप्ताह फिल्म देखी ।	Meine pichhle saphtah film dekhi.	I saw the film last week.
वह कल बस से आयी।	Veh kal bus se aayee.	She came by bus yesterday.
वे मंदिर गए ।	Ve mandir gaye.	They went to the temple.
वह रात भर सोया ।	Veh raat bhar soya.	He slept the whole night.
उसने एक्साम अच्छा लिखा।	Usne exam achcha likha.	He wrote well in the examination.
उसने खा लिया।	Usne khaa liya.	He has eaten.
उसने खा लिया था।	Usne khaa liya tha.	He had eaten.
वह चला गया था।	Veh chala gaya tha.	He had gone.
वह आया था।	Veh aaya tha.	He had come.
वह खायेगा।	Veh khaayega.	He will eat.

Language: BENGALI

প্রচলিত বাক্য

(Common Bengali Sentences Collection)

Bengali	Bengali Pronunciation	English
আমি যাই।	Aami jai.	I go.
সে যায়।	Se jay.	He goes.
সে আপেল খায়।	Se aapel khay.	He eats an apple.
সে আপেল খাচ্ছে।	Se aapel kachhe.	He is eating an apple.
সে আপেল খেয়ে ছিল।	Se aapel kheye chilo.	He ate an apple.
আমি গত সপ্তাহে ছবি দেখেছিলাম।	Aami goto soptahe chhobi dekhechhilam.	I saw the film last week.
সে বাসে করে কালকে এসেছিল।	Se base kore kalke esechhilo.	She came by bus yesterday.
তারা মন্দিরে গিয়েছিল।	Tara mondire giyechhilo.	They went to the temple.
সে সারা রাত ঘুমিয়েছিল।	Se sara raat ghumiyechhilo.	He slept the whole night.
সে পরীক্ষা ভালো দিয়েছিল।	Se poriksha bhaalo diyechhilo.	He wrote well in the examination.
সে খেয়ে নিয়েছে।	Se kheye niyechhe	He has eaten.
সে খেয়ে নিয়েছিল।	Se kheye niyechhilo.	He had eaten.
সে গিয়েছিল।	Se giyechhilo.	He had gone.
সে এসেছিল।	Se esechhilo.	He had come.
সে খাবে।	Se Khabe.	He will eat.

Hindi	Hindi Pronunciation	English
वह जाएगा।	Veh jaayega.	He will go.
वह आएगा।	Veh aayega.	He will come.
तुम्हारा / आपका नाम क्या है?	Tumhara /Aapka naam kya hai?	What is your name?
तुमने / आपने (respect) क्या किया?	Tumne / Aapne (respect) kya kiya?	What did you do?
मैं क्या करूँ?	Mein kya karoon?	What should I do?
मैं क्या कर सकता हूँ?	Mein kya kar sakta hoon?	What can I do?
क्या सवाल हैं?	Kya sawal hein?	What are the questions?
क्या सवाल थे?	Kya sawal the?	What were the questions?
आखिरी सवाल क्या है?	Aakhiri sawal kya hai?	What is the last question?
ख़त में क्या लिखा है?	Khat mein kya likha hai?	What is written in the letter?
तुम्हें क्या कहा गया था?	Tumhein kya kaha gaya tha?	What had you been told?
जवाब क्या होगा?	Jawab kya hoga?	What will be the answer?
तुम/आप क्यों आये?	Tum / Aap kyon aaye?	Why did you come?

Bengali	Bengali Pronunciation	English
সে যাবে।	Se jabe.	He will go.
সে আসবে।	Se aasbe.	He will come.
তোমার/আপনার নাম কি?	Tomar/apner nam ki?	What is your name?
তুমি/আপনি কি করেছিলে/করেছিলেন?	Tumi/apni ki korechile/ korechilen?	What did you do?
আমার কি করা উচিত?	Aamar ki kora uchit?	What should I do?
আমি কি করতে পারি?	Aami ki korte pari?	What can I do?
প্রশ্ন গুলো কি?	Proshno gulo ki?	What are the questions?
প্রশ্ন গুলো কি ছিল?	Proshno gulo ki chhilo?	What were the questions?
শেষ প্রশ্নটি কি?	Shesh proshnoti ki?	What is the last question?
চিঠিতে কি লেখা আছে?	Chithi te ki lekha aachhe?	What is written in the letter?
তোমাকে কি বলে গেছে?	Tomake ki bole gechhe?	What had you been told?
উত্তর কি হতে পারে?	Uttor ki hote pare?	What will be the answer?
তুমি/আপনি কেন এসেছিলে/এসেছিলেন?	Tumi/aapni keno esechile/esechilen?	Why did you come?

Hindi	Hindi Pronunciation	English
तुम/आप क्यों सोये?	Tum / Aap kyon soye?	Why did you sleep?
तुमने उसे जाने को क्यों कहा?	Tumne use jaane ko kyon kaha?	Why did you tell him to go?
वह बैग क्यों लाया?	Veh bag kyon laya?	Why did he bring the bag?
उसने पैसा क्यों दिया?	Usne paisa kyon diya?	Why did he(she) pay the money?
वे वहाँ क्यों बैठे थे?	Ve wahan kyon baithe the?	Why did they sit there?
तुम/आप कार क्यों चलाते हो?	Tum / aap car kyon chalate ho?	Why do you drive the car?
वे मीटिंग के लिए देरी से क्यों आये?	Ve meeting ke liye deri se kyon aaye?	Why did they come late for the meeting?
तुम/आप कैसे आये?	Tum / aap kaise aaye?	How did you come?
तुम कैसे सोये?	Tum kaise soye?	How did you sleep?
तुमने कार कैसे चलायी?	Tumne car kaise chalayee?	How did you drive the car?
तुमने कैसे लिखा?	Tumne kaise likha?	How did you write?

Bengali	Bengali Pronunciation	English
তুমি কেন ঘুমিয়েছিলে?	Tumi keno ghumiye chhile?	Why did you sleep?
সে টাকা কেন দিয়েছিল?	Se taka keno diyechhilo?	Why did he (she) pay the money?
ওরা ওখানে কেন বসেছিল?	Ora okhane keno bosechhilo?	Why did they sit there?
তুমি গাড়ি কেন চালাও?	Tumi gari keno chalao?	Why do you drive the car?
তারা সমাবেশে কেন দেরীতে এসেছিল?	Tara somabeshe keno deriite esechhilo?	Why did they come late for the meeting?
তুমি কেমন করে এসেছিলে?	Tumi kemon kore esechhile?	How did you come?
তুমি কেমন করে ঘুমিয়েছিলে?	Tumi kemon kore ghumyechhile?	How did you sleep?
তুমি কেমন করে গাড়ী চালিয়েছিলে?	Tumi kemon kore gari chalyechhile?	How did you drive the car?
তুমি কেমন করে লিখেছিলে?	Tumi kemon kore lekhechhile?	How did you write?

Hindi	Hindi Pronunciation	English
मेरे हाथ में कितने सेब हैं?	Mere haath mein kitne seb hein?	How many apples are there in my hand?
तुमने कितने लिए?	Tumne kitne liye?	How many did you take?
उसने तुम्हें कितना पैसा दिया?	Usne tumhen kitna paisa diya?	How much did he pay you?
और कितनी दूर जाना है?	Aur kitni door jana hai?	How far have we to go?
कल की यात्रा कैसी थी?	Kal ki yatra kaisi thi?	How was the journey yesterday?
तुम/आप किस रास्ते से आये?	Tum / Aap kis raaste se aaye?	Which way did you come?
तुम्हारा/आपका पसंदीदा रंग कौन सा है?	Tumhara /Aapka pasandida rang kaun sa hai?	Which is your favourite colour?
तुम/आप कौनसे कमरे में सोये?	Tum / Aap kaunse kamre mein soye?	In which room did you sleep?
तुमने कौनसी कहानी बताई?	Tumne kaunsi kahani batayee?	Which story did you tell?

Bengali	Bengali Pronunciation	English
আমার হাতে কত গুলো আপেল আছে?	Amaar hate koto gulo aapel aachhe?	How many apples are there in my hand?
তুমি কত গুলো নিয়েছিলে?	Tumi koto gulo niyechhile?	How many did you take?
ও তোমাকে কত দিয়েছিল?	O tomake koto diyechhilo?	How much did he pay you?
আর কত দুর যেতে হবে?	Aar koto dur jete hobe?	How much distance to go?
কালকের যাত্রা কেমন ছিল?	kalker jatra kamon chhilo?	How was the journey yesterday?
তুমি কোন রাস্তা দিয়ে এসেছিলে?	Tumi kon rasta diye esechhile?	Which way did you come?
তোমার প্রিয় রং কি?	Tomar priyo rong ki?	Which is your favourite colour?
তুমি কোন ঘরে ঘুমিয়েছিলে?	Tumi kon ghore ghumiye chhile?	In which room did you sleep?
তুমি কোন গল্পটি বলেছিলে?	Tumi kon golpoti bolechhile?	Which story did you tell?

Hindi	Hindi Pronunciation	English
सबसे मीठा फल कौनसा है?	Sabse meetha fal kaunsa hai?	Which is the sweetest fruit?
हिंदी में सबसे अच्छा अख़बार कौनसा है?	Hindi mein sabse achcha newspaper kaunsa hai?	Which is the best newspaper in Hindi?
किस भारतीय राज्य की जनसँख्या सबसे ज्यादा है?	Kis bharatiya rajya ki jansankhya sabse jyada hai?	Which Indian state has the largest population?
आप/तुम कहाँ से आ रहे हो?	Aap / tum kahan se aa rahe ho?	Where are you coming from?
तुम कहाँ सोये?	Tum kahan soye?	Where did you sleep?
मेनेजर का केबिन कहाँ है?	Manager ka cabin kahan hai?	Where is the manager’s cabin?
मुझे कहाँ जाना चाहिए?	Mujhe kahan jaana chahiye?	Where should I go?
क्या यह किताब है?	Kya yeh kitab hai?	Is it a book?
हाँ, यह किताब है |	Haan, yeh kitab hai	Yes, it is a book
क्या यह जवाब है?	Kya yeh jawab hai?	Is it the answer?
हाँ येही जवाब है|	Haan yehi jawab hai.	Yes, it is the answer

Bengali	Bengali Pronunciation	English
কোন ফলটা সব থেকে বেশি মিষ্টি?	Kon pholta sob theke beshi mishti?	Which is the sweetest fruit?
কোন হিন্দি কাগজটা সবচেয়ে ভাল?	Kon hindi kagojta sobcheye bhalo?	Which is the best newspaper in Hindi?
ভারতের কোন রাজ্যে সব থেকে জনসংখ্যা বেশি?	Bharoter kon rajye sob theke jonosonkhya beshi?	Which Indian state has the largest population?
তুমি কোথা থেকে এসেছ?	Tumi kotha theke esechho?	Where are you coming from?
তুমি কোথায় ঘুমিয়েছিলে?	Tumi kothay ghumyechhile?	Where did you sleep?
ম্যানেজারের কেবিন কোথায়?	Managerer kebin kothay?	Where is the manager's cabin?
আমার কোথায় যাওয়া উচিত?	Aamar kothai jaoya uchit?	Where should I go?
এটা কি বই?	Eta ki boi?	Is it a book?
হ্যাঁ, এটা বই।	Ha, eta boi	Yes, it is a book
এটা কি উত্তর?	Eta ki uttor?	Is it the answer?
হ্যাঁ, এটাই উত্তর।	Ha, etai uttor	Yes, it is the answer

Hindi	Hindi Pronunciation	English
मैं तुम्हारे साथ आऊंगा|	Mein tumhare saath aaunga.	I shall come with you.
क्या तुम मुझे अपना पेन दोगे?	Kya tum mujhe apna pen doge?	Will you give me your pen?
हाँ, ज़रूर।	Haan, zaroor	Yes, of course.
क्या तुम मुझे प्यार करते हो?	Kya tum mujhe pyar karte ho?	Do you love me?
मैं तुम्हें प्यार करता (m) / करती (f) हूँ।	Haan mein tumhein pyaar karta (m) / karti(f) hoon	Yes, I love you.
क्या तुम मुझे अपना पेन दे सकते हो?	Kya tum mujhe apna pen de sakte ho?	Can you give me your pen?
क्या तुम बॉक्स उठा सकते हो?	Kya tum box utha sakte ho?	Can you lift the box?
क्या तुम परीक्षा लिख सकते हो?	Kya tum pariksha likh sakte ho?	Can you write the exam?
क्या तुमने दोपहर का खाना खाया?	Kya tumne dopehar ka khana khaya?	Did you have your lunch?
तुम कैसे हो / आप कैसे हैं?	Tum kaise ho / Aap kaise hain?	How are you?
मैं अच्छा हूँ।	Main achha hoon	I am fine.

Bengali	Bengali Pronunciation	English
আমি তোমার সাথে আসব।	Aami tomar sathe aasbo.	I shall come with you.
তুমি কি তোমার কলমটা আমাকে দিবে?	Tumi ki tomar kolomta aamake dibe?	Will you give me your pen?
হ্যাঁ, নিশ্চয়ই।	Ha, nishchoy.	Yes, of course.
তুমি কি আমাকে ভালবাস?	Tumi ki aamake bhalobaso?	Do you love me?
হ্যাঁ, আমি তোমাকে ভালবাসি।	Ha, ami tomake bholobasi.	Yes, I love you.
তুমি কি তোমার কলমটা আমাকে দিতে পারবে?	Tumi ki tumar kolomta aamake dite parbe?	Can you give me your pen?
তুমি কি বাক্সটা ওঠাতে পারবে?	Tumi ki baksota othate parbe?	Can you lift the box?
তুমি কি পরীক্ষায় লিখতে পার?	Tumi ki porikshay likhte paro?	Can you write the exam?
তুমি কি খাবার খেয়েছ?	Tumi ki khabar kheyecho?	Did you have your lunch?
তুমি কেমন আছ?	Tumi kemon aacho?	How are you?
আমি ভাল আছি।	Aami bhalo aachhi	I am fine.

Hindi	Hindi Pronunciation	English
शुभ प्रभात।	Shubh prabhaat	Good morning.
शुभ रात्री।	Shubh raatri	Good night.
नमस्ते, नमस्कार।	Namastay, namaskaar	Hello
नमस्ते, नमस्कार।	Namastay, namaskaar	Goodbye
फिर मिलेंगे।	Phir milenge	We will meet again.
धन्यवाद	Dhanyavaad	Thank you
क्या आप मुझे बता सकते हैं?	Kyaa aap mujhay bataa saktay hain?	Can you tell me?
बधाई, बधाई हो!	Badhaa-ee/ badhaaee ho	Congratulations!
क्या आप साफ़ - साफ़ बोल सकते हैं?	Kyaa aap saaf-saaf bol saktay hain?	Could you speak clearly?
चिन्ता मत करो।	Chintaa mat karo	Don’t worry.
माफ़ करो,माफ़ कीजिए।	Maaph karo/maaph keejiyay	Excuse me.
जाईए ,जाओ	Jaa-ee-ay/jaa-o	Go away.
आपकी यात्रा शुभ हो।	Aapkee yaatraa shubh ho	Have a nice journey.
आपका क्या हाल है?/आप कैसे हैं?	Aapkee kyaa haal hai?aap kaisay hain?	How are you?
मैं ठीक हूँ ।	Mai theek hoon	I am fine.

Bengali	Bengali Pronunciation	English
সুপ্রভাত।	Shuprabhat	Good morning.
শুভরাত্রি।	Shubho ratri	Good night.
নমস্কার।	Nomoskar	Hello
বিদায়।	Biday	Goodbye.
আমাদের আবার দেখা হবে।	Aamader aabar dekha hobe	We will meet again.
তোমাকে ধন্যবাদ।	Tomake dhonyobad	Thank you.
আমাকে কি বলতে পারেন?	Aamake ki bolte paren?	Can you tell me?
অভিনন্দন!	Abhinondon	Congratulations!
আপনি কি স্পষ্টভাবে বলতে পারেন?	Aapni ki spostobhabe bolte paren?	Could you speak clearly?
চিন্তা নাই।	Chinta nai	Don’t worry.
ক্ষমা করবেন।	Khoma korben	Excuse me.
যাও/যান।	Jao/Jan	Go away.
আপনার যাত্রা শুভ হোক	Aapnar jatra shubho hok	Have a nice journey.
কেমন আছেন আপনি?	Kemon achen aapni?	How are you?
আমি ভাল।	Aami bhalo	I am fine.

Language: HINDI

कहानियों का संग्रह

प्यासा कौआ

एक बार की बात है किसी जंगल में एक कौआ रहता था| एक दिन उसे बहुत प्यास लगी| पानी की तलाश में वह काफी दूर तक उड़ता रहा, परन्तु कहीं भी उसे पानी नहीं मिला| जब वह बहुत थक गया तो उसे आखिर में एक घड़ा दिखाई दिया जिसमें बहुत थोड़ा-सा पानी था|

जब कौए ने पानी पीना चाहा तो उसकी चोंच पानी तक नहीं जा सकी| उसने हर तरह से पानी पीने की कोशिश की, पर सब बेकार गई| कौआ बेचैन हो उठा, तभी उसे एक उपाय सूझा| उसने आस-पास से कंकड़ एकत्रित करे और एक - एक करके अपनी चोंच से घड़े में तब तक डाले जब तक पानी ऊपर नहीं आ गया| फिर कौए ने जी भरकर पानी पिया|

सीख: अपनी मेहनत और सहनशक्ति से आप हर चीज़ का हल ढूँढ सकते हैं|

लालची कुत्ता

एक बार एक कुत्ते को बहुत जोर से भूख लगी थी| तभी उसे एक रोटी मिली| वह उस रोटी का पूरा आनंद लेना चाहता था| इसलिए वह उसे शान्ति में बैठकर खाने की इच्छा से रोटी को अपने मुँह में दबाकर नदी की ओर चल दिया| नदी पर एक छोटा पुल था| जब कुत्ता नदी पार कर रहा था, तभी उसे पानी में अपनी परछायी दिखाई दी| उसने अपनी परछायी को दूसरा कुत्ता समझा और उसकी रोटी छीनना चाहा|

সংগৃহীত গল্প

Stories Collection

তৃষ্ণার্থ কাক

একদা এক বনে একটি কাক ছিল। একদিন তার খুব তৃষ্ণা পেল। জলের সন্ধানে সে এক জায়গা থেকে অন্য জায়গায় উড়তে লাগলো, কিন্তু কোথাও জলের সন্ধান পেলনা। সে খুব ক্লান্ত হয়ে পড়ল, অবশেষে একটি কলস দেখতে পেল। সে কলস দেখে খুবই আনন্দিত হল।

তখন সে কলস থেকে জল খাওয়ার চেষ্টা করল কিন্তু খেতে পারল না। কারণ কলসের অনেক নিচে অল্প জল পড়ে ছিল। সে অনেকভাবে চেষ্টা করেও জল খেতে পারল না। অবশেষে তার মাথায় এক বুদ্ধি আসলো। পাশেই আম গাছের নিচে অনেকগুলো নুড়িপাথর ছিল। সে একটা একটা করে পাথর কলসের ভিতর ফেলতে লাগল। পাথরগুলো ফেলার সাথে সাথে জলও উপরে উঠতে লাগলো। তারপর সে জল পান করে তৃষ্ণা মেটালো।

উপদেশ: নিজের বুদ্ধি ও চেষ্টার দ্বারা সকল কাজ সম্ভব।

লোভী কুকুর

একদা একটি কুকুর খুব ক্ষুধার্ত ছিল। হঠাৎ সে একটি রুটি কুড়িয়ে পেল। সেই রুটিটি সে সম্পূর্ণ খেতে চাচ্ছিল। তাই সে শান্তিতে বসে খাওয়ার জন্য রুটিটি নিজের মুখে নিয়ে নদীর দিকে ছুটল। নদীর উপর একটি ছোট সাঁকো ছিল। যখন কুকুরটি নদী পার হচ্ছিল, তখনই সে জলের মধ্যে নিজের ছায়া দেখতে পেল। সে নিজের ছায়া দেখে মনে করল এটি অন্য কুকুর এবং তার মুখেও একটি রুটি আছে।

रोटी छीनने के लिए उसने भौंकते हुए नदी में छलाँग लगा दी| मुँह खोलते ही उसके मुँह की रोटी नदी के जल में गिरकर बह गयी और लालची कुत्ता भूखा ही रह गया|

सीख: हमें लालच नहीं करना चाहिए|

शेर और चूहा

एक बार एक शेर अपनी गुफा में सो रहा था| तभी एक चूहा कहीं से आकर शेर के ऊपर कूदने लगा| जिससे शेर की नींद टूट गयी| शेर को चूहे पर बहुत गुस्सा आया| उसे अपने पंजों में जकड़ कर मारने की सोचने लगा| चूहा बहुत डर गया| उसने काँपते हुए शेर से कहा - " हे शेर राजा! मुझे माफ कर दीजिये, मुझ से बहुत भारी भूल हो गई| अगर आप मुझे जाने देंगे तो आप का बहुत उपकार होगा और आपके इस उपकार को मैं वक्त आने पर जरूर चुका दूँगा|"

यह सुनकर शेर को चूहे पर दया आ गई और उसने उसे जाने दिया| पर वह मन ही मन हँसा कि भला यह छोटा सा चूहा मेरा उपकार क्या चुकाएगा|समय बीतता गया और एक दिन हमेशा की तरह शेर शिकार की तलाश में जंगल में घूम रहा था कि एक शिकारी ने उसे चालाकी से अपने जाल में पकड़ लिया| शेर अपनी सहायता के लिए जोर-जोर से दहाड़ मारने लगा| शेर की आवाज सुनकर चूहा वहाँ आया| शेर को जाल में फँसा देखकर उसने तुरन्त अपने नुकीले दांतों से शिकारी का जाल काट दिया और शेर को आज़ाद कर दिया| शेर ने चूहे का बहुत धन्यवाद किया|

सीख: किसी भी प्राणी की काबलीयत उसके भारी रूप से नहीं लगानी चाहिए और कभी छोटे-बड़े का भेदभाव नहीं करना चाहिए|

রুটিটি ছিনিয়ে নেওয়ার জন্য সে ঘেউ ঘেউ করে চিৎকার করে নদীর জলে লাফ দিল। মুখ খোলার সাথে সাথে তার মুখের রুটিটি নদীর পানির মধ্যে পড়ে গিয়ে নষ্ট হলো এবং লোভী কুকুরটিকে ক্ষুধার্ত হয়ে থাকতে হলো।

উপদেশ: আমাদের লোভ করা উচিত নয়।

সিংহ ও ইঁদুর

একবার একটি সিংহ নিজের গুহায় ঘুমাচ্ছিল। তখন একটি ইঁদুর কোথা থেকে এসে সিংহের গায়ের উপরে ঘুরতে লাগল| এতে সিংহের ঘুম ভেঙ্গে গেল। সিংহের কাঁচা ঘুম ভাঙ্গায় সে ইঁদুরের উপর খুব রেগে গেল এবং হুংকার দিয়ে মারতে এল| ইঁদুর কাঁদো কাঁদো হয়ে সিংহকে বলল- "হে সিংহ রাজা! আমাকে মাফ করে দিন, আমার ভারী ভুল হয়ে গেছে| যদি আপনি আমাকে ছেড়ে দেন, তবে আমার অনেক উপকার হবে এবং আপনার এই উপকার আমি কখনো সুযোগ পেলে শোধ করবো।"

এই কথা শুনে সিংহের ইঁদুরের উপর দয়া হল এবং তাকে ছেড়ে দিল। কিন্তু মনে মনে বলল, "এই সামান্য ইঁদুর আমার কি উপকার করবে?" কয়েকদিন পর সিংহ শিকারের সন্ধানে বনে ঘুরছিল। হঠাৎ করে সে শিকারীর ফাঁদ পাতা জালের মধ্যে আটঁকে পড়ল। সিংহ সাহায্যের জন্য জোরে – জোরে হুংকার দিতে লাগল| সিংহের আওয়াজ শুনে ইদুঁর সেখানে এসে দেখে যে সিংহ জালে আটকে আছে। সে এসে তার শক্ত দাঁত দিয়ে কুটকুট করে জালটি কেটে দিল এবং সিংহকে মুক্ত করল। ছোট হলেও ইঁদুর সিংহের প্রাণ রক্ষা করলো। কখনও ছোট বড় বৈষম্য করা উচিত নয়|

উপদেশ: সর্বদা একে অন্যকে সাহায্য করা উচিত।

सच्चा मित्र

श्याम और राम मित्र थे| एक दिन वे जंगल से होकर जा रहे थे| रस्ते में उन्हें एक रीछ दिखाई दिया, वह उनकी तरफ आ रहा था| श्याम तुरंत भाग कर पास के पेड़ पर चढ़ गया| राम को पेड़ पर चढ़ना नहीं आता था| पर उसने सुना था कि जानवर मरे हुए लोगों को कुछ नही करते| इस लिये वह स्थिर होकर जमीन पर लेट गया| उसने अपनी आँखें बंद कर ली और साँस रोक ली| रीछ राम के पास आया| उसने चेहरे को सूँघा| उसे लगा कि वह मर चुका है और रीछ आगे बढ गया| जब रीछ कुछ दूर चला गया तो श्याम पेड़ से उतरा| उसने राम से पूछा, “रीछ तुम्हारे कान में क्या कह रहा था?” राम ने जवाब देते हुए कहा कि “स्वार्थी लोगों से दूर रहो” |

सीख: समय पर काम आने वाला मित्र ही सच्चा मित्र है|

लकड़हारा और देवदूत

एक लकड़हारा था| एक बार वह नदी किनारे एक पेड़ से लकड़ी काट रहा था| एकाएक उसके हाथ से कुल्हाड़ी छूटकर नदी में गिर पड़ी| नदी गहरी थी| उसका प्रवाह भी तेज था| लकड़हारे ने नदी से कुल्हाड़ी निकालने की बहुत कोशिश की पर वह उसे नही मिली| इससे लकड़हारा बहुत दुखी हो गया| इतने में एक देवदूत वहाँ से गुजरा| लकड़हारे को मुँह लटकाए खड़ा देख कर उसे दया आ गई| वह लकड़हारे के पास आया और बोला " चिंता मत करो|मैं नदी में से तुम्हारी कुल्हाड़ी अभी निकल देता हूँ|" यह कहकर देवदूत नदी में कूद पड़ा|

সত্যিকারের বন্ধু

শ্যাম এবং রাম বন্ধু ছিল। এক দিন তারা বনের মধ্যে যেতে লাগল। হঠাৎ তারা দেখলো একটা ভালুক তাদের দিকে আসছে। শ্যাম অবিলম্বে প্রাণ বাঁচাতে গাছের উপর উঠে পড়ল। রাম গাছে চড়তে পারেনা। সে জানত ভালুক মৃত মানুষ খায় না। এই জন্য সে শ্বাস বন্ধ করে মৃত মানুষের মত লম্বা হয়ে মাটিতে শুয়ে পড়ল। ভালুকটি কাছে এসে রামের গন্ধ শুকতে লাগলো। সে রামকে মৃত ভেবে চলে গেল।

ভালুক চলে যাওয়ার পর শ্যাম গাছ থেকে নেমে এসে জিজ্ঞেস করলো,ভালুক কানে কানে কি বললো? আমার কানে কানে ভালুক বলল "স্বার্থপর লোকদের থেকে দূরে থাকো" বলল রাম।

উপদেশ: দুঃসময়ের বন্ধুই প্রকৃত বন্ধু।

কাঠুরিয়া ও দেবদূত

একদেশে এক কাঠুরিয়া ছিল। একবার সে নদীর তীরে কুঠার দিয়ে কাঠ কাটছিল| হঠাৎ তার হাত থেকে কুঠারটি নদীতে পড়ে গেল। নদী অনেক গভীর এবং নদীতে অনেক স্রোত ছিল। সে নদীতে কুঠারটি খুঁজতে লাগলো। কিন্তু কোথাও কুঠারটি পেলনা। সে পাড়ে বসে কাঁদতে লাগলো।এমন সময় একজন দেবদূত সেখান দিয়ে যাচ্ছিলেন| তাঁর খুব মায়া হল কাঠুরিয়াকে দেখে|দেবদূত কাছে এসে বললেন, "চিন্তা করো না। আমি নদী থেকে এক্ষুনি তোমার কুঠার তুলে দিচ্ছি।"

देवदूत पानी से निकला तो उसके हाथ में सोने की कुल्हाड़ी थी| वह लकड़हारे को सोने की कुल्हाड़ी देने लगा| तो लकड़हारे ने कहा " नही नही, यह मेरी कुल्हाड़ी नही है| मैं इसे नही ले सकता|"

देवदूत ने फिर नदी में डुबकी लगाई| इसबार वह चाँदी की कुल्हाड़ी लेकर बाहर आया| ईमानदार लकड़हारे ने कहा " यह कुल्हाड़ी भी मेरी नही है|"

देवदूत ने तीसरी बार पानी में डुबकी लगाई| इस बार वह एक साधारण सी लोहे की कुल्हाड़ी लेकर बाहर आया|

"हाँ, यही मेरी कुल्हाड़ी है " लकड़हारे ने खुश होकर कहा| उस गरीब की ईमानदारी देखकर देवदूत बहुत प्रसन्न हुआ| उसने लकड़हारे को उसकी लोहे की कुल्हाड़ी दे दी| साथ ही उसने सोने और चाँदी की कुल्हाड़ियाँ भी पुरस्कार के रूप में उसे दे दी|

सीख: ईमानदारी से बढ़कर कोई चीज नही|

अंगूर खट्टे हैं

एक दिन एक भूखी लोमड़ी अंगूर के बगीचे में जा पहुँची| बेलों पर पके हुए अंगूरों के गुच्छे लटक रहे थे| यह देख लोमड़ी के मुँह में पानी आ गया| मुँह ऊपर की ओर तानकर उसने अंगूर पाने की कोशिश की| पर वह सफल न हो सकी| अंगूर काफी ऊँचाई पर थे| उन्हें पाने के लिये लोमड़ी खूब उछली| फिर भी वह अंगूरों तक नहीं पहुँच सकी| जब तक वह पूरी तरह थक नहीं गई, उछलती ही रही| आखिरकार थककर उसने उम्मीद छोड़ दी और वहाँ से चलती बनी| जाते - जाते उसने कहा, " ये अंगूर खट्टे हैं| ऐसे खट्टे अंगूर कौन खाए ?"

सीख: हार मानने में क्या हर्ज है ?

দেবদূত জলের মধ্যে নেমে গেলেন এবং একটি সোনার কুঠার তুলে আনলেন। কাঠুরিয়া বলল, "এটা আমার কুঠার না। এটা আমি নিতে পারিনা"

দেবদূত আবার জলে নামলেন। এবার একটি রূপার কুঠার নিয়ে আসলেন। এবারও কাঠুরিয়া না করলো যে এটা তার না।

দেবদূত তৃতীয়বার জলে ডুব দিলেন| এই বার তিনি সাধারণ লোহার একটি কুঠার নিয়ে বাইরে এলেন।

"হ্যাঁ, এটাই আমার কুঠার" কাঠুরিয়া খুশি হয়ে বলল। দেবদূত গরীব কাঠুরিয়ার সততায় মুগ্ধ হলেন। লোহার কুঠারটির পাশাপাশি দেবদূত সোনার ও রূপার কুঠার ও দিয়ে দিলেন।

উপদেশ: সততাই সর্বোৎকৃষ্ট পন্থা।

আঙ্গুর ফল টক

একদিন এক শিয়াল আঙ্গুর ক্ষেতের ভিতর দিয়ে যাচ্ছিল। আঙ্গুর ফল দেখে তার জিহবায় জল আসলো। মুখ উপরের দিকে তুলে সে আঙ্গুর খাওয়ার চেষ্টা করলো| কিন্তু আঙ্গুর যথেষ্ট উপরে ছিল। সে অনেকবার চেষ্টা করলো। কিন্তু প্রতিবারেই ব্যর্থ হল। সবশেষে সে আশা ছেড়ে দিল এবং সেখান থেকে চলে গেল। যেতে যেতে বলল, "এই আঙ্গুর ফল অনেক টক। এমন টক আঙ্গুর কে খাবে?"

উপদেশ: নিজের দোষ অন্যের উপর চাপানো উচিত নয়।

किसान और जादुई बतख

एक किसान के पास एक जादुई बतख थी| वह रोज एक सोने का अंडा देती थी| किसान सोने के अंडे को बाजार में बेच देता था| इससे उसे अच्छी आमदनी हो जाती थी| थोड़े ही दिनों में किसान अमीर हो गया| उसने एक विशाल मकान बनवाया| इसमें वह अपनी पत्नी तथा बच्चों के साथ आनन्द से रहने लगा|

बहुत दिनों तक इसी प्रकार चलता रहा| एक दिन किसान ने सोचा " यदि मैं इस बतख के शरीर से सारे अंडे निकाल लूँ, तो मालामाल हो जाऊँगा|" किसान ने एक बड़ा-सा चाकू लिया और बतख का पेट चीर डाला| परंतु बतख के पेट में से उसे एक भी अंडा नही मिला| किसान को अपनी गलती पर बड़ा दुःख हुआ| बतख मर गयी थी| उसे बतख से रोज एक सोने का अंडा मिलता था अब उसे वह कभी नही मिल सकता था|

सीख: लालच बुरी बला है|

मकड़ी की सीख

एक बार दो राजाओं के बीच युद्ध छिड़ गया| उनमें से एक राजा पराजित हो गया| वह जंगल की ओर भाग गया| उसने एक गुफा में शरण ली| विजयी राजा ने उसका पीछा करने के लिये सैनिक भेजे| वह उसे जान से मार डालना चाहता था| पराजित राजा बहुत बहादुरी से लड़ा था| पर उसकी सेना थोड़ी थी| शत्रु की विशाल सेना ने उसकी छोटी सी सेना को हरा दिया था| मजबूर होकर अपनी जान बचाने के लिये उसे जंगल मे भागना पड़ा| वह बहुत दु:खी हो गया और हिम्मत हार बैठा|

কৃষক ও যাদুর হাঁস

এক কৃষকের কাছে একটি যাদুর হাঁস ছিল। সে প্রতিদিন একটি করে সোনার ডিম দিত। চাষী সোনার ডিম বাজারে বিক্রি করতো। এই ডিম বিক্রি করে কৃষকের ভালই আয় হচ্ছিল। অল্প দিনেই কৃষক ধনী হয়ে গেল। সে বিরাট বাড়ী বানিয়ে স্ত্রী,ছেলে-মেয়ে নিয়ে সুখে-শান্তিতে থাকতে লাগলো।

অনেক দিন পর্যন্ত এইভাবে চলতে লাগলো। একদিন কৃষক চিন্তা করলো যে, হাঁসটিকে কেটে তাঁর ভিতর থেকে ডিমগুলো বের করে নিবে।তাহলে সে একবারে ধনী হয়ে যাবে।

কৃষক একটি বড় ছুরি নিল এবং হাঁসটির পেট কেটে ফেললো। কিন্তু হাঁসটির পেটে কোন ডিম পাওয়া গেলনা।হাঁসটি মারা গেল|কৃষক মাথায় হাত দিয়ে বসে পড়ল| হাঁসটি মারা যাওয়ায় সে যে প্রতিদিন একটি করে সোনার ডিম দিত,তা ও বন্ধ হয়ে গেল।

উপদেশ: অতি লোভ করা ভালো নয়।

মাকড়সা থেকে শেখা

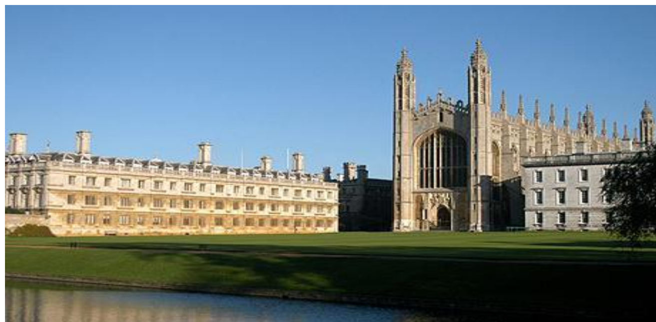
এক বার দুই দেশের দুই রাজার মধ্যে প্রচন্ড যুদ্ধ সংঘটিত হয়| তাতে এক রাজা পরাজিত হন| তিনি পরাজিত হয়ে বনে পালিয়ে যান।সেখানে তিনি এক গুহার মধ্যে আশ্রয় নেন| বিজয়ী রাজা তাকে প্রাণে মেরে ফেলার জন্য সৈন্য পাঠান। কিন্তু তারা পরাজিত রাজাকে খুঁজে পায়না। পরাজিত রাজা খুব বীরত্বের সাথে লড়াই করেছেন যদিও তার সেনা খুব কম ছিল|পরাজিত রাজা প্রাণ বাঁচানোর জন্য বনের মধ্যে একটি গুহাতে আশ্রয় নিলেন।

एक दिन उदास होकर राजा गुफा में लेटा हुआ था| तभी उसका ध्यान एक छोटी-सी मकड़ी की ओर गया| वह गुफा की छत के एक कोने में जाला बुनने का प्रयत्न कर रही थी| वह सरपट दीवार पर चढ़ती| बीच में जाले का कोई धागा टूटता और वह जमीन पर आ गिरती| बार-बार यही होता रहा पर मकड़ी हिम्मत नहीं हारी| वह बार-बार प्रयास करती रही| आखिरकार जाला बुनते-बुनते वह छत तक पहुँचने में सफल हो गयी| उसने पूरा जाला बुन-कर तैयार कर दिया| राजा ने सोचा " यह रेंगनेवाली नन्ही-सी मकड़ी बार-बार असफल होती रही, लेकिन उसने प्रयास करना नही छोड़ा| मैं तो राजा हूँ| फिर मैं प्रयास करना क्यों छोड़ दूँ| मुझे फिर से प्रयत्न करना चाहिए|" उसने दुश्मन से एक बार फिर युद्ध करने का निश्चय किया|

राजा जंगल से बाहर निकलकर अपने विश्वासपात्र सहयोगियों से मिला| उसने अपने राज्य के शूर-वीरों को एकत्र किया| और शक्तिशाली सेना खड़ी की| उसने पूरी ताकत से दुश्मन पर चढ़ाई कर दी|

वह वीरता पूर्वक लड़ा| आखिरकार उसकी विजय हुई| उसे अपना राज्य वापस मिल गया| राजा उस मकड़ी को जिंदगी भर नही भूल सका, जिसने उसे सदा प्रयास करते रहने का सबक सिखाया था|

सीख: असफलताओं से जूझनेवालों को एक दिन सफलता अवश्य मिलती है|

Cambridge University Campus, England

একদিন রাজা গুহার মধ্যে বসে আছেন। তিনি একদৃষ্টে ঘরের কোনে দেয়ালের দিকে তাকিয়ে ছিলেন। হঠাৎ দেখলেন একটি মাকড়সা মাটি থেকে দেয়ালে উঠার চেষ্টা করছে। সে বার - বার চেষ্টা করছে। সবশেষে সে সফল হল| সে অনেকবার চেষ্টা করে সফল হল| তিনি এই থেকে শিক্ষা পেলেন|

রাজা আবার যুদ্ধের জন্য প্রস্তুত হলেন। রাজা মনে মনে বললেন, "একটি ছোট মাকড়সা যদি বার বার চেষ্টার পর সফল হতে পারে।তাহলে আমি তো মানুষ। আমি কেন পারব না।" তিনি আবার যুদ্ধের প্রস্তুতি নিলেন।

রাজা আবার সৈন্য জড়ো করলেন।তিনি গুহা থেকে বের হলেন এবং বিপুল উদ্যেমে যুদ্ধ শুরু করলেন।অবশেষে যুদ্ধে জয়লাভ করলেন এবং নিজের হারানো রাজ্য ফিরে পেলেন।

উপদেশঃ বার বার চেষ্টার ফলে কাজে সফলতা আসে।

The Swaminarayan Temple
Canada

जन जागरूकता नोट्स

Awareness Notes

प्रकाशक की अपनी व्यक्तिगत राय पर आधारित कुछ जन जागरूकता नोट्स- शायद सब सही न हों |

१. हमे दुनिया को कुछ देना चाहिए जैसे औरों ने दिया है |

२. अमीर पैदा होना जोखिम भरा है और ज्यादातर जीवन का अंत मंदभाग्य होता है |

३. जहाँ पर भी आप रहें, कानून को जाने और उसका पालन करें |

४. जीवन बेहद सुन्दर है लेकिन अंधकार से सचेत रहें, जिसका सामना हम सबको करना है |

५. अपने अंदर की ताकत का पता लगाएँ और समझें |

६. किसी भी सूरत में अपनी जान लेने की जरुरत नहीं –परमेश्वर हमारी रक्षा के लिए हमेशा हैं |

७. गलतियों का भुगतान करना ही पड़ता है, तो इनसे हमेशा बचें |

८. इस सिद्धांत को बनाये रखें –दूसरों के साथ अच्छे रहें –साधा जीवन बिताएँ जो शायद आप के लिए खुशियाँ लाए |

९. छोटी उम्र में ही कोई भी पेशे को सीखें ताकि जिंदगी अच्छी बीते|

१०. हमेशा मेहनती बनने की कोशिश करें |

११. जिंदगी में चुनौतियों को स्वीकार करें और उनका मुकाबला अपनी ताकत से करें |

१२. हर चीज़ मुमकिन है अगर हम कड़ा प्रयास करते हैं |

१३. हमेशा उसका सपना देखें, और कोशिश में लगे रहें, जिस चीज़ को जीवन में आप पाना चाहते हैं |

জনসচেতনতা মূলক বাণী

Awareness Notes

প্রকাশকের ব্যক্তিগত মতামত ভিত্তিক কিছু বাণী যা জনসচেতনতা সৃষ্টির ব্যাপারে ভূমিকা রাখতে পারে:

১. আমাদের সবাইকে অন্যদের মত এই পৃথিবীকে কিছু দিয়ে যেতে হবে।

২. ধনীর ঘরে জন্মানো কিছুটা ঝুঁকিপূর্ণ, অনেকেরই জীবনের শেষ সময় কষ্টের মধ্যে কাটে।

৩. আমরা যেখানেই বসবাস করি, সেখানকার আইনকে জানা এবং মেনে চলা দরকার।

৪. জীবন অনেক সুন্দর কিন্তু জীবনের অন্ধকার দিকটাকে স্মরণ রাখা দরকার, কারণ সবাইকে তা মোকাবেলা করতে হয়।

৫. আমাদের সবার ঘুমন্ত প্রতিভাকে বুঝতে হবে এবং কাজে লাগাতে হবে।

৬. যে কোনো অবস্থাতেই কোনো ব্যক্তির আত্মহত্যা করা উচিত নয়, সৃষ্টিকর্তা সবাইকে রক্ষা করার জন্য সবসময় আমাদের মাঝে আছেন।

৭. কোনো ভুলেরই মাফ হয়না, কাজেই ভুল না করাই ভালো।

৮. জীবনে নীতি রক্ষা করে চলা, অন্যদের ভালো করা এবং সাধারণভাবে চলা, এসব আমাদেরকে সুখী করতে পারে।

৯. নিশ্চিতভাবে ছোটবেলায় একটা পেশা শিখলে জীবনটা ভালো কাটে।

১০. সবসময় পরিশ্রমী থাকার চেষ্টা রাখা ভালো।

১১. জীবনের সব সমস্যাগুলোকে মেনে নিয়ে নিজের ক্ষমতা দিয়ে সমাধান করতে হবে।

১২. চেষ্টা থাকলে সব কিছুই করা সম্ভব।

১৩. যা কিছু আমরা জীবনে পেতে চাই তার জন্য আমাদের সবসময় স্বপ্ন দেখা এবং চেষ্টা থাকা দরকার।

१४. कोई भी फैसला करने से पहले काफी विचार-विमर्श करें और जितना हो सके अधिक समय लें |

१५. शून्य से बढ़ने में ही मज़ा है |

१६. अपने पैरों पर खड़े होकर स्वयं कुछ बनें|

१७. हमेशा दूसरों की मदद करें |

१८. हमेशा सबसे खराब की उम्मीद रखें और अच्छे की आशा, ताकि आपको कभी पछतावा न हो|

१९. अपने समाज से जुड़े रहें |

२०. जानबूझकर (बिल्कुल) बच्चे पैदा करने से बचिए मत |

२१. परमेश्वर से हमेशा डरिए |

२२. अपने धर्म का पालन करें और बाकि सबका सम्मान |

२३. अपने धर्म और आस्था से जुड़े रहें, वही आपको बुराई (अमंगल) से रक्षा करेगा |

२४. अपने परिवार के संबंधों को बनाये रखें |

२५. सदा देशप्रेमी रहें |

२६. कोई चीज़ प्राप्त (हासिल) करने की चाह हो, तो उसके लिए अधिक धैर्य रखें |

२७. किसी गलत कार्य के लिए कभी भी समझौता न करें |

२८. कुछ नहीं (शून्य) से बढ़ना संभव है, लेकिन कुछ होने से शायद नहीं|

२९. अपने काम में हमेशा लगे (दृढ़) रहें |

३०. जिंदगी में अगर कुछ न मिले तो शिकायत मत करें – केवल अपने कठिन परिश्रम पर भरोसा रखें|

३१. हर हालत में सक्रिय, प्रेरित और उत्साहित रहें |

১৪. কিছু সিদ্ধান্ত নেওয়ার আগে অনেক পরামর্শ এবং সম্ভবমত অত্যধিক সময় নেওয়ার দরকার ।

১৫. শুন্য থেকে বড় হওয়া আনন্দজনক।

১৬. নিজের চেষ্টায় নিজেকে তৈরী করতে হবে।

১৭. সবসময় অন্যদেরকে সাহায্য করার চেষ্টা রাখবে।

১৮. সবসময় খারাপ কিছু প্রত্যাশা এবং ভালোর জন্য আশা রাখলে কখনই অনুতাপ করতে হয় না।

১৯. সামাজিকতা বজায় রাখবে।

২০. একবার হলেও সন্তানের মাতাপিতা হওয়া থেকে নিজের ইচ্ছায় নিজেকে বঞ্চিত রাখবে না।

২১. সৃষ্টিকর্তাকে ভয় পেয়ে চলবে।

২২. নিজের ধর্মকে পালন করবে এবং অন্যদের ধর্মকে সম্মান করবে।

২৩. সবসময় ধর্ম পালন করলে তা সকল কু-কর্ম থেকে আমাদেরকে রক্ষা করবে।

২৪. পারিবারিক বন্ধনকে মেনে চলবে।

২৫. দেশপ্রেমী হবে।

২৬. যথেষ্ট ধৈর্য্যের সাথে যা কিছু করার চেষ্টায় আছ তাতে লেগে থাকবে।

২৭. কখনও কুকর্মের সাথে মীমাংসায় যাবে না।

২৮. কিছু ছাড়া বড় হওয়ার সম্ভাবনা থাকে কিন্তু অন্যভাবে তা সম্ভব নাও হতে পারে।

২৯. নিজের পেশায় সব সময় লেগে থাকতে হবে।

৩০. জীবনে কিছু না পেয়ে থাকলে, অনুতাপ বা অভিযোগ করবে না, শুধু নিজের কর্ম নিয়ে ডুবে থাকবে।

৩১. যেকোন অবস্থায় কর্মঠ, অনুপ্রেরিত এবং তেজস্বী থাকবে।

३२. मनुष्य जीवन सबसे बेहतर है, जिसकी तुलना किसी और से नहीं की जा सकती, पर मिलता सिर्फ एक बार और उसके बाद कुछ नहीं |

३३. मनुष्य जीवन थोड़े वक़्त के लिए है जिसमें बहुत कार्य करने हैं, इसलिए कोई भी व्यक्ति समय व्यर्थ खर्च नहीं कर सकता |

३४. छोटी उम्र में जो गलत आदतें विकसित हो जाती हैं, निभानी महँगी पड़ती हैं और छोड़नी मुश्किल, इसलिए जीवन के अंत में तकलीफ़ें और दुःख घेरे रहते हैं |

३५. बच्चे अपने माता पिता से बड़े होने तक, जो भी देखते और सीखते हैं, वे आदतें उनमें विकसित हो जाती हैं – इसलिए हर माता पिता को अपने बच्चों को अच्छे संस्कार देने चाहिए |

३६. कई लोग अपने गरीब पृष्ठभूमि में होने के बावजूद भी प्रसिद्ध हुए हैं|

३७. हर तरह के अनुशासन को हमेशा बनाये रखें |

३८. अप्रत्याशित मुश्किलें अचानक कईयों की जिंदगी में आ जाती हैं|

३९. जीवन हमेशा आसान नहीं होता – कुछ अप्रत्याशित समस्याएँ आ सकती हैं और एक पल में सब ऊपर नीचे हो सकता है|

४०. किसी भी अजनबी के साथ तत्काल सम्बन्ध शुरू न करें |

४१. अच्छे वातावरण (माहौल) में रहें जहाँ आसपास अच्छे लोगों का साथ हो |

४२. परिवारों का सम्मान हर जगह है, पारिवारिक व्यक्ति बने|

४३. दूसरों को अपना शोषण मत करने दें |

४४. हो सके तो, दिन में कम से कम एक वक़्त का भोजन अपने बच्चों के साथ करें |

४५. कभी कभी बड़े छोटों (युवा) का शोषण करतें हैं, जिसके कारण अफ़सोस या पछतावा छोटों को जिंदगी भर रहता है |

৩২. মানব জীবন সবার থেকে সেরা কিন্তু একবারই, তারপর আর কিছু থাকে না।

৩৩. মানব জীবন স্বল্প সময়ের জন্য কিন্তু অনেক কিছু করার থাকে, কাজেই সময় নষ্ট করা কারো পক্ষে সম্ভব না।

৩৪. কম বয়সের যে কোন বদ অভ্যাস অনেক ব্যয়বহুল কিন্তু ছাড়াও যায়না, এতে করে জীবন খুব কষ্টের মধ্য দিয়ে শেষ হয়।

৩৫. মা বাবার সব আচরণ ছেলেমেয়েরা দেখে এবং শেখে, এজন্য মা বাবাকে এ বিষয়ে সতর্ক থেকে সন্তানদেরকে ভাল শিক্ষা দেওয়া দরকার।

৩৬. অনেক মানুষ দরিদ্র পরিবারে জন্ম নিয়েও বিখ্যাত হয়ে উঠেন।

৩৭. জীবনে সব সময় নিয়মানুবর্তিতা রক্ষা করে চলবে।

৩৮. অনেক সময় হঠাৎ করে মানুষের জীবনে সমস্যা আসে।

৩৯. জীবন সবসময় ভালভাবে কাটে না, হঠাৎ করে অনেক সময় বড় সমস্যা এসে সবকিছু শেষ হয়ে যায়।

৪০. কোন অপরিচিতের সাথে হঠাৎ করে সম্পর্ক করবে না।

৪১. সবসময় ভালো মানুষের সাথে এবং ভালো পরিবেশে থাকার চেষ্টা করবে।

৪২. পারিবারিক জীবন সামাজিকভাবে সম্মিলিত, কাজেই পারিবারিক ব্যক্তি হওয়ার চেষ্টা রাখবে।

৪৩. অন্যের হাতে প্রতারিত হওয়া থেকে নিজেকে দূরে রাখবে।

৪৪. সম্ভব হলে দিনে একবার হলেও ছেলেমেয়েকে নিয়ে একসাথে খাবার খাবে।

৪৫. বড়রা অনেক সময় ছোটদেরকে প্রতারিত করে, এজন্য ছোটদের সারাজীবন অনুতাপ করতে হয়।

४६. विपरीत चीज़ें हमेशा एक दूसरे को आकर्षित करती हैं |

४७. बुरे लोग आसानी से अच्छे लोगों तक पहुँच कर उन्हें शिकार बनाते हैं |

४८. कुछ परिचय अच्छा परिणाम देते हैं लेकिन कुछ काफ़ी नुकसान|

४९. अपने माता पिता की देखभाल में कोई कमी मत छोड़ें और उनकी अच्छी तरह सेवा करें |

५०. अपने माता पिता की, जीते जी, सेवा नहीं कर पाने का पछतावा कई लोगों को रहता है |

५१. रोग लगने से पहले अपने स्वास्थ्य का ख्याल रखें |

५२. लोगों के चेहरों पर मुस्कान लाएँ |

५३. किशोर लड़कियों को नौकरी आसानी से मिल जाती है,लेकिन इसके साथ कईयों के पेशे की तरक्की का अंत हो जाता है और सारी जिंदगी उन्हें साधारण इन्सान की तरह बितानी पड़ती है |

५४. कभी अहंकार मत करें |

५५. आप दुनिया के लिए कोई हो सकते हो, पर किसी के लिए आप दुनिया हो|

५६. धन किसी भी समय गुम सकता है, लेकिन कड़ी मेहनत का अभ्यास और विशेषज्ञता जीवन में हरदम आपकी मदद करेंगे|

५७. ज़रूरत के समय में गरीब सबकी मदद करता है, फिर चाहे वो अमीर हो या गरीब, लेकिन ज़्यादातर अमीर इस कार्य के लिए आगे नहीं आता |

५८. प्रकाशक के अनुसार कृषिकर्म (खेती-बाड़ी) और शिक्षण, आदर्श पेशे हैं |

৪৬. বিপরীত সবকিছুই সবাইকে আকর্ষিত করে।

৪৭. খারাপরা সহজেই ভালোদের সাথে মিশে তাদের সর্বনাশ করে।

৪৮. কিছু পরিচয় সুফলদায়ক কিন্তু কিছু খুবই ক্ষতিকর।

৪৯. মা বাবাকে যথাসাধ্য সেবা দিবে।

৫০. অনেকেই মা বাবাকে হারানোর পর তাদের জীবিত অবস্থায় ভালোভাবে সেবা না দেয়ার জন্য সারাজীবন অনুতাপ করে।

৫১. রোগে ধরার আগে স্বাস্থ্য সম্পর্কে সচেতন হবে।

৫২. মানুষের মুখে সবসময় হাসি ফুটানোর চেষ্টা রাখবে।

৫৩. কিশোরী মেয়েরা সহজেই চাকুরী পায় কিন্তু অনেক সময় এই চাকুরী তাদের ভবিষ্যৎ গড়া বন্ধ করে দেয়।

৫৪. কখনও অহংকার করবে না।

৫৫. তুমি হয়তোবা দুনিয়ার জন্য সামান্য একজন ব্যক্তি কিন্তু কোনও একজন ব্যক্তির জন্য তুমি দুনিয়া।

৫৬. সম্পদ যে কোনও সময় হারিয়ে যেতে পারে কিন্তু পরিশ্রমের অভ্যাস এবং নিজের পেশা সে সময় বেঁচে থাকতে সাহায্য করবে।

৫৭. দরকারের সময় গরীবেরা ধনী ও গরীব সবাইকেই সাহায্য করে কিন্তু অনেক ধনীরা তা করে না।

৫৮. প্রকাশকের মতে, কৃষি এবং শিক্ষকতা আদর্শ পেশা।

५९. व्यक्ति की पहचान उसके तौर तरीकों से, खान-पान से और रहन-सहन से जानी जाती है|

६०. व्यक्तित्व और सही वार्तालाप लोगों का ध्यान उनकी ओर आकर्षित करती है |

६१. हम सब को नियमित रूप से कसरत करनी चाहिए |

६२. कुछ मामलों में ब्याज के साथ ऋण, व्यक्ति / कॉर्पोरेट को दिवालिया बना देते हैं|

६३. युवाओं को अपने माता पिता /संरक्षक के साथ सभी मामलों पर परामर्श करना चाहिए|

६४. यौवन परमेश्वर का क्षणभंगुर अद्भुत उपहार है| इसलिए हरएक को सर्वशक्तिमान ने सुचरित किया हुआ जीवन साथी ढूँढने तक, काफ़ी धैर्य रखना चाहिए, नहीं तो सारा जीवन पछताना पड़ सकता है |

६५. निराश और हताश मत होइए जब आप मुश्किलों और कष्टों का सामना कर रहे हों | निश्चित रहिये कि अच्छा वक्त आपसे दूर नहीं है, क्यों कि जब परमेश्वर एक द्वार बंद करते हैं तो दूसरा खोल देते हैं |

६६. कई लोगों के लिए प्यार और शादी आनंदमय होती है पर कईयों के लिए कष्टदायक|

६७. जो जैसा कर्म करेगा अच्छा या बुरा उसे वैसा ही फल मिलेगा |

६८. दूसरों से अच्छे की उम्मीद करने से पहले खुद एक अच्छे नागरिक बने |

৫৯. একজন মানুষের জ্ঞান এবং খাওয়ার ধরন দেখে তার সম্বন্ধে বোঝা যায়।

৬০. ব্যক্তিত্ব এবং সঠিকভাবে কথা বলার ধরন থেকে একজন ব্যক্তিকে অন্যদের থেকে আলাদাভাবে বোঝা যায়।

৬১. আমাদের সবার নিয়মিত ব্যায়ামের অভ্যাস রাখা দরকার।

৬২. সুদসহ ঋণ কিছু ক্ষেত্রে ব্যক্তি অথবা কোম্পানীকে দেউলিয়া করে দেয়।

৬৩. তরুণ/তরুণীরা কোন বিষয়কে গোপন না রেখে মাতা-পিতা বা অভিভাবকদের সাথে পরামর্শ করা উচিত।

৬৪. তারুণ্য সৃষ্টিকর্তার অপূর্ব দান। তাই যথেষ্ট ধৈর্য্য নিয়ে সর্বশক্তিমান প্রদত্ত সঠিক জীবন সঙ্গীর জন্য অপেক্ষা করা উচিত। অন্যথায়, সারা জীবন অনুশোচনা করতে হবে।

৬৫. যখন তুমি কঠিন সমস্যার মুখোমুখি হও, কখনও হতাশ হয়ো না। নিশ্চিত থাক যে ভাল সময় বেশি দূরে নয়।

৬৬. কিছু কিছু মানুষের জন্য ভালবাসা ও বিবাহ হল আনন্দদায়ক কিন্তু কারো জন্য সেটা বেদনাদায়ক।

৬৭. যেমন কর্ম করবে তেমন ফল পাবে।

৬৮. আগে নিজে ভাল নাগরিক হও, তারপর অন্যের থেকে তাই আশা কর।

Cow,
A kind of domestic animal

६९. प्रकाशक यह नहीं जान पाए हैं कि कड़ी मेहनत, नसीब या दोनों, इन में से कौनसा विकास के लिए सहायक है, लेकिन वह कड़ी मेहनत पर पूरा भरोसा करते हैं |

७० वायदों के बारे में हमेशा पक्के रहें, वरना आपको कोई भी गंभीरता से नहीं लेगा|

७१ संपर्क करते वक्त हर एक व्यक्ति को सम्मान और मान्यता दें | इसी सौजन्य के कारण आप कुछ खोयेंगे नहीं बल्कि बहुत कुछ पाएँगे|

७२ जैसे जैसे आप जीवन में तरक्की करते हुए आगे बढ़ते हैं, वैसे ही अपने अतीत को न भूलें और पूरा सम्मान दें | यही आपकी क़ाबलियत को मजबूत करते हुए आगे बढ़ने में मदद करेगा |

७३ कई लोग जब तक अन्न, आश्रय-स्थल और पैसे (धन) के संकट काल का सामना नहीं करते, तब तक वे परिपक्व और वास्तविक नहीं बन सकते|

"हम सब को राष्ट्रीय भाषा ज़रूर सीखनी चाहिए (अगर वह हमारी राज्य भाषा से अलग हो) ताकि हम सभी अवसरों के लिए योग्य बन सकें"

मनोज पॉल - प्रकाशक

৬৯. কঠোর পরিশ্রম, ভাগ্য বা দুটোই, সমৃদ্ধির পথে কোনটি সহায়ক প্রকাশকের তা অজানা, প্রকাশক শুধু পরিশ্রমকেই প্রাধান্য দেন।

৭০. সমস্ত অঙ্গীকার সম্পর্কে খুব সতর্ক থাকবে, ব্যর্থতায় তোমার কোনো গুরুত্ব থাকবেনা ।

৭১. শ্রেণীভেদে সবাইকে সম্মান বা স্বীকৃতি দিবে।

৭২. আমাদেরকে সবসময় পুরোনো অবস্থান বা অতীত কে মনে রাখতে হবে।

৭৩. কিছু লোক খাওয়া, থাকা এবং টাকার অভাব অনুভব ছাড়া নিজেদেরকে পরিপক্ক এবং বাস্তববাদী করতে পারে না।

“আমাদের প্রত্যেকেরই জাতীয় ভাষা শিখতে হবে (যদি এটি প্রাদেশিক ভাষা থেকে ভিন্ন হয়), জাতীয় ভাষা শেখার মাধ্যমে আমরা দেশের সকল সুযোগ সুবিধার জন্য নিজেকে যোগ্য করতে পারব।”

মনোজ পাল – প্রকাশক

Capital Gate, Abu Dhabi, UAE
(Recorded in Guinness World Records)

Awareness Notes

Some public Awareness Notes from the Publisher based on personal opinion only, may not be all correct:

1. We all must give something to this world like others did.
2. Born rich is risky & mostly life ends up as unlucky.
3. Wherever you are, know about the law & comply with it.
4. Life is beautiful but be aware of darkness in life, which we all must face.
5. Understand & explore the power you have within yourself.
6. In any condition no need to take one's own life - God is always there to rescue us.
7. For mistakes one has to suffer-so better avoid doing so.
8. Maintain certain principle in life-be good to others-lead simple life which might bring happiness.
9. Definitely learn a trade or profession at young age to have a better life.
10. Always try to be hard working.
11. Accept all challenges in life & overturn them with your power.
12. Anything is possible if we put our best efforts to it.
13. Always dream and try for something you want to achieve in life.
14. Take enough consultations & maximum possible time before taking any decisions.
15. It is always highly enjoyable to grow from zero.
16. Be a self made person.
17. Always be helpful to others.
18. Expect the worst and hope for the best, so you never have any regrets.

19. Be socially connected.
20. Do not avoid having children at all intentionally.
21. Be god fearing.
22. Practice your faith and respect all others.
23. Stay attached with your faith which might protect from all evil.
24. Maintain family bonding.
25. Be patriotic.
26. Have enough patience to achieve something you are pursuing.
27. Do not be compromising to any evil act.
28. It is possible to grow from nothing but may not be possible the other way.
29. Be consistent in your work.
30. Do not regret or complain for not getting something in life-only rely on your hard work.
31. Stay active, inspired & spirited in any condition.
32. Human life is the best compared to others but for once only and nothing after that.
33. Human life is for short period but there are many things to do, so no one can afford to waste any time.
34. Any bad habits developed at the young age-are costly to maintain & difficult to give up-so mostly life ends up in misery.
35. What children see & learn from the parents up to their adult stage that develop & stay always in their lives-so all parents must try to maintain best culture in the family for the sake of their children.
36. Many people became famous from poor background.
37. Maintain all kinds of discipline in life.
38. Unexpected hardship suddenly comes in many people's life.

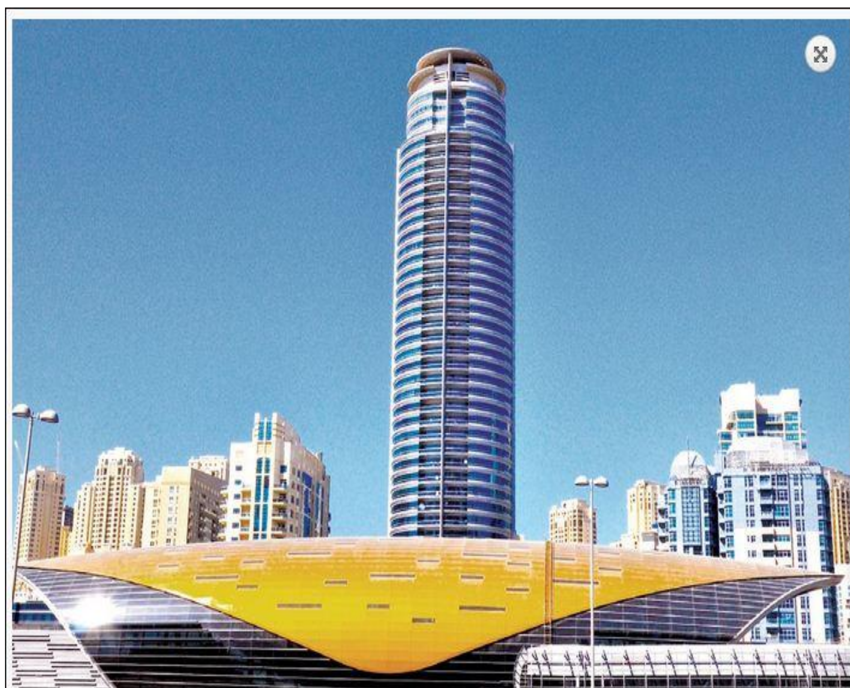
39. Life may not always be smooth - some unexpected problems might come and in one moment can go upside down.
40. Do not start instant relation with any strangers.
41. Stay in good environment with some good people around.
42. Families are respected all over - try to be a good family person.
43. Do not let others exploit you.
44. Have at least one meal a day together with your children.
45. Elders sometimes exploit the young that causes regret to them (young).
46. Things that are opposite attract each other.
47. Culprits can easily have easy access to good people & make them victim.
48. Some introductions cause good result but some, huge damage.
49. Care for parents more than anything else and serve them as best you can.
50. Many people regret not serving their parents enough while they were alive.
51. Take care of health before getting diseases.
52. Bring smile to people.
53. Teenage girls get a job easily but with that job many of them say goodbye to their career and stay as an ordinary person all through their lives.
54. Never have an ego.
55. You may be someone for the world but for someone you are the world.
56. Wealth can be lost anytime but hardworking habit & expertise will help you survive.

57. At the time of need poor only helps both poor and rich but mostly, rich help none.
58. According to publisher farming and teaching are the model profession.
59. You are recognized by what you know and what you eat.
60. Personality and accurate talk make people noticeable to others.
61. We all must do some exercise regularly.
62. Loan with interest in some cases make individual/corporate bankrupt.
63. Teens/the youth must consult all matters with their parents/guardians.
64. Youth is a transitory wonderful gift of God. So, one should have enough patience to find their right life partner selected by Almighty. Otherwise, might cause regret for all life.
65. Don't get despaired or frustrated when you are encountering lot of difficulties and sufferings. Be sure good time is not far, some opportunities are peeping in your way.
66. For some people love and marriage is delightful but for some painful.
67. What goes around comes around.
68. Be a good citizen first before you expect same from others.
69. Hard work, luck or both, publisher doesn't know which one is helpful for growth but prefer to rely on hard works only.
70. Be very careful about all commitments, failing which no one will take you seriously.

71. Give due respect or recognition to an individual while dealing with, this courtesy pays you a lot but costs nothing.
72. As you grow don't forget or disrespect to your roots, it helps you growing and strengthens your capability.
73. Some people, unless they experience food, shelter and money crisis, cannot make themselves mature and practical in life.

"Everyone must learn their National Language (if it is different than State Language) in order to Qualify for all Opportunities"

Manoj Paul – Publisher

The preparation of this Book took place here.
Horizon Tower, Dubai Marina, Dubai, UAE.

Author’s Introduction

Manoj Paul’s life has been very simple & ordinary. Born in 1954 and raised up until the age of 18 in a village in Bangladesh call Basantapur located at Nutan Munshirhat-Fulgazi-Feni. Then moved to some small towns and lived till the age of 26 in Bangladesh. In 1980 came to the UAE and 2005 moved to Toronto, Canada and in 2009 attained the Canadian Citizenship along with family. Academic side have never been bright, tried though to have a medical degree but failed & somehow, ended up with a simple bachelor’s degree in general studies. Worked in a Bank in Bangladesh from September 1977 - July1980, worked in a Construction Co in the UAE from July 1980-March 1981, then started a solely owned Construction Business followed by Project Management & Designing as well, in the UAE & other GCC Countries & that has been running over 30 years now. 18 years of village life had been involved with agricultural works to support a family of 8 people (parents+2 brothers & 4 sisters), so the family was not financially well off, had difficulties for survival, although father had some small construction & trading businesses on & off basis but did not work well. Today every moment Manoj Paul remembers those difficult days and feels very lucky to had the opportunities of passing through those financial problems at the young age. Also, highly appreciates & thanks parents every moment for not providing luxury which made him learn how to face problems. With all through financial difficulties & lack of proper education had to move on with life, always had to work for survival. The transition phases from farmer to banker to contractor have been highly challenging.

The role of mother and wife of Manoj Paul have been very instrumental in his growth, they stopped him from many wrong decisions which could have been a disasters. They are very tough in principle but very much well wishers by heart. The father in law, who was a Professor of physics and retired as Principal of a Govt. College in Bangladesh, always impacted Manoj Paul to some extent in keeping away from all evil thoughts & acts. His respect in the society was so much, which helped, the only son in law, to maintain that status up to now. All other people who helped Manoj Paul so far always remember them in each happy moment & remain ever grateful to them.

Also the religious faith existed in the family inspired the growth, which is a section of Hinduism-praying direct to God through “OM” sign introduced by Swami Swarupananda Paramahansa Dev in Bangladesh & India. This particular faith is very much helpful for having growth from any difficult situations of human life globally irrespective of age, caste, gender, religion & nationality. The writings of this faith made Manoj Paul an uphill fighter towards success. The parents & father in law of Manoj Paul are no more alive.

Today Manoj Paul feels happy in all aspects of life, being blessed with a good son, passionate in providing employment & creates skills, to the people as many as possible, love to provide counseling globally to those who find life difficult for them, love creativity and want to remain busy up to the last breath.

January 2012,
Dubai-United Arab Emirates.